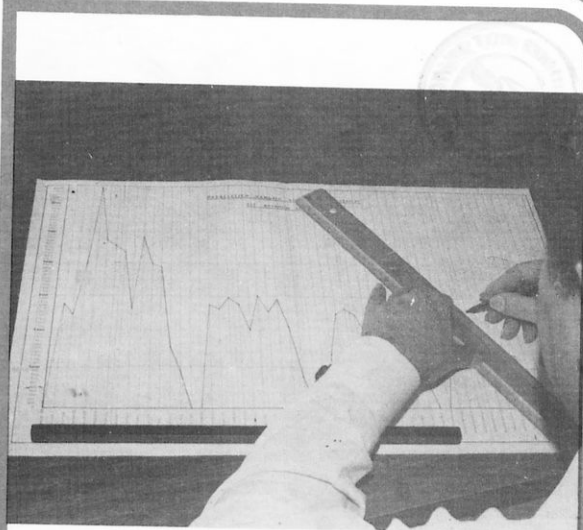

Β' Επαγγελματικού Λυκείου

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

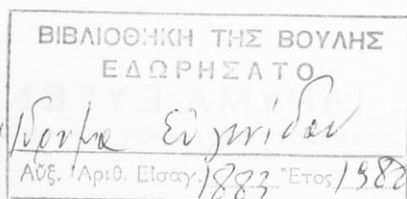
Γεωργίου Σ. Ανδρεάκου
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛ. ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

1954

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ε 14 ΕΜΗ

Ανδρεάκος, Γεώργιος Σ.

Β' ΤΑΞΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤ. ΑΝΔΡΕΑΚΟΥ

Διπλ. Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑ
1979

002
WNE
ET2R
2131

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ 2004

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ 2004

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ὁ Εὐγένιος Εὐγενίδης, ὁ ἰδρυτής καί χορηγός τοῦ «Ἰδρύματος Εὐγενίδου», πολὺ νωρὶς πρόβλεψε καί σχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἄρτια κατάρτισις τῶν τεχνικῶν μας, σέ συνδυασμὸ μέ τὴν ἐθνικὴ ἀγωγή, θά ἦταν ἀναγκαῖος καί ἀποφασιστικός παράγοντας τῆς προόδου τοῦ ἔθνους μας.

Τὴν πεποίθησίν του αὐτὴ ὁ Εὐγενίδης ἐκδήλωσε μέ τὴ γενναιοφρονα πρᾶξιν εὐεργεσίας, νά κληροδοτήσῃ σεβαστὸ ποσὸ γιὰ τὴ σύστασιν Ἰδρύματος πού θά εἶχε σκοπὸ νά συμβάλλῃ στὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν τῶν νέων τῆς Ἑλλάδας.

Ἔτσι τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1956 συστήθηκε τὸ «Ἰδρυμα Εὐγενίδου», τοῦ ὁποῖου τὴν διοίκησιν ἀνέλαβε ἡ ἀδελφὴ του κυρία Μαριάνθη Σίμου, σύμφωνα μέ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτη.

Ἀπὸ τὸ 1956 μέχρι σήμερα ἡ συμβολὴ τοῦ Ἰδρύματος στὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν πραγματοποιεῖται μέ διάφορες δραστηριότητες. Ὅμως ἀπ' αὐτὲς ἡ σημαντικότερη, πού κρίθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς πρώτης ἀνάγκης, εἶναι ἡ ἐκδόσις βιβλίων γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν τεχνικῶν σχολῶν.

Μέχρι σήμερα ἐκδόθηκαν 150 τόμοι βιβλίων, πού ἔχουν διατεθεῖ σέ πολλὰ ἐκατομμύρια τεύχη, καί καλύπτουν ἀνάγκας τῶν Κατώτερων καί Μέσων Τεχνικῶν Σχολῶν τοῦ Ὑπ. Παιδείας, τῶν Σχολῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ (ΟΑΕΔ) καί τῶν Δημοσίων Σχολῶν Ἑμπορικοῦ Ναυτικοῦ.

Μοναδικὴ φροντίδα τοῦ Ἰδρύματος σ' αὐτὴ τὴν ἐκδοτικὴν του προσπάθειαν ἦταν καί εἶναι ἡ ποιότης τῶν βιβλίων, ἀπὸ ἄποψη ὅχι μόνον ἐπιστημονικῆς, παιδαγωγικῆς καί γλωσσικῆς, ἀλλὰ καί ἀπὸ ἄποψη ἐμφανίσεως, ὥστε τὸ βιβλίον νά ἀγαπηθεῖ ἀπὸ τοὺς νέους.

Γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴν καί παιδαγωγικὴν ποιότητα τῶν βιβλίων, τὰ κείμενα ὑποβάλλονται σέ πολλές ἐπεξεργασίες καί βελτιώνονται πρὶν ἀπὸ κάθε νέα ἐκδόσις.

Ἰδιαιτέρη σημασίαν ἀπέδωσε τὸ Ἰδρυμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν στὴν ποιότητα τῶν βιβλίων ἀπὸ γλωσσικὴ ἄποψη, γιατί πιστεύει ὅτι καί τὰ τεχνικὰ βιβλία, ὅταν εἶναι γραμμένα σέ γλῶσσαν ἄρτια καί ὁμοιόμορφη ἀλλὰ καί κατάλληλη γιὰ τὴν στάθμην τῶν μαθητῶν, μποροῦν νά συμβάλλουν στὴν γλωσσικὴ διαπαιδαγύγησιν τῶν μαθητῶν.

Ἔτσι μέ ἀπόφασιν πού πάρθηκε ἤδη ἀπὸ τὸ 1956 ὅλα τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Τεχνίτη, δηλαδή τὰ βιβλία γιὰ τίς Κατώτερες Τεχνικὲς Σχολές, ὅπως ἀργότερα καί γιὰ τίς Σχολές τοῦ ΟΑΕΔ, εἶναι γραμμένα σέ γλῶσσαν δημοτικὴν μέ βάση τὴν γραμματικὴν τοῦ Τριανταφυλλίδου, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία εἶναι γραμμένα στὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν. Ἡ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τῶν βιβλίων γίνεται ἀπὸ φιλόλογους τοῦ Ἰδρύματος καί ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ ἐνιαία σύνταξις καί ὁρολογία καθενὸς κατηγορίας βιβλίων.

Ἡ ποιότητα τοῦ χαρτιοῦ, τό εἶδος τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, τά σωστά σχήματα καί ἡ καλαίσθητη σελιδοποίηση, τό ἐξώφυλλο καί τό μέγεθος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνονται καί αὐτά στίς φροντίδες τοῦ Ἰδρύματος.

Τό Ἰδρυμα θεώρησε ὅτι εἶναι ὑποχρέωσή του, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τοῦ ἱδρυτῆ του, νά θέσει στήν διάθεση τοῦ Κράτους ὅλη αὐτή τήν πείρα του τῶν 20 ἐτῶν, ἀναλαμβάνοντας τήν ἐκδοση τῶν βιβλίων καί γιά τίς νέες Τεχνικές καί Ἑπαγγελματικές Σχολές καί τά νέα Τεχνικά καί Ἑπαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα μέ τά Ἀναλυτικά Προγράμματα τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

Τά χρονικά περιθώρια γι' αὐτή τήν νέα ἐκδοτική προσπάθεια ἦταν πολύ περιορισμένα καί ἴσως γι' αὐτό, ἰδίως τά πρῶτα βιβλία αὐτῆς τῆς σειρᾶς, νά παρουσιάσουν ἀτέλειες στή συγγραφή ἢ στήν ἐκτύπωση, πού θά διορθωθοῦν στή νέα τους ἐκδοση. Γι' αὐτό τό σκοπό ἐπικαλούμαστε τήν βοήθεια ὄλων ὧσων θά χρησιμοποιοῦσιν τά βιβλία, ὥστε νά μᾶς γνωστοποιήσουν κάθε παρατήρησή τους γιά νά συμβάλλουν καί αὐτοί στή βελτίωση τῶν βιβλίων.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ἀλέξανδρος Ι. Παπᾶς, Ὁμ. Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

Χρυσόστομος Φ. Καβουνίδης, Διπλ. Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ, Ἀντιπρόεδρος.

Μιχαήλ Γ. Ἀγγελόπουλος, Τακτικός Καθηγητής ΕΜΠ, Διοικητής ΔΕΗ.

Παναγιώτης Χατζηωάννου, Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ, Γεν. Δ/ντῆς Ἑπαγ/κῆς Ἑκπ. Ὑπ. Παιδείας.

Ἐπιστῆμ. Σύμβουλος, **Γ. Ροῦσσος**, Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ.

Σύμβουλος ἐπί τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰδρύματος **Κ.Α. Μανάφης**, Καθηγητής Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν.

Γραμματεὺς, **Δ.Π. Μεγαρίτης**.

Διατελέσαντα μέλη ἢ σύμβουλοι τῆς Ἐπιτροπῆς

Γεώργιος Κακριδῆς † (1955 — 1959) Καθηγητής ΕΜΠ. **Ἄγγελος Καλαγεράς** † (1957 — 1970) Καθηγητής ΕΜΠ. **Δημήτριος Νιάνιας** (1957 — 1965) Καθηγητής ΕΜΠ. **Μιχαήλ Σπετσιέρης** (1956 — 1959). **Νικόλαος Βασιώτης** (1960 — 1967) **Θεόδωρος Κουζέλης** (1968 — 1976) Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τό βιβλίο αυτό είναι συνέχεια τοῦ βιβλίου τῆς Α' τάξεως καί, ὅπως καί ἐκείνου, ἡ συγγραφή ἐγίνε μέ βάση τό ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ μαθήματος τῶν Γενικῶν Ἀρχῶν τῆς Λογιστικῆς, πού ἔχει ἐκπονήσει τό ΚΕΜΕ.

Ἡ ὕλη του ἀναπτύσσεται σέ ἑννέα Κεφάλαια. Σ' αὐτά συμπληρώνεται ἡ περιγραφή τῶν ἐργασιῶν τοῦ λογιστικοῦ κυκλώματος καί ἐξετάζονται εἰδικότερα λογιστικά θέματα, ὅπως ἡ Λογιστική τῶν Ὑποκαταστημάτων, τά Συστήματα τῶν ἐγγραφῶν κ.ά.

Γιά τήν πρακτική ἐξάσκηση τοῦ μαθητῆ στίς ἐγγραφές τέλους χρήσεως, πού εἶναι ἓνα ἀπό τά σοβαρότερα κεφάλαια, παρατίθεται, μετά τό πρῶτο Κεφάλαιο, εἰδική μονογραφία μέ δύο σχετικές ἐφαρμογές. Ὁ καθηγητής, ἀνάλογα μέ τό χρόνο, πού ἔχει στή διάθεσή του, μπορεῖ νά χρησιμοποιοῦσῃ τίς ἐφαρμογές αὐτές ἢ ὄχι. Ὁ μαθητής πάντως, εἶναι σέ θέση, μέ ἀπλή καθοδήγηση τοῦ καθηγητῆ του, νά ἐργασθεῖ καί μόνος του πάνω σ' αὐτές.

Κατά τή συγγραφή τοῦ βιβλίου καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, ὥστε ἡ παρουσίαση τῶν διαφόρων θεμάτων νά εἶναι ἀπλή καί σύντομη, στό μέτρο βέβαια τοῦ δυνατοῦ. Τουλάχιστο αὐτός ἦταν ὁ σκοπός τοῦ συγγραφέα.

Ἄν ὅμως ἐπισημανθοῦν περιθώρια βελτιώσεων τοῦ κειμένου, ὁ συγγραφέας μέ πολλή εὐχαρίστηση θά δεχθεῖ τίς σχετικές ὑποδείξεις καί ἀκόμα θά θεωρήσῃ τόν ἑαυτό του πολύ ὑποχρεωμένο γι' αὐτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

1.1 Γενικά - 'Αναγκαιότητα απογραφής.

Στό τέλος κάθε χρήσεως συντάσσεται ισολογισμός πού για τό λόγο αυτό λέγεται **Ίσολογισμός τέλους χρήσεως**.

Προτού όμως προχωρήσουμε στην ανάπτυξη του κεφαλαίου, ας επιστρέψουμε στην ύλη της πρώτης τάξεως για νά θυμηθοῦμε καί νά συμπληρώσουμε όρισμένες έννοιες πού μᾶς χρειάζονται ἐδῶ.

Χρήση, ὅπως εἶναι γνωστό, ὀνομάσαμε ἕνα χρονικό διάστημα κατά τό ὁποῖο μετρεῖται καί προσδιορίζεται τό ἀποτέλεσμα τῶν προσπάθειῶν του οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Εἴπαμε ἀκόμα ὅτι στό διάστημα αὐτό, πού εἶναι συνήθως δωδεκάμηνο, θεωρεῖται ὅτι ὁ οἰκονομικός ὀργανισμός ὁλοκληρώνει ἕνα κύκλο δραστηριότητας.

Ἀπό τήν παραπάνω διατύπωση φαίνεται ὅτι ἡ χρήση εἶναι μιά χρονική περίοδος καθαρᾶ συμβατική, πού ὀρίζεται για νά ἐξυπηρετήσει ὀρισμένες ἀνάγκες. Χωρίζει τή διάρκεια τῆς ζωῆς του οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ σέ χρονικές περιόδους καί προσδιορίζει, για κάθε μιά ἀπό αὐτές, ἰδιαίτερο οἰκονομικό ἀποτέλεσμα.

Εἶναι φανερό ὅμως πῶς για νά ἰσχυρισθοῦμε ὅτι μιά ἐπιχείρηση πέτυχε τό σκοπό της, πού εἶναι ἡ ἐπίτευξη κέρδους, πρέπει νά περιμένομε ὥσπου αὐτή νά ἐξαντλήσει ὅλη τή διάρκεια τῆς ζωῆς της. Τότε συγκρίνοντας τό ἀρχικό κεφάλαιο (καθαρή περιουσία), πού διέθετε ὅταν ἄρχισε νά λειτουργεῖ, μέ τό τελικό, δηλαδή μέ αὐτό πού διαμορφώθηκε στό τέλος, μπορούμε νά ἐξακριβώσουμε ἂν πέτυχε τό σκοπό της ἢ ὄχι.

Ἄν τό τελικό κεφάλαιο, δηλαδή αὐτό πού ἐπιστρέφει στό φορέα της, εἶναι μεγαλύτερο ἀπό τό ἀρχικό, δηλαδή ἀπό ἐκεῖνο πού παρέλαβε ἀπό αὐτόν, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ ἐπιχείρηση ἦταν κερδοφόρα. Στήν ἀντίθετη περίπτωση ὅτι ἦταν ζημιολόνα.

Καταλαβαίνει ὅμως κανεῖς ὅτι αὐτό δέν μπορεί νά γίνει. Για τή σωστή διαχείριση ὁ διαχειριστής χρειάζεται νά ξέρει τά βραχυχρόνια οἰκονομικά ἀποτελέσματα. Ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπίσης ἔχει ἀνάγκη νά ἀποσύρει τά κέρδη του καί τό Κράτος εἶναι ἀδύνατο νά περιμένει τόσα χρόνια, ὥσπου νά προσδιορισθεῖ τό τελικό ἀποτέλεσμα για νά τό φορολογήσει.

Ἔτσι λοιπόν φθάσαμε στην ἀνάγκη νά καθορίσουμε τίς χρονικές αὐτές περιόδους, πού ὀνομάσαμε χρήσεις. Ἡ διάρκειά τους εἴπαμε ὅτι συνήθως εἶναι δωδεκάμηνη. Μπορεῖ ὅμως νά ἔχομε χρήση μικρότερη ἢ καί μεγαλύτερη ἀπό 12 μήνες καί μάλιστα ὡς 24 μήνες. Χρήση μικρότερη ἀπό 12 μήνες ἔχομε κατά τήν ἑναρξη ἢ τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως (δηλαδή ἡ πρώτη ἢ ἡ τελευταία χρήση). Με-

γαλύτερη δέ μόνο κατά την έναρξη των εργασιών (ή πρώτη χρήση). Σήμερα ή δω-δεκάμηνη χρήση που ακολουθούν οι διάφορες επιχειρήσεις της Γ' και Δ' κατηγορίας βιβλίων του Κ.Φ.Σ. διαρκεί είτε από την 1η 'Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου, είτε από την 1η 'Ιουλίου ως τις 30 'Ιουνίου, ενώ της Α' και Β' κατηγορίας από την 1η 'Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου.

Μετά από αυτά ως επιστρέψουμε στον 'ισολογισμό τέλους χρήσεως.

Μέ τις γνώσεις που πήραμε από την Α' τάξη μπορούμε να κάνουμε τις επόμενες σκέψεις: Τό λογιστήριο μέ την αρχική απογραφή γνωρίζει την περιουσία του οικονομικού οργανισμού κατά την έναρξη της λειτουργίας του. Στη συνέχεια ανοίγοντας λογαριασμούς μέ τά ποσά της απογραφής σημειώνει σ' αυτούς κάθε μεταβολή (αύξηση ή ελάττωση) που συμβαίνει στά περιουσιακά στοιχεία κατά τή διάρκεια της χρήσεως. 'Εφόσον λοιπόν τά πράγματα έχουν έτσι, όταν φθάσμε στό τέλος της περιόδου (χρήσεως), οι λογαριασμοί θά μās δείχνουν τίς μεταβολές που έχουν γίνει σέ κάθε περιουσιακό στοιχείο καθώς και τήν τελική του θέση (αν δηλαδή τελικά αύξήθηκε ή ελαττώθηκε και πόσο). 'Ωστε, μπορεί νά σκεφθεί κάποιος, ή σύνταξη του 'Ισολογισμού τέλους χρήσεως είναι πράξη εύκολη. Ξεχωρίζομε τούς λογαριασμούς που πρέπει νά ταξινομηθούν στό ένεργητικό του 'ισολογισμού καθώς και εκείνους που έχουν τή θέση τους στό παθητικό. 'Επειτα συμπληρώνομε τόν πίνακα και ό 'ισολογισμός είναι έτοιμος.

"Ας προσέξομε τόν παραπάνω συλλογισμό. Τόν κάνουν συνήθως οι μαθητές μέ βάση τίς πρώτες γνώσεις της Λογιστικής, και από μία άποψη είναι σωστός. Όμως **ουδέποτε συντάσσομε τόν 'ισολογισμό τέλους χρήσεως πρίν διενεργήσομε άπογραφή της περιουσίας** (όπως κάνομε άλλωστε και για κάθε 'ισολογισμό).

'Αλλά γιατί συντάσσομε τήν άπογραφή τέλους χρήσεως;

Ό λόγος είναι για νά μπορέσομε νά καταρτίσομε έναν 'ισολογισμό ακριβή που νά έκφράζει τήν πραγματική οικονομική κατάσταση του οικονομικού οργανισμού. Οι ένέργειες, που περιγράφονται στόν παραπάνω συλλογισμό, δέν άρκουν για νά μās δώσουν ένα τέτοιο 'ισολογισμό.

Στή διάρκεια της χρήσεως συμβαίνουν γεγονότα που έπηρεάζουν τήν περιουσία της επιχείρησης και που διαφεύγουν από τήν παρακολούθηση του λογιστηρίου.

'Εμπορεύματα π.χ. χάνουν ένα μέρος από τό βάρος τους ή τόν όγκο τους (φύρα) από διάφορα αίτια, όπως εξάτμιση, άπώλεια ύγρασίας, διαρροή, μεταφορά κλπ. 'Ετσι όλα τά πτητικά ύγρά, βενζίνη κ.ά. παρουσιάζουν μία μείωση έπειδή εξατμίζονται. Τό ίδιο συμβαίνει μέ τό τεχνικό μετάξι, που αποβάλλει ποσοστό ύγρασίας, τά κατεψυγμένα κρέατα που αφυδατώνονται κλπ.

Μέ τήν καταμέτρηση επίσης, που γίνεται κατά τήν άπογραφή, αποκαλύπτονται καταχρήσεις, που έχουν γίνει σέ υλικά από άτομα που ήταν υπεύθυνα για τή φύλαξη ή διάθεσή τους, όπως ό άποθηκάριος για τά υλικά αποθήκης, ό ταμίας για τά χρήματα κλπ. 'Ακόμα μπορούν νά διαπιστωθούν λογιστικά λάθη που έχουν συμβεί και έχουν διαφύγει από τό λογιστικό έλεγχο, όπως π.χ. στήν περίπτωση που βρίσκεται μέ τήν άπογραφή μία γραφομηχανή, για τήν όποία έχει παραλειφθεί ή σχετική έγγραφη στά βιβλία.

Τίς περιουσιακές αυτές μεταβολές από τά παραπάνω ή και άλλα αίτια τό λογιστήριο συνηθέστατα τίς άγνοεί κατά τή διάρκεια της χρήσεως. Συνέπεια αυτού ει-

να νά μὴν ἔχουν γίνει οἱ σχετικές ἐγγραφές καί τὰ βιβλία νά μὴν παρουσιάζουν τὴν πραγματικότητα.

Τέλος ἡ ἀπογραφή τέλους χρήσεως εἶναι ἀπαραίτητη, ὅταν τὸ λογιστήριο τηρεῖ μικτοὺς λογαριασμοὺς (γιά τὴν ἐκκαθάριση καί προσδιορισμὸ τοῦ ἀποτελέσματος). Ἀκόμα γιά νά ἀποφύγομε τὴν ὑπερτίμηση ἢ ὑποτίμηση τῆς περιουσίας (γραμμάτια εἰσπρακτέα ἢ πληρωτέα πού φέρονται στὰ βιβλία μέ τὴν ὀνομαστική τους ἀξία, ἐνῶ ἡ πραγματική τους κατά τὸ τέλος τῆς χρήσεως εἶναι μικρότερη), γιά τὴν ἀπομόνωση ἐξόδων καί ἐσόδων πού δέν ἀφοροῦν στή χρήση πού κλείνεται (ἐξοδα καί ἐσοδα μὴ δεδουλευμένα), γιά τὸν ὑπολογισμὸ τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων (ἀποσβέσεις) κλπ.

Καταλήγομε ἐπομένως στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀπογραφή αὐτή εἶναι καί χρήσιμη καί ἀναγκαία γιά τὴν κατάρτιση τοῦ ἰσολογισμοῦ τέλους χρήσεως.

Ἄς δοῦμε λοιπὸν τώρα πῶς γίνεται ἡ ἀπογραφή.

1.2 Διενέργεια ἀπογραφῆς.

Ἡ ἀπογραφή, ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν Α΄ τάξη (βιβλίο Α΄ τάξεως, παράγρ. 1.1, σελ. 9), καταγράφεται στὸ βιβλίο ἀπογραφῶν καί περιλαμβάνει τὰ δύο ἐπόμενα στάδια:

Καταμέτρηση

Κατὰ τὸ πρῶτο αὐτὸ στάδιο γίνεται ἡ καταμέτρηση καί καταγραφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων.

Τὸ στάδιο αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο. Ἡ περιγραφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων πρέπει νά γίνεται μέ κάθε δυνατὴ λεπτομέρεια, π.χ. εἶδος, διαστάσεις, βάρος, ποσότητα, τύπος, ποιότητα κ.ἄ., καί ὁποιοδήποτε ἄλλο χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο ὑπάρχει πού θὰ βοηθεῖ στὴν ἀσφαλὴ ἀναγνώριση τοῦ περιουσιακοῦ αὐτοῦ στοιχείου. Καί ἂν σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι αὐτὰ πού ἀπογράφονται δέν εἶναι πάντα οἰκήματα ἢ γραφομηχανές ἢ ἠλεκτρικὲς συσκευές, πού περιγράφονται καί μετροῦνται εὐκόλα, ἀλλὰ ἐμπορεύματα ἢ πρῶτες ὕλες χύμα, ὅπως φύλλα λαμαρίνας ἢ ράβδοι σιδήρου ριγμένοι σέ ἀκάλυπτο χῆρο τῆς ἐπιχειρήσεως, οἰκοδομικὰ ὕλικά σέ σωρούς, ξυλεία ἄτακα στιβαγμένα, σάκκοι τσιμέντου σέ ντάνες κλπ. καταλαβαίνει πόσο δύσκολο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ ἀπογραφέα.

Ἐν τούτοις πρέπει κάθε φορὰ νά βρίσκεται τρόπος νά ἐξακριβώνομε τὴν πραγματικότητα καί μόνο ἂν αὐτὸ εἶναι τελείως ἀδύνατο νά περιοριζόμεστε στὸ νά τὴν πλησιάζομε ἀπλῶς. Ἔτσι, ἂν εἶναι ἀδύνατη ἡ ἀκριβὴς μέτρηση π.χ. τῆς ξυλείας, κάποιος εἰδικὸς θὰ μᾶς βοηθήσει νά τὴν ὀγκομετρήσομε μέ σχετικὴ ἀκρίβεια. Ἐπίσης τὰ ὑγρά καύσιμα ἢ τὸ ἐλαιόλαδο, πού βρίσκονται σέ δεξαμενές, μποροῦν καί αὐτὰ νά μετρηθοῦν ἔμμεσα μέ τὸν ὑπολογισμὸ τῶν διαστάσεων τῆς δεξαμενῆς, τοῦ ὕψους τῆς στάθμης τοῦ ὕγρου κλπ. Γι' αὐτὸ συχνὰ ὁ ἀπογραφεὺς χρειάζεται τὶς γνώσεις καί τὴ βοήθεια εἰδικῶν.

Ἀπαιτήσεις, ὑποχρεώσεις, περιουσιακὰ στοιχεῖα τρίτων, πού βρίσκονται στὰ χέρια τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ καὶ δικὰ τῆς πού γιά διάφορες αἰτίες κατέχουν τρίτοι, πρέπει καί αὐτὰ νά ἐξακριβωθοῦν. Γιά τὶς ἀπαιτήσεις καὶ ὑποχρεώσεις συντάσσομε καταστάσεις μέ τὰ ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν καὶ ἐξετάζομε ἂν τὸ ὑπόλοιπο καθενὸς εἶναι τὸ πραγματικὸ. Ὁ ἔλεγχος αὐτὸς γίνεται μέ κάθε πρόσφορο μέσο, ὅ-

πως δικαιολογητικά έγγραφα της συναλλαγής, από την οποία προέκυψε ή απαίτηση ή η υποχρέωση, αλληλογραφία, όπου αναφέρονται ειδικοί όροι κλπ. Στο τέλος στέλνεται στο άτομο, του οποίου ο λογαριασμός ελέγχεται, επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού του και ζητείται να απαντήσει αν συμφωνεί με αυτό.

Τα υπόλοιπα των λογαριασμών καταθέσεων σε τράπεζες ελέγχονται με τα επίσημα αντίγραφα των λογαριασμών που στέλνει κατά διαστήματα ή τράπεζα (Extraits).

Δέν πρέπει ο απογραφέας να λησμονεί ότι έργο κύριο της απογραφής είναι να προσδιορίσει με την πιο μεγάλη ακρίβεια την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Γι' αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να αποφεύγεται η διπλή καταγραφή του ίδιου περιουσιακού στοιχείου ή η παράλειψή του. Χρειάζεται επίσης προσοχή για τη σωστή υπαγωγή των περιουσιακών στοιχείων σε όμοιες κατηγορίες, σύμφωνα με τους λογαριασμούς του Γεν. Καθολικού. Αυτό θα διευκολύνει τη σύγκριση των υπολοίπων των λογαριασμών μ' αυτά που βρέθηκαν στην απογραφή, δηλαδή τη σύγκριση έσωτερικής και έξωτερικής απογραφής.

Αποτίμηση

Κατά το δεύτερο αυτό στάδιο προχωρούμε στην αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων σε χρηματικές μονάδες. Αυτό το στάδιο είναι αρκετά σοβαρό γιατί ένδεχόμενη υπερίμηση των στοιχείων του Ένεργητικού μᾶς ὁδηγεῖ σε αὐξημένη καθαρή περιουσία, δηλαδή σε κέρδη εἰκονικά. Τό ἴδιο συμβαίνει καί στήν περίπτωση υποτιμήσεως στοιχείων τοῦ παθητικοῦ (ξένου κεφαλαίου).

Ἀντίθετο ἀποτέλεσμα θά ἔχομε ὅταν υποτιμηθοῦν τά στοιχεῖα τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ υπερτιμηθοῦν ἐκεῖνα τοῦ παθητικοῦ (δηλαδή μειωμένη καθαρή περιουσία).

Γιά τήν ἀποτίμηση σέ χρήμα τῶν στοιχείων τῆς περιουσίας χρησιμοποιοῦνται διάφορες μέθοδοι. Ἀναφέρομε τή μέθοδο τῆς τιμῆς κτήσεως, τή μέθοδο τῆς τρέχουσας τιμῆς καί τή μέθοδο τῆς χαμηλότερης μεταξύ τῶν δύο προηγουμένων.

Θά ἀσχοληθοῦμε μέ αὐτές ἀμέσως παρακάτω, ἐνῶ στό τέλος τῆς παραγράφου καί σέ ὑποσημείωση θά ἐξηγήσομε πῶς γίνεται ἡ ἀποτίμηση σύμφωνα μέ τή νομοθεσία μας.

α) Μέθοδος τῆς τιμῆς κτήσεως.

Ἡ τιμή κτήσεως ἀποτελεῖται ἀπό τήν ἀξία ἀγορᾶς τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου προσαυξημένη μέ τά εἰδικά της ἐξοδα. Ἔτσι προκειμένου γιά τήν ἀγορά ἑνός ἀκινήτου, βρίσκομε τήν τιμή κτήσεως ἂν προσθέσομε στήν ἀξία του τά συμβολαιογραφικά, τήν ἀμοιβή δικηγόρου, τό φόρο μεταβιβάσεως κλπ. Ἐπίσης, γιά νά προσδιορίσομε τήν τιμή κτήσεως ἑνός ἐμπορεύματος, προσθέτομε στήν ἀξία τοῦ τιμολογίου, τούς δασμούς, τά μεταφορικά του ὡς τήν ἀποθήκη μας, τά ἀσφάλιστρα, τά ἐκφορτωτικά κλπ.

Παράδειγμα. Ὑποθέτομε ὅτι μιᾶ ἐμπορική ἐπιχείρηση ἀγόρασε 5 τόννους λάδι καί πλήρωσε στόν παραγωγό γιά τήν ἀξία του δρχ. 300.000, γιά εἰσφορές ΟΓΑ, δακοκτονίας καί τέλη χαρτοσήμου δρχ. 12.000, γιά τή μεταφορά του στίς ἀποθήκες της δρχ. 10.000, γιά ἀσφάλιση τοῦ φορτίου κατά τή μεταφορά δρχ. 5000 καί γιά ἐκφορτωτικά δρχ. 1000.

Ἡ τιμὴ κτήσεως εἶναι $300.000 + 12.000 + 10.000 + 5000 + 1000 = 328.000$, δηλαδή ἡ ἐπιχείρηση ξόδεψε 328.000 δραχμές γιὰ νὰ ἀγοράσει καὶ νὰ φέρει στὴν ἀποθήκη της τὸ ἐμπόρευμα (ἢ δρχ. 65,6 κατὰ κιλό).

Ἡ μέθοδος τῆς τιμῆς κτήσεως γιὰ τὰ ἐμπορεύσιμα ἀγαθὰ, ὅπως περιγράφεται παραπάνω, εἶναι ἀπλή καὶ δὲν ἔχει δυσκολίες ἐφαρμογῆς. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι σὺν προϋπόθεσιν πήραμε μιὰ μοναδικὴ πράξη ἀγορᾶς.

Οἱ ἐπιχειρήσεις ὅμως κατὰ τὴ διάρκεια τῆς χρήσεως ἐνεργοῦν ἐπανελημμένες ἀγορές ἐμπορευμάτων, πρώτων ὑλῶν κλπ. καὶ μάλιστα σέ ποσότητες καὶ τιμές πού διαφέρουν ἀπὸ ἀγορὰ σέ ἀγορὰ. Καὶ φυσικὰ πωλοῦν ἀπὸ τὰ ἐμπορεύματα αὐτὰ σέ διαφορετικὲς τιμές. Ἄν στὸ τέλος τῆς χρήσεως παραμένει μιὰ ποσότητα ἐμπορευμάτων, γεννιέται τὸ ἐρώτημα μέ ποιὰ ἀπὸ τίς πολλές τιμές κτήσεως, πού ἔχει πραγματοποιήσει ἡ ἐπιχείρηση στίς ἀγορές της, θὰ γίνῃ ἡ ἀποτίμησιν;

Γιὰ νὰ τὸ καταλάβομε καλὰ ἄς προσέξομε ἓνα ἀριθμητικὸ παράδειγμα:

Μιὰ ἐπιχείρηση ἔκανε τίς ἐπόμενες ἀγορές νημάτων κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς χρήσεως:

Ἀγορὰ 1η	50 κιλά πρὸς δρχ. 400 = δρχ. 20.000
Ἀγορὰ 2η	40 κιλά πρὸς δρχ. 350 = δρχ. 14.000
Ἀγορὰ 3η	20 κιλά πρὸς δρχ. 500 = δρχ. 10.000
	<u>110</u>
	<u>44.000</u>

Ὑποθέτομε ὅτι στὴν ἀπογραφή βρέθηκαν 30 κιλά νήματος. Ποιὰ θὰ εἶναι ἡ τιμὴ ἀποτιμήσεως;

Εἶναι φανερό ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἡ μέθοδος τῆς τιμῆς κτήσεως μέ τὴ μορφή πού γνωρίσαμε παραπάνω.

Γι' αὐτές τίς περιπτώσεις χρησιμοποιοῦμε παραλλαγές τῆς μεθόδου αὐτῆς, τίς ὁποῖες ἀναλύομε ἀμέσως.

Πρώτη παραλλαγή: Μέση τιμὴ κτήσεως. Ἡ μέση τιμὴ κτήσεως (δηλαδή ὁ μέσος ὁρος τῶν τιμῶν κτήσεων) προκύπτει ἂν διαιρέσομε τὴ συνολικὴ ἀξία τῶν ἀγορῶν διὰ τοῦ συνόλου τῶν ποσοτήτων πού ἀγοράσθηκαν. Ἔτσι στὸ παραπάνω παράδειγμα ἡ μέση τιμὴ κτήσεως θὰ εἶναι $44.000 : 110 = 400$ καὶ κατὰ συνέπεια τὸ ἀπόθεμα θὰ ἀποτιμηθεῖ σέ δρχ. 12.000 (30 κιλά πρὸς δρχ. 400).

Δεύτερη παραλλαγή: Μέση τιμὴ τῶν ὑπολοίπων. Στὴν περίπτωσιν αὕτη μετὰ ἀπὸ κάθε ἀγορὰ προσδιορίζομε νέα μέση τιμὴ κτήσεως.

Ἄς υποθέσομε π.χ. ὅτι ἀρχίζομε ἐμπόριο ἐγχωρίου λαδιοῦ καὶ ἀγοράζομε 1000 κιλά πρὸς δρχ. 50 τὸ κιλό. Μετὰ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ αὕτη θὰ ἔχομε στὴν ἀποθήκη μας 1000 κιλά πού θὰ στοιχίζουν δρχ. 50.000. Ἡ μέση τιμὴ βέβαια θὰ εἶναι δρχ. 50 (50.000 : 1000).

Δεχόμαστε ὅτι κάνομε νέα ἀγορὰ ἀπὸ 500 κιλά στὴν τιμὴ τῶν δρχ. 80 κατὰ κιλό. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀγορὰ πρέπει νὰ προσδιορίσομε τὴ νέα μέση τιμὴ. Οἱ ποσότητες πού ἔχομε ἀγοράσει εἶναι 1500 κιλά (1000 κιλά ἀπὸ τὴν πρώτη ἀγορὰ καὶ 500 κιλά ἀπὸ τὴ δεύτερη) καὶ ἔχομε πληρῶσει συνολικὰ δρχ. 90.000 (50.000 γιὰ τὴν πρώτη καὶ 40.000 γιὰ τὴ δεύτερη ἀγορὰ). Ἡ νέα μέση τιμὴ θὰ διαμορφωθεῖ σέ δρχ. 60 (δηλαδή $90.000 : 1500$), κ.ο.κ.

Ήκολουθεῖ ἕνας πίνακας γιά τήν καλύτερη κατανόηση τῶν παραπάνω:

Ἀγορά 1η	κιλά	1000	X	δρχ.	50	=	50.000
Ἀγορά 2η	κιλά	500	X	δρχ.	80	=	40.000
Υπόλοιπο	κιλά	1500	X	δρχ.	60	νέα μέση τιμή =	90.000
Ἀγορά 3η	κιλά	600	X	δρχ.	95	=	57.000
Υπόλοιπο	κιλά	2100	X	δρχ.	70	νέα μέση τιμή =	147.000
Πώληση 1η	κιλά	100	X	δρχ.	70	=	7.000
Υπόλοιπο	κιλά	2000	X	δρχ.	70	=	140.000
Ἀγορά 4η	κιλά	500	X	δρχ.	40	=	20.000
Υπόλοιπο	κιλά	2500	X	δρχ.	64	νέα μέση τιμή =	160.000
Πώληση 2η	κιλά	1800	X	δρχ.	64	=	115.200
Υπόλοιπο	κιλά	700	X	δρχ.	64	=	44.800

Μέ τή μέθοδο λοιπόν αὐτή εἴμαστε σέ θέση νά γνωρίζομε ἀμέσως πόσο ἀποτιμᾶται τό ἀπόθεμα τῶν ἐμπορευμάτων πού βρίσκεται στήν ἀποθήκη μας. Στό παράδειγμά μας καί σύμφωνα μέ τόν πίνακα τό ἀπόθεμα, πού παραμένει ἀκόμα καί εἶναι 700 κιλά, ἀποτιμᾶται πρὸς δρχ. 64 κατὰ κιλό στή συνολική τιμή τῶν δρχ. 44.800.

Τρίτη παραλλαγή: Σειρά ἐξαντλήσεως τῶν ἀποθεμάτων. Ἡ παραλλαγή αὐτή πού εἶναι γνωστή ὡς FIFO ἀπό τά ἀρχικά τῶν ἀγγλικῶν λέξεων First in first out, στηρίζεται σέ μιά ὑπόθεση.

Θεωροῦμε ὅτι τό ἐμπόρευμα (ἡ ἢ πρώτη ὕλη κλπ) πού ἀγοράσθηκε πρῶτα, αὐτό καί πωλεῖται πρῶτα (ἡ ἐξάγεται γιά βιομηχανοποίηση). Ἔτσι τό ἀπόθεμα πού θά μένει στήν ἀποθήκη πρέπει νά προέρχεται ἀπό τήν τελευταία ἀγορά. Καί ἂν αὐτή δέν ἀρκεῖ, ἀπό τήν ἀμέσως προηγούμενῃ της κ.ο.κ.

Ἄς προσέξομε τή μέθοδο αὐτή μέ τό ἀκόλουθο παράδειγμα:

Μιά ἐπιχείρηση ἔκανε τίς ἐξῆς ἀγορές ὑφάσματος:

Ἀγορά 1η	m	60	X	δρχ.	400	= δρχ.	24.000
Ἀγορά 2η	m	40	X	δρχ.	500	= δρχ.	20.000
Ἀγορά 3η	m	20	X	δρχ.	350	= δρχ.	7.000
Ἀγορά 4η	m	50	X	δρχ.	500	= δρχ.	25.000
Ἀγορά 5η	m	100	X	δρχ.	600	= δρχ.	60.000
		<u>270</u>					<u>136.000</u>

δηλαδή αγόρασε συνολικά 270m υφάσματος και πλήρωσε δρχ. 136.000.

Υποθέτουμε τώρα ότι η επιχείρηση αυτή πώλησε 110m υφάσματος και διατηρεί ακόμη στην αποθήκη της 160m.

Κατά τη μέθοδο αυτή είπαμε ότι αυτό που αγοράζεται πρώτο πωλείται και πρώτο. Έπομένως με την πώληση των 110m εξαντλήθηκε το έμπορεύμα από την 1η αγορά, (60m), τη 2η (40m) και από την τρίτη μόνο 10m ($60+40+10=110$ m). Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το απόθεμα των 160m υφάσματος προέρχεται από την 5η, 4η και 3η αγορά και θα αποτιμηθεί ως εξής:

100 m	X	δρχ.	600	=	60.000
50 m	X	»	500	=	25.000
10 m	X	»	350	=	3.500
<u>160 m</u>					<u>88.500</u>

και μέση τιμή κτήσεως κατά μέτρο δρχ. $88.500 : 160 = 553,125$.

Τέταρτη παραλλαγή: Άντίστροφη σειρά της σειράς εξαντλήσεως των αποθεμάτων. Καί η παραλλαγή αυτή είναι γνωστή με τα αρχικά των αγγλικών λέξεων Last in first out δηλαδή ως LIFO.

Στηρίζεται στην υπόθεση ότι σε μία πώληση δίνουμε πάντα από το έμπορεύμα που προμηθευθήκαμε τελευταία και αν η ποσότητα αυτή δεν αρκεί, συμπληρώνουμε από την άμεσως παλαιότερη κ.ο.κ. Δηλαδή, όπως είναι φανερό, ακολουθούμε μία σειρά αντίθετη από τη σειρά της FIFO.

Μπορούμε να το δούμε αυτό σε μία εφαρμογή στο ίδιο παράδειγμα.

Με τις πωλήσεις λοιπόν των 110m εξαντλήθηκε ολόκληρη η παρτίδα της τελευταίας (5ης) αγοράς και 10m από την προτελευταία αγορά (4η).

Άρα το απόθεμα των 160m υφάσματος που παραμένει άπώλητο θα αποτιμηθεί ως εξής:

60 m	X	δρχ.	400	=	24.000
40 m	X	δρχ.	500	=	20.000
20 m	X	δρχ.	350	=	7.000
40 m	X	δρχ.	500	=	20.000
<u>160 m</u>					<u>71.000</u>

και μέση τιμή κτήσεως κατά μέτρο δρχ. $71.000 : 160 = 443,75$.

β) Η μέθοδος της τρέχουσας τιμής ή της τιμής της ημέρας.

Τρέχουσα τιμή ή τιμή της ημέρας είναι εκείνη στην οποία μπορεί η επιχείρηση να προμηθευθεί τό αγαθό της κατά τό χρόνο συντάξεως της απογραφής.

γ) Η μέθοδος της χαμηλότερης τιμής μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας.

Κατά τη μέθοδο αυτή συγκρίνονται οι δύο τιμές, κτήσεως (όπως προσδιορίζεται

μέ μία από τις παραπάνω παραλλαγές), και τρέχουσας, και ή αποτίμηση γίνεται μέ αυτή πού εἶναι πιά χαμηλή. Ἐν δηλαδή ή τιμή κτήσεως τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι δρχ. 500 τό μέτρο καί τρέχουσα δρχ. 450 τό μέτρο, τότε ή αποτίμηση θά γίνει στήν τρέχουσα τιμή τῶν δρχ. 450, ἐπειδή αὐτή εἶναι ή πιά χαμηλή.

Ὅταν πρόκειται νά αποτιμήσουμε πολλά εἶδη ἐμπορευμάτων, ή αποτίμηση μπορεῖ νά γίνει εἴτε στήν πιά χαμηλή τιμή γιά κάθε εἶδος χωριστά εἴτε στή συνολικά χαμηλότερη τιμή.

Ἄς δοῦμε ἕνα παράδειγμα:

Ἐστω ὅτι ἔχομε νά αποτιμήσουμε ρύζι, φασόλια, φακή καί ρεβύθια. Ὁ πίνακας πού ἀκολουθεῖ δείχνει τήν αποτίμησή τους.

Εἶδος	Ποσότητα σέ κιλά	Τιμές		
		Κτήσεως	Τρέχουσα	Ἡ πιά χαμηλή
Ρύζι	240	6.000	6.200	6.000 Τ.Κ.
Φασόλια	250	12.000	10.800	10.800 Τ.Τ.
Φακή	125	6.250	6.100	6.100 Τ.Τ.
Ρεβύθια	60	3.000	3.600	3.000 Τ.Κ.
		27.250	26.700	25.900

Ἐν αποτιμήσουμε χωριστά στήν πιά χαμηλή τιμή κάθε εἶδος, θά ἔχομε:

Ρύζι	6.000	δηλαδή	στήν	τιμή	κτήσεως
Φασόλια	10.800	»	»	»	τρέχουσα τιμή
Φακή	6.100	»	»	»	»
Ρεβύθια	3.000	»	»	»	κτήσεως
	<u>25.900</u>				

Καί ἔτσι τό ἀπόθεμα θά αποτιμηθεῖ γιά δρχ. 25.900.

Ἐν ὅμως ή αποτίμηση γίνει στή συνολικά χαμηλότερη τιμή, τότε τό ἀπόθεμα θά αποτιμηθεῖ γιά δρχ. 26.700 καί κάθε εἶδος χωριστά ὡς ἐξῆς σύμφωνα μέ τόν παραπάνω πίνακα.

Ρύζι	6.200
Φασόλια	10.800
Φακή	6.100
Ρεβύθια	3.600
	<u>26.700</u>

Δηλαδή μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι επιλέγοντας τη συνολικά χαμηλότερη τιμή δεχόμαστε και είδη έμπορευμάτων, για τα όποια η άποτιμηση δέν έγινε στην πιο χαμηλή τιμή. 'Αν προσέξτε στον πίνακα, θά δείτε ότι αυτό συμβαίνει με τό ρύζι και τά ρεβύθια. Πραγματικά για τά δύο αυτά είδη η πιο χαμηλή τιμή είναι η τιμή της κτήσεως, ένω τελικά έχει προκριθεί για όλα η τρέχουσα τιμή.

'Ηδη η άπογραφή τέλειωσε. Στά χέρια μας έχουμε πιά την άκριβή εικόνα της περιουσιακής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού.

'Εν τώ μεταξύ έχουμε έφοδιασθεί με ένα πίνακα προσωρινού ίσοζυγίου. 'Ας θυμηθούμε προτού προχωρήσουμε τί είναι τό ίσοζύγιο αυτό (παράγρ. 8.5 (δ), σελ. 111 του βιβλίου της Α' τάξεως).

Τό προσωρινό ίσοζύγιο λοιπόν είναι ένα άνακεφαλαιωτικό ίσοζύγιο, πού περιέχει την κίνηση όλων των λογαριασμών και για όλη τη χρήση. Συντάσσεται στό τέλος κάθε χρήσεως, μετά από τό μηνιαίο του τελευταίου μήνα και λέγεται προσωρινό, γιατί έπακολουθεί η σύγκριση και έπαλήθευση των ύπολοίπων του με τά δεδομένα της άπογραφής.

'Αφού λοιπόν τό προσωρινό ίσοζύγιο περιέχει όλους τούς λογαριασμούς του γενικού καθολικού, πού άνοιξε τό λογιστήριο στη διάρκεια της χρήσεως και στους όποιους σημείωνε κάθε φορά τις μεταβολές της περιουσίας, συμπεραίνουμε ότι τά υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών, όπως εμφανίζονται στις στήλες του ίσοζυγίου, θά δείχνουν την οικονομική θέση κάθε περιουσιακού στοιχείου. 'Αντιπαραβάλομε λοιπόν τά υπόλοιπα αυτά με τά δεδομένα της άπογραφής για νά ελέγξουμε τη συμφωνία αυτή.

Στήν άρχή του κεφαλαίου αυτού, είδαμε λόγους για τούς όποιους ένδέχεται τά υπόλοιπα αυτά νά μη συμφωνούν με τις διαπιστώσεις της άπογραφής.

Στις περιπτώσεις αυτές χρέος μας είναι νά ενημερώσουμε τά βιβλία μας και νά τά έναρμονίσουμε προς τά δεδομένα της άπογραφής. Αυτό γίνεται με τις έγγραφές τακτοποιήσεως, πού έξετάζουμε στην έπόμενη παράγραφο.

'Ας δούμε τώρα συνοπτικά πώς έχει τό θέμα της άποτιμήσεως σύμφωνα με τη νομοθεσία μας.

Για την άποτιμηση των περιουσιακών στοιχείων έχουμε διατάξεις στό Ν. 2190/1920 περί 'Ανωνύμων 'Εταιρειών (άρθρ. 43, παράγρ. 1 - 5), στό Π.Δ. 99/1977 «περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως εις ένιαίο κείμενο των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» (Κ.Φ.Σ.) (άρθρον 41) κλπ. Θά περιορισθούμε παρακάτω στις διατάξεις του Κ.Φ.Σ. πού θεωρούνται άλλωστε και ως έπικρατέστερες.

Πάγια περιουσιακά στοιχεία (οικόδομές, μηχανήματα, έπιπλα και σκεύη κ.ά): 'Η άποτιμηση γίνεται στην τιμή κτήσεως, στην όποια προσθέτομε τις δαπάνες πού έχουν γίνει για τυχόν βελτιώσεις και από την όποια άφαιρούμε τις άποσβέσεις.

'Αν λοιπόν έχουμε μία οικοδομή, της όποιας η άξια κτήσεως είναι 5.000.000 και στην όποια έχουν γίνει διάφορες βελτιώσεις άξιας δρχ. 700.000 και έχουν ύπολογισθεί άποσβέσεις συνολικά δρχ. 1.000.000, η άξια, με την όποια θά εμφανισθεί στην άπογραφή, θά είναι:

$$5.000.000 + 700.000 - 1.000.000 = 4.700.000.$$

'Εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία: 'Η άποτιμηση γίνεται για κάθε είδος χωριστά στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας.

'Ετσι με βάση τό παράδειγμα πού αναφέρεται στην ανάπτυξη της μεθόδου αυτής μπορούμε νά συμπεράνουμε ότι η τιμή άποτιμήσεως για τό κάθε είδος θά είναι ρύζι δρχ. 6000, φασόλια δρχ. 10.800, φακή δρχ. 6100, ρεβύθια δρχ. 3000 και έπομένως τό άπόθεμα των έμπορευμάτων θά άποτιμηθεί στη συνολική τιμή δρχ. 25.900.

Άσκήσεις.

1. 'Ο Π. Παναγιώτου άρχίζει τίς έργασίες τους ώς έμπορος ταπήτων. Άγοράζει λοιπόν 5000 τ.μ. τάπητες από τό έργοστάσιο παραγωγής, πού βρίσκεται στή Λάρισα, πρός δρχ. 1700 τό τ.μ. καί πληρώνει γιά τήν άξία τους δρχ. 3.400.000. Στή συνέχεια πληρώνει δρχ. 20.000 σέ τοπικό μεταφορά γιά νά μεταφέρει τό έμπόρευμα στό σταθμό του ΟΣΕ καί δρχ. 10.000 στόν ΟΣΕ γιά τή μεταφορά στήν Άθήνα. Παράλληλα άσφαλίζει τό έμπόρευμά του γιά τή μεταφορά καί καταβάλλει γιά τό σκοπό αυτό στόν άσφαλιστικό πράκτορα δρχ. 5.000. Τέλος πληρώνει σέ μεταφορέα τής Άθήνας δρχ. 15.000 γιά τή μεταφορά τό έμπόρευμα από τό σιδηροδρομικό σταθμό στό κατάστημά του καί δρχ. 6000 σέ έργάτες γιά τήν εκφόρτωση καί τακτοποίηση τών ταπήτων στήν άποθήκη του.

Μέ τό ιστορικό αυτό μπορείτε νά προσδιορίσετε τήν τιμή κτήσεως κατά τετραγωνικό μέτρο τάπητα;

2. 'Ο έμπορος Ε. Άργυριάδης έκανε στή διάρκεια τής χρήσεως πού έληξε τίς παρακάτω προμήθειες χαρτιού:

α) κιλά	1.000	πρός δρχ.	24 = δρχ.	24.000
β) κιλά	2.000	πρός δρχ.	21 = δρχ.	42.000
γ) κιλά	1.500	πρός δρχ.	19 = δρχ.	28.500
δ) κιλά	500	πρός δρχ.	31 = δρχ.	15.500
ε) κιλά	3.000	πρός δρχ.	30 = δρχ.	90.000

Μέ τά δεδομένα αυτά νά προσδιορίσετε:

- α) τή μέση τιμή κτήσεως καί
- β) τή μέση τιμή τών ύπολοίπων.

3. Στο τέλος τής χρήσεως ύπάλληλος τής επιχείρησης «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΠΑΤΑΤΑΣ - Η ΔΗΜΗΤΡΑ» μέτρησε στήν άποθήκη πατάτες βάρους 35.000 κιλών.

Άπό τά λογιστικά βιβλία τής επιχείρησης προκύπτει ότι στή διάρκεια τής χρήσεως έχουν γίνει οι παρακάτω προμήθειες:

α) κιλά	10.000	πρός δρχ.	8 = δρχ.	80.000
β) κιλά	15.000	πρός δρχ.	7 = δρχ.	105.000
γ) κιλά	12.000	πρός δρχ.	9 = δρχ.	108.000
δ) κιλά	3.000	πρός δρχ.	10 = δρχ.	30.000
ε) κιλά	20.000	πρός δρχ.	11 = δρχ.	220.000

Έδώ πρέπει νά προσέξουμε ότι ώς τιμή κτήσεως άναγνωρίζεται από τόν Κ.Φ.Σ. εκείνη πού καθορίζει ό επιτηδευματίας άκολουθώντας μιά από τίς παραπάνω παραλλαγές τής μεθόδου προσδιορισμού τής τιμής κτήσεως (μέσης τιμής κτήσεως, μέσης τιμής ύπολοίπων, μέσης τιμής FIFO, μέσης τιμής LIFO), φθάνει νά τήν άκολουθεί συνέχεια.

Άν έμπορεύσιμο άναθό άποτιμηθεί στήν τρέχουσα τιμή, έφόσον βέβαια είναι πión μικρή από τήν τιμή κτήσεως, τότε ή τρέχουσα τιμή θά θεωρείται στό έξής ώς τιμή κτήσεως.

Έπισηλαείς άπαιτήσεις: Οι έπισηλαείς άπαιτήσεις, δηλαδή εκείνες γιά τίς όποιες ύπάρχουν φόβοι ή άμφιβολίες άν μπορούν νά είσπραχθούν, άναγράφονται στήν άπογραφή μέ τό άρχικό τους ποσό, τό ποσό τών άποβέσεων καί τό ύπόλοιπό τους.

Μετοχές καί Όμολογίες (χρεώγραφα): Η άποτίμηση μετοχών καί όμολογιών γίνεται ώς έξής:

Πρώτα προβαίνουμε στήν άποτίμησή τους μέ βάση τήν τιμή κτήσεως ή τήν τιμή, μέ τήν όποία έγινε ή άποτίμηση στήν προηγούμενη άπογραφή, καί ύπολογίζουμε τό συνολικό άθροισμα.

Κατόπιν επαναλαμβάνουμε τήν ίδια έργασία, χρησιμοποιώντας τή φορά αυτή ώς τιμή άποτίμησης τό μέσο όρο πού σημείωσε ή τρέχουσα τιμή στό τελευταίο δεκαπενθήμερο τής χρήσεως, καί ύπολογίζουμε καί έδώ τό συνολικό άθροισμα.

Τό μικρότερο από τά δύο άθροίσματα θά μās δείξει σέ ποιά τιμή θά γίνει **συνολικά** ή άποτίμηση. Άν π.χ. πión μικρό άθροισμα είναι αυτό πού προκύπτει κατά τήν άποτίμηση μέ βάση τήν τιμή κτήσεως, τότε ή άποτίμηση όλων τών όμολογιών ή μετοχών θά γίνει μέ τήν τιμή αυτή.

Αποτιμήσετε έσείς το απόθεμα με την τιμή κτήσεως ακολουθώντας τη σειρά εξαντλήσεως (FIFO) και μετά να επαναλάβετε την ίδια εργασία με την αντίστροφη σειρά από τη σειρά εξαντλήσεως (LIFO).

4. Το κατάστημα παιδικών ειδών «Η ΧΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» κατά τη λήξη της περιόδου έχει απώλη-
τα τα παρακάτω είδη που έχουν αποτιμηθεί, όπως δείχνει ο πίνακας:

	Τιμή Κτήσεως	Τιμή Τρέχουσα
Φουστάνια	60.000	58.000
Μπλουζες	15.000	17.000
Πανταλόνια	20.000	22.000
Κάλτσες	18.000	12.000
	<u>113.000</u>	<u>109.000</u>

Αναφέρετε τις τιμές, με τις όποιες πρέπει να αποτιμήσουμε κάθε είδος καθώς και τη συνολική τιμή του αποθέματος, όταν η αποτίμηση γίνει:

- στη συνολικά χαμηλότερη τιμή
- στη χαμηλότερη τιμή για κάθε είδος χωριστά.

Ο επόμενος πίνακας θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε καλύτερα τα παραπάνω:

Είδη χρεωγράφων	Τιμή κτήσεως ή αποτιμήσεως προηγούμενης απογραφής	Μέση τρέχουσα τιμή τελευταίου δεκαπενθημέρου
Όμολογίες Α	τεμ 200 X δρχ. 300 = 60.000	τεμ 200 X δρχ. 310 = 62.000
Όμολογίες Β	τεμ 180 X δρχ. 500 = 90.000	τεμ 180 X δρχ. 535 = 96.300
Όμολογίες Γ	τεμ 120 X δρχ. 250 = 30.000	τεμ 120 X δρχ. 200 = 24.000
	<u>180.000</u>	<u>182.300</u>

Η αποτίμηση των όμολογίων θα γίνει στη συνολικά μικρότερη τιμή των δρχ. 180.000, και συνε-
πώς οι όμολογίες Α θα αποτιμηθούν σε δρχ. 60.000, οι όμολογίες Β σε δρχ. 90.000 και οι όμολογίες
Γ σε δρχ. 30.000.

Εδώ πρέπει να διευκρινίσουμε ότι με όρισμένους περιορισμούς η επιχείρηση έχει δικαίωμα να
μειώσει την τιμή οποιασδήποτε μετοχής ή όμολογίας και να προσαυξήσει ισόποσα την τιμή κάποιας
άλλης. Δηλαδή θα μπορούσε να αυξήσει την τιμή της όμολογίας Β κατά δρχ. 100 και
να μειώσει την τιμή της Α ή της Γ κατά δρχ. 100 επίσης έτσι, ώστε να μη μεταβληθεί το συνολικό α-
θροισμα (δρχ. 180.000).

Απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις της περιπτώσεως αυ-
τής αποτιμώνται σε δραχμές με την επίσημη τιμή που έχει το ξένο νόμισμα κατά την ημέρα της απο-
γραφής. Αν λοιπόν η επιχείρηση έχει υποχρέωση σε συνεργάτη της του εξωτερικού για \$ ΗΠΑ
50.000, θα μετατρέψει τα \$ σε δραχμές με την τιμή που έχει το \$ κατά τη λήξη της περιόδου. Εάν
αυτή είναι 1 \$ = δρχ. 36, θα παρουσιάσει την όφειλή της για δρχ. 1.800.000 (\$ 50.000 X δρχ. 36).

1.3 Έγγραφές τακτοποιήσεως.

“Όπως είπαμε στην προηγούμενη παράγραφο με τις έγγραφές τακτοποιήσεως, πού γίνονται στο τέλος της χρήσεως, επέρχεται συμφωνία βιβλίων και απογραφής.

Παρακάτω εξετάζουμε περιπτώσεις τέτοιων έγγραφων τακτοποιήσεως σε λογαριασμούς προσωπικούς, συναλλαγματικών, παγίων περιουσιακών στοιχείων, έμπορευμάτων, ταμείου, εξόδων και εσόδων.

1.3.1 Λογαριασμοί προσωπικοί.

‘Από την Α’ τάξη έχουμε μάθει ότι με τους προσωπικούς λογαριασμούς παρακολουθούμε τις σχέσεις της επιχείρησεως προς τρίτους, χρεώστες, πιστωτές, τράπεζες ακόμα και προς τό φορέα της, τόν επιχειρηματία. Μάθαμε ακόμα ότι από τις σχέσεις αυτές προκύπτουν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις για την επιχείρηση. Για τό λόγο μάλιστα αυτόν διαχωρίσαμε τούς προσωπικούς λογαριασμούς σε προσωπικούς λογαριασμούς απαιτήσεων και προσωπικούς λογαριασμούς υποχρεώσεων.

Οι προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων παρουσιάζονται στην πράξη με τίτλους όπως: «Χρεώστες», «Πελάτες», «Τράπεζα... λογ/σμός καταθέσεων», «Πράκτορες», «Προκαταβολές προσωπικού», «Α. Άνδρέου, λογαριασμός απολήψεων» (επιχειρηματίου) κλπ.

Οι προσωπικοί λογαριασμοί υποχρεώσεων παρουσιάζονται με τίτλους όπως: «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Προκαταβολές πελατών», «Τράπεζα... λογαριασμός δανείου», «Φόροι πληρωτέοι», «Κρατήσεις υπέρ τρίτων», «Έξοδα πληρωτέα», και γενικά με τίτλους λογαριασμών παθητικού, επειδή όλοι οι λογαριασμοί του παθητικού είναι προσωπικοί.

Στό τέλος της χρήσεως επαληθεύουμε τό υπόλοιπο κάθε λογαριασμού γενικού και ειδικών χωριστά.

‘Ας πάρουμε λοιπόν πρώτα τούς λογαριασμούς απαιτήσεων και ας δοϋμε τί μπορεί νά μās παρουσιάσουν κατά την επαλήθευση αυτή. Μετά θά ασχοληθούμε και με τούς λογαριασμούς υποχρεώσεων.

α) Προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων.

Πρώτη ένδεχόμενη διαπίστωση με πολύ μεγάλη σημασία είναι νά βρεθούν απαιτήσεις πού είτε δέν μπορούν νά είσπραχθούν είτε απλώς υπολογίζεται ότι δέν θά είσπραχθούν στό άκέραιο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση πιθανολογείται και ή ζημιά.

‘Ας υποθέσουμε ότι ή επιχείρηση Δ έχει τρεις χρεώστες.

Τόν Α με δρχ. 10.000, τό Β με δρχ. 30.000 και τό Γ με δρχ. 40.000 πού πρέπει νά έξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους στην επόμενη χρήση.

‘Από αυτούς ο Α έχει οικονομική εύχέρεια, οι δουλειές του εξελίσσονται ελπιδοφόρα, είναι πρόσωπο φερέγγυο, και όλα δείχνουν ότι θά έξοφλήσει την υποχρέωσή του κανονικά. ‘Η απαίτηση της επιχείρησης δέν διατρέχει κίνδυνο και θεωρείται **άσφαλής**.

‘Ο Β αντιμετώπιζει πολλές οικονομικές δυσκολίες, οι δουλειές του παρουσιάζουν επικίνδυνη κάμψη, ο ίδιος υπόσχεται ότι θά έξοφλήσει την υποχρέωσή του,

άλλά οι πληροφορίες λένε ότι οι δανειστές είναι πολλοί και η επιχείρηση διατρέχει τόν κίνδυνο να μη μπορέσει να εισπράξει την απαίτησή της στο άκέραιο. Υπολογίζει μάλιστα τό ποσόν τῆς ζημίας σέ δρχ. 18.000.

Ἡ απαίτηση αὐτή λέγεται **ἐπισφαλής** καί ὁ χρεώστης αὐτός **ἐπισφαλῆς χρεώστης**.

Τέλος ὁ Γ ἔχει ἤδη καταρρεύσει οἰκονομικά, τό ἐνεργητικό του ἔχει ἐκμηδενισθεῖ, ὁ ἴδιος δέ ἔχει ἐξαφανισθεῖ ἀπό τήν ἀγορά καί ἡ ἐπιχείρηση ἔχει πεισθεῖ ἀπό τήν ἔρευνα πού ἔκανε ὅτι δέν ὑπάρχει πιθανότητα ἡ απαίτηση αὐτή νά εισπραχθεῖ.

Ἡ απαίτηση αὐτή λέγεται **ἀνεπίδεκτη εἰσπράξεως** καί ὁ χρεώστης **ἀνεπίδεκτος εἰσπράξεως**.

Ἐπομένως πρέπει μέ τίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως νά ξεχωρίσουμε τίς τρεῖς αὐτές κατηγορίες χρεωστῶν.

Νά πῶς γίνεται αὐτό μέ τήν ἐφαρμογή ἑνός νέου παραδείγματος.

Στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως Α ὑπάρχει ὁ λογαριασμός «Χρεῶστες» μέ τήν παρακάτω κίνηση, πού ἀναλύεται ἐπίσης σέ εἰδικούς λογαριασμούς, ὅπως φαίνεται στή συνέχεια:

	Χρέωση	Πίστωση	´πόλοιπο
Χρεῶστες	<u>60.000</u>	<u>20.000</u>	<u>40.000</u>
´νδρέου	17.000	8.000	9.000
Γεωργίου	28.000	9.000	19.000
Λιανός	15.000	3.000	12.000
	<u>60.000</u>	<u>20.000</u>	<u>40.000</u>

´πό τούς χρεῶστες αὐτούς ὁ ´νδρέου κρίνεται ἀσφαλῆς, ὁ Γεωργίου ἐπιφαλῆς μέ πιθανή ζημία δρχ. 5000 καί ὁ Λιανός ἀνεπίδεκτος εἰσπράξεως.

Καί νά τώρα πῶς πρέπει νά ἐνεργήσουμε.

Θά πρέπει νά ξεχωρίσουμε ἀπό τούς ἀσφαλεῖς χρεῶστες ἐκείνους πού εἶναι ἐπισφαλεῖς καί ἐκείνους πού εἶναι ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως.

Γιά νά ξεχωρίσουμε τούς ἐπισφαλεῖς, ἀνοίγουμε καινούργιο λογαριασμό μέ τόν τίτλο «´πισφαλεῖς χρεῶστες» πού εἶναι ὅπως καί ὁ λογαριασμός «Χρεῶστες», λογαριασμός ἐνεργητικοῦ.

Γράφουμε λοιπόν στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ (χρεῶνουμε τό λογαριασμό) τίς ἀπαιτήσεις ἐκείνες, πού κρίνονται ἐπισφαλεῖς, καί τίς ἀφαιροῦμε ἀπό τό λογαριασμό «Χρεῶστες» (πιστώνουμε τό λογαριασμό αὐτόν), στόν ὁποῖο βρίσκονται μέχρι τώρα.

ῼ�κολουθεῖ ἡ ἐγγραφή:

			Έπισφαλείς χρεώστες Γεωργίου	19.000	19.000		
			Χρεώστες Γεωργίου	19.000		19.000	
			Χαρακτηρισμός του Γεωργίου ως έπισφαλής				

Ο λογαριασμός «Έπισφαλείς χρεώστες» είναι προσωπικός λογαριασμός. Άκόμα είναι και γενικός λογαριασμός που αναλύεται σε ειδικούς (όλους δηλαδή τους έπισφαλείς χρεώστες) και έπομένως για τό λογαριασμό αυτόν τηρείται αναλυτικό καθολικό έπισφαλών χρεωστών.

Μετά πρέπει να ακολουθηθεί και ή έγγραφή της ζημίας. Στο παράδειγμά μας ύπολογίζεται σε δρχ. 5000.

Προσέξτε την έγγραφή που θά γίνει:

			Ζημίες από έπισφαλείς χρεώστες		5.000		
			Άποσβεσθέντες έπισφαλείς χρεώστες Γεωργίου	5.000		5.000	
			Πιθανή ζημία έπισφαλής χρεώστη μας				

Καθώς παρατηρείτε, χρεώνεται ό λογαριασμός «Ζημίες από έπισφαλείς χρεώστες», (άλλος τίτλος συνηθισμένος: «Άποσβέσεις έπισφαλών χρεωστών» κλπ.), που είναι λογαριασμός άποτελεσματικός, και θά μεταφερθεϊ στο λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως», άλλ' αυτός που πιστώνεται δέν είναι ό λογαριασμός «Έπισφαλείς χρεώστες». (Θά μπορούσε να ήταν και αυτός, τότε όμως θά είχαμε άμεση άπόσβεση μέ τά γνωστά της μειονεκτήματα). Άντί γι' αυτόν κινήσαμε έναν άλλο λογαριασμό, τόν «Άποσβεσθέντες έπισφαλείς χρεώστες» που για τό λόγο αυτόν λέγεται **άντίθετος λογαριασμός**. Τέτοιους λογαριασμούς συναντήσαμε στην ύλη της Α' τάξεως στο κεφάλαιο τών άποσβέσεων και θά επανέλθουμε σ' αυτούς στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου αυτού για να τούς περιγράψουμε μέ λεπτομέρεια.

Δηλαδή στην περίπτωση αυτή ένεργήσαμε έμμεση άπόσβεση.

Δέν πιστώνομε λοιπόν τό λογαριασμό «Έπισφαλείς χρεώστες» γιατί μπορεί βέβαια ή άπαίτηση της έπιχειρήσεως να χαρακτηρίσθηκε έπισφαλής, αλλά ή έπιχείρηση δέν θά παύσει να έπιδιώκει την είσπραξη της και μάλιστα στο άκέραιο. Έξ άλλου μπορεί ό έπισφαλής χρεώστης να έξοφλήσει όλόκληρο τό ποσό που όφείλει. Έπομένως ό λογαριασμός «Έπισφαλείς χρεώστες» πρέπει να παρουσιάζει τό σύνολο της άπαιτήσεως.

Μέ τα δεδομένα αυτά κλείνει ή χρήση καί υποθέτομε ότι κατά τή νέα προσέρχεται ὁ ἐπισηφελῆς χρεώστης Γεωργίου καί πληρώνει ὁλόκληρη τήν ὀφειλή του.

Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά γίνει ἐγγραφή γιά νά παρουσιασθεῖ ἡ εἰσπραξη ἀλλά καί τό ἀποτέλεσμα πού εἶχε ἡ ἐπιχείρηση καθῶς, ἐνῶ εἶχε ἀποσβεσεῖ δρχ. 5000 ἀπό τήν ἐπισηφελῆ της ἀπαιτήρηση, τελικά τήν εἰσέπραξε στό ἀκέραιο. Καί βέβαια δέν ὑπάρχει πλέον λόγος νά διατηρεῖ ἀκόμα τόν ἀντίθετο λογαριασμό «Ἀποσβεσθέντες ἐπισηφελῆς χρεώστες».

Οἱ ἡμερολογιακές ἐγγραφές λοιπόν:

			Ἀποσβεσθέντες ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	5000	5000		
			Ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	5000		5000	
			Μεταφορά ἀντίθετου λογαριασμοῦ				
			— do —				
			Ταμεῖο		19000		
			Ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	14.000		14.000	
			Κέρδη ἀπό ἀπαιτή- σεις πού εἶχαν ἀποσβεσθεῖ			5000	
			Εἰσπραξη ἐπισηφελῶς ἀπαιτήσεώς μας κατά 100%				

Ὁ λογαριασμός «Κέρδη ἀπό ἀπαιτήσεις πού ἔχουν ἀποσβεσθεῖ» εἶναι ἀποτελεσματικός καί θά μεταφερθεῖ στό λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Ἄν ὅμως ὁ Γεωργίου δέν πληρώνει τό σύνολο τῆς ὑποχρεώσεώς του, ἀλλά μόνο δρχ. 10.000, ποσό στό ὁποῖο συμβιβάζεται ἡ ἐπιχείρηση, τότε θά γίνει ἡ ἐγγραφή:

			Ἀποσβεσθέντες ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	5000	5000		
			Ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	5000		5000	
			Μεταφορά ἀντίθετου λογαριασμοῦ				
			— do —				
			Ταμεῖο		10.000		
			Ζημιές ἀπό ἐπισηφελῆς χρεώστες		4000		
			Ἐπισηφελῆς χρεώστες Γεωργίου	14.000		14.000	
			Συμβιβαστική ἐξόφληση ἐπισηφελῶς ἀπαιτήσεώς μας μέ ζημιά				

Σημείωση. Πολλές φορές ἡ ἐπιχείρηση δέν εἶναι σέ θέση νά προσδιορίσει ποιές συγκεκριμένες ἀπαιτήσεις της εἶναι ἐπισηφελῆς, ἐνῶ θεωρεῖ ὡς ἐπισηφελῆς ἕνα ποσοστό στό σύνολο τῶν ἀπαιτήσεων της. Π.χ. μιὰ ἐπιχείρηση ἔχει νά εἰσπράξει ἀπό χρεώστες δρχ. 200.000, εἰδικότερα: ἀπό τόν Α δρχ. 40.000, ἀπό τό Β δρχ. 70.000, ἀπό τό Γ δρχ. 30.000 καί ἀπό τό Δ δρχ. 60.000. Κατά τό κλείσιμο τῆς περιόδου καί ἐξ αἰτίας τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν προβλέπει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νά εἰσπραχθεῖ ἀπό τό σύνολο τῶν ἀπαιτήσεων ἕνα ποσοστό 10%, δηλαδή δρχ. 20.000. Δέν γνωρίζει ὁμως ἀπό ποιοῖ ἡ ποιούς χρεώστες Α, Β, Γ καί Δ θά προέλθει ἡ ζημιά αὐτή.

Στήν περίπτωση αυτή η επιχείρηση θα κάνει μία ισοποίηση κράτησης από τὰ κέρδη της. Ἡ ἐγγραφή θὰ εἶναι ἡ ἑξῆς:

			Ἀποτελέσματα χρήσεως		20.000			
			Κρατήσεις γιὰ πιθανές έπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις				20.000	
			Κράτησις 10% ἐπὶ συνόλου ἀπαιτήσεων					

Ἄν δὲν ὑπάρχουν κέρδη, τότε χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Ἀποτελέσματα χρήσεως» καὶ πιστώνεται ὁ λογαριασμός «Προβλέψεις γιὰ πιθανές ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις».

Μένει τώρα νὰ τακτοποιήσουμε καὶ τὸ χρεώστη Λιανό, πού χαρακτηρίζεται ὡς ἀνεπίδεκτος εἰσπράξεως. Ἀκολουθοῦμε τὴν ἴδια σειρά σκέψεως. Πρῶτα θὰ ξεχωρίσουμε τὸ χρεώστη τῆς κατηγορίας αὐτῆς καὶ μετὰ, ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστό (χάνει ἡ ἐπιχείρηση ὅ,τι δικαιούται νὰ εἰσπράξει), θὰ παρουσιάσουμε τὴ ζημία.

Οἱ παρακάτω ἐγγραφές ἀφοροῦν στὶς ἐργασίες αὐτές:

			Χρεῶστες ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως <u>Λιανός</u>	12.000	12.000			
			Χρεῶστες <u>Λιανός</u>	12.000			12.000	
			Χαρακτηρισμός χρεώστη μας ὡς ἀνεπίδεκτου εἰσπράξεως					
			Ζημίες ἀπὸ χρεῶστες ἀνεπίδεκτους εἰσπρά- ξεως		11.999			
			Χρεῶστες ἀνεπίδε- κτοι εἰσπράξεως <u>Λιανός</u>	11.999				
			Ζημία ἀπὸ χρεῶστες ἀνεπίδε- κτους εἰσπράξεως				11.999	

Θὰ προσέξατε ἀσφαλῶς ὅτι, ἐνῶ ἡ ἀπαίτηση αὐτὴ εἶναι δρχ. 12.000, σάν ζημία χαρακτηρίσαμε ποσὸν κατὰ μία δραχμὴ λιγότερο (μονάδα μνήμης) (δηλαδὴ 11.999). Αὐτὸ γίνεται πολλές φορές στὴ λογιστικὴ, καὶ συγχωρεῖται ἀπὸ τὸ Νόμο. Ἀποβλέπει στοῦ νὰ μὴν κλείσει ὁ λογαριασμός, δηλαδὴ νὰ μὴν ἐξισωθεῖ, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει. Αὐτὸ μᾶς βοηθεῖ νὰ θυμόμαστε τὸ χρεώστη μας, πού χαρακτηρίσαμε ἀνεπίδεκτο εἰσπράξεως, καθὼς καὶ τὸ ποσὸ τῆς ὀφειλῆς του. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ θὰ μᾶς εἶναι χρήσιμα γιὰ τὴν περίπτωσιν πού ὁ χρεώστης αὐτὸς ἀνακτῇ.

σει αργότερα την οικονομική του δύναμη και θελήσει να τακτοποιήσει τις υποχρεώσεις του. Φυσικά τίποτε δέν μᾶς ἐμποδίζει νά ἐνεργήσουμε τήν ἐγγραφή μέ δρχ. 12.000, ὁπότε ἐξισώνεται ὁ λογαριασμός «Χρεώστες ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως».

Ὁ λογαριασμός «Χρεώστες ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως» εἶναι λογαριασμός προσωπικός καί περιληπτικός πού μπορεῖ νά ἀναλυθεῖ σέ ἀναλυτικό καθολικό. Ὁ λογαριασμός «Ζημίες ἀπό χρεώστες ἀνεπίδεκτους εἰσπράξεως» εἶναι ἀποτελεσματικός καί μεταφέρεται ἀπευθείας στό λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Δεύτερη διαπίστωση πού μπορεῖ νά γίνει κατά τόν ἐλεγχο τῶν προσωπικῶν λογαριασμῶν ἀπαιτήσεων εἶναι νά ἐξακριβωθεῖ ὅτι ἡ ἀπαίτηση, ὅπως ἀναγράφεται στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι μικρότερη ἀπό τήν πραγματική. Αὐτό συμβαίνει ὅταν ὁ λογαριασμός ἐνός χρεώστη ἢ πελάτη εἶναι τοκοφόρος καί πρέπει νά ὑπολογισθοῦν οἱ τόκοι.

Ἄς τό δοῦμε αὐτό σέ μιά ἐφαρμογή.

Ὁ πελάτης μας Α. Χριστοδούλου ἀγοράζει τήν 1η Σεπτεμβρίου ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 600.000 μέ τήν ὑποχρέωση νά ἐξοφλήσει τήν ἀξία τους μέσα σέ δύο μήνες. Ἄν μέ τή λήξη τοῦ διμήνου ἐξακολουθεῖ ὁ λογαριασμός του νά παρουσιάζει ὑπόλοιπο, δηλαδή ἐξακολουθεῖ ὁ πελάτης νά χρωστᾷ στήν ἐπιχείρηση, τότε τό ὑπόλοιπο αὐτό θά ἐπιβαρύνεται μέ τόκο 1% γιά κάθε μήνα. Ὑποθέτομε λοιπόν ὅτι ὁ πελάτης αὐτός ὡς τίς 31 Ὀκτωβρίου, πού λήγει τό δίμηνο, εἶχε κατορθώσει νά πληρώσει δρχ. 400.000 καί τό ὑπόλοιπο δρχ. 200.000 ἐξακολουθεῖ νά τό ὀφείλει ἀκόμα στό τέλος τῆς χρήσεως, 31 Δεκεμβρίου.

Καταλαβαίνομε λοιπόν ὅτι ἡ ἀπαίτηση τῆς ἐπιχειρήσεως δέν εἶναι μόνο δρχ. 200.000 ἀλλά καί οἱ τόκοι πού ἀναλογοῦν κατά τή συμφωνία πού ἐγινε. Οἱ τόκοι

$$\text{αὐτοί εἶναι: } \frac{200.000 \times 1 \times 2}{100} = 4000.$$

Ἡ ἐγγραφή τακτοποιήσεως θά εἶναι ἡ ἐξῆς:

			Πελάτες Χριστοδούλου	4000	4000		
			Τόκοι πιστωτικοί			4000	
			Ὑπολογισμός τόκου σέ ἀπαίτησή μας				

Μέ τή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ πελάτη προσδιορίζεται στό ὕψος πού πρέπει ἡ ἀπαίτησή μας (200.000 τό χρεωστικό ὑπόλοιπο σύν οἱ τόκοι δρχ. 4000).

Τρίτη διαπίστωση πού μπορεῖ νά γίνει κατά τόν ἐλεγχο τέλους χρήσεως εἶναι νά ἀποδειχθεῖ ὅτι ἡ ἀπαίτηση, ὅπως ὀρίζεται αὐτή στά βιβλία, εἶναι μεγαλύτερη ἀπό τήν πραγματική. Αὐτό π.χ. μπορεῖ νά συμβεῖ ὅταν ἔχει συμφωνηθεῖ μέ πελάτες τῆς ἐπιχειρήσεως νά τοῦς παρέχεται στό τέλος τῆς χρήσεως εἰδική ἑκπτώση π.χ. 2% ἐπὶ τῶν ἀγορῶν πού πραγματοποιήσαν ἀπό τήν ἐπιχείρηση.

Ὑποθέτομε λοιπόν ὅτι βρισκόμαστε στό τέλος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου καί

ὅτι ἐλέγχεται ὁ λογαριασμός τοῦ πελάτη μας Β. Γκίκα, πού ἀγόραζε ἐμπορεύματα ἀπὸ τὴν ἐπιχείρησή μας μέ πίστωση.

Διαπιστώνομε ὅτι ἔχει ἀγοράσει ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 3.800.000 καί ὅτι ἔχει πληρώσει ὡς τώρα 3.100.000. Ἐπομένως ὀφείλει δρχ. 700.000 σύμφωνα μέ τό χρεωστικό του ὑπόλοιπο. Βέβαια ἡ ὑποχρέωσή του πρέπει νά περιορισθεῖ κατὰ τό ποσό τῶν ἐκπτώσεων πού δικαιούται, ἔστω 2%. Τό ποσό αὐτό εἶναι:

$$\frac{3.800.000 \times 2}{100} = 76.000.$$

Θά πιστώσωμε λοιπόν τό λογαριασμό τοῦ πελάτη Β. Γκίκα μέ δρχ. 76.000 γιά νά μειώσωμε τὴν ὑποχρέωσή του καί θά χρεώσωμε τό λογαριασμό «Ἐκπτώσεις χορηγούμενες».

Ἡ ἐγγραφή εἶναι ἀπλή:

			Ἐκπτώσεις χορηγούμενες		76.000		76.000
			Πελάτες <u>Β. Γκίκας</u>	76.000			
			Παραχώρηση ἐκπτώσεως 2% ἐπὶ ἀξίας ἀγορῶν πελάτη μας				

Τώρα μπορούμε νά περάσωμε στούς:

β) Προσωπικούς λογαριασμούς ὑποχρέωσεων.

Οἱ διαφορές, πού μπορεῖ νά παρουσιασθοῦν στούς λογαριασμούς αὐτοῦς, ἀνήκουν στή δεύτερη καί τρίτη διαπίστωση τῶν προσωπικῶν λογαριασμῶν ἀπαιτήσεων ὅπου τῇ θέσῃ τοῦ ὀφειλέτη παίρνει ἡ ἐπιχείρησις.

Θά δώσωμε ἀπευθείας τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές, γιατί οἱ περιπτώσεις εἶναι ἀπλές.

Ἔτσι λοιπόν, γιά τὴν περίπτωση πού ἡ ἐπιχείρησις ἐπιβαρύνεται μέ τόκους εἰς ὄφελος προμηθευτῇ της, πρέπει νά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός τοῦ προμηθευτῇ γιά νά φανεῖ ἡ αὔξησις τῆς ὑποχρέωσεως τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς αὐτόν. Ὑποθέτομε ὅτι οἱ τόκοι εἶναι δρχ. 20.000. Ἡ ἐγγραφή θά εἶναι ἡ ἐξῆς:

			Τόκοι χρεωστικοί		20.000		
			Προμηθευτές <u>Λ. Λαυρεντίδης</u>	20.000			20.000
			Ὑπολογισμός τόκων περιόδου...				

Τέλος γιά τὴν περίπτωση πού ἡ ἐπιχείρησις δικαιούται ἐκπτώσις, ἔστω π.χ. δρχ. 60.000, ἡ ἐγγραφή θά εἶναι ἡ ἐξῆς:

		Προμηθευτές Ι. Ίωάννου	60.000	60.000			
		Έκπτώσεις λαμβανόμενες				60.000	
		Χορηγηθείσα έκπτωση από προ- μηθευτή μας					

Πρίν κλείσουμε την παράγραφο αυτή, πού αναφέρεται στην τακτοποίηση τῶν προσωπικῶν λογαριασμῶν, πρέπει νά μελετήσουμε καί τήν ἐνδεχόμενη περίπτωση νά παρουσιάσει στό τέλος τῆς χρήσεως ὁ γενικός λογαριασμός «Χρεῶστες» ἢ «Πελάτες» εἰδικούς μέ **πιστωτικό** υπόλοιπο ἢ ὁ λογαριασμός «Πιστωτές» ἢ «Προμηθευτές», εἰδικούς μέ **χρεωτικό** υπόλοιπο.

Ἀντιλαμβάνεται ὁ μαθητής ὅτι πρόκειται γιά τοὺς λογαριασμούς τῶν διπλῶν ὑπολοίπων, γνωστούς ἀπό τήν ὕλη τῆς Α΄ τάξεως.

Εἶχαμε πεῖ ἐκεῖ (παράγρ. 6.3, σελ. 72 βιβλίου Α΄ τάξεως) ὅτι ἡ ὑπαρξη τέτοιων λογαριασμῶν εἶναι μιά ἀνωμαλία πού μπορεῖ νά γίνει ἀνεκτὴ ἂν διατηρηθεῖ γιά περιορισμένο χρονικό διάστημα καί ἐφόσον δέν πρόκειται νά συνταχθεῖ ἰσολογισμός.

Ἐπομένως, στό τέλος τῆς χρήσεως καί ἐφόσον πρόκειται νά συνταχθεῖ ἰσολογισμός, πρέπει νά γίνει ἡ τακτοποίησή τους.

Θά μελετήσουμε τό θέμα μέ δύο παραδείγματα.

Ἔχομε τά παρακάτω στοιχεῖα:

Πελάτες	
560.000	360.000

Ἀναλυτική κατάσταση (ἰσοζύγιο) πελατῶν

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
1. Γ. Ἀργυράκης	100.000	50.000	50.000	—
2. Λ. Ἀφεντουλίδης	160.000	70.000	90.000	—
3. Δ. Πολέμης	150.000	170.000	—	20.000
4. Φ. Λαντῆς	90.000	5.000	85.000	—
5. Η. Μακρῆς	60.000	65.000	—	5.000
	560.000	360.000	225.000	25.000

Ἡ ἀκαταστάσι εἶναι φανερή. Ὁ λογαριασμός «Πελάτες» καλύπτει πιστωτές. Ἀλλά καί τό υπόλοιπο παραπλανητικό. Μᾶς λείει ὅτι ἔχομε ἀπαιτήσεις δρχ. 200.000 (560.000 - 360.000), ἐνῶ τό σωστό εἶναι ὅτι οἱ ἀπαιτήσεις εἶναι δρχ. 225.000 καί ὅτι παράλληλα ὑπάρχουν καί ὑποχρεώσεις δρχ. 25.000 κατά τρόπο,

ώστε το συμφηφιστικό υπόλοιπο νά είναι δρχ. 200.000.

Είναι δηλαδή μία περίπτωση μικτού λογαριασμού, όπου έχουν αναμιχθεί διαφορετικά στοιχεία, και επομένως χρειάζεται τακτοποίηση.

Η τακτοποίηση θα γίνει ως εξής: Από την αναλυτική κατάσταση πελατών, ξεχωρίζουμε εκείνους που έχουν πιστωτικό υπόλοιπο. Αυτούς με το υπόλοιπό τους θα τους μεταφέρουμε σε κατάλληλο λογαριασμό παθητικού π.χ. «Προκαταβολές πελατών μας».

Νά και η έγγραφη γιά την περίπτωση αυτή:

		Πελάτες		25.000		
		<u>Δ. Πολέμης</u>	20.000			
		<u>Η. Μακρής</u>	5.000			
		Προκαταβολές πελατών			25.000	
		<u>Δ. Πολέμης</u>	20.000			
		<u>Η. Μακρής</u>	5.000			
		Τακτοποίηση λ/σμού πελατών				

Μετά από την έγγραφη αυτή και τη χρέωση του λ/σμού «Πελάτες» με δρχ. 25.000 το υπόλοιπό του αυξάνει ισόποσα και συμφωνεί με την πραγματικότητα. Οι ειδικοί λογαριασμοί «Δ. Πολέμης» και «Η. Μακρής» εξισώνονται. Από την άλλη μεριά πάλι με τη δημιουργία του νέου λογαριασμού «Προκαταβολές πελατών», που, όπως ξέρομε, είναι προσωπικός, παρουσιάζεται στον ισολογισμό η υποχρέωση της επιχείρησεως απέναντι στους δύο πρώην χρεώστες της Δ. Πολέμη και Η. Μακρή.

Το δεύτερο παράδειγμα αναφέρεται σε λογαριασμό παθητικού, έστω «Προμηθευτές», και αναπτύσσεται χωρίς ιδιαίτερες επεξηγήσεις.

Προμηθευτές	
.....	
1.000.000	1.200.000

Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) προμηθευτών

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
1. Στ. Ζώης	200.000	400.000	—	200.000
2. Π. Λιάπης	300.000	200.000	100.000	—
3. Δ. Ίωσηφίδης	150.000	300.000	—	150.000
4. Α. Μαλέγκος	350.000	300.000	50.000	—
	1.200.000	1.200.000	150.000	350.000

Ἡ τακτοποιητική ἐγγραφή θά εἶναι:

		Προκαταβολές παραγγελιών μας		150.000		
		Π. Λιάπης	100.000			
		Α. Μαλέγκος	50.000			
		Προμηθευτές				150.000
		Π. Λιάπης	100.000			
		Α. Μαλέγκος	50.000			
		Τακτοποίηση λ/σμοῦ προμηθευ- τῶν				

Ἀσκήσεις.

1. Ποιά ἐγγραφή θά ὑποδείξετε στό λογιστήριο τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπου ἐργάζεσθε, ὅταν ὁ χρεώ-
στης Γ. Δελησταύρου, πού ὀφείλει δρχ. 60.000, χαρακτηριθεῖ ὡς ἀνεπίδεκτος εἰσπράξεως;

2. Ὁ πελάτης Ε. Καρρᾶς ὀφείλει στήν ἐπιχείρηση ἀπό ἀγορές ἐμπορευμάτων δρχ. 100.000. Κατά
τήν ἀπογραφή τέλους χρήσεως κρίθηκε ἐπιφαλής μέ πιθανή ζημιά δρχ. 40.000. Ποῖες ἡμερολογια-
κές ἐγγραφές πρέπει νά ἐνεργήσει ἡ ἐπιχείρηση;

3. Ἡ ἀναλυτική κατάσταση (ἰσοζύγιο) πελατῶν τῆς ἐπιχειρήσεως «ΣΤΑΡ» ἔχει ὡς ἑξῆς:

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Α. Κύρου	40.000	30.000	10.000	—
Β. Λινάρδος	20.000	8.000	12.000	—
Ε. Πέτρου	15.000	—	15.000	—
Λ. Λεοντῆς	80.000	50.000	30.000	—
	155.000	88.000	67.000	—

Κατά τόν ἔλεγχο τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ὅτι:

— Ὁ Α. Κύρου κρίνεται ἐπιφαλής μέ πιθανή ζημιά δρχ. 7000.

— Ὁ Β. Λινάρδος ἀπεβίωσε ἀφ’οὔ καταστράφηκε οἰκονομικά καί ἔτσι ἡ ἀπαίτηση τῆς ἐπιχειρήσεως
δέν μπορεῖ νά εἰσπραχθεῖ.

— Ὁ λογαριασμός τοῦ Ε. Πέτρου πρέπει νά ἐπιβαρυνθεῖ μέ ποσό δρχ. 1000, γιά τόκους.

— Ἡ ὑποχρέωση τοῦ πελάτη Α. Λεοντῆ πρέπει νά μειωθεῖ κατά δρχ. 1600, γιά ἐκπτώση πού τοῦ
ὀφείλει ἡ ἐπιχείρηση.

Γιά τίς παραπάνω περιπτώσεις νά καταστρώσετε τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές πού χρειάζονται.

4. Ὑποδείξετε τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές πού πρέπει νά ἐνεργήσει ἡ ἐπιχείρηση στίς παρακάτω
περιπτώσεις:

α) Γιά νά τακτοποιήσει τό λογαριασμό τοῦ πιστωτῆ της Β. Λιαναρῖδη, ἡ ἀπαίτηση τοῦ ὁποῖου εἶναι
τοκοφόρος. Οἱ τόκοι ὑπολογίζονται σέ δρχ. 5000.

β) Γιά νά τακτοποιήσει τό λογαριασμό τοῦ προμηθευτῆ της Κ. Καλδῆ, ὁ ὁποῖος ἔχει συμβατική ὑ-
ποχρέωση νά παραχωρήσει στήν ἐπιχείρηση ἐκπτώση 3% ἐπὶ τῶν ἀγορῶν της. Τό ποσό τῆς ἐκπτώ-
σεως προσδιορίζεται σέ δρχ. 80.000.

5. Στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπου ἐργάζεσθε, ὑπάρχουν οἱ λογαριασμοί:

Έπισφαλής χρεώστης Φίφας

60.000

Άπ/σθείς Έπισφ. χρεώστης Φίφας

50.000

Υποδείξετε τις έγγραφές που πρέπει να γίνουν, αν ο χρεώστης Φίφας παρουσιασθεί και εξοφληθεί στο άκέραιο τήν όφειλή του.

6. Από τα βιβλία του έμπορου ξηρών καρπών Π. Καρυπίδη έχομε τα παρακάτω στοιχεία:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Προμηθευτές	1.000.000	2.400.000	—	1.400.000
«ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» ΟΕ	—	1.000.000	—	1.000.000
Κ. Κατρινίδης	200.000	500.000	—	300.000
Π. Αμβρόμογλου	450.000	250.000	200.000	—
Ι. Ιορδανίδης	350.000	650.000	—	300.000
	1.000.000	2.400.000	200.000	1.600.000

Με την προϋπόθεση ότι οι παραπάνω υποχρεώσεις είναι άτοκες και ότι δεν έχει συμφωνηθεί ή χορήγηση έκπτωσης, ποιά τακτοποίηση προτείνετε προκειμένου να συνταχθεί ισολογισμός.

Καταστρώσετε την ημερολογιακή έγγραφη που πρέπει.

1.3.2 Λογαριασμοί συναλλαγματικών.

Στήν παράγραφο αυτή θα εξετάσουμε τα περιουσιακά στοιχεία, που παρουσιάζονται στον ισολογισμό με τους γνωστούς μας τίτλους «Γραμμάτια είσπρακτέα» και «Γραμμάτια πληρωτέα».

Θά προσέξει ο μαθητής ότι οι τίτλοι αυτοί αναφέρουν γραμμάτια και όχι συναλλαγματικές είσπρακτέες ή πληρωτέες. Αυτό δεν πρέπει να τον οδηγήσει στη σκέψη ότι οι παραπάνω λογαριασμοί αφορούν μόνο στα γραμμάτια και ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε νέους για να συμπεριλάβομε τις συναλλαγματικές, που πρέπει να εισπράξομε ή να πληρώσομε.

Ο τίτλος είναι κοινός και ο λογαριασμός φιλοξενεί τόσο τα γραμμάτια όσο και τις συναλλαγματικές. Όσο που δεν εμποδίζει να τον μεταβάλλομε από: «Γραμμάτια είσπρακτέα» και «Γραμμάτια πληρωτέα» σε «Συναλλαγματικές είσπρακτέες» και «Συναλλαγματικές πληρωτέες», μιά και στην πράξη ή συναλλαγματική έκτοπιζει μέρα με τη μέρα τό γραμμάτιο.

Θά ξεχωρίσομε λοιπόν τις «Συναλλαγματικές είσπρακτέες» ή τα «Γραμμάτια είσπρακτέα» από τις «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ή τα «Γραμμάτια πληρωτέα» και θα εξετάσομε κάθε μιά περίπτωση ιδιαίτερα.

α) Συναλλαγματικές είσπρακτέες (ή γραμμάτια είσπρακτέα).

Στό τέλος της χρήσεως τό λογιστήριο καταρτίζει μιά κατάσταση των συναλλα-

γματικών (ή γραμματίων) εισπρακτέων, πού λήγουν κατά τή νέα χρήση, ή τίς επόμενες καί τήν αντίπαραβάλλει μέ τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) εισπρακτέες». Έτσι μπορεί νά αποκαλυφθοῦν λογιστικά λάθη, ὁπότε πρέπει νά γίνουν οἱ διορθωτικές ἐγγραφές. Π.χ. συναλλαγματική ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 20.000 καταχωρίσθηκε μέ ἀξία δρχ. 2000.

Ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» ἢ «Γραμμάτια εισπρακτέα», χρεώνεται καί πιστώνεται μέ τήν ὀνομαστική τους ἀξία, δηλαδή τήν ἀξία πού θά εισπράξει ἡ ἐπιχείρηση κατά τή λήξη τους. Ἐπομένως κατά τό κλείσιμο τῆς διαχειριστικῆς περιόδου (31 Δεκεμβρίου ἢ 30 Ἰουνίου ὅπως ξέρομε) δέν μπορούμε νά ἀναγράψομε τίς συναλλαγματικές ἢ τά γραμμάτια στήν ὀνομαστική τους ἀξία, γιατί αὐτό θά ἦταν ἀνακρίβεια. Ἀντίθετα πρέπει νά κάνομε ἀναγωγή τῶν συναλλαγματικῶν (ἢ τῶν γραμματίων) στήν ἡμέρα κλεισίματος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου καί νά προσδιορίσομε τήν παρούσα ἀξία τους κατά τήν ἡμέρα ἐκείνη.

Μιά συναλλαγματική π.χ. ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 10.000, πού λήγει στίς 31 Μαρτίου τῆς ἐπόμενης χρήσεως, θά ἔχει μικρότερη ἀξία κατά τή λήξη τῆς τρέχουσας χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) καί μάλιστα τόσο μικρότερη ὅσο εἶναι τό ποσό τῶν τόκων γιά τό χρονικό διάστημα ἀπό τή λήξη τῆς χρήσεως ὡς τή λήξη τῆς συναλλαγματικῆς. Ἄν λοιπόν ἡ χρήση κλείνει στίς 31 Δεκεμβρίου, πρέπει νά ὑπολογίσομε τόκους 3 μηνῶν καί μέ τό ποσό αὐτό νά μειώσομε τήν ἀπαίτηση πού προέρχεται ἀπό τή συναλλαγματική.

Ἀλλά, γιά νά παρακολουθήσομε τό θέμα μέ εὐκολία καί νά κατανοήσομε τίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως, θά ἐργασθοῦμε μέ ἓνα παράδειγμα παίρνοντας τά πράγματα ἀπό τήν ἀρχή, δηλαδή ἀπό τότε πού ἡ ἐπιχείρηση ἀπέκτησε τή συναλλαγματική.

Τήν 1η Ὀκτωβρίου ὁ Α ἀγοράζει ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 20.000 καί γιά τήν πληρωμή ἀποδέχεται συναλλαγματική, πού ἐκδίδει ἡ ἐπιχείρηση καί πού λήγει στίς 28 Φεβρουαρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους. Ἡ συναλλαγματική ἔχει ὀνομαστική ἀξία 21.700, δηλαδή 20.000 γιά τήν ἀξία τοῦ ἐμπορεύματος καί 1.700 γιά τόκους, ἐπειδὴ ἡ πληρωμή θά καθυστερήσει γιά 5 μῆνες.

Ἀμέσως μετά ἀπό τή συναλλαγή αὐτή ἡ ἐπιχείρηση θά ἐνεργήσει στά βιβλία της τήν παρακάτω ἐγγραφή:

		Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες	21.700		20.000
		Ἐμπορεύματα			1.700
		Τόκοι πιστωτικοί			
		Πώληση ἐμπορευμάτων μέ ἐκδοση συναλλαγματικῆς			

Ἄς προσέξομε τό λογαριασμό «Τόκοι πιστωτικοί». Περιλαμβάνει ἓνα πρόσθετο ἔσοδο γιά τήν ἐπιχείρηση, πού ὅμως δέν ἀφορᾷ ὅλο στήν παρούσα χρήση.

Στίς 31 Δεκεμβρίου ἔληξε ἡ διαχειριστική περίοδος καί ἐτοιμάζεται ὁ ἰσολογισμός. Ἐξετάζοντας τή συναλλαγματική, πού ἔχει στό χαρτοφυλάκιό της ἡ ἐπιχείρηση, εὐκόλα διαπιστώνομε ὅτι ἡ πραγματική της ἀξία πρέπει νά εἶναι μικρότερη. Ἄν π.χ. ἡ ἐπιχείρηση τήν προεξοφλοῦσε, θά εἰσέπραττε λιγότερα ἀπό τήν ὀνομαστική

της αξία. "Ας υποθέσουμε ότι η διαφορά αυτή είναι δρχ. 680.

Οι έγγραφες τακτοποιήσεως θά είναι οι εξής:

			Τόκοι πιστωτικοί Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων 'Αναγωγή συναλλαγματικής εις ήμέρα 'Ισολογισμού		680		680
--	--	--	---	--	-----	--	-----

Πρέπει νά σταθοῦμε στήν έγγραφή αὐτή.

Προσέξετε ποίος λογαριασμός χρεώνεται. Εἶναι ὁ λογαριασμός «Τόκοι πιστωτικοί» πού τόν γνωρίσαμε στήν ἀρχική έγγραφή ὡς λογαριασμό ἐσόδου.

Σωστά. Αὐτός χρεώνεται. Γιατί ἀπό τήν ἀπογραφή ἀποδείχθηκε ὅτι ἓνα μέρος τοῦ ἐσόδου αὐτοῦ ἀφορᾷ στήν ἐπόμενη χρήση καί ἐπομένως πρέπει νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τό λογαριασμό «Τόκοι πιστωτικοί», πού ὀφείλει νά περιέχει μόνο ἔσοδα τῆς χρήσεως πού λήγει.

Ὁ λογαριασμός πού πιστώνεται «Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικῶν εισπρακτέων» ἢ «Τόκοι... ἐπόμενης χρήσεως», μᾶς δείχνει ὅτι στή νέα χρήση θά πρέπει νά περιμένουμε τήν πραγματοποίηση τοῦ συγκεκριμένου αὐτοῦ ἐσόδου. Ὁ λογαριασμός αὐτός ἀναγράφεται στό παθητικό τοῦ ἰσολογισμοῦ ἂν καί δέν εἶναι σπάνιες οἱ περιπτώσεις ὅπου καταχωρίζεται ἀφαιρετικά στό Ἑνεργητικό τοῦ ἰσολογισμοῦ κάτω ἀπό τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

Ἀκολουθοῦν σχετικά ὑποδείγματα:

E ἰσολογισμός Π

Συναλλαγματικές εισπρακτέες	21.700	Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικῶν εισπρακτέων	680
-----------------------------	--------	---	-----

E ἰσολογισμός Π

Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες	21.700		
Μείον: Μή δεδουλευμένοι τόκοι συν/κῶν εισπρακτέων	<u>680</u>	21.020	

Κατά τή διάρκεια τῆς νέας χρήσεως ὁ λογαριασμός «Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλ/κῶν εισπρακτέων» θά χρεωθεῖ μέ τό ποσό τῶν δρχ. 680 καί θά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «Τόκοι πιστωτικοί», πού εἶναι λογαριασμός ἐσόδου, γιά τό ἴδιο ποσό.

Μποροῦμε λοιπόν νά συμπεράνουμε ὅτι στό τέλος τῆς χρήσεως ὑπολογίζομε

τούς τόκους των συναλλαγματικών ή γραμματίων που έχει να εισπράξει ή επιχείρηση στην επόμενη ή στις επόμενες χρήσεις και με το ποσό αυτό,

— χρεώνομε τό λογαριασμό: «Τόκοι πιστωτικοί» ή οποιοδήποτε άλλον περιλαμβάνει τό έσοδο αυτό,

— πιστώνομε τό λογαριασμό: «Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων» ή «Τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων επόμενης χρήσεως», κλπ.

β) Συναλλαγματικές πληρωτέες ή γραμμάτια πληρωτέα.

Ο έλεγχος γίνεται όπως και στις συναλλαγματικές εισπρακτέες. Καταρτίζεται κατάσταση με τις συναλλαγματικές, που έχει να πληρώσει ή επιχείρηση, και αντιπαραβάλλεται προς τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) πληρωτέες». Έτσι θα αποκαλυφθούν λάθη και θα γίνουν διορθωτικές έγγραφές.

Μετά υπολογίζονται οι τόκοι για τή χρονική περίοδο από τό κλείσιμο τής διαχειριστικής περιόδου ως τή λήξη των συναλλαγματικών και γίνονται οι έγγραφές τακτοποιήσεως κατά τό ακόλουθο παράδειγμα:

Τήν 1η Οκτωβρίου ή επιχείρηση αγόρασε έμπορεύματα αξίας δρχ. 30.000 και για τήν πληρωμή αποδέχεται συναλλαγματική που λήγει στις 31 Ιανουαρίου του επομένου έτους. Η ονομαστική αξία τής συναλλαγματικής είναι δρχ. 32.000. Η διαφορά των δρχ. 2000 οφείλεται στους τόκους, επειδή ή έξόφληση τής αξίας του έμπορεύματος θα γίνει μετά 4 μήνες.

Η έγγραφη στά βιβλία τής επιχειρήσεως:

			Έμπορεύματα		30.000			
			Τόκοι χρεωστικοί		2.000			
			Συναλλαγματικές πληρωτέες				32.000	
			Αγορά έμπορευμάτων με αποδοχή συναλλαγματικής					

Στό τέλος τής χρήσεως 31 Δεκεμβρίου πρέπει να γίνει άναγωγή τής συναλλαγματικής στην πραγματική τής αξίας. Για τό σκοπό αυτόν υπολογίζομε τούς τόκους που αντιστοιχοϋν στό χρονικό διάστημα από 1 Ιανουαρίου μέχρι 31 Ιανουαρίου και που έστω ότι είναι δρχ. 500.

Η έγγραφη τακτοποιήσεως θα γίνει ως εξής:

			Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων		500			
			Τόκοι χρεωστικοί				500	
			Αναγωγή συναλλαγματικής είς ήμέρα ίσολογισμού					

Καθώς βλέπομε ό λογαριασμός που πιστώνεται είναι ό λογαριασμός «Τόκοι

χρεωστικοί»· αυτό είναι όρθο γιατί ένα μέρος του έξοδου, με τό οποίο χρεώθηκε, άφορα στην έπόμενη χρήση.

Ό λογαριασμός «Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων» ή «.... έπόμενης χρήσεως» άπεικονίζει ένα έξοδο πού άφορα στή νέα χρήση καί έγγράφεται στό ένεργητικό του ίσολογισμού.

Διευκρινίζεται πάντως ότι μπορεί νά άναγραφεί στό παθητικό του ίσολογισμού κάτω από τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) πληρωτέες» καί άφαιρετικά.

Τά παρακάτω ύποδείγματα είναι σχετικά:

E	Ίσολογισμός		Π
.....			
Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων	500	Συναλλαγματικές πληρωτέες	32.000
E	Ίσολογισμός		Π
.....			
		Συναλλαγματικές πληρωτέες	32.000
		Μείον: Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων	<u>500</u> 31.500

Κατά τή διάρκεια τής νέας χρήσεως ό λογαριασμός «Μή δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων» θά πιστωθεί με τό ποσό των δρχ. 500 καί θά χρεωθεί ό λογαριασμός «Τόκοι χρεωστικοί» με τό ίδιο ποσό.

Ή τακτοποίηση των συναλλαγματικών ή γραμματίων είσπρακτέων ή πληρωτέων, όπως περιγράφεται στην παράγραφο αυτή, γίνεται σέ μεγάλες καί καλά οργανωμένες έπιχειρήσεις.

Στήν πράξη όμως άρκετές έπιχειρήσεις άποφεύγουν τήν τακτοποίηση αυτή, έπειδή παρουσιάζει άναμφισβήτητα πολλές δυσκολίες. Έτσι έμφανίζουν συναλλαγματικές ή γραμμάτια με τήν όνομαστική τους άξία είτε είναι είσπρακτέα είτε πληρωτέα.

Ή ένέργειά τους αυτή στηρίζεται στό έπιχείρημα ότι οι μή δεδουλευμένοι τόκοι γιά τίς συναλλαγματικές είσπρακτέες, πού δέν άφαιρούνται, συμψηφίζουν περίπου τούς αντίστοιχους τόκους των συναλλαγματικών πληρωτέων, πού καί αυτοί επίσης δέν άφαιρούνται.

Άσκήσεις

1. Στο χαρτοφυλάκιο τής έπιχειρήσεως «Ο ΗΛΙΟΣ» πού έμπορεύεται ηλεκτρολογικά είδη, υπάρχουν κατά τό τέλος τής χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) οι παρακάτω συναλλαγματικές είσπρακτέες:

- συναλλαγματική δρχ. 20.000, πού λήγει στίς 30 Άπριλίου του έπομένου έτους.
- συναλλαγματική δρχ. 10.000. - πού λήγει στίς 28 Φεβρουάριου του έπομένου έτους.

Συντάξετε τό ήμερολογιακό άρθρο άναγωγής τών συναλλαγματικών στην ήμέρα του ίσολογισμού. Τά ποσά τών μή δεδουλευμένων τόκων τών συναλλαγματικών είναι 3700 καί 1200 αντίστοιχα.

2. Στο λογιστήριο τής έπιχειρήσεως «Ο ΕΡΜΗΣ», πού έμπορεύεται συσσωρευτές, βρίσκετε στο τέλος τής περιόδου (31 Δεκεμβρίου) έτοιμα τά παρακάτω στοιχεία, πού άφορούν σέ συναλλαγματικές πληρωτέες κατά τή νέα χρήση.

	<u>Άξία</u>	<u>Λήξη</u>	<u>Μή δεδουλευμ. τόκοι</u>
Συναλλαγματική 1η	6.000	1η Ιουνίου	500
Συναλλαγματική 2η	25.000	1η Δεκεμβρίου	2000

Συντάξετε τό ήμερολογιακό άρθρο άναγωγής τών συναλλαγματικών στην ήμέρα του Ίσολογισμού.

3. Έξετάστε προσεκτικά τούς παρακάτω λογαριασμούς καί τό σύνδεσμο, τόν όποιο παρουσιάζουν μεταξύ τους οί έγγραφές πού έχουν καταχωρισθεί σ' αυτούς.

Μετά έξηγήσετε τούς λόγους, πού ύποχρέωσαν τό λογιστή νά ένεργήσει τίς έγγραφές αυτές.

<u>Έμπορεύματα</u>		<u>Συναλλαγματικές είσπρακτές</u>	
.....	30.000	33.000	
<u>Τόκοι πιστωτικοί</u>		<u>Μή δεδουλ. τόκοι συναλ/κων είσ/ων</u>	
1300	3000		1300

4. Σέ ένα Ίσολογισμό διαβάσετε:

Ε	Ίσολογισμός	Π
	Γραμμάτια πληρωτέα	200.000
	Μείον: Μή δεδουλευμένοι	
	τόκοι γραμματίων πληρωτέων	<u>15.000</u> 185.000

Τί σημαίνει αυτή ή καταχώριση;

1.3.3 Λογαριασμός παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Μέ τόν έλεγχο πού γίνεται κατά τήν άπογραφή τέλους χρήσεως μπορούμε νά έξακριβώσουμε άν περιουσιακά στοιχεία τής κατηγορίας αυτής, όπως έπιπλα, μηχανήματα κλπ. πού καταστράφηκαν ή πωλήθηκαν καί έπομένως δέν συμπεριλαμβάνονται πιά στην περιουσία τής έπιχειρήσεως, έχουν άφαιρεθεί από τούς αντίστοιχους λογαριασμούς. Ή άκόμα άν εκείνα πού έχουν άγορασθεί κατά τή διάρκεια τής χρήσεως βρίσκονται καταχωρισμένα στους λογαριασμούς όπως πρέπει.

Στήν άπογραφή επίσης τέλους χρήσεως προσδιορίζεται καί ή μείωση τής αξίας τών παγίων περιουσιακών στοιχείων λόγω τής λειτουργικής ή χρονικής φθοράς, δηλαδή οί άποσβέσεις.

Οι άποσβέσεις και ή λογιστική τους μās είναι γνωστές από τήν ύλη τής Α' τάξεως. Έδω θά συμπληρώσομε απλώς τīs γνώσεις μας μέ όσα αναφέρονται παρακάτω και θά θυμηθοῦμε τή λογιστική τους διατύπωση.

Σέ άπόσβεση υπόκεινται τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα είτε είναι ὑλικά είτε ὄχι. Π.χ. κτήρια, μηχανήματα, ἐγκαταστάσεις, ἐπιπλα καί σκεύη, μεταφορικά μέσα, διπλώματα εὔρεσιτεχνίας, ἐμπορικά σήματα, ἔξοδα ιδρύσεως καί ἐγκαταστάσεως, ἄδεια ἐκμεταλλεύσεως κλπ.

Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν τά γήπεδα ἢ οἰκόπεδα, τά ὁποῖα δέν παθαίνουν φθορά. Ἀντίθετα μάλιστα. Θά μπορούσε νά ὑποστηριχθεῖ, χωρίς αὐτό νά εἶναι καί ἀπόλυτο, ὅτι, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου καί τήν παρατηρούμενη αὔξηση στή ζήτηση γῆς, αὐξάνεται ἡ ἀξία τῶν γηπέδων. Ἐντούτοις ἂν πρόκειται γιά λατομεῖα, ἀπό ὅπου ἐξορύσσεται μετάλλευμα ἢ ἄλλες ὕλες, ἐπιτρέπεται άπόσβεση, γιατί μέ τή διαρκή χρήση ἐξαντλεῖται τό ἀπόθεμα τοῦ μεταλλεύματος καί ἐπομένως ἡ ἀξία τοῦ λατομείου μειώνεται.

Ἡ ἐπιχείρηση εἶναι ἐλεύθερη νά ὑπολογίσει τό ποσοστό τῆς φθορᾶς τῶν παγίων στοιχείων της. Ὅμως, ἂν τό ποσοστό αὐτό εἶναι μεγαλύτερο ἀπό ὅσο ἐπιτρέπει ὁ νόμος, τότε ἡ ἐπί πλέον διαφορά δέν θά ἀναγνωρισθεῖ κατὰ τό φοροτεχνικό ἐλεγχό τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τά ποσοστά άποσβέσεων τά καθορίζει βασικά τό Π.Δ. 83/1973. Σύμφωνα μέ αὐτό ἡ ἐπιχείρηση πρέπει νά ἐνεργεῖ άποσβέσεις σέ κάθε χρήση καί ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἂν ἔχει ἢ ὄχι κέρδη. Ἀκόμα, ἂν παραλείψει τήν άπόσβεση σέ μιά χρήση, δέν μπορεῖ στήν ἐπόμενη νά ὑπολογίσει διπλή άπόσβεση. Ὅπως δέν μπορεῖ νά ὑπολογίσει στήν ἐπόμενη χρήση συμπληρωματική, ἂν στήν προηγούμενη ὑπολόγισε άποσβέσεις μέ συντελεστή πῖό μικρό ἀπό ἐκεῖνον πού προβλέπει τό Π.Δ.

Οἱ συντελεστές πού καθορίζονται ἀπό τό Π.Δ. 83/73 ἀφοροῦν σέ ἐτήσια άπόσβεση.

Γιά τό περιουσιακό ὅμως στοιχεῖο, πού ἀγοράσθηκε κατὰ τή διάρκεια τῆς χρήσεως, ὑπολογίζεται ἡ άπόσβεση σέ τόσα δωδέκατα τῆς ἐτήσιας ὅσοι καί οἱ μήνες λειτουργίας του στήν ἐπιχείρηση.

Στήν πράξη οἱ ἐπιχειρήσεις ἀρκοῦνται στούς συντελεστές άποσβέσεων πού καθορίζει ὁ νόμος καί ἐνεργοῦν τīs άποσβέσεις τους μέ αὐτούς.

Μετά ἀπό τά παραπάνω μπορούμε νά θυμηθοῦμε τīs ἐγγραφές τακτοποιήσεως πού εἶναι γνωστές ἀπό τήν Α' τάξη.

Τό ποσό τῶν άποσβέσεων τό παίρνουμε κάνοντας χρήση μιᾶς ἀπό τīs τρεῖς μεθόδους: σταθερή, φθίνουσα, αὔξουσα. Στήν πράξη ἀκολουθεῖται ἡ σταθερή μέ συντελεστές αὐτοῦς πού καθορίζει ὁ νόμος.

Ἐπειτα κάνομε τή λογιστική ἀπείκόνιση τῶν άποσβέσεων ἀνάλογα πρὸς τόν τρόπο πού χρησιμοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση, ἄμεσο ἢ ἔμμεσο.

Τό παράδειγμα πού ἀκολουθεῖ διασαφηνίζει τά παραπάνω.

Ἡ ἐπιχείρηση Δ ἔχει μηχανήματα ἀξίας 2.000.000 καί ὑπολογίζει άπόσβεση γιά ἓνα ἔτος 12%, δηλαδή δρχ. 240.000.

Νά ποιές θά εἶναι οἱ ἐγγραφές τακτοποιήσεως:

Μέ τον άμεσο τρόπο:

		Άποσβέσεις μηχανημάτων	Μηχανήματα	240.000	240.000
		Άπόσβεση 12% άμεση			

Μέ τον έμμεσο τρόπο:

		Άποσβέσεις μηχανημάτων	Άποσβεσθέντα μηχανήματα	240.000	240.000
		Άπόσβεση 12% έμμεση			

Δηλαδή καί στους δύο τρόπους ο λογαριασμός, πού χρεώνεται, είναι ο ίδιος, «Άποσβέσεις μηχανημάτων». Είναι λογαριασμός εξόδου καί θά μεταφερθεί σέ λογαριασμό κυκλοφορίας ή στο λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως», καθώς γνωρίζουμε.

Ό λογαριασμός πού πιστώνεται στον άμεσο τρόπο είναι ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου, ενώ στον έμμεσο τρόπο είναι ένας ιδιαίτερος λογαριασμός «Άποσβεσθέντα μηχανήματα» πού, όπως θά θυμάται ο μαθητής, είναι λογαριασμός αντίθετος. Ό λογαριασμός αυτός αναγράφεται στο Ένεργητικό του ίσολογισμού, κάτω από τό λογαριασμό του κύριου περιουσιακού στοιχείου καί αφαιρετικά. Μπορεί όμως έστω καί αν αυτό σπάνια γίνεται στην πράξη, νά αναγραφεί στο Παθητικό του ίσολογισμού.

Μάθαμε, ότι ο έμμεσος τρόπος πλεονεκτεί, γιατί μās έπιτρέπει νά γνωρίζουμε την αρχική αξία του περιουσιακού στοιχείου καί τίς άποσβέσεις πού έχουν γίνει στο μεταξύ.

Θά δώσουμε παρακάτω τρία άποσπάσματα ίσολογισμών, διαδοχικών χρήσεων, γιά νά αντιληφθεί ο μαθητής πώς εμφανίζονται οι λογαριασμοί στον ίσολογισμό, όταν οι άποσβέσεις γίνονται μέ τον άμεσο καί έμμεσο τρόπο. Έτσι θά μπορέσει νά έπισημάνει την αδυναμία του άμεσου τρόπου καί τό πλεονέκτημα του έμμεσου. Γιά περισσότερες πληροφορίες ο μαθητής ας καταφύγει στο κεφάλαιο 10 του βιβλίου της Α΄ τάξεως.

Έστω λοιπόν ότι έχουμε μηχανήματα αξίας δρχ. 2.000.000 καί τό ποσό των άποσβέσεων γιά κάθε χρήση είναι δρχ. 240.000.

Άμεσος τρόπος

1η Χρήση: άξια	2.000.000
άποσβέσεις	240.000
υπόλοιπο άξιας	1.760.000
2η Χρήση: άποσβέσεις	240.000
υπόλοιπο άξιας	1.520.000
3η Χρήση: άποσβέσεις	240.000
υπόλοιπο άξιας	1.280.000

Έμμεσος τρόπος

1η Χρήση: μηχανήματα	2.000.000	
άποσβεσθέντα	240.000	1.760.000
2η Χρήση: μηχανήματα	2.000.000	
άποσβεσθέντα	480.000	1.520.000
3η Χρήση: μηχανήματα	2.000.000	
άποσβεσθέντα	720.000	1.280.000

Άμεσος τρόπος

E	Ίσολογισμός 1ης χρήσεως	Π
.....		
Μηχανήματα	1.760.000	
E	Ίσολογισμός 2ης χρήσεως	Π
.....		
Μηχανήματα	1.520.000	
E	Ίσολογισμός 3ης χρήσεως	Π
.....		
Μηχανήματα	1.280.000	

Έπομένως καί ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα» χρειάζεται τακτοποίηση. Ἐπειδή μάλιστα ὁ λογαριασμός αὐτός μπορεῖ νά τηρεῖται ἀμιγῆς ἢ μικτός, θά ἐξετάσουμε τίς ἀναγκαῖες ἐγγραφές τακτοποιήσεως ἐλλειμμάτων καί πλεονασμάτων γιά κάθε μία περίπτωση χωριστά.

α) Ὅταν τηρεῖται ἀμιγῆς.

Υποθέτομε ὅτι μιά ἐπιχείρηση ἔχει στά βιβλία της τόν παρακάτω ἀμιγῆ λογαριασμό «Έμπορεύματα», σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά ἔχει στήν ἀποθήκη της ἀκόμα 40 τεμ. πρὸς δρχ. 500 = δρχ. 20.000.

Έμπορεύματα

τεμ. 120 X δρχ. 500 = 60.000

τεμ. 80 X δρχ. 500 = 40.000

Ἐξετάζομε πρῶτα τήν περίπτωση ἐλλείμματος.

Ἔστω λοιπόν ὅτι μέ τήν ἀπογραφή καταμετρήθηκαν 38 τεμάχια πρὸς δρχ. 500 κατὰ τεμάχιο, δηλαδή συνολικῆς ἀξίας δρχ. 19.000.

Μέ τίς γνώσεις τῆς λογιστικῆς πού ἔχει πάρει ὁ μαθητής μπορεῖ νά καταλάβει ὅτι ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα» πρέπει νά πιστωθεῖ μέ τή διαφορά (δηλαδή 2 τεμ. πρὸς δρχ. 500 = δρχ. 1000). Ἔτσι τό ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ θά συμφωνήσει μέ τήν πραγματικότητα.

Ἀλλά ποιός λογαριασμός θά χρεωθεί;

Ἐδῶ πρέπει νά προσέξομε γιατί ὁ λογαριασμός πού θά χρεωθεί, ἀλλάζει κάθε φορά ἀνάλογα μέ τίς ἀποφάσεις πού παίρνει ἡ ἐπιχείρηση γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ ἐλλείμματος. Πραγματικά, ἡ διαφορά πού διαπιστώνεται ἀπό τήν καταμέτρηση τῶν ἐμπορευμάτων μπορεῖ νά εἶναι φυσιολογική καί ἀναπόφευκτη. Στήν περίπτωση αὐτή ὁ λογαριασμός πού χρεώνεται εἶναι ὁ λογαριασμός «Διαφορές ἀποθήκης» (ἢ καί «Φύρες», «Ἐλλείμματα ἐμπορευμάτων» κλπ), ὁ ὁποῖος τελικά θά καταλήξει στό λογαριασμό ἐκμεταλλεύσεως. Συμβαίνει καμιά φορά ὅμως τό ἔλλειμμα νά εἶναι τελείως ἀφύσικο καί σέ ἰδιαίτερα μεγάλη ἔκταση. Τότε, ἂν ἡ ἐπιχείρηση ἀναλαμβάνει τό ἔλλειμμα, χρεώνεται ἕνας λογαριασμός ἀποτελεσματικός μέ κατάλληλο τίτλο (π.χ. «Ἐκτακτη ζημιά» ἢ «Υπερβολική φύρα») ὁ ὁποῖος θά μεταφερθεῖ στό λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως». Ἄν κρίνεται ὅτι γιά τό ἔλλειμμα βαρύνεται ὁ ὑπάλληλος, πού ἦταν ὑπεύθυνος γιά τή διακίνηση τοῦ ἐμπορεύματος, θά χρεωθεί ὁ προσωπικός του λογαριασμός.

Οἱ ἐφαρμογές πού ἀκολουθοῦν θά διευκρινίσουν τά παραπάνω.

Ἀναφερόμαστε στά δεδομένα τοῦ παραδείγματος καί θεωροῦμε ὅτι:

α) Τό ἔλλειμμα εἶναι φυσιολογικό καί θά κοστολογηθεῖ.

			Διαφορές Ἀποθήκης		1000				
			Έμπορεύματα					1000	
			Διαπίστωση ἐλλείμματος 2 τεμ. πρὸς δρχ. 500						

β) Τό ἔλλειμμα εἶναι ἀπρόβλεπτο, καί ἐξολοκλήρου ἔκτακτο (π.χ. κλοπή) καί τό ἀναλαμβάνει ἡ ἐπιχείρηση.

			"Εκτακτη ζημία από κλοπή εμπορευμάτων "Εμπορεύματα "Ελλείμμα από κλοπή 2 τεμ. Χ δρχ. 500		1000		1000	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

γ) Τό ελλείμμα καταλογίζεται εις βάρος του υπεύθυνου υπαλλήλου.

			"Αποθηκάριος Φύλης "Εμπορεύματα Καταλογισμός ελλείμματος 2 τεμ. Χ δρχ. 500 εις βάρος αποθηκάριου		1000		1000	
--	--	--	---	--	------	--	------	--

"Ας εξετάσουμε τώρα την περίπτωση του πλεονάσματος.

Σύμφωνα με τό υπόλοιπο του λογαριασμού πρέπει στην αποθήκη νά υπάρχουν 40 τεμ. πρὸς δρχ. 500 κατά τεμάχιο συνολικῆς αξίας δρχ. 20.000. Βρέθηκαν ὅμως 42 τεμ. πρὸς δρχ. 500 αξίας δρχ. 21.000.

"Εδῶ τὰ πράγματα εἶναι πῶ ἀπλά. Χρεώνεται ὁ λογαριασμός «"Εμπορεύματα» μέ τό πλεόνασμα καί πιστώνεται ὁ λογαριασμός «Διαφορές αποθήκης» (ἢ «Πλεονάσματα εμπορευμάτων»), ἂν τό πλεόνασμα εἶναι φυσιολογικό.

"Η ἐγγραφή θά ἔχει ὡς ἐξῆς:

			"Εμπορεύματα Διαφορές αποθήκης Διαπίστωση πλεονάσματος 2 τεμ. Χ δρχ. 500		1000		1000	
--	--	--	---	--	------	--	------	--

"Αν τό πλεόνασμα εἶναι ἀφύσικο, πιστώνεται ἄλλος λογαριασμός, ἀποτελεσματικός, μέ κατάλληλο τίτλο.

Προτού περάσουμε στην εξέταση τῶν διαφορῶν, ὅταν ὁ λογαριασμός «"Εμπορεύματα» εἶναι μικτός, θά παραθέσουμε μιά ἀσκηση λυμένη, ὅπου ὁ λογαριασμός «"Εμπορεύματα» ἀναλύεται σέ εἰδικούς.

Μιά ἐπιχείρηση ἐμπορεύεται παιδικά εἶδη. Στό τέλος τῆς περιόδου υπάρχουν στά βιβλία της οἱ λογαριασμοί:

		"Εμπορεύματα	
		1.200.000	700.000
Κολώνιες			
30.000	10.000		
Κάτσες			
200.000	100.000		

Παπούτσια	
570.000	390.000
"Εσώρουχα	
400.000	200.000

Κατά τό τέλος τῆς χρήσεως διαπιστώνονται:

α) Ἑλλειμμα στά παπούτσια δρχ. 20.000, πού καταλογίζεται εἰς βάρος τοῦ ὑπαλλήλου Α. Λίρα.

β) Πλεόνασμα στίς κάλτσες ἀξίας δρχ. 3.000, πού κρίνεται φυσιολογικό.

γ) Ἑλλειμμα στά ἐσώρουχα δρχ. 30.000, πού τό ἀναλαμβάνει ἡ ἐπιχείρηση.

δ) Ἑλλειμμα στίς κολώνιες δρχ. 1000, πού κρίνεται φυσιολογικό καί ὁμαλό.

Ἄς δοῦμε τώρα μέ τά δεδομένα αὐτά πῶς θά ἔχουν οἱ ἡμερολογιακές ἐγγραφές:

		Ἀποθηκάριος Λίρας		20.000		
		Ἐμπορεύματα Παπούτσια	20.000			20.000
		Καταλογισμός ἐλλείμματος....				
		Ἐμπορεύματα Κάλτσες	3.000	3.000		
		Διαφορές ἀποθήκης				3.000
		Διαπίστωση πλεονάσματος....				
		Ζημία ἀπό ἀπώλεια ἐμπορευμάτων		30.000		
		Ἐμπορεύματα Ἐσώρουχα	30.000			30.000
		Διαπίστωση ἐλλείμματος....				
		Διαφορές ἀποθήκης		1.000		
		Ἐμπορεύματα Κολώνιες	1.000			1.000
		Διαπίστωση ἐλλείμματος....				

καί οἱ λογαριασμοί μετά τή μεταφορά:

Ἐμπορεύματα	
1.200.000	700.000
3.000	20.000
	30.000
	1.000

Παπούτσια		Κάλτσες		Έσώρρουχα		Κολώνιες	
570.000	390.000	200.000	100.000	400.000	200.000	30.000	10.000
	20.000	3.000			30.000		1.000
Άποθηκάριος Λίρας		Διαφορές αποθήκης		Ζημίες από έμπορεύματα			
20.000		1000 3000		30.000			

Πολλές φορές έχουμε συμφωνία στις ποσότητες και άσυμφωνία στην αξία. Αυτό συμβαίνει όταν η αποτίμηση γίνεται στην πιο χαμηλή τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να ακολουθήσει έγγραφη τακτοποιήσεως κατά αξία. Άν π.χ. στο αρχικό μας παράδειγμα τα τεμάχια ήταν 40, αλλά η αξία καθενός δρχ. 480, η υποτίμηση του αποθέματος θα ήταν $40 \times 20 = 800$ και η έγγραφη:

Διαφορές από υποτίμηση έμπορευμάτων		Έμπορεύματα		800		800
Υποτίμηση έμπορευμάτων τεμ. 40 x δρχ. 20						

Ο λογαριασμός «Διαφορές από υποτίμηση έμπορευμάτων» ή άλλος με κατάλληλο τίτλο φανερώνει τη μείωση της αξίας του αποθέματος και θα μεταφερθεί τελικά στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Μετά από την παραπάνω έγγραφη ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» θα παρουσιάζει υπόλοιπο που θα συμφωνεί με την απογραφή.

Γενικά για τις έγγραφες τακτοποιήσεως κατά αξία πρέπει να γνωρίζουμε ότι, διαφορά στην αξία προκύπτει όταν:

— Η τρέχουσα τιμή είναι μικρότερη από την τιμή κτήσεως, π.χ. έμπορεύματα που φέρονται στα βιβλία με αξία δρχ. 10.000 τιμώνται δρχ. 9000. Στην περίπτωση αυτή έχουμε υποτίμηση των έμπορευμάτων και διενεργείται έγγραφη τακτοποίησης σύμφωνα με όσα περιγράφονται παραπάνω.

— Η τρέχουσα τιμή είναι μεγαλύτερη από την τιμή κτήσεως, π.χ. έμπορεύματα που φέρονται στα βιβλία με αξία δρχ. 10.000 τιμώνται δρχ. 11.000. Στην περίπτωση αυτή έχουμε υπερτίμηση των έμπορευμάτων και κατά τον ΚΦΣ δεν κάνουμε έγγραφη τακτοποίησης, γιατί, όπως ξέρομε, κατά τον ΚΦΣ τα έμπορεύματα αποτιμώνται στην πιο χαμηλή τιμή από τις δύο.

β) Όταν τηρείται μικτός.

Όταν ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» είναι μικτός, και αυτό συμβαίνει σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, τότε το υπόλοιπό του δε συμφωνεί με την πραγματικότητα. Αυτό, καθώς και το γιατί, το ξέρομε από την Α' τάξη. Άλλα δε θα βιασθούμε να κάνουμε την έκκαθάρση. Πρώτα από όλα θα ενεργήσουμε τις τακτοποιητικές έγγραφες

φές, εφόσον υπάρχουν έλλειμματα ή πλεονάσματα, κατά τόν τρόπο πού γνωρίσαμε στις ανάλογες περιπτώσεις στόν άμιγή λογαριασμό «Έμπορεύματα».

Μετά θά γίνει ή έκκαθάριση μέ έναν από τούς πολλούς τρόπους πού ό μαθητής έχει διδαχθεϊ.

Στό παράδειγμα πού ακολουθεϊ, γιά νά γίνουν κατανοητά τά παραπάνω, ό μαθητής άς προσέξει ένα νέο τρόπο έκκαθάρσεως μικτού λογαριασμού μέ τόν όποιο σκόπιμα γίνεται ή έκκαθάριση.

Σύμφωνα μέ αυτόν συγκρίνομε τήν άπογραφή, δηλαδή τήν άξία τών έμπορευμάτων πού μένουν, μέ τό υπόλοιπο του λογαριασμού «Έμπορεύματα». Οί δυνατές περιπτώσεις:

— Τό χρεωστικό υπόλοιπο είναι μεγαλύτερο από τήν άπογραφή, δηλαδή από τήν άξία τών έμπορευμάτων πού παραμένουν άπώλητα. Τότε έχομε ζημία καί μάλιστα ίση πρός τή διαφορά: Χ.Υ. μείον άπογραφή. Π.χ. Χ.Υ. = 40.000. Άπογραφή = 25.000. **Ζημία:** 40.000 μείον 25.000 = 15.000.

— Τό χρεωστικό υπόλοιπο είναι τόσο, όσο καί ή άπογραφή. Στην περίπτωση αυτή δέν έχομε κανένα αποτέλεσμα, **ούτε κέρδος ούτε ζημία.**

— Τό χρεωστικό υπόλοιπο είναι μικρότερο από τήν άπογραφή. Τότε προκύπτει κέρδος ίσο πρός τή διαφορά: Άπογραφή μείον Χ.Υ. Π.χ. Άπογραφή = 100.000 Χ.Υ. = 60.000. **Κέρδος:** 100.000 μείον 60.000 = 40.000.

— Ό λογαριασμός έχει πιστωτικό υπόλοιπο. Καί στην περίπτωση αυτή έχομε κέρδος ίσο πρός τό άθροισμα: Π.Υ. + άπογραφή. Π.χ. Π.Υ. 5000. Άπογραφή 15.000. **Κέρδος:** 5000 + 15.000 = 20.000.

— Ό λογαριασμός είναι εξισωμένος. Τότε ή άξία τής άπογραφής προσδιορίζει ή οόποσο **κέρδος.**

“Ας άνακεφαλαιώσομε λοιπόν:

Χ.Υ. > άπογραφή	ή διαφορά ζημία
Χ.Υ. = άπογραφή	ούτε ζημία ούτε κέρδος
Χ.Υ. < άπογραφή	ή διαφορά κέρδος
Π.Υ. + άπογραφή = κέρδος	

Λογαριασμός εξισωμένος, ή άπογραφή = κέρδος

“Ας δοϋμε όμως τό παράδειγμα.

Στά βιβλία τής έπιχειρήσεως Ρ υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί:

Έμπορεύματα			
3.000.000		3.300.000	
Λάδια	Κρασιά	Κρέατα	Σαπούνια
1.300.000	400.000	700.000	600.000
1.800.000	350.000	600.000	550.000

Από την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε:

- α) Έλλειμμα λαδιού δρχ. 100.000, πού βαρύνει την επιχείρηση.
 β) Έλλειμμα κρασιών δρχ. 30.000 από φυσική και αναμενόμενη διαρροή.
 γ) Πλεόνασμα κρεάτων δρχ. 10.000, φυσιολογικό.
 δ) Έλλειμμα σαπουνιών δρχ. 20.000 άδικαιολόγητο, πού καταλογίζεται εις βάρος του αποθηκάριου Εύθυμιου.

Τά αποθέματα πού παραμένουν στην αποθήκη έχουν αποτιμηθεί ως εξής:

— λάδι	δρχ. 50.000
— κρασιά	δρχ. 20.000
— κρέατα	δρχ. 50.000
— σαπούνια	δρχ. 80.000

Πρώτα θά γίνουν οι τακτοποιητικές έγγραφες.

		Έκτακτη ζημία από διαρροή	Εμπορεύματα Λάδι	100.000	100.000
		Διαπίστωση διαρροής...	100.000		
		Διαφορές Άπο- θήκης	Εμπορεύματα Κρασιά	30.000	30.000
		Διαπίστωση διαρροής...	30.000		
		Εμπορεύματα Κρέατα	Διαφορές Άποθήκης	10.000	10.000
		Διαπίστωση πλεονάσματος...			
		Άποθηκάριος Εύθυμιου	Εμπορεύματα Σαπούνι	20.000	20.000
		Καταλογισμός ελλείμματος εις βάρος Άποθηκάριου	20.000		

Τώρα πιά οι λογαριασμοί θά πάρουν την παρακάτω μορφή.

Ποδήλατα παιδικά

$80 \times 1500 = 120.000$	$30 \times 2000 = 60.000$
	$20 \times 1800 = 36.000$
	$1 \times 1500 = 1500$
80 120.000	51 97.500

Ποδήλατα έκδρομικά

$50 \times 4000 = 200.000$	$10 \times 4500 = 45.000$
$1 \times 4000 = 4000$	$15 \times 5000 = 75.000$
51 204.000	25 120.000

Μετά την ποσοτική τακτοποίηση θα προχωρήσουμε, όπως γνωρίζουμε, στην εκκαθάριση των μικτών λογαριασμών καί στον προσδιορισμό του αποτελέσματος.

Πρέπει νά διευκρινίσουμε ότι στο μικτό λογαριασμό «Έμπορεύματα» δέν έχουμε πρόβλημα τακτοποιήσεως κατά αξία, γιατί ή υποτίμηση των έμπορευμάτων περιέχεται στο άποτέλεσμα πού εξάγεται, κέρδος ή ζημία.

Άσκησης

1. Στα βιβλία της έμπορικης έπιχειρήσεως... υπάρχει ό άμινγής λογαριασμός «Έμπορεύματα» μέ την παρακάτω εικόνα:

Έμπορεύματα

$\text{κιλά } 6.000 \times \text{δρχ. } 100 = 600.000$	$\text{κιλά } 4500 \times \text{δρχ. } 100 = 450.000$
Κατά την άπογραφή τέλους χρήσεως καταμετρήθηκαν:	
α) 1550 κιλά πρός δρχ. 100 = 155.000	
β) 1500 κιλά πρός δρχ. 80 = 120.000	
Νά υποδείξετε τίς έγγραφές τακτοποιήσεως.	

2. Από την καταμέτρηση πού έκανε στό τέλος της χρήσεως ό έμπορος υποδημάτων Χ. Λαζαρίδης διαπίστωσε έλλειμμα στην άποθήκη του 10 ζευγαριών, αξίας δρχ. 5000. Θεωρεί ότι τό έλλειμμα αυτό όφείλεται σέ δική του άμέλεια κατά την παραλαβή καί τό καταλογίζει σάν έξοδο της έπιχειρήσεως.

Ποία ήμερολογιακή έγγραφή θά καταχωρίσει στό βιβλία του;

3. Μέ βάση τά παρακάτω στοιχεία των έμπορευμάτων νά συντάξετε τίς ήμερολογιακές έγγραφές πού χρειάζονται κατά περίπτωση:

- πλεόνασμα αξίας δρχ. 40.000, πού ή έπιχείρηση τό θεωρεί φυσιολογικό.
- έλλειμμα αξίας δρχ. 6000, πού ή έπιχείρηση τό θεωρεί φυσιολογικό.
- έλλειμμα δρχ. 20.000, πού άναλαμβάνει ό άποθηκάριος ως υπεύθυνος.

4. Από την έπιχείρηση έμπορίας ζαχαρωτών προϊόντων σάς καλούν νά βοηθήσετε στην τακτοποίηση του λογαριασμού «Έμπορεύματα» μέ τά πλεονάσματα καί έλλείμματα πού βρέθηκαν στην άπογραφή.

Γιά τό σκοπό αυτό σάς δίνουν τά παρακάτω λογιστικά στοιχεία:

Γενικός λογαριασμός

Έμπορεύματα	
1.200.000	750.000
Είδικοί λογαριασμοί	

Καραμέλλες	
150.000	100.000

Σοκολάτες	
650.000	350.000

Ζαχαρωτά	
400.000	300.000

Δεδομένα απογραφής

Καραμέλλες: πλεόνασμα αξίας δρχ. 2000, φυσιολογικό.

Σοκολάτες: έλλειμμα αξίας δρχ. 10.000, για το οποίο κρίνεται υπεύθυνος ο αποθηκάριος Ε. Πα-
σχάλης.

Ζαχαρωτά: έλλειμμα αξίας δρχ. 5000, που οφείλεται σε φυσιολογική φύρα.

Ποιές έγγραφές θά υποδείξετε;

5. Η «ΓΕΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ» κατά το διάστημα της χρήσεως που έληξε έκανε προμήθειες και πω-
λήσεις σιδήρου, που τίς απεικονίζει στα βιβλία της, όπως φαίνεται στη συνέχεια:

Έμπορεύματα			
2.220.000		2.200.000	

Σίδηρος		μπετόν	
κιλά 40.000 × 13 = 520.000		κιλά 10.000 × 20 = 200.000	
		κιλά 20.000 × 22 = 440.000	
κιλά 40.000	520.000	κιλά 30.000	640.000

Σίδηρος		κοινός	
κιλά 100.000 × 17 = 1.700.000		κιλά 40.000 × 21 = 840.000	
		κιλά 30.000 × 24 = 720.000	
κιλά 100.000	1.700.000	κιλά 70.000	1.560.000

Στό τέλος της χρήσεως καταμετρήθηκε:

Σίδηρος μπετόν κιλά 9500.

Σίδηρος κοινός κιλά 30.400.

Διατυπώσατε τις ημερολογιακές έγγραφές τακτοποιήσεως των διαφορών έχοντας υπόψη ότι το
έλλειμμα που παρουσιάστηκε στο σίδηρο μπετόν βαρύνει την επιχείρηση, ενώ το πλεόνασμα είναι
φυσιολογικό.

Τέλος ενεργήσατε την έκκαθάριση αποτιμώντας το απόθεμα που μένει στη χαμηλότερη τιμή μετα-
ξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας για κάθε είδος χωριστά, όπως καθορίζει ο Κ.Φ.Σ. Για τς σκοπό αυτό
σημειώσατε:

- τρέχουσα τιμή σιδήρου μπετόν δρχ. 12 κατά κιλό.
- τρέχουσα τιμή σιδήρου κοινού δρχ. 18 κατά κιλό.

Οι ημερολογιακές έγγραφές απαραίτητες.

1.3.5 Λογαριασμός ταμείου.

Στό τέλος τής χρήσεως γίνεται καί ἡ καταμέτρηση τῶν μετρητῶν πού ὑπάρχουν στό ταμεῖο. Ἀπό τήν ἐργασία αὐτή καί τή σύγκριση μέ τό ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ πολλές φορές διαπιστώνονται διαφορές, ἐλλείμματα ἢ πλεονάσματα. Οἱ διαφορές αὐτές μπορεῖ νά ὀφείλονται σέ λογιστικά λάθη, ὅπως ὅταν δέν καταχωρίσθηκε μιά πληρωμή, π.χ. τοῦ ἐνοικίου, ἢ καταχωρίσθηκε δύο φορές. Μπορεῖ ὅμως νά προέρχονται ἀπό λάθη καταμετρήσεως τοῦ ταμείου, ἀπό εἴσπραξη περισσοτέρων χρημάτων γιά μιά ἀπαίτηση, κ.ο.κ.

Τό θέμα πού θά μᾶς ἀπασχολήσῃ ἐδῶ εἶναι πῶς τακτοποιεῖται ὁ λογαριασμός «Ταμεῖο» μέ τά ἐλλείμματα ἢ πλεονάσματα πού ἔχουν διαπιστωθεῖ στό τέλος τής χρήσεως.

Θά μελετήσουμε λοιπόν τίς περιπτώσεις αὐτές ἀρχίζοντας ἀπό τήν περίπτωση τοῦ ἐλλείμματος. Δέν λησμονοῦμε ὅτι, ἀφοῦ πρόκειται γιά ἔλλειμμα, ὁ λογαριασμός πρέπει νά πιστωθεῖ. Αὐτό εἶναι ἀπλό καί σαφές.

Ποίος ὅμως λογαριασμός θά χρεωθεῖ;

Ἐδῶ θά θυμηθοῦμε ἀνάλογες περιπτώσεις τακτοποιήσεως τοῦ λογαριασμοῦ «Ἐμπορεύματα», γιατί παρουσιάζεται ταυτότητα σκέψεως.

Ἄν ἡ ἐπιχείρηση θεωρεῖ τό ταμειακό ἔλλειμμα ζημία καί τό ἀναλαμβάνει ἐξοκλήρου, τότε χρεώνεται ἕνας ἀποτελεσματικός λογαριασμός μέ κατάλληλο τίτλο, ὅπως «Διαφορές ταμείου» ἢ «Ἐλλείμματα ταμείου», ὁ ὁποῖος τελικά θά καταλήξῃ στό λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Ἄν ὅμως γιά τό ἔλλειμμα θεωρηθεῖ ὑπεύθυνος ὁ ταμίας, τότε θά χρεωθεῖ ὁ προσωπικός του λογαριασμός π.χ. «Ταμίας Ι. Πέτρου». Ὁ λογαριασμός αὐτός θά ἐξισωθεῖ ὅταν ὁ ταμίας καταβάλῃ τό ποσόν τοῦ ἐλλείμματος.

Ἄς δοῦμε τώρα πῶς θά ἔχουν οἱ ἡμερολογιακές ἐγγραφές μέ τήν ἐφαρμογή ἐνός παραδείγματος.

Στά βιβλία τής ἐπιχειρήσεως Σ. ὑπάρχει ὁ λογαριασμός «Ταμεῖο» μέ τήν παρακάτω μορφή, τοῦ ὁποῖου τό χρεωστικό ὑπόλοιπο εἶναι δρχ. 100.000.

Ταμεῖο	
600.000	500.000

Ἀπό τήν καταμέτρηση τῶν χρημάτων πού ἔγινε στό τέλος τής χρήσεως διαπιστώθηκε ἔλλειμμα δρχ. 5000 πού δέν ὀφείλεται σέ λογιστική ἐγγραφή.

Ἄς δοῦμε τώρα τίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Ὅταν ἡ ἐπιχείρηση ἀναλαμβάνει τό ἔλλειμμα:

		Διαφορές ταμείου		5000		5000
		Ταμεῖο				
		Διαπίστωση ἐλλείμματος μετρητῶν				

β) Όταν τό έλλειμμα καταλογίζεται είς βάρος του ταμία Ι.Πέτρου.

			Ταμίας Ι. Πέτρου	Ταμείο	5000		5000	
			Έλλειμμα ταμείου πού καταλογίζεται είς βάρος του ύπευθύνου					

Καί στή μία καί στήν άλλη περίπτωση ό λογαριασμός του Ταμείου πιστώθηκε καί έτσι συμφωνεί μέ τήν απογραφή.

Θά γνωρίσουμε στή συνέχεια καί τήν περίπτωση του πλεονάσματος.

Άς ύποθέσουμε ότι στο προηγούμενο παράδειγμα τά μετρητά βρέθηκαν δρχ. 101.000. Ή έγγραφή τακτοποιήσεως θά έχει ως εξής:

			Ταμείο	Διαφορές ταμείου	1000		1000	
			Πλεόνασμα πού διαπιστώθηκε...					

Στήν περίπτωση αυτή χρεώνεται ό λογαριασμός «Ταμείο» μέ τό ποσό του πλεονάσματος καί έτσι τό υπόλοιπό του συμφωνεί μέ τά μετρητά.

Ό λογαριασμός πού πιστώνεται είναι ό λογαριασμός «Διαφορές ταμείου», αλλά θά μπορούσαμε νά τόν τιτλοφορούσαμε καί «Πλεόνασμα ταμείου» ή μέ κάποιον άλλο τίτλο πού θά φανερώνει τό περιεχόμενό του. Ό λογαριασμός αυτός είναι άποτελεσματικός καί άργότερα θά οδηγηθεί στο λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως».

Άσκησης.

1. Κατά τόν έλεγχο του ταμείου τής επιχείρησης..., πού έγινε στο τέλος τής χρήσεως, διαπιστώθηκε ότι από μία δεσμίδα χιλιοδράχμων έλλειπαν 2 χιλιοδράχμα. Ό ταμίας Ζ. Θεοδώρου δέν μπορεί νά εξηγήσει τό έλλειμμα, πιστεύει όμως ότι προέρχεται από μία δεσμίδα χιλιοδράχμων πού παρέλαβε από τήν Τράπεζα χωρίς νά τά μετρήσει. Μετά από αυτό ή επιχείρηση καταλογίζει τό έλλειμμα είς βάρος του ταμία Ζ. Θεοδώρου.

Ποιά θά είναι ή ήμερολογιακή έγγραφή;

2. Νά ύποδείξετε τίς έγγραφές πού πρέπει νά γίνουν σέ περίπτωση:

- πλεονάσματος ταμείου δρχ. 500.
- ελλείμματος ταμείου δρχ. 1800, πού καταλογίζεται είς βάρος του ταμία.
- ελλείμματος ταμείου δρχ. 400, τό όποιο άναλαμβάνει ή επιχείρηση.

3. Στα λογιστικά βιβλία τής ιδιωτικής κλινικής... ύπάρχει ό λογαριασμός «Ταμίας Β. Ζήκος» μέ χρέωση δρχ. 4000.

Τι συμπεραίνετε από αυτό;

4. Στο τέλος τής χρήσεως διαπιστώθηκε στο ταμείο τής εταιρείας... έλλειμμα μετρητών δρχ. 10.000. Τό έλλειμμα αυτό οφείλεται σέ συνυπαιότητα ταμία καί επιχείρησης.

Ποιές ήμερολογιακές έγγραφές θά ένεργήσει τό λογιστήριο;

1.3.6 Λογαριασμός εξόδων.

Κάθε επιχείρηση μπορεί νά επιτύχει τό σκοπό της, πού είναι τό κέρδος, μέσα ά-

πό τό κύκλωμα εξόδων - εσόδων. Τό έξοδο γίνεται γιά χάρη κάποιου εσόδου. Μέ τά έξοδα ή επιχείρηση αποστερείται τίς οικονομικές αξίες πού έχει στή διάθεσή της γιά τή λειτουργία της. Αυτό γίνεται μέ τήν προσδοκία ότι πραγματοποιώντας τό αντίστοιχο έξοδο θά άνακτήσει ό,τι άνάλωσε καί μάλιστα σέ έκταση μεγαλύτερη, ώστε νά προκύψει πλεόνασμα.

Τό πλεόνασμα αυτό είναι τό κέρδος.

Είδαμε σέ άλλο κεφάλαιο γιά ποιούς λόγους μετράμε τό αποτέλεσμα τής λειτουργίας τής επιχείρησης κατά όρισμένα χρονικά διαστήματα, τίς χρήσεις. Έδω θά επαναλάβομε ότι ή μέτρηση αυτή πρέπει νά γίνεται μέ κάθε δυνατή ακρίβεια, ώστε τό αποτέλεσμα πού θά προσδιορίζεται νά είναι τό πραγματικό.

Προϋπόθεση γιά μιá σωστή μέτρηση είναι ό συγχρονισμός εξόδων καί εσόδων. Μέ άλλα λόγια τά έξοδα καί τά έσοδα πού θά συσχετισθοϋν γιά νά προσδιορισθεϊ τό αποτέλεσμα πρέπει νά ανήκουν όλα στήν ίδια χρήση.

Έξηγουµε παρακάτω πώς µπορούµε νά τό πετύχουµε αυτό.

Ή τακτοποίηση τών εξόδων προϋποθέτει ότι πρέπει νά γνωρίζουµε τό χρόνο πραγματοποίησεως κάθε εξόδου. Μας ενδιαφέρουν καί συγκεντρώνουµε μόνο τά έξοδα εκείνα πού έχουν πραγματοποιηθεϊ στή χρήση πού έλέγχουµε.

Ό µαθητής πρέπει νά προσέξει στό σηµείο αυτό. Έξοδο δέν είναι ή ταµειακή πληρωμή. Ή ταµειακή πληρωμή είναι απλώς ή καταβολή τής χρηµατικής αξίας του εξόδου. Έµεις πρέπει νά έπισηµάνουµε τό χρόνο πού γίνεται ή άνάλωση τής οικονομικής αξίας, από τήν όποία διαµορφώνεται τό έξοδο. Άν π.χ. στίς 20 Μαρτίου πληρώσουµε τό ένοίκιο του Άπριλίου, ή επιχείρηση παρά τήν πληρωμή δέν υποβλήθηκε άκόµα σέ έξοδο. Αυτό αρχίζει από τήν πρώτη του Άπριλίου καί μέρα μέ τή μέρα θά αυξάνει, ώστε στό τέλος του μήνα νά φθάσει τήν αξία τής χρηµατικής πληρωµής. Κάτι άνάλογο συμβαίνει καί μέ τήν πρώτη ύλη κλπ. Τό έξοδο δέν διαµορφώνεται μέ τήν άγορά της, αλλά μέ τή χρήσηιοποίησή της. Στό θέμα αυτό επανερχόμαστε στό τέλος τής παραγράφου.

Μέ βάση λοιπόν τά παραπάνω µπορούµε νά πούµε ότι από τόν έλεγχο τών εξόδων είναι δυνατό νά προκύψουν:

— Έξοδα πού έχουν πραγματοποιηθεϊ μέσα στή χρήση, δηλαδή είναι δεδουλευµένα, καί πού δέν έχουν καταχωρισθεϊ στά βιβλία.

— Έξοδα πού έχουν καταχωρισθεϊ στά βιβλία, αλλά άφορουν στήν έπόμενη χρήση, δηλαδή έξοδα μή δεδουλευµένα.

Άς δοϋµε λοιπόν πώς θά έχουν οι έγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Έξοδα δεδουλευµένα πού δέν έχουν καταχωρισθεϊ στά βιβλία.

Παραδείγµατα.

— Ό έµπορος Κ έκανε χρήση τής αποθήκης πού έχει ένοικιάσει αλλά δέν πλήρωσε τό ένοίκιο του τελευταίου μήνα τής χρήσεως δρχ. 20.000 καί δέν έκανε καµιά έγγραφή στά βιβλία του. Έτσι στους λογαριασμούς τών εξόδων του δέν αναφέρεται τό έξοδο αυτό έστω καί αν είναι δεδουλευµένο.

— Ή επιχείρηση Χ άπασχόλησε τό προσωπικό της (χρησιμοποίησε δηλαδή τίς υπηρεσίες του), αλλά δέν πλήρωσε τίς άποδοχές του γιά τόν τελευταίο μήνα τής χρήσεως από δρχ. 50.000 καί δέν έκανε καµιά έγγραφή στά βιβλία της. Άποτέλε-

σμα είναι τὸ ἐξοδὸ αὐτὸ νὰ μὴν εἶναι καταχωρισμένο στὰ ἐξοδὰ τῆς ἔστω καὶ δεδουλευμένο.

— Ὁ ἔμπορος Π δὲν ἔχει τακτοποιήσει τοὺς λογαριασμοὺς ἡλεκτρικοῦ δρχ. 10.000 καὶ ὕδρευσεως δρχ. 3.000 (δηλαδή Γεν. ἐξοδὰ δρχ. 13.000) τοῦ τελευταίου μήνα τῆς χρήσεως καὶ δὲν ἔκανε καμία ἐγγραφή στὰ βιβλία του. Ἐπομένως καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ σχετικὸ ἐξοδὸ, ποὺ εἶναι δεδουλευμένο, δὲν ἀναφέρεται μαζί μέ τὰ ἄλλα ἐξοδὰ τοῦ ἐμπόρου.

Σέ παρόμοιες περιπτώσεις, ὅπου δὲν εἶναι καταχωρισμένα στὰ βιβλία ἐξοδὰ δεδουλευμένα, χρεώνομε ἓνα λογαριασμό ἐξόδου γιὰ νὰ ἐμφανίσουμε τὸ δεδουλευμένο ἐξοδὸ καὶ πιστώνομε ἓνα λογαριασμό ὑποχρεώσεων π.χ. «... πληρωτέα» ἢ «... ὀφειλόμενα» κλπ.

Νά καὶ οἱ ἐγγραφές γιὰ τίς παραπάνω περιπτώσεις:

			Ἑνοίκια		20.000		20.000	
			Ἑνοίκια πληρωτέα					
			Καταχώριση δεδουλευμένου ἐξόδου					

			Μισθοὶ προσωπικοῦ		50.000			
			Μισθοὶ προσωπικοῦ πληρωτέοι				50.000	
			Καταχώριση δεδουλευμένου ἐξόδου					

			Γενικά ἐξοδὰ		10.000	13.000		
			Ἑλεktροφωτισμός		3.000			
			Ὑδρευσὴ					
			Γενικά ἐξοδὰ πληρωτέα		10.000		13.000	
			Ἑλεktροφωτισμός		3.000			
			Ὑδρευσὴ					
			Καταχώριση δεδουλευμένων ἐξόδων					

Οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐξόδων «Ἑνοίκια», «Μισθοὶ προσωπικοῦ», «Γενικά ἐξοδὰ» θὰ ἀκολουθήσουν τὴν τύχη ὅλων τῶν λογαριασμῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως μιά πού καὶ αὐτοὶ ἀπεικονίζουν ἐξοδὰ δεδουλευμένα καὶ βαρύνουν τὴ χρήση πού κλείνει.

Οἱ λογαριασμοὶ ὑποχρεώσεων «Ἑνοίκια πληρωτέα», «Μισθοὶ προσωπικοῦ πληρωτέοι», «Γενικά ἐξοδὰ πληρωτέα» θὰ ἐμφανισθοῦν στὸν ἰσολογισμό, ὅπως δεῖχνει ἡ παρακάτω εἰκόνα, καὶ ἔτσι θὰ μεταφερθοῦν στὴν ἄλλη χρήση.

	
Ένοίκια πληρωτέα	20.000
Μισθοί προσωπικού πληρωτέοι	50.000
Γεν. έξοδα πληρωτέα	13.000

Μπορεί βέβαια όλα τα έξοδα αυτά να υπαχθούν σε ένα λογαριασμό, π.χ. «Έξοδα πληρωτέα», και με αυτόν να εμφανισθούν στον Ίσολογισμό.

Με τη νέα χρήση ή επιχείρηση θα φροντίσει να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της αυτές, όποτε οι λογαριασμοί αυτοί θα χρεωθούν και θα εξισωθούν με πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» αν ή εξόφληση γίνει σε μετρητά κλπ.

Συνηθισμένες περιπτώσεις εξόδων, πού δέν καταχωρούνται κατά τη διάρκεια της χρήσεως, έστω και αν αυτά έχουν αναλωθεί από την επιχείρηση (έξοδα δεδουλευμένα) είναι τα τηλεφωνικά, ή ύδρευση, ή ηλεκτροδότηση κλπ.

Οι λογαριασμοί ΟΤΕ, ΔΕΗ, ύδρευσης, όπως όλοι γνωρίζουμε, στέλνονται προς εξόφληση μετά από 10 - 20 μέρες. Έτσι, ενώ ή επιχείρηση χρησιμοποιεί π.χ. τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες του ΟΤΕ ως και την τελευταία ήμέρα της χρήσεως, έντούτοις δέν ένεργεί τή σχετική έγγραφη του έξόδου, γιατί ό λογαριασμός χρεώσεως δέν στέλνεται έγκαιρως σ' αυτήν.

Άλλες πιθανές περιπτώσεις: Παράλειψη τακτοποιήσεως άμοιβών τρίτων (δικηγόροι, έκτελωνιστές, μηχανικοί), οι όποιοι από λόγους τάκτ και εύγένειας απέφυγαν να ζητήσουν ως τή λήξη της χρήσεως είσπραξη της άμοιβής τους. Καθυστερήση έκκαθαρίσεως λογαριασμού τής επιχειρήσεως με άντιπρόσωπό της και καθορισμού τών δικαιωμάτων του από προμήθειες κλπ., γιατί αυτός άπουσιάζει στο έξω-τερικό, κ.ά.

Στίς παραπάνω περιπτώσεις ή έκκρεμότητα μπορεί να μās όδηγήσει στην παράλειψη τής καταχωρίσεως του σχετικού έξόδου.

β) Έξοδα πού έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία αλλά άφορούν στην έπόμενη χρήση (έξοδα μη δεδουλευμένα).

Παραδείγματα.

— 'Η επιχείρηση Σ μίσθωσε άποθήκη ιδιοκτησίας του Χ τήν 1η Δεκεμβρίου, με μηναιο μίσθωμα δρχ. 15.000, και πλήρωσε άμέσως ένοίκια για δύο μήνες δρχ. 30.000 (2×15.000). Μετά από αυτό καταχώρισε στα βιβλία της τή σχετική έγγραφη, χρεώνοντας τό λογαριασμό «Ένοίκια» και πιστώνοντας τό λογαριασμό «Ταμείο».

— 'Ο έμπορος Ζ άγόρασε έμπορεύματα από τόν Φ στίς 15 Δεκεμβρίου άξιας δρχ. 100.000, με τή συμφωνία να εξοφλήσει τήν άξια τους σε 2 μήνες. Έπιβαρύνθηκε μάλιστα με τόκους δρχ. 2000 για τήν προθεομία αυτή. Στα βιβλία του καταχώρισε και τό έξοδο του τόκου, χρεώνοντας τό λογαριασμό «Τόκοι χρεωστικοί» και πιστώνοντας τό λογαριασμό «Προμηθευτές», παρουσιάζοντας έτσι σαν έξοδο τής χρήσεως, πού κλείνει στίς 31 Δεκεμβρίου, όλόκληρο τό ποσό τών τόκων.

— 'Η επιχείρηση Η ασφαλίζει τις εγκαταστάσεις της από την 1η 'Ιουλίου καί για ένα χρόνο. Πληρώνοντας δέ τὰ ἀσφάλιστρα δρχ. 100.000 ἀμέσως πραγματοποιεῖ ἐγγραφή στὰ βιβλία της, ὅπου ἀπεικονίζει τὸ ἐξοδὸ αὐτὸ στὴ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «'Ασφάλιστρα».

Εἶναι φανερό ὅτι στὶς 31 Δεκεμβρίου, ὅποτε λήγει ἡ χρήση, τὸ ἐξοδὸ αὐτὸ θὰ εἶναι δεδουλευμένο κατὰ 50%.

Σε παρόμοιες περιπτώσεις ὅπως καταλαβαίνει κανεὶς πρέπει νὰ ἀφαιροῦμε ἀπὸ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐξόδων, ἐκεῖνα τὰ ἐξοδα πού δέν εἶναι δεδουλευμένα καὶ πού ἀνήκουν στὴν ἐπόμενη χρήση.

Καί γιὰ νὰ περιορισθοῦμε στὸ πρῶτο παράδειγμα, ἀπὸ τὸ λογαριασμὸ «'Ενοίκια» πρέπει νὰ ἀφαιρέσουμε δρχ. 15.000 πού ἀντιστοιχοῦν στὸ ἐνοίκιο τοῦ 'Ιανουαρίου, δηλαδή στὴν ἐπόμενη χρήση.

'Η ἀφαίρεση, ὅπως ξέρομε, γίνεται μέ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ ἐξόδου.

'Ο λογαριασμὸς πού θὰ χρεωθεῖ πρέπει νὰ ἔχει τίτλο πού νὰ φανερώνει ὅτι τὸ ἐξοδὸ αὐτὸ δέν ἀφορᾷ στὴ χρήση πού κλείνει, π.χ. «'Ενοίκια μὴ δεδουλευμένα», «... ἐπόμενης χρήσεως», «... προπληρωθέντα» κλπ.

Νά τώρα οἱ ἡμερολογιακὲς ἐγγραφές γιὰ τὰ παραπάνω παραδείγματα:

			'Ενοίκια μὴ δεδουλευμένα	'Ενοίκια	15.000		15.000	
			'Ενοίκια ἐπόμενης χρήσεως					

			Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι	Τόκοι χρεωστικοί	1500		1500	
			Τόκοι περιόδου 1/1 - 15/2 ἐπόμενης χρήσεως					

			'Ασφάλιστρα μὴ δεδουλευμένα	'Ασφάλιστρα	50.000		50.000	
			'Ασφάλιστρα ἐπόμενης χρήσεως 50% ἐπὶ 100.000					

Οἱ λογαριασμοὶ «'Ενοίκια μὴ δεδουλευμένα», «Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι», καὶ «'Ασφάλιστρα μὴ δεδουλευμένα» θὰ ἐμφανισθοῦν στὸν ἰσολογισμό καὶ θὰ περάσουν ἔτσι στὴ νέα χρήση.

Νά καί ἡ σχετική εἰκόνα:

E	Ἰσολογισμός	Π
Ἑνοίκια μὴ δεδουλευμένα	15.000	
Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι	1.500	
Ἀσφάλιστρα μὴ δεδουλευμένα	50.000	

Περιπτώσεις τέτοιες μὴ δεδουλευμένων ἐξόδων συναντᾶμε πολλές στὴν πράξη.

Μερικές ἀπὸ αὐτές ὀφείλονται σέ ἐνοίκια πού πληρώνει ἡ ἐπιχείρηση ὅταν ὁ μισθωτικός μῆνας δέν συμπίπτει μέ τόν ἡμερολογιακό (π.χ. ἐνοικιάζει κατάσταση γιὰ ἔκθεση τῶν προϊόντων τῆς ἀπὸ 12 Ἰουνίου. Ὁ μισθωτικός μῆνας πλέον ὀρίζεται ἀπὸ τίς 12 τοῦ ἑνός μηνός ὡς τίς 11 τοῦ ἐπόμενου).

Σέ γραμμάτια πληρωτέα ὅταν λήγουν κατὰ τὴ νέα χρήση, ὁπότε οἱ τόκοι πού καλύπτουν τὴ χρονικὴ περίοδο τῆς νέας χρήσεως δέν εἶναι δεδουλευμένοι γι' αὐτὴν πού κλείνει.

Ἄς προσέξει τώρα ὁ μαθητὴς τὴν ἐπόμενη περίπτωση. Ἀφορᾷ καί αὐτὴ ἐξοδα μὴ δεδουλευμένα καί ἀφέθηκε σκόπιμα στό τέλος τῆς παραγράφου. Ἐχει μεγάλη σημασία, ὅχι τόσο γιατί μπορεῖ νά δημιουργήσει προβλήματα στὴν πρακτικὴ τοῦ λογιστηρίου, ὅσο γιατί θά διευκολύνει τὸ μαθητὴ σέ λύσεις ἀσκήσεων καί ἴσως θά δώσει ἀπάντηση σέ ὀρισμένες ἀπορίες πού πιθανόν νά τὸν ἀπασχολοῦν.

Ἄς δοῦμε λοιπόν μέ προσοχὴ τὸ θέμα αὐτό. Οἱ ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις ἀγοράζουν ὑλικά συσκευασίας γιὰ τὴ συσκευασία τοῦ ἐμπορεύματος πού πωλοῦν (σπάγγο, χαρτί περιτυλίγματος, χαρτοκιβώτια κ.ἄ.). Ἐνα ἐστιατόριο ἀγοράζει τρόφιμα γιὰ νά παρασκευάσει φαγητὰ (κρέατα, λάδι, φρούτα, ποτὰ κλπ.). Οἱ βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις ἀγοράζουν πρῶτες ὕλες γιὰ τίς ἀνάγκες τους κλπ.

Αὐτὰ ὅλα τὰ παρουσιάζομε σέ λογαριασμούς ὡς ἐξῆς: «Ὑλικά συσκευασίας», «Τρόφιμα καί ποτὰ», «Πρῶτες ὕλες» κ.ο.κ. Οἱ λογαριασμοὶ αὐτοὶ ἔτσι ὅπως παρουσιάζονται εἶναι λογαριασμοὶ ἀξίας καί φυσικά δέν μποροῦν νά συσχετισθοῦν σέ λογαριασμό κυκλοφορίας ἢ νά περάσουν στό λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Τὸ ἐξοδο διαπιστώνεται μέ τὴν ἀπογραφή. Τότε μαθαίνομε πόσα ὑλικά συσκευασίας χρησιμοποιήθηκαν, ἢ τρόφιμα καταναλώθηκαν κλπ. Ἡ ἀξία τους εἶναι τὸ ἐξοδο τῆς χρήσεως καί πρέπει νά ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τοὺς λογαριασμούς πού βρίσκεται καταχωρισμένη καί νά περάσει σέ λογαριασμό ἐξόδου μέ κατάλληλο τίτλο. Τέτοιοι λογαριασμοὶ εἶναι «Ὑλικά συσκευασίας ἢ τρόφιμα... κλπ. **ἀναλωθέντα**».

Νά ἕνα παράδειγμα.

Ἡ ἐπιχείρηση Π ἔχει στὰ βιβλία τῆς τοὺς παρακάτω λογαριασμούς:

Ὑλικά καθαριότητας	Καύσιμα μαγειρείου	Πρῶτες ὕλες
500.000 100.000	300.000 50.000	600.000

κατά την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ότι μένουν ακόμα: υλικά καθαριότητας αξίας δρχ. 250.000, καύσιμα μαγειρείου αξίας δρχ. 20.000 καί πρώτες ύλες αξίας δρχ. 50.000.

Επομένως από την απογραφή αυτή βγαίνει τί χρησιμοποίησε ή επιχείρηση για τή λειτουργία της. Καί, αν ή ανάλωση αυτή τών αξιών είναι όμαλή, θά περάσει σέ λογαριασμούς κυκλοφορίας, διαφορετικά στό λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Η νέα εικόνα τών λογαριασμών μετά τίς ήμερολογιακές έγγραφές, πού έδω παραλείπομε, θά είναι:

Υλικά καθαριότητας	
500.000	100.000
	150.000

Καύσιμα μαγειρείου	
300.000	50.000
	230.000

Πρώτες ύλες	
600.000	550.000

Υλικά καθαριότητας ανάλωθέντα	
150.000	

Καύσιμα μαγειρείου ανάλωθέντα	
230.000	

Πρώτες ύλες ανάλωθεισες	
550.000	

καί οί μέν λογαριασμοί εξόδων «...ανάλωθέντα» κλπ. θά ακολουθήσουν τήν πορεία, όπως περιγράφεται πió πάνω, ενώ οί άλλοι λογαριασμοί θά παραμείνουν στόν ισολογισμό γιά νά μετατραπούν σέ έξοδα όταν καταναλωθούν κατά τήν επόμενη χρήση.

Άσκησης.

1. Η άώνυμη εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» ανέλαβε νά μεταφέρει στή Δ. Γερμανία 50 τόνους πορτοκάλια. Γιά τό σκοπό αυτόν έτοίμασε τήν πρώτη αποστολή από 5 αυτόκινητα ψυγεία, πού πρόκειται νά αναχωρήσει στίς 17 Δεκεμβρίου. Έπειδή τό ταξίδι θά είναι πολυήμερο δέχεται αίτημα τού πληρώματος τών αυτόκινήτων καί καταβάλλει σ' αυτό τίς αποδοχές τού μηνός Ιανουαρίου δρχ. 120.000.

Στίς 31 Δεκεμβρίου λήγει ή διαχειριστική περίοδος καί κατά τήν απογραφή αποκαλύπτεται ή πληρωμή τού εξόδου αυτού. Ποιά ήμερολογιακή έγγραφη θά ένεργήσει τό λογιστήριο γιά τήν τακτοποίηση;

2. Κατά τήν απογραφή τέλους χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) πού ένεργήσατε στή βιοτεχνική επιχείρηση έπεξεργασίας δέρματος Π διαπιστώσατε ότι όφείλονται τά παρακάτω έξοδα, πού δέν αναφέρονται άλλωστε στά βιβλία της:

- Δώρο Χριστουγέννων - Ν. Έτους τού προσωπικού δρχ. 150.000.
- Συνδρομή σέ φορολογικό περιοδικό δρχ. 500.
- Ένοίκια δύο τελευταίων μηνών 36.000. (2×18.000)
- Δημοτικά τέλη δρχ. 5000.

Νά καταστρώσατε τίς ήμερολογιακές έγγραφές πού χρειάζονται γιά τήν τακτοποίηση.

3. Υποθέτομε ότι μία επιχείρηση διατηρεί νομικό σύμβουλο, τόν όποιο πληρώνει μέ μηνιαίο μισθό δρχ. 20.000. Γιά κάθε καταβολή μισθού τό λογιστήριο χρεώνει τό λογαριασμό «Άμοιβές νομικού συμβούλου» καί πιστώνει τό λογαριασμό «Ταμείο».

Έχοντας ύπόψη ότι σέ μία χρήση καταβάλλονται 14 μηνιαίοι μισθοί καί μέ τήν προϋπόθεση ότι ό νομικός σύμβουλος άπασχολήθηκε γιά όλη τή διάρκεια τής χρήσεως μέ σταθερό μισθό, νά υποδείξετε τίς τακτοποιητικές έγγραφές στίς παρακάτω περιπτώσεις:

- α) "Όταν τό χρεωστικό υπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ «Άμοιβές νομικοῦ συμβούλου» εἶναι 240.000.
β) "Όταν τό χρεωστικό υπόλοιπο τοῦ ἴδιου λογαριασμοῦ εἶναι δρχ. 300.000.

4. Ἡ παραπάνω εἰκόνα εἶναι ἀπόσπασμα ἀπό τό ἰσοζύγιο τῆς ἐταιρείας «ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
.....				
Άσφάλιστρα μηχανημάτων	600.000	—	600.000	—
Έξοδα συντηρήσεως έγκαταστάσεων	1.000.000	—	1.000.000	—
Ήμερομίσθια	2.000.000	—	2.000.000	—
.....				

Κατά τήν ἀπογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ὅτι:

- Ἀπό τό ποσό τῶν ἀσφαλιστρῶν μέρος, δρχ. 150.000, ἀφορᾷ ἀσφαλιστική κάλυψη τῆς ἐπόμενης χρήσεως.
- Ἀπό τά έξοδα συντηρήσεως τῶν ἐγκαταστάσεων ποσό δρχ. 200.000 ἀφορᾷ ἐργασίες συντηρήσεως τοῦ α' ἐξαμήνου τῆς νέας χρήσεως.
- Ἀπό τά ἡμερομίσθια ποσό δρχ. 100.000 ἀφορᾷ στήν ἐπόμενη χρήση.
- Δέν ἔχει ὑπολογισθεῖ στά έξοδα ὁ φόρος ἀσκεπῶν χώρων δρχ. 200.000, πού πρέπει νά πληρώσει ἡ ἐπιχείρηση γιά τή χρήση πού ἐκλείσει.
- Δέν ἔχει ὑπολογισθεῖ στά έξοδα καί ἡ ἀμοιβή τοῦ ἐκτελωνιστή, στόν ὁποῖο ἡ ἐπιχείρηση ὀφείλει δρχ. 40.000 γιά ἐκτελωνισμό πρώτης ὕλης.

Νά καταρτίσετε τίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως τῶν ἐξόδων.

1.3.7 Λογαριασμοί ἐσόδων.

"Όπως καί στά έξοδα ἔτσι καί στά ἔσοδα ἡ τακτοποίηση προϋποθέτει ὅτι γνωρίζομε νά διακρίνομε τά δεδουλευμένα ἔσοδα. Τονίζομε ὅτι «ἔσοδο» δέν σημαίνει κατ' ἀνάγκη καί ταμειακή εἰσπραξη. Θά συγκεντρώνομε λοιπόν ὅλα τά ἔσοδα πού ἀνήκουν σέ μιά χρήση εἴτε αὐτά ἔχουν εἰσπραχθεῖ εἴτε ὄχι.

Καί στήν τακτοποίηση τῶν λογαριασμῶν ἐσόδων δύο εἶναι οἱ περιπτώσεις πούμποροῦν νά παρουσιασθοῦν:

— "Εσοδα πού ἀνήκουν στή χρήση, δηλαδή εἶναι δεδουλευμένα καί δέν φέρονται στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως,

— "Εσοδα πού ἔχουν καταχωρισθεῖ στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλά ἀφοροῦν στήν ἐπόμενη χρήση, δηλαδή δέν εἶναι δεδουλευμένα.

"Ας δοῦμε πῶς θά ἔχουν οἱ ἐγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Έσοδα δεδουλευμένα πού δέν ἔχουν καταχωρισθεῖ στά βιβλία.

Παραδείγματα.

— Ἡ ἐπιχείρηση δέν εἰσέπραξε τό ἐνοίκιο τοῦ τελευταίου μήνα τῆς χρήσεως ἐνός ἀκινήτου της δρχ. 6000 καί δέν ἔκανε καμία ἐγγραφή στά βιβλία τῆς. Ἐτσι στούς λογαριασμούς τῶν ἐσόδων της δέν ἀναφέρεται τό ἔσοδο αὐτό, ἔστω καί ἂν εἶναι δεδουλευμένο.

— Τό φροντιστήριο ξένων γλωσσῶν δέν εἰσέπραξε ἀπό τό μαθητή του Α δίδακτρα τῶν 3 τελευταίων μηνῶν τῆς χρήσεως συνολικοῦ ποσοῦ δρχ. 9000 καί δέν

ἐνήργησε καμία ἐγγραφή. Ἐτσι στοὺς λογαριασμοὺς ἐσόδων δὲν περιλαμβάνεται τὸ ἔσοδο αὐτό, ἔστω καὶ ἂν εἶναι δεδουλευμένο.

— Ἡ τεχνικὴ ἐπιχείρηση Δ δὲν εἰσέπραξε τὴν ἀμοιβή της δρχ. 150.000 γιὰ ἐπισκευὴ μηχανημάτων τῆς ἐταιρείας Γ καὶ δὲν ἔκανε καμία ἐγγραφή. Ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ ἔσοδο αὐτό, ἔστω καὶ δεδουλευμένο, νὰ μὴ ἐμφανίζεται στοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐσόδων της.

Στὶς περιπτώσεις αὐτές, πού ἔσοδα δεδουλευμένα δὲν ἔχουν καταχωρισθεῖ στὰ βιβλία, πιστώνομε ἓνα λογαριασμό ἐσόδου καὶ ἔτσι ἐμφανίζεται στὰ βιβλία μας τὸ ἔσοδο πού, ἔστω καὶ δεδουλευμένο, δὲν ὑπῆρχε σ' αὐτά.

Ὁ λογαριασμός πού θὰ χρεωθεῖ πρέπει νὰ ἔχει τέτοιο τίτλο, ὥστε νὰ γίνεται ἀντιληπτό ὅτι ἀπεικονίζει ἓνα ἔσοδο πού πρέπει νὰ εἰσπραχθεῖ π.χ. «... εἰσπρακτέα».

Νά ὅμως καὶ οἱ ἐγγραφές στὶς παραπάνω περιπτώσεις:

			Ἑνοίκια Εἰσπρακτέα Ἑνοίκια ἀκινήτου Β Δεδουλευμένο ἐνοίκιο Δεκεμβρίου		6000		6000	
			Δίδακτρα εἰσπρακτέα Δίδακτρα Δεδουλευμένα ἔσοδα Ὀκτωβρίου- Δεκεμβρίου		9000		9000	
			Ἑσοδα ἐπισκευῶν εἰσπρακτέα Ἑσοδα ἐπισκευῶν Δεδουλευμένα ἔσοδα		150.000		150.000	

Οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐσόδων «Ἑνοίκια ἀκινήτου Β», «Δίδακτρα», «Ἑσοδα ἐπισκευῶν», θὰ ἀκολουθήσουν τὴν τύχη τῶν λοιπῶν λογαριασμῶν ἐσόδων.

Οἱ λογαριασμοὶ πού χρεώνονται καὶ πού δείχνουν ὅτι τὸ συγκεκριμένο ἔσοδο πρέπει νὰ εἰσπραχθεῖ, θὰ ἐμφανισθοῦν στὸν ἰσολογισμό, ὅπως δείχνει ἡ παρακάτω εἰκόνα καὶ θὰ μεταφερθοῦν στὴν ἐπόμενη χρῆση (γιὰ λόγους οἰκονομίας χώρου χρησιμοποιοῦμε κοινὸ ἰσολογισμό).

Ε	Ἱσολογισμός	Π
Ἑνοίκια εἰσπρακτέα	6.000	
Δίδακτρα εἰσπρακτέα	9.000	
Ἑσοδα ἐπισκευῶν εἰσπρακτέα	150.000	

Μπορεί και έδω τά έσοδα νά έμφανισθούν μέ ένα γενικό λογαριασμό «Έσοδα είσπρακτά».

Μέ τή νέα χρήση και μόλις ή έπιχείρηση είσπράξει ή διακανονήσκει τίς απαιτήσεις της θά πιστωθούν οι λογαριασμοί αυτοί και θά κλείσουν μέ τή χρέωση του λογαριασμού πού πρέπει, π.χ. «Ταμείο», αν έγινε είσπραξη, «Συναλλαγματικές είσπρακτέες», αν έξέδωσε συναλλαγματική κλπ.

β) Έσοδα πού έχουν καταχωρισθεί στά βιβλία, αλλά άφορούν στην έπόμενη χρήση (έσοδα μή δεδουλευμένα).

Παραδείγματα.

— Έπιχείρηση Κ έκμίσθωσε στον Ε κατάστημα ιδιοκτησίας της για έκθεση έπιπλων και είσπραξε ένοίκια 4 μηνών δρχ. 80.000 (δηλ. 4×20.000). Έ μίσθωση έγινε την 1 Νοεμβρίου και ή χρήση κλείνει στις 31 Δεκεμβρίου. Μέ την είσπραξη καταχώρισε τή σχετική έγγραφη χρεώνοντας τό λογαριασμό «Ταμείο» και πιστώνοντας τό λογαριασμό «Ένοίκια καταστήματος», μέ δρχ. 80.000.

— Θεατρική έπιχείρηση, τής οποίας ή διαχειριστική περίοδος λήγει στις 31 Δεκεμβρίου, έχει πωλήσει από τό Δεκέμβριο εισιτήρια άξίας δρχ. 40.000 για μιά παράσταση πού θά δοθεί στις 5 Ιανουαρίου. Μέ την είσπραξη καταχώρισε την έγγραφη χρεώνοντας τό λογαριασμό «Ταμείο» και πιστώνοντας τό λογαριασμό «Έσοδα εισιτηρίων» μέ 40.000.

— Έπιχείρηση Π έκδίδει περιοδικό και έγγράφει συνδρομητές. Στις 31 Δεκεμβρίου μέ την άπογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώνεται ότι συνδρομές άξίας δρχ. 20.000 λήγουν κατά την έπόμενη χρήση (δηλαδή άφορούν στην έπόμενη χρήση).

Στις περιπτώσεις αυτές, πού παρουσιάζονται στά βιβλία μας έσοδα τής έπόμενης χρήσεως, χρεώνουμε τούς λογαριασμούς των έσόδων, γιατί πρέπει νά αφαιρέσουμε τά έσοδα πού άφορούν στην έπόμενη χρήση.

Ο λογαριασμός πού θά πιστωθεί, δηλαδή αυτός στό όποιο θά μεταφέρομε τά παραπάνω έσοδα, πρέπει νά έχει τέτοιο τίτλο, ώστε νά φαίνεται πώς άπεικονίζει ένα έσοδο πού έχει είσπραχθεί, αλλά δέν άνήκει στη χρήση πού κλείνει, όπως «... έπόμενης χρήσεως», «... μή δεδουλευμένα», «Προείσπραχθέντα...» κλπ.

Νά και οι ήμερολογιακές έγγραφές:

			Ένοίκια καταστήματος		40.000			
			Ένοίκια καταστήματος					
			έπόμενης χρήσεως					
			Μή δεδουλευμένα ένοίκια				40.000	
			2 μηνών $\times$ δρχ. 20.000					

		Έσοδα είσιτηρίων	40.000		
		Έσοδα είσιτηρίων έπόμενης χρήσεως		40.000	
		Μή δεδουλευμένα έσοδα			

		Συνδρομές	20.000		
		Συνδρομές έπόμενης χρήσεως		20.000	
		Μή δεδουλευμένα έσοδα			

Περιπτώσεις έσόδων πού έχουν καταχωρισθεί, αλλά ανήκουν στην άλλη χρήση, παρουσιάζονται και μάλιστα σε μεγάλη έκταση σε όλες τις μεγάλες εταιρείες, όπως η ΔΕΗ, ή Α.Ε.Ε.Υ., ο ΟΤΕ, όπου προεισπράττεται ή άμοιβή και άκολουθεί ή εγκατάσταση. Αυτό βέβαια για όσες περιπτώσεις συμβαίνουν στο τέλος της περιόδου.

Οι λογαριασμοί των έσόδων θα μεταφερθούν όπου και οι άλλοι λογαριασμοί έσόδων και θα ώφελήσουν τή χρήση με έσοδα λιγότερα κατά τά ποσά πού έχουν χρεωθεί, άφου τά ποσά αυτά άφορούν σε έσοδα έπόμενης χρήσεως.

Οι λογαριασμοί πού πιστώνονται θα εμφανισθούν στον ίσολογισμό, όπως δείχνει ή παρακάτω εικόνα, και θα δείχνουν ότι έσοδα τής νέας χρήσεως έχουν ήδη εισπραχθεί (και έδώ για οίκονομία χώρου ή παρουσίαση των λογαριασμών αυτών γίνεται σε κοινό ίσολογισμό).

Ε

Ίσολογισμός

Π

		Ένοίκια καταστήματος έπόμενης χρήσεως	40.000
		Έσοδα είσιτηρίων έπόμενης χρήσεως	40.000
		Συνδρομές έπόμενης χρήσεως	20.000

Μπορεί βέβαια τά έσοδα να άπεικονισθούν στον ίσολογισμό με ένα γενικό λογαριασμό «Έσοδα έπόμενης χρήσεως».

Με τή νέα χρήση οι λογαριασμοί αυτοί δέν έχουν λόγο ύπαρξεως και θα έξις-θούν μεταφερόμενοι στους αντίστοιχους λογαριασμούς έσόδων, δηλαδή θα γίνουν οι αντίθετες άκριβώς έγγραφές π.χ. θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Ένοίκια καταστήματος έπόμενης χρήσεως» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ένοίκια καταστήματος» κ.ο.κ.

Άσκήσεις

1. Η ναυτιλιακή εταιρεία «ΑΙΓΑΙΟΠΕΛΑΓΙΤΙΚΕΣ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ» έχει προγραμματίσει για τήν περίοδο Χριστουγέννων - Ν. Έτους δύο όκταήμερες κρουαζιέρες στα νησιά του Αιγαίου. Η πρώτη από 24 Δεκεμβρίου ως 31 του ίδιου μήνα και ή δεύτερη από 1η Ιανουαρίου ως 8 Ιανουαρίου. Για τήν πρώτη κρουαζιέρα πώλησε 300 είσιτήρια συνολικής άξίας άρχ. 2.400.000. και έκανε τή σχετική καταχώ-

ριση στά βιβλία της. Ή κρουαζιέρα όμως αυτή τελικά ματαιώθηκε, γιατί η εταιρεία τροποποίησε το πρόγραμμά της.

Έτσι ειδοποίησε τους έπιβάτες ότι, αν έπιθυμούν, μπορούν ή να είσπράξουν τά χρήματά τους ή να πάρουν μέρος στή δεύτερη κρουαζιέρα. Υποθέτομε ότι ή δεύτερη κρουαζιέρα πραγματοποιείται κανονικά καί ότι όλοι οι κάτοχοι είσιτηρίων τής πρώτης κρουαζιέρας δέχθηκαν να πάρουν μέρος στή δεύτερη.

Νομίζετε ότι κατά τό τέλος χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) πρέπει να γίνει τακτοποιητική έγγραφη; αν ναι, να κάνετε τή διατύπωση.

2. Ό Διευθυντής του ίδιωτικού εκπαιδευτηρίου «Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» προκειμένου να εφαρμόσει είδικό πρόγραμμα γυμναστικών ασκήσεων στους μαθητές καί άθλητές του γιά τήν καλύτερη εκ-προσώπηση του σχολείου του στους άγώνες καί τίς γυμναστικές έπιδείξεις μέσης εκπαίδεúσεως, συμφωνεί μέ τή Διεύθυνση του Γενικού Νοσοκομείου τής πόλεως να του διαθέσει γιατρούς καί μέσα, ώστε όλοι οι μαθητές να υποβληθούν σε ένα γενικό έλεγχο τής υγείας τους. Κατά τή συμφωνία, αυτό θά στοιχίσει στο εκπαιδευτήριο δρχ. 150 κατά μαθητή.

Μέ βάση τή συμφωνία αυτή στέλνονταν στο Γεν. Νοσοκομείο μαθητές γιά εξέτάσεις. Έτσι ως τίς 31 Δεκεμβρίου είχαν υποβληθεί σε εξέτάσεις 152 μαθητές από τους 310 που είχε τό εκπαιδευτήριο. Έν τούτοις δέν είχε γίνει καμιά πληρωμή, γιατί τόσο τό Γεν. Νοσοκομείο όσο καί τό εκπαιδευτήριο περίμεναν να ολοκληρωθεί ή εξέταση των μαθητών.

Έχοντας ύπόψη τό παραπάνω ιστορικό, τί έχετε να συστήσετε σάν εργασία τέλους χρήσεως στά δύο λογιστήρια, Έκπαιδευτηρίου καί Γεν. Νοσοκομείου;

3. Κατά τήν άπογραφή τέλους χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) που ένεργήσατε στο Ίνστιτούτο Αίσθητικής καί Καλωπισμού διαπιστώσατε τά έπόμενα:

α) Ότι πρέπει να είσπράξει από τή θεατρική έπιχείρηση «ΤΕΧΝΗ» δρχ. 30.000, γιά είδικό μακιγιάζ που έκανε στους ηθοποιούς του. Τό έσοδο αυτό δέν αναφέρεται στά λογιστικά βιβλία του Ίνστιτούτου.

β) Ότι από τά βιβλία φαίνεται πώς έχει είσπράξει δρχ. 100.000 από τήν ΕΡΤ, γιά να προετοιμάζει είδικά τους όμιλητές τής τηλεοράσεως κατά τή χρονική περίοδο από 1η Όκτωβρίου ως 28 Φεβρουαρίου.

Ποιές έγγραφές θά ένεργήσατε στο τέλος τής χρήσεως γιά τίς παραπάνω περιπτώσεις;

1.4 Έγγραφές συγκεντρώσεως.

Μετά από τίς έγγραφές τακτοποιήσεως έχομε πιά συμφωνία των βιβλίων μας μέ τά δεδομένα τής άπογραφής. Έπομένως μπορούμε να προχωρήσουμε στήν έπόμενη φάση τής λογιστικής εργασίας που είναι ο προσδιορισμός του τελικού άποτελέσματος.

Προηγείται ή καταστρωση των λογαριασμών εκμεταλλεύσεως καί ή εξαγωγή του άποτελέσματος κατά κλάδο ή κλάδους εκμεταλλεύσεως. Μετά θά ακολουθήσει ή συγκεντρωση όλων άνεξαιρέτως των άποτελεσματικών λογαριασμών στο λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως», από τόν όποιο θά προκύψει τό γενικό καί τελικό άποτέλεσμα των εργασιών τής έπιχειρήσεως.

Γιά τίς έγγραφές αυτές συγκεντρώσεως, τόσο των λογαριασμών έξόδων - έσόδων στους λογαριασμούς κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως όσο καί των άποτελεσματικών λογαριασμών στο λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως», έγινε λόγος μέ κάθε λεπτομέρεια καί μέ παραδείγματα στο βιβλίο τής Α΄ τάξεως, παράγρ. 6.7 καί 6.8. Έτσι γιά τήν απλούστευση τής ύλης, παραλείπομε να αναφέρουμε παραδείγματα. Στο τέλος άλλωστε του κεφαλαίου υπάρχουν ασκήσεις λυμένες, που καλύπτουν όλα τά στάδια τής λογιστικής εργασίας.

Περίπτωση ζημίας.

Αποτελέσματα χρήσεως	
320.000	200.000

Κεφάλαιο
400.000

ή έγγραφη:

		Κεφάλαιο		120.000		
		Αποτελέσματα χρήσεως				120.000
		Μεταφορά αποτελέσματος στο κεφάλαιο				

καί οι λογαριασμοί:

Αποτελέσματα χρήσεως	
320.000	200.000
	120.000
<u>320.000</u>	<u>320.000</u>

Κεφάλαιο	
120.000	400.000

Έδω πρέπει να σημειωθεί, για την ενημέρωση του μαθητή, ότι στην πράξη πολύ συχνά οι λογιστές μεταφέρουν το υπόλοιπο του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως» σε άλλο λογαριασμό που ο τίτλος του δείχνει άμεσως το είδος του αποτελέσματος. Έτσι, αν το υπόλοιπο είναι πιστωτικό, όποτε έχουμε περίπτωση κέρδους, χρεώνεται ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Κέρδη χρήσεως». Στην αντίθετη περίπτωση, όταν το υπόλοιπο είναι χρεωστικό, πιστώνεται ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» και χρεώνεται ο λογαριασμός «Ζημίες χρήσεως».

Ο λογαριασμός που ανοίγεται κατά περίπτωση μεταφέρεται στο κεφάλαιο κατά τα γνωστά.

Ας έλθουμε όμως να δούμε τι γίνεται και στις εταιρικές επιχειρήσεις. Έδω η διανομή του αποτελέσματος καθορίζεται είτε από το καταστατικό είτε από το Νόμο. Δεν θα ασχοληθούμε με τις έγγραφες γιατί προϋποθέτουν ειδικές γνώσεις και διδάσκονται στο μάθημα της λογιστικής των εταιρειών.

Θά περιορισθούμε μόνο να τονίσουμε ότι:

— Σε περίπτωση κέρδους, χρεώνεται ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» ή «Κέρδη χρήσεως» και πιστώνονται οι λογαριασμοί που καθορίζει το καταστατικό ή ο Νόμος π.χ. «Εταῖρος Δ λ/σμός ατομικός», «Τακτικό αποθεματικό» κλπ.

— Σε περίπτωση ζημιάς, αυτή παραμένει στον ισολογισμό για να συμψηφισθεί με κέρδη επόμενων χρήσεων, με προϋποθέσεις, όμως, που καθορίζει ο Νόμος.

Πάντως σε καμία απόλυτως περίπτωση δεν επιτρέπεται να μεταφερθεί το αποτέλεσμα στο λογαριασμό «Κεφάλαιο». Το κεφάλαιο μεταβάλλεται μόνο μετά από όρισμένη διαδικασία, τροποποίηση καταστατικού, δημοσίευση κλπ.

1.6 Σύνταξη ισολογισμού.

Μετά τις έγγραφες διανομής του αποτελέσματος συντάσσεται τό όριστικό ίσοζύγιο. Αυτό περιέχει όλους τούς λογαριασμούς έξιωμένων και μή. Ό λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» ή ό λογαριασμός του τελικού αποτελέσματος μπορεί νά έμφανίζεται μέ τό υπόλοιπο πού έχει άφεθεί είς νέο γιά τήν έπόμενη χρήση.

Τώρα πιά ή σύνταξη του ισολογισμού είναι άπλή υπόθεση. Οί λογαριασμοί, πού στό όριστικό ίσοζύγιο παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο, είναι λογαριασμοί του ένεργητικού, ένω αυτοί, πού παρουσιάζουν πιστωτικό, λογαριασμοί του παθητικού.

Έπαναλαμβάνεται ότι τά υπόλοιπα όλων των λογαριασμών συμφωνούν πρós τήν άπογραφή. Αυτό τό σκοπό άλλωστε είχαν και οι έγγραφές τακτοποιήσεως.

Στήν κατάρτιση του ισολογισμού θά θυμηθοϋμε τή διάκριση του ένεργητικού σέ πάγιο, κυκλοφορούν και διαθέσιμο και του παθητικού (ξένου κεφαλαίου) σέ μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο, βραχυπρόθεσμο. Άκόμα θά προσέξομε και τή σωστή θέση γιά τήν άναγραφή των αντίθέτων λογαριασμών.

Άμέσως παρακάτω μπορείτε νά διαβάσετε τό όριστικό ίσοζύγιο τής επιχειρήσεως... Θά έργασθοϋμε πάνω σ' αυτό γιά νά συντάξομε τόν ισολογισμό, σύμφωνα μέ όσα περιγράφονται σ' αυτή τήν παράγραφο.

Λογαριασμοί	Ποσά		Υπόλοιπα	
	Χρεώσεων	Πιστώσεων	Χρεωστικά	Πιστωτικά
Έπιπλα καί σκεύη	80.000	—	80.000	—
Μεταφορικά μέσα	400.000	—	400.000	—
Ταμείο	1.033.000	625.000	408.000	—
Τράπεζες	200.000	—	200.000	—
Χρεώγραφα	50.000	50.000	—	—
Κεφάλαιο	—	1.530.000	—	1.530.000
Έμπορεύματα	300.000	250.000	50.000	—
Γραμμ. πληρωτέα	—	52.000	—	52.000
Τόκοι χρεωστικοί	2.000	2.000	—	—
Κέρδη έμπορευμάτων	18.000	18.000	—	—
Γενικά έξοδα	30.000	30.000	—	—
Προμηθευτές	—	100.000	—	100.000
Μισθοί	300.000	300.000	—	—
Έργοδοτικές εισφορές	75.000	75.000	—	—
Ζημίες χρεωγράφων	5.000	5.000	—	—
Ασφάλιστρα	5.000	5.000	—	—
Κόμιστρα	10.000	10.000	—	—
Ένοικια	60.000	60.000	—	—
Ένοικια πληρωτέα	—	5.000	—	5.000
Πελάτες	80.000	20.000	60.000	—
Έπισφαλείς πελάτες	20.000	—	20.000	—
Ζημία έπισφαλών πελατών	6.000	6.000	—	—
Αποσβεσθέντες έπισφ. πελάτες	—	6.000	—	6.000
Αποσβέσεις επίπλων καί σκευών	8.000	8.000	—	—
Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων	20.000	20.000	—	—
Αποσβεσθέντα έπιπλα καί σκεύη	—	8.000	—	8.000
Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα	—	20.000	—	20.000
Μή δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων	1.600	—	1.600	—
Αποτελέσματα χρήσεως	519.400	18.000	501.400	—
	<u>3.223.000</u>	<u>3.223.000</u>	<u>1.721.000</u>	<u>1.721.000</u>

Προσέξτε στον πίνακα του ισολογισμού τη διάταξη των λογαριασμών και τη θέση των αντιθέτων λογαριασμών. Έπαναλαμβάνομε ότι δεν είναι αποκλειστική ή θέση αυτή. Μπορούσαμε να τους εγγράψομε στην πλευρά του ισολογισμού σύμφωνα με το είδος του υπόλοιπου τους.

Μήν άπορείτε βλέποντας τό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως» νά σημειώνεται κάτω από τό λογαριασμό «Κεφάλαιο» καί νά αφαιρείται. Καταλαβαίνει κανείς ότι αφαιρείται γιατί τό υπόλοιπό του είναι χρεωστικό, δηλαδή ζημία. Μπορούσαμε όμως νά τόν εμφανίσομε στό ένεργητικό του ισολογισμού, όπως μπορούσαμε νά τόν εξισώσομε καί νά τόν μεταφέρομε στό λογαριασμό «Ζημίες χρήσεως» ή στό λογαριασμό «Κεφάλαιο».

Ή περίπτωση λογαριασμού μέ διπλά υπόλοιπα.

Άν έχομε λογαριασμό διπλών υπόλοιπων υπολογίζομε τά διπλά αυτά υπόλοιπα καί αναγράφομε τό λογαριασμό στό ένεργητικό του ισολογισμού μέ τό χρεωστικό του υπόλοιπο καί στό παθητικό μέ τό πιστωτικό υπόλοιπο. Αυτό βέβαια έφόσον δεν έγινε τακτοποίηση όπως μάθαμε στην παράγραφο 1.3.1(β).

Παράδειγμα:

<u>Γενικός λογαριασμός</u>	<u>Χρέωση</u>	<u>Πίστωση</u>	<u>Υ/Χ</u>	<u>Υ/Π</u>
Προμηθευτές	<u>400.000</u>	<u>650.000</u>	<u>—</u>	<u>250.000</u>
<u>Είδικοί λογαριασμοί</u>				
Ίορδάνου	200.000	150.000	50.000	—
Πλατής	70.000	300.000	—	230.000
Αυδής	<u>130.000</u>	<u>200.000</u>	<u>—</u>	<u>70.000</u>
	<u>400.000</u>	<u>650.000</u>	<u>50.000</u>	<u>300.000</u>

Ο λογαριασμός λοιπόν «Προμηθευτές» παρουσιάζει ένα χρεωστικό υπόλοιπο δρχ. 50.000 καί ένα πιστωτικό δρχ. 300.000. Ή εμφάνισή του στον ισολογισμό θά γίνει ως εξής:

E	Ίσολογισμός	Π
.....		
Προμηθευτές 50.000	Προμηθευτές	300.000

Μετά τόν πίνακα του ισολογισμού παρατίθεται καί ό λογαριασμός «Άποτελέσματα χρήσεως» μέ λεπτομερή ανάλυση της χρεώσεως καί πιστώσεώς του (δηλαδή λογαριασμοί καί ποσά όπως προκύπτουν από τίς έγγραφές μεταφοράς των αποτελεσματικών λογαριασμών).

Ύπόδειγμα θά βρεί ό μαθητής στίς λυμένες ασκήσεις των πρακτικών έφαρμο-

γών, πού υπάρχουν στό τέλος τοῦ κεφαλαίου.

Καί ἀφοῦ συντάξαμε τόν ἰσολογισμό περνᾶμε τώρα στό:

1.7 Κλείσιμο τῶν βιβλίων.

Τό κλείσιμο τῶν βιβλίων πού σφραγίζει ἐπίσης λογιστικά καί τή διαχειριστική περίοδο γίνεται μέ ἡμερολογιακή ἐγγραφή. Σ' αὐτήν χρεοῦμενοι εἶναι ὅλοι οἱ λογαριασμοί τοῦ ἰσολογισμοῦ πού ἔχουν πιστωτικό ὑπόλοιπο καί πιστούμενοι εἶναι ἐκεῖνοι πού ἔχουν χρεωστικό ὑπόλοιπο.

Δηλαδή στό παράδειγμά μας ἡ ἐγγραφή κλεισίματος θά ἔχει ὡς ἐξῆς:

Κεφάλαιο	1.530.000		
Γραμμάτια πληρωτέα	52.000		
Προμηθευτές	100.000		
Ἑνοίκια πληρωτέα	5.000		
Ἀποσβεσθέντα ἐπιπλα καί σκεύη	8.000		
Ἀποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα	20.000		
Ἀποσβεσθέντες ἐπισφαλεῖς πελάτες	6.000		
Ἐπιπλα καί σκεύη		80.000	
Μεταφορικά μέσα		400.000	
Ἐμπορεύματα		50.000	
Πελάτες		60.000	
Ἐπισφαλεῖς πελάτες		20.000	
Μή δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων		1.600	
Ἀποτελέσματα χρήσεως 19..		501.400	
Ταμεῖο		408.000	
Τράπεζες		200.000	
Κλείσιμο βιβλίων			

Μετά ἀπό τήν ἐγγραφή αὐτή, πού εἶναι καί ἡ τελευταία, ὑπολογίζονται τά ἀθροίσματα τῶν στηλῶν χρεώσεως καί πιστώσεως τοῦ ἡμερολογίου καί σύρονται οἱ ἐξισωτικές γραμμές. Βέβαια ἡ ἐγγραφή αὐτή θά μεταφερθεῖ καί στοὺς λογαριασμούς τοῦ Γενικοῦ Καθολικοῦ (δηλαδή στοὺς πρωτοβάθμιους γενικούς ἢ περιληπτικούς καί ἀπλούς λογαριασμούς) καθώς καί στοὺς εἰδικούς τῶν ἀναλυτικῶν καθολικῶν. Ἡ μεταφορά τῆς ἐγγραφῆς κλεισίματος στά καθολικά γίνεται μέ τό διαιολογητικό «Υπόλοιπο εἰς ἐξίσωση» ἢ «Γιά τόν ἰσολογισμό» κ.ἄ.

Μετά τήν ἐνημέρωση τῶν λογαριασμῶν, αὐτοὶ ἐξισώνονται. Ὁ μαθητής πρέπει νά προσέξει αὐτό πού εἶπαμε στήν ἀρχή γιά τή σύνταξη τῆς ἐγγραφῆς κλεισίματος. Ὅτι χρεοῦμενοι εἶναι ὅσοι λογαριασμοί τοῦ ἰσολογισμοῦ παρουσιάζουν πιστωτικό ὑπόλοιπο καί πιστούμενοι εἶναι ὅσοι παρουσιάζουν χρεωστικό.

Αυτό που γίνεται στην πράξη είναι τό εξής:

Παίρνομε τόν ισολογισμό, όπως τόν συντάξαμε, καί αντιγράφομε στή θέση τῶν χρεουμένων λογαριασμῶν τοῦ ἡμερολογίου, τοὺς λογαριασμούς τοῦ ισολογισμοῦ πού βρίσκονται στό παθητικό. Ἀντίθετα ἐνεργοῦμε γιά τοὺς λογαριασμούς τοῦ ἐνεργητικοῦ. Ἀναμφισβήτητα σωστή τακτική ἀλλά γιά τόν πρωτόπειρο ἐπικίνδυνη. Στό παθητικό π.χ. τοῦ ισολογισμοῦ δέν ἀναγράφονται μόνο καί κατ' ἀνάγκη οἱ λογαριασμοί μέ πιστωτικό ὑπόλοιπο πού ἔχουν ἀνάγκη χρεώσεως γιά νά ἐξισωθοῦν. Ὑπάρχουν καί οἱ ἀντίθετοι, πού ἔχουν χρεωστικό ὑπόλοιπο, ἀλλά γιά λόγους σκοπιμότητας καταχωρίζονται στό ἀντίθετο σκέλος τοῦ ισολογισμοῦ. Ὅπως εἶναι φανερό, στό ἐνεργητικό τοῦ ισολογισμοῦ ἔχομε ἀντίθετες περιπτώσεις.

Ἔτσι λοιπόν, καταρτίζοντας τήν ἐγγραφή κλεισίματος κατ' ἀντιγραφή ἀπό τόν πίνακα τοῦ ισολογισμοῦ, ἀναγράφομε ἀπό παραδρομῇ τοὺς λογαριασμούς πού ἔχουν ἀντίθετο ὑπόλοιπο. Καί δυστυχῶς τό λάθος αὐτό τῆς παραδρομῆς συχνά ἀνακαλύπτεται ὅταν γίνει ἡ μεταφορά στόν ἀντίστοιχο λογαριασμό καί διαπιστωθεῖ ὅτι αὐτός ὄχι μόνο δέν ἐξισώνεται ἀλλά διπλασιάζει τό ὑπόλοιπό του.

Γι' αὐτό τό λόγο ὁ μαθητής ἄς ἀκολουθεῖ τόν κανόνα πού εἶπαμε καί ἄς συμβουλευεταί καί τό ὀριστικό ἰσοζύγιο. Τουλάχιστον ὥσπου νά ὠριμάσει ἡ λογιστική του σκέψη.

1.8 Ἑγγραφές ἀνοίγματος.

Ἀλλά ἡ ζωὴ τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι συνεχῆς καί δέν πρέπει νά ὑπάρχει κενό στήν παρακολούθηση τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων. Αὐτό σημαίνει ὅτι τό κλείσιμο τῶν βιβλίων ἔγινε ὡς πρὸς τὴ χρήση πού ἔκλεισε, ἀλλά συνέχεια πρὸς αὐτὴν ἀρχίζει μιά ἄλλη. Πρέπει λοιπόν νά ἐτοιμάσουμε τὰ βιβλία μας, ἀναγράφοντας σ' αὐτά τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα πού ἔχει ἡ ἐπιχείρηση καί πού δέν εἶναι ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα πού βρίσκονται στόν ισολογισμό.

Ἄς δοῦμε λοιπόν πῶς γίνεται αὐτό.

Τό ἀνοίγμα τῶν βιβλίων γίνεται μέ νέα ἐγγραφή καί συνήθως σέ καινούργια βιβλία. Ἡ ἐγγραφή αὐτὴ εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετη ἀπὸ ἐκείνη μέ τὴν ὁποία ἐκλείσαν τὰ βιβλία.

Στό παράδειγμά μας δηλαδή ἡ ἐγγραφή αὐτὴ θά εἶναι:

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Σάν συμπλήρωμα του κεφαλαίου περί ισολογισμού τέλους χρήσεως παραθέτουμε δύο ασκήσεις όπου γίνεται πρακτική εφαρμογή όσων περιγράφονται στο κεφάλαιο αυτό. Έτσι ο μαθητής θα συνειδητοποιήσει μεταξύ των άλλων και τη σειρά των λογιστικών εργασιών, πού ακολουθείται κατά τη σύνταξη του ισολογισμού τέλους χρήσεως.

Η πρώτη άσκηση αναφέρεται σε μία επιχείρηση με απλή λογιστική οργάνωση. Οι λογαριασμοί, πού χρησιμοποιούνται, είναι σχετικά λίγοι και ο μαθητής χωρίς καμία δυσκολία μπορεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη των εργασιών.

Η δεύτερη άσκηση αφορά μία επιχείρηση με τρεις κλάδους έκμεταλλεύσεως. Οι λογαριασμοί εδώ είναι περισσότεροι και η εργασία πιο πολύπλοκη και έκτεταμένη καθώς καταρτίζονται λογαριασμοί έκμεταλλεύσεως. Ο μαθητής πρέπει να προσέχει και να προχωρεί μεθοδικά στη μελέτη της άσκησης. Για διευκόλυνση του ή λύση συνοδεύεται από κατατοπιστικά κείμενα.

Και οι δύο ασκήσεις αρχίζουν από το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο. Η λογιστική παρακολούθηση των οικονομικών γεγονότων, ως το σημείο πού συντάσσεται το ισοζύγιο αυτό, μάς είναι γνωστή.

Σημειώνουμε εδώ για να βοηθηθεί ο μαθητής τη σειρά των λογιστικών εργασιών, πού ακολουθούμε στην πράξη και φυσικά στίς ασκήσεις πού ακολουθούν:

1. Πρώτο προσωρινό ισοζύγιο
2. Άπογραφή
3. Έγγραφές τακτοποιήσεως - Κατάρτιση λογαριασμών έκμεταλλεύσεως - Άποτελέσματα έκμεταλλεύσεως
4. Δεύτερο προσωρινό ισοζύγιο
5. Συγκέντρωση αποτελεσμάτων - Τελικό αποτέλεσμα - Διανομή
6. Όριστικό ισοζύγιο
7. Ίσολογισμός
8. Κλείσιμο βιβλίων
9. Άνοιγμα βιβλίων

Έφαρμογή 1η

Το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο της εμπορικής επιχείρησης «Ο ΩΡΙΩΝ» έχει ως εξής:

Α' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	300.000	100.000	200.000	
2		Έμπορεύματα	500.000	720.000	—	220.000
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα καί σκεύη	100.000	—	100.000	
5		Κεφάλαιο	—	256.000	—	256.000
6		Προμηθευτές	45.000	70.000	—	25.000
7		Γενικά έξοδα	220.000	—	220.000	—
8		Φόροι καί εισφορές	—	5.000	—	5.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	—	10.000	—	10.000
10		Τόκοι	6.000	10.000	—	4.000
			<u>1.206.000</u>	<u>1.206.000</u>	<u>520.000</u>	<u>520.000</u>

Από την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε:

- πλεόνασμα ταμείου δρχ. 2000
- έμπορεύματα άπώλητα δρχ. 250.000
- άπόσβεση έπίπλων 20% (έμμεσος τρόπος)
- όφείλεται ή έργοδοτική είσφορά ΙΚΑ μηνός Δεκεμβρίου δρχ. 15.000
- γενικά έξοδα δρχ. 3000 άφορούν την έπόμενη χρήση
- ό προμηθευτής, πρός τόν όποίο όφειλε ή έπιχείρηση δρχ. 25.000, παραιτείται από την άπαίτησή του αύτή ύπέρ της έπιχειρήσεως.

Έγγραφές τακτοποιήσεως

Δεκέμβριος 19..

		Άθροίσματα Α' προσ. ίσοζυγίου	1.206.000	1.206.000
		—31—		
		Ταμείο	2.000	
		Διαφορές ταμείου		2.000
		Διαπίστωση πλεονάσματος		
		—do—		
		Έμπορεύματα	470.000	
		Κέρδη από Έμπ/τα		470.000
		Κέρδη από τήν έκκαθάριση		
		—do—		
		Άποσβέσεις επίπλων καί σκευών	20.000	
		Άποσβ/ντα έπιπλα		20.000
		καί σκεύη		
		Έμμεση απόσβεση 20%		
		—do—		
		Γενικά έξοδα	15.000	
		Φόροι καί εισφορές		15.000
		Έργοδοτική εισφορά Δεκεμβρίου		
		—do—		
		Γεν. έξοδα επόμενης	3.000	
		χρήσεως		3.000
		Γενικά έξοδα		
		Τακτοποίηση γενικῶν εξόδων		
		—do—		
		Προμηθευτής	25.000	
		Κέρδη από παραίτηση		25.000
		προμηθευτή από		
		απαίτησή του		
		Παράιτηση προμηθευτή μας από		
		απαίτησή του		
		—do—		
		Άθροίσματα β' προσωρινού ίσοζυγίου	1.741.000	1.741.000

Β' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	302.000	100.000	202.000	—
2		Έμπορεύματα	970.000	720.000	250.000	—
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	—
5		Κεφάλαιο	—	256.000	—	256.000
6		Προμηθευτές	70.000	70.000	—	—
7		Γενικά έξοδα	235.000	3.000	232.000	—
8		Φόροι και εισφορές	—	20.000	—	20.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	—	10.000	—	10.000
10		Τόκοι	6.000	10.000	—	4.000
11		Διαφορές ταμείου	—	2.000	—	2.000
12		Κέρδη από έμπορεύματα	—	470.000	—	470.000
13		Άποσβέσεις επίπλων και σκευών	20.000	—	20.000	—
14		Άποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	20.000	—	20.000
15		Γενικά έξοδα επόμενης χρήσεως	3.000	—	3.000	—
16		Κέρδη από παραίτηση προμηθ. από απαίτησή του	—	25.000	—	25.000
			<u>1.741.000</u>	<u>1.741.000</u>	<u>807.000</u>	<u>807.000</u>

*Έγγραφές συγκεντρώσεως αποτελεσματικών λογαριασμών καί διανομής του απο-
τελέσματος*

		Άθροίσματα β' προσωρινού ισοζυγίου	1.741.000	1.741.000
		—do—		
		Αποτελέσματα χρήσεως	252.000	
		Γενικά έξοδα		232.000
		Αποσβέσεις επίπλων καί σκευών		20.000
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/σμών		
		—do—		
		Κέρδη από χρεώγραφα	10.000	
		Τόκοι	4.000	
		Διαφορές ταμείου	2.000	
		Κέρδη από εμπορεύματα	470.000	
		Κέρδη από παραίτηση προμηθ. από απαίτησή του	25.000	
		Αποτ/τα χρήσεως		511.000
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/σμών		
		—do—		
		Αποτελέσματα χρήσεως	259.000	
		Κεφάλαιο		259.000
		Προσδιορισμός συνολικού χρήσεως αποτελέσματος		
		—do—		
		Άθροίσματα οριστικού ισοζυγίου	2.763.000	2.763.000

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	302.000	100.000	202.000	—
2		Έμπορεύματα	970.000	720.000	250.000	—
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	—
5		Κεφάλαιο	—	515.000	—	515.000
6		Προμηθευτές	70.000	70.000	—	—
7		Γενικά έξοδα	235.000	235.000	—	—
8		Φόροι και εισφορές	—	20.000	—	20.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	10.000	10.000	—	—
10		Τόκοι	10.000	10.000	—	—
11		Διαφορές ταμείου	2.000	2.000	—	—
12		Κέρδη από έμπορεύματα	470.000	470.000	—	—
13		Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	20.000	20.000	—	—
14		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	20.000	—	20.000
15		Γενικά έξοδα επόμενης χρήσεως	3.000	—	3.000	—
16		Κέρδη από παραίτηση προμηθ. από απαίτησή του	25.000	25.000	—	—
17		Αποτελέσματα χρήσεως	511.000	511.000	—	—
			<u>2.763.000</u>	<u>2.763.000</u>	<u>555.000</u>	<u>555.000</u>

Ε

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31. 12. 19..

Π

I Πάγιο

Έπιπλα καί σκεύη	100.000	
Μείον: Άποσβ/ντα έπιπλα καί σκεύη	<u>20.000</u>	80.000

II Κυκλοφορούν

Έμπορεύματα	250.000	
Γεν. έξοδα επόμενης χρήσεως	<u>3.000</u>	253.000

III Διαθέσιμο

Ταμείο	<u>202.000</u>	
	<u>535.000</u>	

I Ίδιο κεφάλαιο

Κεφάλαιο	515.000
----------	---------

II Ξένο κεφάλαιο

Φόροι καί εισφορές	20.000
--------------------	--------

535.000**Άποτελέσματα χρήσεως**

Γενικά έξοδα	232.000	Κέρδη από χρεώγραφα	10.000
Άποσβέσεις επίπλων καί σκευών	20.000	Τόκοι	4.000
Κέρδη χρήσεως	259.000	Διαφορές ταμείου	2.000
		Κέρδη από έμπορεύματα	470.000
		Κέρδη από παραίτηση προμη- θευτή μας από απαίτησή του	<u>25.000</u>
	<u>511.000</u>		<u>511.000</u>

Έγγραφές κλεισίματος τῶν βιβλίων

			Ἀθροίσματα ὀριστικοῦ ἰσοζυγίου		2.763.000	2.763.000	
			do				
			Κεφάλαιο		515.000		
			Φόροι καὶ εἰσφορές		20.000		
			Ἀποσβεσθέντα				
			ἐπιπλα καὶ σκεύη		20.000		
			Ἐπιπλα καὶ σκεύη			100.000	
			Ἐμπορεύματα			250.000	
			Γεν. ἔξοδα ἐπόμενης				
			χρήσεως			3.000	
			Ταμεῖο			202.000	
			Κλείσιμο βιβλίων				
			Τελικά ἀθροίσματα ἡμερολογίου		<u>3.318.000</u>	<u>3.318.000</u>	

Έγγραφές ἀνοίγματος τῶν βιβλίων

Ἰανουάριος 19..

			1				
			Ἐπιπλα καὶ σκεύη		100.000		
			Ἐμπορεύματα		250.000		
			Γεν. ἔξοδα ἐπόμενης				
			χρήσεως		3.000		
			Ταμεῖο		202.000		
			Κεφάλαιο			515.000	
			Φόροι καὶ εἰσφορές			20.000	
			Ἀποσβεσθέντα				
			ἐπιπλα καὶ σκεύη			20.000	
			Έγγραφὴ ἀνοίγματος βιβλίων				

Έφαρμογή 2η

Τήν 1η Ιανουαρίου 19.. ιδρύθηκε καί άρχισε τίς έργασίες της ή έπιχείρηση γεωργικών έξυπηρετήσεων «Η ΔΗΜΗΤΡΑ», μέ άντικείμενο:

- Τήν έκτέλεση διαφόρων γεωργικών έργων γιά λογαριασμό τρίτων μέ τά ι-διόκτητα μηχανήματά της (άλωνιστικές μηχανές, συλλεκτικές βάμβακος, άραβοσί-το κλπ.).

- Τήν εκμίσθωση χώρων της γιά αποθήκευση άγροτικών προϊόντων τρίτων.

- Τήν ύγειονομική περίθαλψη άρρώστων ζώων στό κτηνιατρείο της.

Ή έπιχείρηση νοίκιασε τούς άναγκαίους χώρους καί λειτούργησε συνεχώς ως τίς 31 Δεκεμβρίου, όποτε αποφάσισε νά κλείσει τήν πρώτη διαχειριστική της πε-ρίοδο.

Γιά τό σκοπό αυτό μάς άνέθεσε τήν εργασία γιά τήν κατάρτιση του ίσολογισμού τέλους χρήσεως.

Πρώτη μας δουλειά είναι νά καταρτίσουμε τό πρώτο προσωρινό ίσοζύγιο. Αυτό συντάσσεται μετά τήν καταχώριση στά βιβλία καί τής τελευταίας πράξεως τής χρή-σεως πού έκλεισε καί μάς παρουσιάζει τή συνολική κίνηση κάθε λογαριασμού από τήν άρχή τής περιόδου. Θά συμπεριλάβομε φυσικά σ' αυτό όλους τούς λογαρια-σμούς έσόδων καί έξόδων καθώς καί τούς άποτελεσματικούς. Άργότερα, όταν τε-λειώσουμε καί τήν άπογραφή, θά συγκρίνομε τά υπόλοιπα του ίσοζυγίου αυτού μέ τά δεδομένα τής άπογραφής, θά ένεργήσουμε τίς έγγραφές τακτοποιήσεως των λο-γαριασμών, καί θά προσδιορίσουμε τά άποτελέσματα εκμεταλλεύσεως.

Στή συνέχεια θά καταρτίσουμε τό δεύτερο προσωρινό ίσοζύγιο, στό όποιο τά ύ-πόλοιπα των λογαριασμών θά συμφωνούν μέ τήν πραγματικότητα. Οί λογαριασμοί έξόδων, έσόδων καί εκμεταλλεύσεως θά είναι έξισωμένοι καί μόνον οί λογαρια-σμοί των άποτελεσμάτων θά εξακολουθοούν νά παρουσιάζουν υπόλοιπα.

Σκοπός του ίσοζυγίου αυτού είναι νά έπαληθεύσουμε τή σωστή μεταφορά των έγγραφών τακτοποιήσεως, συγκεντρώσεως έσόδων - έξόδων κλπ. στους λογαρια-σμούς.

Μέ βάση τό παραπάνω ίσοζύγιο θά καταχωρίσουμε τίς έγγραφές προσδιορισμού καί διανομής του συνολικού άποτελέσματος.

Θά ακολουθήσει ή κατάρτιση του όριστικού ίσοζυγίου καί από αυτό θά συντα-χθεί ό 'Ισολογισμός.

Τέλος θά καταχωρίσουμε τίς έγγραφές κλεισίματος των βιβλίων, καί ή εργασία μας, όσον άφορά τή χρήση πού έκλεισε, θά έχει ολοκληρωθεί.

Μετά θά προβοΰμε στίς έγγραφές ανοίγματος των βιβλίων γιά τή νέα χρήση καί τήν τακτοποίηση διαφόρων έκκρεμοτήτων πού ίσως νά υπάρχουν.

Άρχίζομε λοιπόν από τό πρώτο προσωρινό ίσοζύγιο, πού μέ βάση τό Γενικό Καθολικό τής έπιχειρήσεως υποθέτομε ότι παρουσιάζεται μέ τήν παρακάτω μορ-φή:

Α' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	706.000	294.000	—
2		Έπιπλα καί σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	20.000	50.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	160.000	—	20.000
5		Κεφάλαιο	—	2.900.000	—	2.900.000
6		Γραμμάτια είσπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Τόκοι, πιστωτικοί	—	4.000	—	4.000
8		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
9		Τόκοι χρεωστικοί	8.000	—	8.000	—
10		Άτομικές απολήψεις	180.000	—	180.000	—
11		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
12		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
13		Κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα	60.000	—	60.000	—
14		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικ/εως	300.000	—	300.000	—
15		Ένοικια	100.000	—	100.000	—
16		Ηλεκτροφωτισμός	20.000	—	20.000	—
17		Υδρευση	15.000	—	15.000	—
18		Τηλεφωνικά	22.000	—	22.000	—
19		Θέρμανση	15.000	—	15.000	—
20		Έξοδα μισθ/σίας χειριστών γεωργικών μηχανών	200.000	—	200.000	—
21		Καύσιμα γεωργ. μηχαν.	40.000	—	40.000	—
22		Έξοδα συντηρήσεως γεωργικών μηχανών	20.000	—	20.000	—
23		Έσοδα από λειτουργ. γεωργικών μηχανών	—	500.000	—	500.000
24		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. αποθηκών	90.000	—	90.000	—
25		Αποθήκευτρα	—	600.000	—	600.000
26		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. κτηνιατρ.	160.000	—	160.000	—
27		Υγειονομικό ύλικό	50.000	15.000	35.000	—
28		Έσοδα από παροχή κτην. υπηρεσιών	—	200.000	—	200.000
		Αθροίσματα	5.190.000	5.190.000	4.269.000	4.269.000

Από τήν απογραφή προέκυψαν τά παρακάτω:

- Έλλειμμα μετρητῶν δρχ. 5000, πού τό ἀναλαμβάνει ἡ ἐπιχείρηση.
- Ὁ χρεώστης Γ. Κωστίδης, πού ὀφείλει δρχ. 10.000, κρίνεται ἐπισφαλῆς μέ πιθανή ζημιά δρχ. 8.000.
- Ἡ ἀπαίτησή μας κατά τοῦ χρεώστη μας Δ. Πετράκη δρχ. 15.000 κρίνεται ἀνεπίδεκτη εἰσπράξεως.
- Ἡ ὑποχρεώσή μας πρὸς τόν προμηθευτή μας Ρ. Βλησίδη εἶναι τοκοφόρος. Ὁ σχετικός τόκος ὡς τίς 31 Δεκεμβρίου ὑπολογίζεται σέ δρχ. 3000.
- Ὑπολογίζονται μή δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων ὡς ἐξῆς:
 - α) γραμμάτια εἰσπρακτέα δρχ. 600
 - β) γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 7000.
- Ὑπολογίζονται ἀποσβέσεις ὡς ἐξῆς:
 - α) Ἐπιπλα καί σκεύη 20% ἔμμεση.
 - β) Γεωργικές μηχανές 12% ἔμμεση.
 - γ) Κτηνιατρικά σκεύη καί ὄργανα 30% ἔμμεση.
- Ἐχει προπληρωθεῖ τό ἐνοίκιο τοῦ Ἰανουαρίου δρχ. 10.000.
- Ὀφείλονται τά τηλεφωνικά τέλη τοῦ τελευταίου μήνα δρχ. 2000.
- Τά καύσιμα γεωργ. μηχανῶν πού παραμένουν ἀκόμα ἀχρησιμοποίητα εἶναι ἀξίας δρχ. 5000.
- Δέν βρέθηκε ὑγειονομικό ὑλικό στήν ἀποθήκη καί συμπεραίνεται ὅτι καταναλώθηκε κατά τή λειτουργία τοῦ κτηνιατρείου.
- Ἐχουν εἰσπραχθεῖ δρχ. 4000 γιά ἐμβολιασμούς ζώων, πού ὅμως δέν ἔγιναν ἀκόμα.
- Ἐκκρεμεῖ εἰσπραξη δρχ. 20.000 ἀπό τή λειτουργία τῶν γεωργικῶν μηχανῶν.

Έγγραφές τακτοποιήσεως

Δεκέμβριος 19..

	Άθροίσματα προσωρινού ισοζυγίου		5.190.000	5.190.000
	—31—			
	Διαφορές Ταμείου	Ταμείο	5.000	5.000
	Διαπίστωση ελλείμματος			
	—do—			
	Έπισφαλείς χρεώστες		10.000	
	Γ. Κωστίδης	Χρεώστες		10.000
		Γ. Κωστίδης	10.000	
	Χαρακτηρισμός χρεώστη			
	ως έπισφαλής			
	—do—			
	Ζημία από έπισφαλείς		8.000	
	χρεώστες			
	Άποσβεσθέντες έπισφαλείς			8.000
	χρεώστες			
	Γ. Κωστίδης		8.000	
	Πιθανή ζημία			
	—do—			
	Χρεώστες άνεπίδεκτοι		15.000	
	είσπραξεως			
	Δ. Πετράκης	Χρεώστες	15.000	15.000
		Δ. Πετράκης	15.000	
	Χαρακτηρισμός χρεώστη			
	ως άνεπίδεκτου είσπραξεως			
	—do—			
	Ζημίες από χρεώστες		14.999	
	άνεπίδεκτους			
	είσπραξεως			
	Χρεώστες άνεπίδεκτοι			14.999
	είσπραξεως			
	Δ. Πετράκης		14.999	
	Ζημία από χρεώστη άνεπίδεκτο			
	είσπραξεως			
	—εις μεταφορά—		5.242.999	5.242.999

	—do—	έκ μεταφοράς	5.242.999	5.242.999
	Τόκοι: χρεωστικοί		3.000	
	Προμηθευτές Ρ. Βλησίδης	3.000		3.000
	Έπιβάρυνση υποχρεώσεώς μας μέ τόκους κλειομένης χρήσεως			
	—do—			
	Τόκοι πιστωτικοί		600	
	Μή δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων εισπρακτέων			600
	Άναγωγή γραμματίων εισπρακτέων είς ημέρα ισολογισμού			
	—do—			
	Μή δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων		7.000	
	Τόκοι χρεωστικοί			7.000
	Άναγωγή γραμματίων πληρωτέων είς ημέρα Ίσολογισμού			
	—do—			
	Άποσβέσεις επίπλων καί σκευών		30.000	
	Άποσβεσθέντα έπιπλα καί σκεύη			30.000
	Άπόσβεση 20% έμμεση			
	—do—			
	Άποσβέσεις γεωργικών μηχανών		300.000	
	Άποσβεσθεΐσες γεωργι- κές μηχανές			300.000
	Άπόσβεση 12% έμμεση			
	—do—			
	Άποσβέσεις κτηνιατρικών σκευών καί όργάνων		18.000	
	Άποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα			18.000
	Άπόσβεση 30% έμμεση			
	—do—			
	Ένοίκια έπόμενης χρήσεως		10.000	
	Ένοίκια			10.000
	Ένοίκιο Έανουαρίου			
	—do—			
	Τηλεφωνικά τέλη		2.000	
	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα			2.000
	Όφειλόμενα τηλεφωνικά τέλη			
	—do—			
	έίς μεταφορά		5.613.599	5.613.599

		έκ μεταφοράς	5.613.599	5.613.599
		—do—		
		Καύσιμα γεωργ. μηχανών άναλωθέντα	35.000	35.000
		Καύσιμα Άνάλωση καυσίμων		
		—do—		
		Υγειονομικό υλικό άναλωθέν Υγειονομικό υλικό Άνάλωση υγειονομικού υλικού	35.000	35.000
		—do—		
		Έσοδα από παροχή κτηνιατρ. υπηρεσιών Μή δεδουλευμένα έσοδα από παροχή κτηνιατρικών υπηρεσ. Μή δεδουλευμένο έσοδο	4.000	4.000
		—do—		
		Έσοδα από λειτουργία γεωργ. μηχανών είσπρακτέα Έσοδα από λειτουργία γεωργικών μηχανών Υπολογισμός δεδουλευμένου έσόδου	20.000	20.000
			5.707.599	5.707.599

Τώρα μπορούμε νά προχωρήσουμε στην κατάρτιση των λογαριασμών κυκλοφορίας. Για τό σκοπό αυτό όμως πρέπει νά συντάξουμε τό φύλλο μερισμού των έμμέσων εξόδων.

Θά άσχοληθούμε λοιπόν πρώτα μέ αυτό, έχοντας υπόψη τά επόμενα:

Τρόπος μερισμού έμμέσων εξόδων.

- Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως. Ύδρευση - Τηλεφωνικά τέλη. Κάθε κλάδος βαρύνεται μέ τό 1/3 των εξόδων.
 - Ένοίκια - Ηλεκτροφωτισμός - Κλάδος γεωργικών μηχανών 5%, κλάδος αποθηκών 70% καί κλάδος κτηνιατρείου 25%.
 - Θέρμανση: Κλάδος γεωργικών μηχανών 1%, κλάδος αποθηκών 44% καί κλάδος κτηνιατρείου 55%.
 - Απόσβεση επίπλων καί σκευών: Κλάδος γεωργικών μηχανών 5%, κλάδος αποθηκών 55% καί κλάδος κτηνιατρείου 40%.
- Μέ βάση τά παραπάνω, τό φύλλο μερισμού θά έχει ως εξής:

ΦΥΛΛΟ ΜΕΡΙΣΜΟΥ

Έξοδα	Ποσά γιά μερισμό	Βάση μερισμού			Κλάδοι έκμεταλλεύσεως		
		Γεωργ. μηχαν.	Αποθ.	Κτην.	Γεωργικές μηχανές	Αποθήκες	Κτηνιατρείο
Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. διοικήσεως	300.000	1/3	1/3	1/3	100.000	100.000	100.000
Ένοικια	90.000	5%	70%	25%	4.500	63.000	22.500
Ηλεκτροφωτισμός	20.000	5%	70%	25%	1.000	14.000	5.000
Υδρευση	15.000	1/3	1/3	1/3	5.000	5.000	5.000
Τηλεφωνικά τέλη	24.000	1/3	1/3	1/3	8.000	8.000	8.000
Θέρμανση	15.000	1%	44%	55%	150	6.600	8.250
Αποσβέσεις επίπλων	30.000	5%	55%	40%	1.500	16.500	12.000
	<u>494.000</u>				<u>120.150</u>	<u>213.100</u>	<u>160.750</u>

Έγγραφές καταρτίσεως λογαριασμών κυκλοφορίας:

		do	Έκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	5.707.599	5.707.599
			Έξοδα μισθοδοσίας χειριστών γεωργ. μηχαν.	555.000	
			Έξοδα συντηρήσεως γεωργ. μηχανών		200.000
			Αποσβέσεις γεωργικών μηχανών		20.000
			Καύσιμα γεωργ. μηχανών		300.000
			άναλωθέντα		35.000
			Συγκέντρωση λ/σμών άμέσων εξόδων		
			do		
			Έκμετάλλευση αποθηκών	90.000	
			Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού αποθηκών		90.000
		do	Συγκέντρωση λ/σμών άμέσων εξόδων		
			do		
			Έκμετάλλευση κτηνιατρείου	213.000	
			Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού κτηνiatr.		160.000
			Αποσβέσεις κτηνιατρ. σκευών και οργάνων		18.000
			Υγειονομικό ύλικό		35.000
			άναλωθέν		
			Συγκέντρωση λ/σμών άμέσων εξόδων		
			είς μεταφορά	6.565.599	6.565.599

	έκ μεταφοράς	6.565.599	6.565.599
	do		
	Έκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	420.150	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού		100.000
	διοικήσεως		4.500
	Ένοίκια		1.000
	Ηλεκτροφωτισμός		5.000
	Υδρευση		8.000
	Τηλεφωνικά τέλη		150
	Θέρμανση		
	Αποσβέσεις επίπλων		1.500
	καί σκευών		
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού		
	do		
	Έκμετάλλευση άποθηκών	213.100	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού		100.000
	διοικήσεως		63.000
	Ένοίκια		14.000
	Ηλεκτροφωτισμός		5.000
	Υδρευση		8.000
	Τηλεφωνικά τέλη		6.600
	Θέρμανση		
	Απόσβεση Έπίπλων		16.500
	καί σκευών		
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού		
	do		
	Έκμετάλλευση κτηνιατρείου	160.750	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού		100.000
	διοικήσεως		22.500
	Ένοίκια		5.000
	Ηλεκτροφωτισμός		5.000
	Υδρευση		8.000
	Τηλεφωνικά τέλη		8.250
	Θέρμανση		
	Αποσβέσεις επίπλων		12.000
	καί σκευών		
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού		
	do		
	Έσοδα από λειτουργ. γεωργ. μηχανών	520.000	
	Έκμετάλλευση γεωργ. μηχανημάτων		520.000
	Μεταφορά λογ/σμού έσόδων		
	είς μεταφορά	7.579.599	7.579.599

		do ————— έκ μεταφοράς	7.579.599	7.579.599
		Αποθήκευτρα	600.000	
		Έκμετάλλευση αποθηκών		600.000
		Μεταφορά λογ/σμού έσόδων		
		do —————		
		Έσοδα από παροχή	196.000	
		κτηνιατρ. υπηρεσιών		196.000
		Έκμετάλλευση		
		κτηνιατρείου		
		Μεταφορά λογ/σμού έσόδων		
		do —————		
		Ζημία έκμ/σεως	155.150	
		γεωργ. μηχανών		155.150
		Έκμ/ση γεωργ. μηχανών		
		Προσδιορισμός αποτελέσματος		
		έκμεταλλεύσεως		
		do —————		
		Έκμ/ση αποθηκών	296.900	
		Κέρδη έκμ/σεως		296.900
		αποθηκών		
		Προσδιορισμός αποτελέσματος		
		έκμεταλλεύσεως		
		do —————		
		Ζημία έκμ/σεως	177.750	
		κτηνιατρείου		177.750
		Έκμετάλλευση		
		κτηνιατρείου		
		Προσδιορισμός αποτελέσματος		
		έκμεταλλεύσεως		
		do —————		
		άθροίσματα β' προσ. ισοζυγίου	9.005.399	9.005.399

Στό σημείο αυτό της λογιστικής εργασίας συντάσσουμε τό β' προσωρινό ισοζύγιο.

Β' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	711.000	289.000	—
2		Έπιπλα καί σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	45.000	25.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	163.000	—	23.000
5		Κεφάλαιο	—	2.900.000	—	2.900.000
6		Γραμμάτια είσπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
8		Άτομικές απόληψεις	180.000	—	180.000	—
9		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
10		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
		είς μεταφορά	4.090.000	3.904.000	3.154.000	2.968.000

	έκ μεταφοράς	4.090.000	3.904.000	3.154.000	2.968.000
11	Κτηνιατρικά σκεύη & όργανα	60.000	—	60.000	—
12	Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως	300.000	300.000	—	—
13	Ένοίκια	100.000	100.000	—	—
14	Ηλεκτροφωτισμός	20.000	20.000	—	—
15	Υδρευση	15.000	15.000	—	—
16	Τηλεφωνικά τέλη	24.000	24.000	—	—
17	Θέρμανση	15.000	15.000	—	—
18	Έξοδα μισθοδ. χειριστών γεωργ. μηχανών	200.000	200.000	—	—
19	Καύσιμα γεωργ. μηχανών	40.000	35.000	5.000	—
20	Έξοδα συντηρήσεως γεωργ. μηχανών	20.000	20.000	—	—
21	Έσοδα από λειτουργία γεωργ. μηχανών	520.000	520.000	—	—
22	Έξοδα μισθοδοσίας προσ/κού άποθηκών	90.000	90.000	—	—
23	Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού κτηνιατρείου	160.000	160.000	—	—
24	Υγιειονομικό ύλικό	50.000	50.000	—	—
25	Έσοδα από παροχή κτηνιατρικών υπηρεσιών	200.000	200.000	—	—
26	Τόκοι πιστωτικοί	600	4.000	—	3.400
27	Τόκοι χρεωστικοί	11.000	7.000	4.000	—
28	Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. είσ/κτέων	—	600	—	600
29	Διαφορές ταμείου	5.000	—	5.000	—
30	Έπισφαλείς χρεώστες	10.000	—	10.000	—
31	Ζημίες από έπισφαλείς χρεώστες	8.000	—	8.000	—
32	Άποσβεσθέντες έπισφαλείς χρεώστες	—	8.000	—	8.000
33	Χρεώστες άνεπίδεκτοι είσπράξεως	15.000	14.999	1	—
34	Ζημίες από χρεώστες άνεπίδ. είσπράξεως	14.999	—	14.999	—
35	Μή δεδουλευμ. τόκοι γραμμ. πληρ/έων	7.000	—	7.000	—
36	Άποσβέσεις επίπλων & σκευών	30.000	30.000	—	—
37	Άποσβ/ντα έπιπλα & σκεύη	—	30.000	—	30.000
38	Άποσβέσεις γεωργ. μηχανών	300.000	300.000	—	—
39	Άποσβεσθείσες γεωργικές μηχανές	—	300.000	—	300.000
40	Άποσβέσεις κτηνιατρικών σκεύη καί όργανα	18.000	18.000	—	—
41	Άποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα	—	18.000	—	18.000
42	Ένοίκια έπόμηνης χρήσεως	10.000	—	10.000	—
	είς μεταφορά	6.333.599	6.383.599	3.278.000	3.328.000

	έκ μεταφοράς	6.333.599	6.383.599	3.278.000	3.328.000
43	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα	—	2.000	—	2.000
44	Καύσιμα γεωργικών μηχανών αναλωθέντα	35.000	35.000	—	—
45	Υγειονομικό υλικό αναλωθέν	35.000	35.000	—	—
46	Μή δεδουλευμένα έσοδα κτηνιατρικών υπηρεσιών	—	4.000	—	4.000
47	Έσοδα λειτουργίας γεωργ. μηχανών είσπ/τέα	20.000	—	20.000	—
48	Αποθήκευτρα	600.000	600.000	—	—
49	Έκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	675.150	675.150	—	—
50	Έκμετάλλευση αποθηκών	600.000	600.000	—	—
51	Έκμετάλλευση κτηνιατρείου	373.750	373.750	—	—
52	Ζημίες έκμεταλλεύσεως γεωργικών μηχανών	155.150	—	155.150	—
53	Κέρδη έκμ/σεως αποθηκών	—	296.900	—	296.900
54	Ζημίες έκμ/σεως κτηνιατρ.	177.750	—	177.750	—
		<u>9.005.399</u>	<u>9.005.399</u>	<u>3.630.900</u>	<u>3.630.900</u>

Στή συνέχεια θά συγκεντρώσωμε τούς αποτελεσματικούς λογαριασμούς στό λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» καί θά προσδιορισθεῖ ἔτσι τό τελικό ἀποτέλεσμα, τό ὁποῖο θά μεταφέρομε στό κεφάλαιο. Στό κεφάλαιο ἐπίσης θά μεταφέρομε καί τό λογαριασμό «Ἀτομικές ἀπολήψεις». Δέν πρέπει νά τό ξεχνᾶμε αὐτό.

Οἱ ἐγγραφές λοιπόν:

			Άθροίσματα β' προσ. Ισοζυγίου	9.005.399	9.005.399
			—do—		
			Αποτελέσματα χρήσεως	364.899	
			Τόκοι χρεωστικοί		4.000
			Διαφορές ταμείου		5.000
			Ζημίες από έπισφαλείς χρεώστες		8.000
			Ζημίες από χρεώστες άνεπίδεκτους είσπραξεως		14.999
			Ζημίες έκμ/σεως γεωργ. μηχανών		155.150
			Ζημίες έκμ/σεως κτηνιατρείου		177.750
			Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/μών		
			—do—		
			Τόκοι πιστωτικοί	3.400	
			Κέρδη έκμ/σεως άποθηκών	296.900	
			Αποτελέσματα χρήσεως		300.300
			Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/σμών		
			—do—		
			Κεφάλαιο	64.599	
			Αποτελέσματα χρήσεως		64.599
			Μεταφορά ζημίας χρήσεως στο κεφάλαιο		
			—do—		
			Κεφάλαιο	180.000	
			Ατομικές απολήψεις		180.000
			Μεταφορά απολήψεων στο κεφάλαιο		
			—do—		
			άθροίσματα οριστικού Ισοζυγίου	9.915.197	9.915.197

Άκολουθεί η σύνταξη του όριστικού ισοζυγίου καί του ισολογισμού.

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	711.000	289.000	—
2		Έπιπλα καί σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	45.000	25.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	163.000	—	23.000
5		Κεφάλαιο	244.599	2.900.000	—	2.655.401
6		Γραμμάτια είσπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
8		Άτομικές απολήψεις	180.000	180.000	—	—
9		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
10		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
11		Κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα	60.000	—	60.000	—
12		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως	300.000	300.000	—	—
13		Ένοίκια	100.000	100.000	—	—
14		Ηλεκτροφωτισμός	20.000	20.000	—	—
15		Ύδρευση	15.000	15.000	—	—
16		Τηλεφωνικά τέλη	24.000	24.000	—	—
17		Θέρμανση	15.000	15.000	—	—
18		Έξοδα μισθοδοσίας χειριστών γεωργ. μηχανών	200.000	200.000	—	—
19		Καύσιμα γεωργ. μηχανών	40.000	35.000	5.000	—
20		Έξοδα συντηρήσεως γεωργ. μηχαν.	20.000	20.000	—	—
21		Έσοδα από λειτουργία γεωργ. μηχανών	520.000	520.000	—	—
22		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού αποθηκών	90.000	90.000	—	—
23		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού κτηνιατρείου	160.000	160.000	—	—
24		Υγιειονομικό ύλικό	50.000	50.000	—	—
25		Έσοδα από παροχή κτηνιατρικών υπηρεσιών	200.000	200.000	—	—
26		Τόκοι πιστωτικοί	4.000	4.000	—	—
27		Τόκοι χρεωστικοί	11.000	11.000	—	—
28		Μή δεδουλ. τόκοι γραμμ. είσπρακτέων	—	600	—	600
29		Διαφορές ταμείου	5.000	5.000	—	—
30		Έπισημαί χρεώστες	10.000	—	10.000	—
31		Ζημίες από έπισημαί χρεώστες	8.000	8.000	—	—
32		Άποσβεσθέντες έπισημαί χρεώστες	—	8.000	—	8.000
		είς μεταφορά	6.186.599	5.869.600	3.049.000	2.732.001

	έκ μεταφοράς	6.186.599	5.869.600	3.049.000	2.732.001
33	Χρεώστες ανέπιδεκτοι είσπραξης	15.000	14.999	1	—
34	Ζημίες από χρεώστες ανέπιδεκτους εισπράξεως	14.999	14.999	—	—
35	Μή δεδουλ. τόκοι γραμμ. πληρ/σεων	7.000	—	7.000	—
36	΄Αποσβέσεις επίπλων καί σκευών	30.000	30.000	—	—
37	΄Αποσβεσθέντα έπιπλα καί σκεύη	—	30.000	—	30.000
38	΄Αποσβέσεις γεωργ. μηχανών	300.000	300.000	—	—
39	΄Αποσβεσθείσες γεωργ. μηχανές	—	300.000	—	300.000
40	΄Αποσβέσεις κτηνιατρικών σκευών καί όργάνων	18.000	18.000	—	—
41	΄Αποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα	—	18.000	—	18.000
42	Ένοίκια έπόμενης χρήσεως	10.000	—	10.000	—
43	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα	—	2.000	—	2.000
44	Καύσιμα γεωργ. μηχανών αναλωθέντα	35.000	35.000	—	—
45	΄Υγιειονομικό ύλικό αναλωθέν	35.000	35.000	—	—
46	Μή δεδουλ. έσοδα κτηνιατρικών υπηρεσιών	—	4.000	—	4.000
47	Έσοδα λειτουργίας γεωργ. μηχανών είσ/τέα	20.000	—	20.000	—
48	΄Αποθήκευτρα	600.000	600.000	—	—
49	Έκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	675.150	675.150	—	—
50	Έκμετάλλευση άποθηκών	600.000	600.000	—	—
51	Έκμετάλλευση κτηνιατρείου	373.750	373.750	—	—
52	Ζημίες έκμ/σεως γεωργ. μηχανών	155.150	155.150	—	—
53	Κέρδη έκμ/σεως άποθηκών	296.900	296.900	—	—
54	Ζημίες έκμ/σεως κτηνιατρείου	177.750	177.750	—	—
55	΄Αποτελέσματα χρήσεως	364.899	364.899	—	—
	΄Αθροίσματα	<u>9.915.197</u>	<u>9.915.197</u>	<u>3.086.001</u>	<u>3.086.001</u>

Μετά από τό όριστικό ίσοζύγιο συντάσσομε καί τόν ίσολογισμό πού θά έχει τήν παρακάτω μορφή:

Ε

Ίσολογισμός 31. 12. 19..

Π

I Πάγιο

Έπιπλα καί σκεύη	150.000	
Μείον: Άποσβεσθέντα έπιπλα καί σκεύη	<u>30.000</u>	120.000
Γεωργ. μηχανές	2.500.000	
Μείον: Άποσβεσθείσες γεωργ. μηχανές	<u>300.000</u>	2.200.000
Κτην. σκεύη καί όργανα	60.000	
Μείον: Άποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη καί όργανα	<u>18.000</u>	42.000

II Κυκλοφορούν

Γραμμάτια είσ/τέα	10.000	
Μείον: Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. είσπρ.	<u>600</u>	9.400
Χρεώστες		25.000
Έπισφαλείς χρεώστες	10.000	
Μείον: Άποσ/ντες έπισφ. χρεώστες	<u>8.000</u>	2.000
Χρεώστες		
άνεπίδεκτοι είσπρ.		1
Καύσιμα γεωργ. μηχανών		5.000
Έσοδα λειτουργ. γεωργ. μηχανών είσπρακτέα		20.000
Ένοίκια έπóm. χρήσεως		10.000

III Διαθέσιμο

Ταμείο	289.000	
	<u>2.722.401</u>	

I Ίδιο κεφάλαιο

Κεφάλαιο	2.655.401
----------	-----------

II Ξένο κεφάλαιοΒραχυπρόθεσμο

Γραμμάτια πληρωτέα	45.000	
Μείον: Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. πληρωτέων	<u>7.000</u>	38.000
Προμηθευτές		23.000

Τηλεφων. τέλη πληρ/τέα	2.000
Μή δεδουλ. έσοδα κτηνιατρ. ύπηρεσιών	4.000

2.722.401

“Ας παραθέσωμε τώρα καί τήν ἀνάλυση τοῦ λογαριασμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως ».

Ἀποτελέσματα χρήσεως			
Τόκοι χρεωστικοί	4.000	Τόκοι πιστωτικοί	3.400
Διαφορές ταμείου	5.000	Κέρδη ἐκμ/σεως	
Ζημίες ἀπό ἐπισφαλεῖς		ἀποθηκῶν	296.900
χρεῶστες	8.000	Ζημία χρήσεως (Κεφάλαιο)	64.599
Ζημίες ἀπό χρεῶστες			
ἀνεπίδεκτους εἰσπράξεως	14.999		
Ζημίες ἐκμ/σεως			
γεωργικῶν μηχανῶν	155.150		
Ζημίες ἐκμ/σεως			
κτηνιατρείου	177.750		
	<u>364.899</u>		<u>364.899</u>

Τώρα πιά δέν μένει παρά νά ἐνεργήσωμε τήν ἐγγραφή γιά τό κλείσιμο τῶν βιβλίων.

Έγγραφές κλεισίματος βιβλίων

	Άθροίσματα όριστικού ίσοζυγίου	9.915.197	9.915.197
	—do—		
	Προμηθευτές	23.000	
	Κεφάλαιο	2.655.401	
	Γραμμάτια πληρωτέα	45.000	
	Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. είσπρ.	600	
	Άποσβεσθέντες έπισφ. χρεώστες	8.000	
	Άποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	30.000	
	Άποσ/σες γεωργ. μηχανές	300.000	
	Άποσβ/ντα κτηνιατρικά		
	σκεύη και όργανα	18.000	
	Τηλεφωνικά τέλη πλ/τέα	2.000	
	Μή δεδ. έσοδα κτηνιατρ. ύπηρεσιών	4.000	
	Ταμείο		289.000
	Έπιπλα και σκεύη		150.000
	Χρεώστες		25.000
	Γραμ. είσ/τέα		10.000
	Γεωργ. μηχανές		2.500.000
	Κτην. σκεύη-όργανα		60.000
	Καύσιμα γεωργ. μηχανών		5.000
	Έπισφαλείς χρεώστες		10.000
	Χρεώστες ανεπίδεκτοι		
	είσπράξεως		1
	Μή δεδ. τόκ. γραμ. πληρωτ.		7.000
	Ένοίκια έπόμ. χρήσεως		10.000
	Έσοδα λειτουργ. γεωργ.		
	μηχανών είσπρακτέα		20.000
	Έγγραφή κλεισίματος των βιβλίων		
	Τελικά άθροίσματα Έμερολογίου	13.001.198	13.001.198

Ο μαθητής μπορεί νά τηρήσει σέ ιδιαίτερο χαρτί λογαριασμούς σέ σχήμα Τ και νά μεταφέρει κατά στάδια έργασίας όλες τίς ήμερολογιακές έγγραφές του παραδείγματος. Θά διαπιστώσει τότε ότι στό σημείο αυτό όλοι οι λογαριασμοί, είναι έξι-σωμένοι, φυσικό άλλωστε, άφού κλείσαμε τά βιβλία τής έπιχειρήσεως.

Δέν μένει λοιπόν παρά νά άνοιξομε πάλι τά βιβλία γιά νά συνεχίσει ή έπιχείρηση τή λογιστική παρακολούθηση των έργασιών της. Αυτό μπορούμε νά τώ πετύχομε, όπως ξέρομε, καταχωρίζοντας γιά τή νέα χρήση, έγγραφή άκριβώς αντίθετη από τήν έγγραφή του κλεισίματος.

Άς τήν καταρτίσομε λοιπόν.

Έγγραφή ανοίγματος βιβλίων

Ιανουάριος

1				
Ταμείο		289.000		
Έπιπλα καί σκεύη		150.000		
Χρεώστες		25.000		
Γραμμ. είσπρακτέα		10.000		
Γεωργικές μηχανές		2.500.000		
Κτηνιατρικά σκεύη καί ὄργανα		60.000		
Καύσιμα γεωργ. μηχανῶν		5.000		
Έπισφαλεῖς χρεώστες		10.000		
Χρεώστες ἀνεπιδ. είσπράξεως		1		
Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. πληρωτέων		7.000		
Ένοίκια έπόμ. χρήσεως		10.000		
Έσοδα λειτουργ. γεωργ. μηχανῶν είσπρακτέα		20.000		
Προμηθευτές			23.000	
Κεφάλαιο			2.655.401	
Γραμμ. πληρωτέα			45.000	
Μή δεδουλ. τόκοι γραμ. είσπρακτέων			600	
Έποσ/ντες έπισφ. χρεώστες			8.000	
Έπ/ντα έπιπλα καί σκεύη			30.000	
Έποσβ/σες γεωργ. μηχανές			300.000	
Έποσβ/ντα κτην. σκεύη καί ὄργανα			18.000	
Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα			2.000	
Μή δεδουλ. έσοδα κτηνιατρικῶν ὑπηρεσιῶν			4.000	
Έγγραφή ανοίγματος βιβλίων				
		3.086.001	3.086.001	

Άσκήσεις

1. Μέ βάση τόν Έσολογισμό πού ἀκολουθεῖ νά συντάξετε:

- α) Τήν έγγραφή κλεισίματος τῶν βιβλίων.
 β) Τήν έγγραφή ανοίγματος τῶν νέων βιβλίων

Ε		ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Π
Ακίνητα	2.000.000		Κεφάλαιο	1.850.000
Μειών: άποσβ/ντα	<u>400.000</u>	1.600.000	Πιστωτές	500.000
Εμπορεύματα	600.000		Γραμ/τια πλ/τέα	400.000
Χρεώστες	400.000		Μειών: μή δεδουλευμ.	
Έξοδα επόμ. χρήσεως	100.000		τόκοι γρ/τίων	
			πληρωτέων	<u>10.000</u>
				390.000
Ταμείο	200.000		Τράπεζα λ/σμός	
Τράπεζες	<u>50.000</u>		δανείου	210.000
	<u>2.950.000</u>			<u>2.950.000</u>

2. Τό παρακάτω είναι απόσπασμα από τό Β' προσωρινό 'Ισοζύγιο της ατομικής επιχειρήσεως του Α.Καράλη και περιλαμβάνει μόνο τούς λογαριασμούς που παρουσιάζουν υπόλοιπα.

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Χ/Υ	Υ/Π
Ταμείο	1.000.000	800.000	200.000	—
Κεφάλαιο	—	400.000	—	400.000
Εμπορεύματα	800.000	550.000	250.000	—
Πελάτες	100.000	20.000	80.000	—
Πιστωτές	—	100.000	—	100.000
Γραμ/τια πληρωτέα	10.000	60.000	—	50.000
Διαφορές αποθήκης	1.000	—	1.000	—
Κέρδη εμπορευμάτων	—	40.000	—	40.000
Ζημίες χρεωγράφων	50.000	—	50.000	—
Τόκοι χρεωστικοί	9.000	—	9.000	—

Νά διατυπώσετε τής ημερολογιακές έγγραφές:

- συγκεντρώσεως των αποτελεσμάτων,
 - διανομής του τελικού αποτελέσματος,
 - κλεισίματος των βιβλίων,
 - άνοίγματος νέων βιβλίων
- και νά συντάξετε επίσης τόν ίσολογισμό.

3. Τό Α' προσωρινό 'Ισοζύγιο της επιχειρήσεως... έχει ως εξής:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	600.000	400.000	200.000	—
Έπιπλα καί σκεύη	200.000	—	200.000	—
Εμπορεύματα	800.000	800.000	—	—
Γραμ. είσπρακτέα	50.000	20.000	30.000	—
Κεφάλαιο	—	375.000	—	375.000
Χρεώστες	100.000	—	100.000	—
Γραμ. πληρωτέα	40.000	90.000	—	50.000
Ένοικια	45.000	—	45.000	—
Προμηθευτές	—	200.000	—	200.000
Φόροι	—	10.000	—	10.000
Γενικά έξοδα	<u>60.000</u>	—	<u>60.000</u>	—
	<u>1.895.000</u>	<u>1.895.000</u>	<u>635.000</u>	<u>635.000</u>

Κατά τήν απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκαν:

- έλλειμμα ταμείου δρχ. 2.000, πού καταλογίζεται εις βάρος του ταμιά Α. Δηράκου
- απόθεμα έμπορευμάτων στην αποθήκη αξίας δρχ. 120.000
- ό χρεώστης Β. Βορίδης, πού όφείλει δρχ. 50.000, κρίνεται έπιφαλής μέ πιθανή ζημία δρχ.

20.000

- έχουν προπληρωθεί ένοίκια γιά τούς δύο πρώτους μήνες τής έπόμενης περιόδου, δρχ. 10.000
- ύπολογίζεται άμεση απόσβεση γιά τά έπιπλα μέ συντελεστή 20%
- δέν έχουν καταχωρισθεί γενικά έξοδα τής χρήσεως πού κλείνει, δρχ. 15.000.

Μέ βάση τά παραπάνω ζητούνται:

- α) οι έγγραφές τακτοποιήσεως
- β) ή σύνταξη του β' προσωρινού ίσοζυγίου
- γ) οι έγγραφές συγκεντρώσεως και διανομής (μεταφορά στό λογαριασμό Κεφάλαιο) του άποτελέ-

σματος

- δ) ή σύνταξη όριστικού ίσοζυγίου
- ε) ή κατάρτιση ίσολογισμού μέ ανάλυση του λογαριασμού «Άποτελέσματα χρήσεως»
- στ) οι έγγραφές κλεισίματος των βιβλίων
- ζ) οι έγγραφές άνοίγματος νέων βιβλίων.

4. Έπισκέπτεσθε τό γραφείο έκδρομών και ένοικιάσεων αυτοκινήτων «Ο ΕΡΜΗΣ» πού έχει δύο

κλάδους έκμεταλλεύσεως:

- κλάδο έκδρομών και περιηγήσεων μέ τά ιδιόκτητα τουριστικά λεωφορεία
- κλάδο ένοικιάσεως σέ τρίτους ΙΧ έπιβατηγών αυτοκινήτων.

Βρισκόμαστε στό τέλος τής χρήσεως και ήδη τό λογιστήριο έχει προχωρήσει στίς έργασίες καταρτίσεως του ίσολογισμού. Τό Α' έτήσιο προσωρινό ίσοζύγιο, πού έχει συντάξει ήδη, παρουσιάζει τήν παρακάτω εικόνα:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	3.500.000	3.270.000	230.000	—
Έπιπλα και σκεύη	350.000	—	350.000	—
Αυτοκίνητα	6.000.000	—	6.000.000	—
Κεφάλαιο	—	3.800.000	—	3.800.000
Ένοικια	200.000	—	200.000	—
Γενικά έξοδα	250.000	—	250.000	—
Έξοδα μισθοδοσίας προσ/κού	400.000	—	400.000	—
Διοικ/σεως	—	—	—	—
Έξοδα μισθοδοσ. οδηγών	280.000	—	280.000	—
Λεωφορείων	150.000	—	150.000	—
Καύσιμα λεωφορείων	—	—	—	—
Έξοδα έλέγχου και συντηρήσεως	20.000	—	20.000	—
Λεωφορείων	50.000	—	50.000	—
Άσφάλιστρα λεωφορείων	—	2.300.000	—	2.300.000
Έσοδα έκδρομών	60.000	80.000	—	20.000
Συναλλαγματικές πληρωτέες	5.000	—	5.000	—
Τόκοι χρεωστικοί	—	—	—	—
Έξοδα έλέγχου και συντηρήσεως	75.000	—	75.000	—
ΙΧ αυτ/των	40.000	—	40.000	—
Άσφάλιστρα ΙΧ. αυτοκινήτων	10.000	—	10.000	—
Έξοδα καθαριότητας ΙΧ αυτοκινήτων	—	980.000	—	980.000
Έσοδα ένοικιάσεων ΙΧ αυτ/των	40.000	30.000	10.000	—
Χρεώστες	—	70.000	—	70.000
Άποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	900.000	—	900.000
Άποσβεσθέντα αυτοκίνητα	—	—	—	—
	<u>11.430.000</u>	<u>11.430.000</u>	<u>8.070.000</u>	<u>8.070.000</u>

Τά δεδομένα της απογραφής 31 Δεκεμβρίου:

- καταμετρήθηκαν στο ταμείο μετρητά δρχ. 275.000
- όφείλονται ένοίκια τριών μηνών δρχ. 15.600. Τό έξοδο αυτό δέν φαίνεται στά βιβλία
- στά γενικά έξοδα περιλαμβάνεται ποσό δρχ. 8.000, πού πληρώθηκε στην καθαρίστρια γιά διευκόλυνσή της καί άφορά άμοιβή της τού 'Ιανουαρίου
- στά ασφάλιστρα τών λεωφορείων δέν έχουν υπολογισθεϊ ασφάλιστρα δρχ. 5.000, πού άφορούν ασφαλιστική κάλυψη τού Δεκεμβρίου
- στά έσοδα έκδρομών περιλαμβάνεται ποσό δρχ. 65.600, πού άφορά έκδρομή της νέας χρήσεως
- εξακριβώθηκαν μή δεδουλευμένοι τόκοι τών συναλλαγματικών πληρωτέων δρχ. 1000
- δέν άναφέρεται στά βιβλία ούτε έχει είσπραχθεϊ ποσό δρχ. 19.600 γιά ένοίκια Ι.Χ. αυτοκινήτου, πού είχε ένοικιάσει ή εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ» ΟΕ
- ό χρεώστης Γ. Δημητρίου, πού όφείλει δρχ. 4000, θεωρείται έπισφαλής μέ πιθανή ζημιά δρχ. 2500
- ό χρεώστης Π. Παπαδόπουλος, πού όφείλει δρχ. 3000, κρίνεται άνεπίδεκτος είσπραξεως
- υπολογίζεται άπόσβεση στά έπιπλα καί σκεύη 20% έμμεση καί στά αυτοκίνητα 15% έμμεση.

Στό σημείο αυτό άναλαμβάνετε έσεις τή συνέχιση έργασιών.

Σās θυμίζομε τή σειρά πού πρέπει νά άκολουθήσετε: άνοιγμα λογαριασμών σέ σχήμα Τ καί μεταφορά σ' αυτούς τών ποσών τού ίσοζυγίου, έγγραφές τακτοποιήσεως, σύνταξη φύλλου μερισμού, έγγραφές καταρτίσεως λογαριασμών έκμεταλλεύσεως καί προσδιορισμού άποτελεσμάτων, σύνταξη β' προσωρινού ίσοζυγίου, έγγραφη συγκεντρώσεως καί διανομής άποτελεσμάτων, σύνταξη όριστικού ίσοζυγίου, ίσολογισμού, παράθεση αναλύσεως τού λογαριασμού «Άποτελέσματα χρήσεως», έγγραφές κλεισίματος καί άνοίγματος βιβλίων.

Τό ήμερολόγιο νά τηρηθεϊ μέ τήν πρέπουσα λογιστική τάξη. Φυσικά θά γίνει καί ή μεταφορά στούς λογαριασμούς.

Στοιχεία γιά τή σύνταξη τού φύλλου μερισμού:

- Ένοίκια καί γενικά έξοδα μερίζονται άνάλογα πρός τά έσοδα κάθε κλάδου.
- Άποσβέσεις έπίπλων καί σκευών καί έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως μερίζονται κατά 50% γιά κάθε κλάδο.
- Άποσβέσεις αυτοκινήτων μερίζονται κατά 70% στόν κλάδο έκδρομών καί 30% στόν κλάδο ένοικιάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

2.1 Γενικά.

Οι αντίθετοι και οι διάμεσοι λογαριασμοί, πού εξετάζονται στο κεφάλαιο αυτό, είναι δημιουργήματα τεχνικής σκοπιμότητας. Όπως θά δοῦμε καί στίς ἐπόμενες παραγράφους, ἡ λογιστική κάνοντας χρήση τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν κατορθώνει ἀφενός νά βρίσκει λύση, ὅπου οἱ ἐργασίες τῆς φθάνουν σέ ἀδιέξοδο καί ἀφετέρου νά ἐκπληρώνει τούς σκοπούς τῆς πληρέστερα.

2.2 Λογαριασμοί ἀντίθετοι.

Γνωρίζομε ὅτι, ὅταν θέλομε νά σημειώσομε τήν ἐλάττωση ἑνός περιουσιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐνεργητικοῦ, καταχωρίζομε τήν ἐγγραφή στήν πίστωση τοῦ σχετικοῦ λογαριασμοῦ. Ἄν π.χ. τό ταμεῖο μειώθηκε κατά δρχ. 2000, θά ἐγγράψομε στήν πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ταμεῖο» 2000.

Τό ἀντίστροφο συμβαίνει μέ τά περιουσιακά στοιχεῖα τοῦ παθητικοῦ, ὅπου, γιά νά σημειώσομε τήν ἐλάττωσή τους, ἐνεργοῦμε ἐγγραφές στή χρέωση τοῦ ἀντίστοιχου λογαριασμοῦ. Ἄν π.χ. ἐξοφλήσει ἡ ἐπιχείρηση ἕναν πιστωτή, πρὸς τόν ὁποῖο ὀφείλε δρχ. 10.000, θά χρεώσῃ τό λογαριασμό «Πιστωτές» μέ τό ποσό αὐτό.

Πολλές φορές ὅμως, γιά νά ἐξυπηρετήσομε τούς πληροφοριακοὺς σκοπούς τῆς Λογιστικῆς ἢ καί γιατί δέν μποροῦμε νά κάνομε ἀλλοιῶς, ἀποφεύγομε τήν ἀπλή αὐτὴ καταχώριση στό λογαριασμό τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου.

Καί ἐπειδὴ μᾶς χρειάζεται ἕνας λογαριασμός, γιά νά δεχθεῖ αὐτὴ τήν ἐγγραφή, δημιουργοῦμε ἕνα μέ κατάλληλο τίτλο, στὸν ὁποῖο ἐνεργοῦμε τήν καταχώριση πού πρέπει.

Περιπτώσεις τέτοιες ἔχομε ἤδη συναντήσει. Π.χ.:

— Στὸν ἔμμεσο τρόπο ἀποσβέσεως τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων. Ἐκεῖ, γιά νά ἀποφύγομε τὰ μειονεκτήματα τοῦ ἄμεσου τρόπου, δέν πιστώσαμε τό λογαριασμό τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου, π.χ. «Μηχανήματα», ἀλλὰ τό λογαριασμό «Ἀποσβεσθέντα μηχανήματα».

— Στὴν ἀπόσβεση τῶν ἐπισφαλῶν χρεωστῶν δέν πιστώσαμε τό λογαριασμό «Ἐπισφαλεῖς χρεώστες», γιά λόγους πού ἐξηγήσαμε στό σχετικὸ κεφάλαιο, ἀλλὰ τό λογαριασμό «Ἀποσβεσθέντες ἐπισφαλεῖς χρεώστες».

Τέλος πρέπει νά τονίσομε καί τήν παρακάτω περίπτωση.

Δέν μπορούμε νά κινήσουμε λογαριασμό περιουσιακοῦ στοιχείου, ἂν αὐτός εἶναι γενικός ἢ περιληπτικός, ἐφόσον ἀγνοοῦμε τούς εἰδικούς πού πρέπει νά κινηθοῦν μαζί του. Π.χ. ὅταν ἡ ἐπιχείρηση ὑπολογίζει ποσοστό ἀπώλειας στό σύνολο τῶν ἀπαιτήσεων τῆς (χρεώστες) καί δέν εἶναι σέ θέση νά προσδιορίσει, ἀτομικά, τούς χρεώστες ἀπό τούς ὁποίους θά προέλθει ἡ ζημία. Ἀκόμα ὅταν καταστραφεῖ ἀπό πυρκαγιά ἀποθήκη μέ ἐμπορεύματα πολλῶν εἰδῶν. Στήν περίπτωση αὐτή ὥσπου νά ἐπισημανθοῦν τά ἐπί μέρους εἶδη τῶν ἐμπορευμάτων, πού καταστράφηκαν, καί νά προσδιορισθοῦν ἔτσι οἱ εἰδικοί λογαριασμοί, δέν μπορεῖ νά κινηθεῖ ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα». Στή θέση του θά κινηθεῖ ἄλλος μέ κατάλληλο τίτλο π.χ. «Ἐμπορεύματα ἀποτεφρωθέντα» κλπ.

Οἱ λογαριασμοί αὐτοί, τούς ὁποίους δημιουργοῦμε γιά νά πιστωθοῦν ἡ χρεωθοῦν ἀντί γιά κάποιον ἄλλο λέγονται **ἀντίθετοι**.

Ἔτσι λοιπόν συμπεραίνομε ὅτι ἂν ὁ κύριος λογαριασμός ἢ ὅπως λέγεται ἐπίσης, ὁ λογαριασμός τῆς οὐσίας εἶναι λογαριασμός τοῦ ἐνεργητικοῦ, τότε ὁ ἀντίθετος, πού θά ἀπεικονίζει τή μείωση, θά εἶναι πιστωτικός.

Τέτοιοι λογαριασμοί γνωστοί μας εἶναι: «Ἀποσβεσθέντα κτήρια» πού περιέχει τήν πίστωση γιά τά ἀποσβεσθέντα ποσά τοῦ κύριου λογαριασμοῦ «Κτήρια», «Ἀποσβεσθέντα μηχανήματα», «Ἀποσβεσθεῖσες ἐγκαταστάσεις», «Ἀποσβεσθέντες ἐπιβαλεῖς χρεῶστες» κ.ο.κ.

Ἄν βέβαια ὁ λογαριασμός τῆς οὐσίας εἶναι λογαριασμός παθητικοῦ, τότε ὁ ἀντίθετός του, πού θά ἀπεικονίζει τή μείωσή του, θά εἶναι λογαριασμός χρεωστικός.

Τέτοιος λογαριασμός εἶναι ὁ λογαριασμός «Ἀποσβεσθέν ἐνυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο» πού περιέχει τή μείωση τοῦ κύριου λογαριασμοῦ «Ἐνυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο» γιά ὅσα ποσά ἔχουν πληρωθεῖ γιά ἐξόφληση τοῦ δανείου.

Ἀπό ὅσα περιγράφονται παραπάνω φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ ἀντίθετος λογαριασμός εἶναι ἡ ἄρνηση τοῦ κύριου λογαριασμοῦ. Γι' αὐτό καί οἱ ἀντίθετοι λογαριασμοί λέγονται καί **ἀρνητικοί**.

Τί πρέπει νά προσέχομε στούς ἀντίθετους λογαριασμούς;

Οἱ λογαριασμοί αὐτοί ἀνοίγονται γιά νά συμπεριλάβουν μείωση τοῦ κύριου λογαριασμοῦ **ἀπό μιᾶ συγκεκριμένη αἰτία**.

Π.χ. ὁ λογαριασμός «Ἀποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα» περιλαμβάνει **μόνο** τή μείωση τῆς ἀξίας τῶν μεταφορικῶν μέσων ἀπό ἀποσβέσεις. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὅταν πωληθεῖ ἕνα αὐτοκίνητο, γιά τήν πώληση αὐτή θά πιστωθεῖ ὁ κύριος λογαριασμός «Μεταφορικά μέσα» καί ὄχι ὁ λογαριασμός «Ἀποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα», γιατί αὐτός, ὅπως εἶπαμε, περιλαμβάνει μόνο τή μείωση ἀπό ἀποσβέσεις.

Οἱ ἀντίθετοι λογαριασμοί εἶναι τμήμα τῶν κύριων λογαριασμῶν. Ἐπομένως, ἂν θέλομε τήν ἀκριβή εἰκόνα περιουσιακοῦ στοιχείου, θά πρέπει νά λάβομε ὑπόψη μας καί τούς ἀντίθετους λογαριασμούς πού μπορεῖ νά ἔχει.

Π.χ. Ἐάν ἔχομε τούς λογαριασμούς:

Μηχανήματα	Ἀποσβεσθέντα μηχανήματα
300.000	60.000

καί συμπεραίνουμε ότι διαθέτομε μηχανήματα αξίας δρχ. 300.000 θά είναι λάθος. Πρέπει νά συνυπολογίσουμε καί τόν αντίθετο λογαριασμό, ὁπότε φαίνεται ὅτι τά μηχανήματα ἔχουν ἀξία δρχ. 240.000 (300.000 — 60.000).

Μετά ἀπό αὐτό καταλαβαίνομε ὅτι οἱ ἀντίθετοι λογαριασμοί ἀκολουθοῦν τήν τύχη τοῦ κύριου λογαριασμοῦ. Ἔτσι μεταφέρονται στόν κύριο λογαριασμό μέ ἡμερολογιακή ἐγγραφή ὅταν πρόκειται νά πωληθεῖ τό περιουσιακό στοιχείο ἢ νά ἐξισωθεῖ ὁ κύριος λογαριασμός γιά διάφορους λόγους.

Ἄς δοῦμε ἓνα σχετικό παράδειγμα:

Ἔχομε τούς λογαριασμούς:

Λεωφορεῖο	Ἀποσβεσθέν λεωφορεῖο
2.000.000	450.000
Ἐπισφαλῆς χρεώστης Γ	Ἀποσ/θείς ἐπισφ. χρεώστης Γ
10.000	6000

Δεχόμαστε ὅτι:

- τό λεωφορεῖο πωλεῖται σέ μετρητά γιά δρχ. 1.800.000
- ὁ ἐπισφαλῆς χρεώστης Γ προσέρχεται καί ἐξοφλεῖ στό ἀκέραιο τήν ὀφειλή του.

Καί στίς δύο περιπτώσεις πρέπει νά ἐξισωθεῖ ὁ κύριος λογαριασμός. Ἄς δοῦμε μέ τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές, πού ἀκολουθοῦν, ποιά εἶναι ἡ τύχη τῶν ἀντίθετων λογαριασμῶν.

	Ἀποσβεσθέν λεωφορεῖο	450.000	450.000
	Λεωφορεῖο		
	Μεταφορά ἀντίθετου λογαριασμοῦ		
	Ταμεῖο	1.800.000	1.550.000
	Λεωφορεῖο		
	Κέρδη ἀπό πώληση λεωφορείου		250.000
	Πώληση λεωφορείου		
	Ἀποσ/σθείς ἐπισφ. χρεώστης Γ	6.000	6.000
	Ἐπισφαλῆς χρεώστης Γ		
	Μεταφορά ἀντίθετου λογαριασμοῦ		
	Ταμεῖο	10.000	4.000
	Ἐπισφ. Χρεώστης Γ		
	Κέρδη ἀπό εἰσπραξη ἀπαιτήσεως πού ἔχει ἀποσβεσθεῖ		6.000
	Εἰσπραξη 100% ἀπαιτήσεώς μας πού ἔχει ἀποσβεσθεῖ κατὰ 60%		

Οι αντίθετοι λογαριασμοί μπορούν να εμφανισθούν στον Ίσολογισμό είτε στο αντίθετο σκέλος του ίσολογισμού από εκείνο, όπου αναγράφεται ο κύριος λογαριασμός (σύμφωνα άλλωστε και με τό υπόλοιπό τους) είτε στο ίδιο σκέλος και κάτω από τον κύριο λογαριασμό, αλλά αφαιρετικά.

Ακολουθούν σχετικά παραδείγματα.

α) Για κύριους λογαριασμούς ενεργητικού:

E	Ίσολογισμός		Π
Μηχανήματα	400.000	Άποσβεσθέντα μηχανήματα	150.000
E	Ίσολογισμός		Π
Μηχανήματα	400.000		
Μείον: αποσβεσθέντα μηχανήματα	150.000	250.000	

β) Για κύριο λογαριασμό Παθητικού:

E	Ίσολογισμός		Π
ΈΑποσβεσθέν ΈΕνυποθ. τοκοχρ. δάνειο	500.000	ΈΕνυποθ. Τοκοχρ. δάνειο	4.000.000
E	Ίσολογισμός		Π
	ΈΕνυπόθηκο τοκοχρ. δάνειο	4.000.000	
	Μείον: ΈΑποσβεσθέν ένυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο	<u>500.000</u>	3.500.000

2.3 Λογαριασμοί διάμεσοι.

Καί οι λογαριασμοί αυτοί, όπως και οι αντίθετοι, οφείλονται σε λογιστικά τεχνάσματα, γιά να διευκολύνεται ή Λογιστική στους σκοπούς της, όπως ο έλεγχος, οι πληροφορίες κλπ.

Παρεμβάλλονται μεταξύ άλλων λογαριασμών (γι' αυτό και ή όνομασία τους διάμεσοι ή ένδιάμεσοι), χωρίς όμως από τήν παρεμβολή αυτή να προκύπτει μεταβολή. Οι διάμεσοι λογαριασμοί πρέπει να έξιτώνονται.

Τέτοιους λογαριασμούς ανοίγουμε σέ κατασκευές, όποτε συγκεντρώνομε τίς δαπάνες κατασκευής στό διάμεσο αυτό λογαριασμό καί, όταν οί έργασίες τελειώσουν, πιστώνεται ό λογαριασμός αυτός μέ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ ἔτοιμου πιά περιουσιακοῦ στοιχείου.

Μεγάλη χρήση διαμέσων λογαριασμών κάνομε στήν κοστολόγηση καί στήν ἐφαρμογή τοῦ Συγκεντρωτικοῦ Συστήματος. Τό σύστημα αυτό ἐξετάζεται στό τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου, ὅπου ὁ μαθητής μπορεῖ νά βρεῖ παραδείγματα ἐνδιάμεσων λογαριασμών π.χ. «Ἀγορές μετρητοῖς», «Πωλήσεις μετρητοῖς».

Ἀσκήσεις

1. Ἡ παρακάτω εἰκόνα παρουσιάζει ἕνα μέρος τοῦ ὀριστικοῦ ἰσοζυγίου τοῦ ἐμπόρου Λ. Λαζάρου μέ τούς λογαριασμούς, πού θά ἐμφανισθοῦν στόν ἰσολογισμό καί τά ὑπόλοιπά τους.

Λογαριασμοί	Ὑπόλοιπα	
	Χρεωστικά	Πιστωτικά
Ἀκίνητα	5.000.000	—
Μηχανήματα	2.000.000	—
Προϊόντα	400.000	—
Ἐπιβαλεῖς χρεῶστες	100.000	—
Ταμεῖο	50.000	—
Κεφάλαιο	—	4.200.000
Ἀποσβεσθέντα ἀκίνητα	—	2.500.000
Ἀποσβεσθέντα μηχανήματα	—	800.000
Ἀποσβεσθ. ἐπισφ. χρεῶστες	—	50.000
	<u>7.550.000</u>	<u>7.550.000</u>

Μέ βάση ὅσα ἔχετε διδαχθεῖ γιά τήν ἐμφάνιση τῶν ἀντίθετων λογαριασμών στόν ἰσολογισμό νά συντάξετε πίνακες ἰσολογισμοῦ ἀναγράφοντας τούς λογαριασμούς αὐτούς στίς σωστές θέσεις (προσθετικά καί ἀφαιρετικά).

2. Ὁ Ἔμπορος Α. Καλογερόπουλος ἔχει στά βιβλία του ἀνάμεσα στούς ἄλλους καί τούς λογαριασμούς:

Μηχανές γραφείου	Ἀποσβεσθεῖσες μηχανές γραφείου
200.000	60.000

Σέ ποῖό ἀπό τούς δύο αὐτούς λογαριασμούς θά καταχωρίσει τήν ἐπιστροφή μιᾶς γραφομηχανῆς ἀξίας δρχ. 15.000, πού ἔγινε τήν ἐπόμενη μέρα ἀπό τήν ἀγορά της γιατί ἦταν ἐλαττωματική;

Ἐξηγήστε τήν ἀποψή σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

3.1 Γενικά.

Οι λογαριασμοί τάξεως είναι μία κατηγορία λογαριασμών, ή όποια παρέχει στη Λογιστική τή δυνατότητα να παρακολουθεί:

- α) ξένα περιουσιακά στοιχεία, πού για διάφορους λόγους κατέχει ή επιχείρηση,
- β) τήν εκτέλεση τών αμφοτεροβαρών συμβάσεων.

Οι λογαριασμοί τάξεως έχουν τό εξής χαρακτηριστικό: 'Ανοίγονται καί λειτουργούν πάντα ανά ζεύγη. Αυτό σημαίνει ότι, όταν χρεώνεται ή πιστώνεται ο πρώτος του ζεύγους, πρέπει αντίστοιχα να πιστώνεται ή χρεώνεται ισόποσα ο δεύτερος του ζεύγους. Καί αντίθετα. Όταν ο δεύτερος χρεώνεται ή πιστώνεται, πρέπει να πιστώνεται ή χρεώνεται ο πρώτος. Δηλαδή δέν επιτρέπεται ή συλλειτουργία λογαριασμού τάξεως μέ άλλο λογαριασμό εκτός από τόν αντίστοιχό του.

Ακόμα, κάθε φορά πού τό αντίκειμενο τών λογαριασμών τάξεως ελαττώνεται, πρέπει να γίνεται σχετική έγγραφη, αντίθετη τής έγγραφης ανοίγματος, για να παρουσιασθεί ή μείωση αυτή.

Τέτοιες περιπτώσεις, όπως θά δοῦμε καί παρακάτω, ἔχομε ὅταν πωλήσουμε ἕνα μέρος ἀπό τά ἐμπορεύματα, πού μᾶς ἔχει στείλει ὁ Α για τό σκοπό αὐτό, π.χ. τό 1/3. Ἐπίσης ὅταν παραλαμβάνομε τό πρώτο φορτίο, π.χ. 3 τόννων ἀπό συνολική ποσότητα 10 τόννων βαμβακιού, πού ἔχομε ἀγοράσει κλπ.

Θά ἐξετάσουμε στή συνέχεια τίς κατηγορίες τών λογαριασμών τάξεως, ἀρχίζοντας ἀπό τούς λογαριασμούς τάξεως ξένων περιουσιακῶν στοιχείων.

3.2 Λογαριασμοί τάξεως ξένων περιουσιακῶν στοιχείων.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις κατὰ τίς ὁποῖες μιά ἐπιχείρηση μπορεῖ νά κατέχει περιουσιακά στοιχεία ἰδιοκτησίας (κυριότηας) τρίτων. Π.χ. ἀντιπρόσωπος ἔχει στήν ἀποθήκη του ἐμπορεύματα τής ἐπιχειρήσεως πού ἀντιπροσωπεύει καί φροντίζει για τή διάθεσή τους σέ πελάτες τής περιοχῆς του. Τράπεζα παραλαμβάνει πρὸς εἰσπραξη γραμμάτια, συναλλαγματικές κ.ἄ. ἀξίες. Ἐπίσης χρεώγραφα τρίτων πρὸς φύλαξη, ἢ καί ἐμπορεύματα ὡς ἐνέχυρο κλπ.

Ἀπό μία ἀπλή ἐξέταση τών περιπτώσεων αὐτῶν μπορεῖ κανεῖς νά ὑποστηρίξει ὅτι καμιά ἀπό αὐτές δέν ἀφορᾷ στή Λογιστική. Καί αὐτό γιατί σέ καμιά ἀπό τίς περιπτώσεις αὐτές δέν ἐπέρχεται μεταβολή στήν περιουσία τής ἐπιχειρήσεως. Ἡ ἀποθήκευση π.χ. τών ἐμπορευμάτων τοῦ ἀντιπροσωπευομένου στήν ἀποθήκη τοῦ ἀντιπροσώπου καί πλάϊ στά δικά του ἐμπορεύματα, δέν μεταβάλλει καθόλου τό ἐ-

νεργητικό του τελευταίου. Τό ίδιο συμβαίνει και μέ τήν Τράπεζα, πού ανέλαβε νά εισπράξει μιά συναλλαγματική, κ.ο.κ. Βέβαια άλλο είναι τό θέμα όταν πωλήσει ο αντιπρόσωπος τά έμπορεύματα όποτε δικαιούται προμήθεια, ή εισπράξει ή Τράπεζα τή συναλλαγματική όποτε δικαιούται καί αυτή προμήθεια. Τότε άσφαλώς θά γίνει λογιστική έγγραφή, καθώς φαίνεται καί στό παράδειγμα πού ακολουθεί.

Έντούτοις άν σκεφθούμε ότι ή κατοχή ξένου πράγματος μπορεί νά δημιουργήσει ύποχρεώσεις, όπως όταν από κακή αποθήκευση καταστρέφεται τό έμπόρευμα του αντιπροσωπευόμενου, πού κατέχει ο αντιπρόσωπος, ή από έπιπόλαιη φύλαξη χάνονται τά χρεώγραφα, πού παρέδωσε ο πελάτης στην Τράπεζα γιά φύλαξη, ή τέλος πτωχεύει ο έμπορος καί πρέπει νά διαχωρισθούν τά ξένα έμπορεύματα, ώστε νά μη συμπεριληφθούν στην πτωχευτική περιουσία κ.ά., φθάνομε στό συμπέρασμα ότι τά ξένα περιουσιακά στοιχεία πρέπει νά παρακολουθούνται καί μάλιστα μέ λεπτομέρεια.

Γιά τό σκοπό λοιπόν αυτόν άνοίγομε δύο λογαριασμούς. Μέ τόν πρώτο, πού είναι λογαριασμός ένεργητικού, άπεικονίζομε τό περιουσιακό στοιχείο καί τήν αίτια, γιά τήν όποια βρίσκεται στα χέρια τής έπιχειρήσεως, π.χ. «Έμπορεύματα τρίτων γιά πώληση» ή «... γιά φύλαξη» ή «... γιά ένέχυρο» ή «Χρεώγραφα τρίτων γιά φύλαξη» κ.ο.κ. Μέ τό δεύτερο, πού είναι λογαριασμός παθητικού, παρουσιάζομε τήν ύποχρέωση τής έπιχειρήσεως γιά τήν άπόδοση του πράγματος, π.χ. «Δικαιούχοι έμπορευμάτων» ή «Δικαιούχοι έμπορευμάτων γιά ένέχυρο» ή «Δικαιούχοι χρεωγράφων γιά φύλαξη» κλπ.

Πρέπει νά σημειώσομε έδώ ότι λογαριασμοί τάξεως άνοίγονται όταν ή έπιχείρηση είναι ύποχρεωμένη νά έπιστρέψει τό ίδιο τό πράγμα, σέ περίπτωση πού τό ζητήσει ο δικαιούχος. Έτσι μπορούμε νά πούμε ότι, όταν τό ξένο πράγμα είναι μετρητά, δέν χρειάζεται ή λειτουργία λογαριασμών τάξεως, έπειδή ή έπιχείρηση στην περίπτωση αυτή έχει ύποχρέωση νά έπιστρέψει όχι τά ίδια τραπεζογραμμάτια, πού τής παρέδωσε ο δικαιούχος, άλλα άλλα ίσης αξίας.

Άκόμα πρέπει νά τονίσομε ότι ή χρεωπίστωση των λογαριασμών τάξεως μπορεί νά γίνει μέ τή μέθοδο του **λογιστικού ισότιμου**, δηλαδή μέ τιμή καθαρά συμβατική. Διαλέγομε π.χ. ένα αριθμό 1, ή 10 ή 20 κλπ. καί τόν θεωρούμε τιμή γιά κάθε μονάδα συσκευασίας, βάρους, όγκου, κλπ.

Έτσι μέ τό λογιστικό ισότιμο μετατρέπομε τήν ποσότητα του ξένου περιουσιακού στοιχείου σέ λογιστικά ποσά. Π.χ. 50 βαρέλια λάδι x λογιστικό ισότιμο 10 σημαίνει ότι οι λογαριασμοί τάξεως θά κινηθούν μέ λογιστική αξία λαδιού 500 (50 x 10).

Πρέπει όμως νά έχομε ύπόψη μας ότι τό λογιστικό ισότιμο δέν έπιτρέπεται νά μεταβληθεί γιά όλη τή διάρκεια τής λειτουργίας των λογαριασμών καί ώσπου αυτοί νά κλείσουν.

Συνηθίζεται πάντως, όταν στέλνονται έμπορεύματα γιά πώληση, νά χρησιμοποιούμε τό κατώτατο όριο τιμής πωλήσεως, πού όρίζει ο άποστολέας τους.

Άς δούμε τώρα παραδείγματα έφαρμογής.

Παράδειγμα 1ο.

Ο Β. Βούλης μās έστειλε γιά πώληση 50 ηλεκτρικούς κινητήρες πρός δρχ. 5000 κατά τεμάχιο.

Η έγγραφη:

		Έμπορεύματα Τρίτων για πώληση <u>Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u>	250.000	250.000		
		Δικαιούχοι έμπορευμάτων για πώληση <u>Β. Βούλης</u>	250.000		250.000	
		Παραλαβή 50 'Ηλεκτρ/ρων × δρχ. 5000				

Υποθέτουμε ότι πωλούμε 35 ηλεκτροκινητήρες προς δρχ. 6000 τόν ένα.

Η έγγραφη:

		Δικαιούχοι έμπορευ- ματών για πώληση <u>Β. Βούλης</u>	175.000	175.000		
		Έμπορεύματα Τρίτων για πώληση <u>Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u>	175.000		175.000	
		Πώληση 35 τεμαχίων × δρχ. 5000				

Προσέξτε ότι η αντίθετη έγγραφη των λογαριασμών τάξεως γίνεται με την τιμή που άνοιξαν, δηλαδή δρχ. 5000 κατά τεμάχιο.

Επιστρέφουμε τούς υπόλοιπους στο δικαιούχο Β. Βούλη.

Η έγγραφη:

		Δικαιούχοι έμπο- ρευμάτων για πώληση <u>Β. Βούλης</u>	75.000	75.000		
		Έμπορεύματα Τρίτων για πώληση <u>Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u>	75.000		75.000	
		Έπιστροφή 15 'Ηλεκτρ × δρχ. 5000				

Αυτή, όπως περιγράφεται παραπάνω, είναι η κίνηση των λογαριασμών τάξεως. Παρατηρούμε όμως ότι παράλληλα προς τις μεταβολές των λογαριασμών τάξεως έχουμε ή ενδέχεται να έχουμε και μεταβολές στη δική μας περιουσία. Π.χ. όταν παραλάβαμε τούς ηλεκτροκινητήρες ίσως πληρώσαμε τα μεταφορικά τους. Όταν πωλήσαμε μερικούς από αυτούς είσπραξαμε χρήματα που δεν είναι δικά μας. Επίσης για την πώληση αυτή διακαιούμεθα προμήθεια κλπ.

Επομένως για να μελετήσουμε σωστά τό θέμα μας πρέπει να εξετάσουμε όλες τις έγγραφές που προκύπτουν από τη διαχείριση του ξένου περιουσιακού στοιχείου.

Αυτό γίνεται με την παρακάτω εφαρμογή.

Παράδειγμα 2ο.

Γιά παράδειγμα δανειζόμαστε από την πράξη τις παρακάτω περιπτώσεις συναλλαγών που επιφέρουν μεταβολές σέ λογαριασμούς τάξεως καί σέ λογαριασμούς περιουσιακών στοιχείων τής επιχειρήσεως (λ/σμοί ουσίας). Έτσι ή λειτουργία των λογαριασμών τάξεως δέν εξετάζεται απομονωμένα, όπως στο προηγούμενο παράδειγμα, αλλά παράλληλα πρός τή λειτουργία των άλλων λογαριασμών.

Ό μαθητής παρακολουθώντας μέ προσοχή τις έγγραφές αυτές αποκτᾷ ολοκληρωμένη εικόνα τής λογιστικής παρομοίων συναλλαγών, πάνω στην οποία βασίζεται ή λογιστική των αντιπροσώπων καί των παραγγελιοδόχων. Ἄς προσέξει ιδιαίτερα τις έγγραφές που ἀκολουθοῦν όταν προκύπτουν περιουσιακές μεταβολές.

Τό παράδειγμα λοιπόν:

Ό Α. Χρηστίδης μᾶς στέλνει 3000 κιλά ρύζι γιά πώληση. Ἡ πώληση θά γίνει γιά λογαριασμό του σέ τιμή τουλάχιστο δρχ. 25 κατά κιλό καί μέ προμήθεια 6% πάνω στην τιμή πωλήσεως.

Κατά τήν παραλαβή τοῦ φορτίου πληρώσαμε δρχ. 1000 γιά ναῦλο μεταφορᾶς.

Ἄς δοῦμε τώρα τί έγγραφές θά ἐνεργήσουμε.

Πρῶτο: Θά πρέπει νά παρουσιάσουμε τό ξένο ἐμπόρευμα στην ἀποθήκη μας καί αὐτό θά γίνει μέ λογαριασμούς τάξεως.

Ἡ πράξη αὐτή, όπως ξέρομε, δέν ἐπηρεάζει τήν περιουσιακή θέση τής επιχειρήσεως.

Δεύτερο. Ἡ ἐπιχείρηση πλήρωσε γιά τήν παραλαβή τοῦ φορτίου δρχ. 1000. Ἡ πράξη αὐτή ἐπηρεάζει ἄμεσα τήν οικονομική θέση τής επιχειρήσεώς μας. Θά ἀκολουθήσει λοιπόν ἐγγραφή γιά τήν περιουσιακή μεταβολή. Ἐφόσον πληρώσαμε χρήματα, τό ταμείο μας μειώθηκε, ἄρα ὁ λογαριασμός «Ταμείο» θά πιστωθεῖ. Μένει νά προσδιορίσουμε τό λογαριασμό που θά χρεωθεῖ. Ὁ λογαριασμός αὐτός παρουσιάζει μιά ἀπαίτησή μας πρός τόν Α. Χρηστίδη, που ἀπορρέει ἀπό τή σχέση που ἔχει αὐτός μαζί μας. Ἀπό τή σχέση ὅμως αὐτή θά προκύψουν καί ὑποχρεώσεις δικές μας πρός αὐτόν. Ἐπομένως δημιουργοῦμε ἕνα λογαριασμό ὅπου φαίνονται καί οἱ ἀπαίτησεις μας καί οἱ ὑποχρεώσεις μας πρός τόν Α. Χρηστίδη. Λογαριασμοί τέτοιοι μέ κατάλληλο τίτλο εἶναι π.χ. «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος», «Τρεχούμενοι λογαριασμοί» (εἰδικός Α. Χρηστίδης), «Προσωρινοί λογαριασμοί» (εἰδικός Α. Χρηστίδης).

Οἱ ἐγγραφές θά εἶναι οἱ ἐξής:

Ἐγγραφή τάξεως:

		Ἐμπορεύματα τρίτων γιά πώληση Ρύζι Α. Χρηστίδη	75.000	75.000		
		Δικαιούχοι ἐμπορευμάτων γιά πώληση Α. Χρηστίδης	75.000		75.000	
		3000 κιλά ρύζι πρός δρχ. 25 κατά κιλό				

Έγγραφη περιουσιακής μεταβολής:

		A. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος		1.000		1.000	
		Ταμείο					
		Έξοδα για λογαριασμό Α. Χρηστίδη					

Άς προχωρήσουμε.

Πωλούμε 800 κιλά ρύζι στην τιμή των δρχ. 30 κατά κιλό και υπολογίζουμε προμήθειά μας δρχ. 1440 ($800 \times 30 \times 0,06$).

Τί πρέπει να κάνουμε;

Πρώτο: Θά πρέπει να χρεώσουμε τό ταμείο μας με δρχ. 24.000, αφού εισπράξαμε από την πώληση των 800 κιλών ρυζιού τό ποσό αυτό ($800 \times 30 = 24.000$). Έπειδή όμως εισπράξαμε τό ποσό αυτό για λογαριασμό του Α. Χρηστίδη έπεται ότι τό χρωστάμε σ' αυτόν. Τήν υποχρέωσή μας αυτή τήν εμφανίζουμε πιστώνοντας τό λογαριασμό «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος».

Δεύτερο: Πρέπει να ένεργήσουμε έγγραφη για τήν προμήθειά μας. Καί ή έγγραφη αυτή, όπως καί ή προηγούμενη, είναι έγγραφη μεταβολών τής περιουσίας μας. Για τό σκοπό αυτό θά χρεώσουμε τό λογαριασμό «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος» με δρχ. 1440, αφού μᾶς οφείλει τό ποσό αυτό, καί θά πιστώσουμε τό λογαριασμό «Προμήθειες» πού είναι λογαριασμός έσόδου.

Τρίτο: Πρέπει να προσαρμόσουμε τούς λογαριασμούς τάξεως με τή νέα κατάσταση. Τά έμπορεύματα του Α. Χρηστίδη μειώθηκαν με τήν πώληση καί αυτό πρέπει να σημειωθεί στους λογαριασμούς τάξεως.

Νά καί οι έγγραφές:

Έγγραφές περιουσιακών μεταβολών:

		Ταμείο		24.000		24.000	
		A. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος					
		Πίστωση λογαριασμού Α. Χρηστίδη με προϊόν πωλήσεως 800 κιλών ρυζιού προς δρχ. 30					
		A. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος		1.440		1.440	
		Προμήθειες					
		Προμήθειά μας 6% στην τιμή πωλήσεως ρυζιού Α. Χρηστίδη					

Έγγραφή τάξεως:

		Δικαιούχοι έμπορευ- μάτων για πώληση <u>A. Χρηστίδης</u>	20.000	20.000		
		Έμπορεύματα τρίτων για πώληση <u>Ρύζι A. Χρηστίδη</u>	20.000			20.000
		Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως (800 x 25)				

Θά προσέξετε ότι οι λογαριασμοί τάξεως πιστώθηκαν με την τιμή που χρεώθηκαν, δηλαδή δρχ. 25 κατά κιλό.

Τέλος επιστρέφεται τό υπόλοιπο ρύζι (2200 κιλά) και πληρώνονται δρχ. 1680 για μεταφορικά, ασφάλιστρα κλπ. έξοδα αποστολής. Άκολούθως τό ποσό τής όφειλής προς τόν A. Χρηστίδη, που σύμφωνα με τό υπόλοιπο του λογαριασμού του είναι δρχ. 19.880, παραδίδεται στόν ίδιο.

Οι έγγραφές θά έχουν τή μορφή:

		Δικαιούχοι έμπορευ- μάτων για πώληση <u>A. Χρηστίδης</u>	55.000	55.000		
		Έμπορεύματα τρίτων για πώληση <u>Ρύζι A. Χρηστίδη</u>	55.000			55.000
		Έξισωση λογαριασμών τάξεως (2200 x 25)				
		A. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος Ταμείο		1.680		1.680
		Έξοδα για λογαριασμό του A. Χρηστίδη				
		A. Χρηστίδης λογα- ριασμός τρεχούμενος Ταμείο		19.880		19.880
		Τακτοποίηση υποχρεώσεως μας προς τόν A. Χρηστίδη				

Μετά τίσ έγγραφές αυτές οι λογαριασμοί τάξεως έχουν εξισωθεί καί αυτό είναι πολύ φυσικό, αφού ή επιχείρηση δέν έχει πλέον στήν κατοχή της έμπορεύματα ξέ-
να.

Νά καί ἡ εἰκόνα τῶν λογαριασμῶν τάξεως:

Ἐμπορεύματα
τρίτων γιά πώληση

$3000 \times 25 = 75.000$		$800 \times 25 = 20.000$	
		$2200 \times 25 = 55.000$	
<u>3000</u>	<u>75.000</u>	<u>3000</u>	<u>75.000</u>

Δικαιούχοι
Ἐμπορευμάτων γιά πώληση

20.000	75.000
55.000	
<u>75.000</u>	<u>75.000</u>

Παραθέτομε παρακάτω πίνακα δπου ὁ μαθητής μπορεῖ νά βρεῖ τίτλους λογαριασμῶν τάξεως κατάλληλους γιά κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ἐκτός ἀπό αὐτή πού ἐξετάσαμε:

α/α	Περιπτώσεις	Λογαριασμοί τάξεως	
		Ἑνεργητικοῦ	Παθητικοῦ
1	Παραλαβὴ ἐμπορευμάτων γιά ἐνέχυρο	Ἐμπορεύματα Τρίτων γιά ἐνέχυρο	Δικαιούχοι ἐμπορευμάτων γιά ἐνέχυρο
2	Παραλαβὴ χρεωγράφων γιά φύλαξη	Χρεώγραφα τρίτων γιά φύλαξη	Δικαιούχοι χρεωγράφων γιά φύλαξη
3	Παραλαβὴ συναλλαγματικῶν γιά εἰσπραξη	Ἀξίες τρίτων γιά εἰσπραξη	Κομιστές ἀξιών γιά εἰσπραξη
4	Παραλαβὴ χρεωγράφων γιά ἐγγύηση	Χρεώγραφα τρίτων γιά ἐγγύηση	Δικαιούχοι χρεωγράφων γιά ἐγγύηση
5	Παραλαβὴ χρεωγράφων γιά ἐνέχυρο	Χρεώγραφα τρίτων γιά ἐνέχυρο	Δικαιούχοι χρεωγράφων γιά ἐνέχυρο

Καί ὁ πίνακας βέβαια μπορεῖ νά συνεχισθεῖ. Πάντως, δπου κρίνεται σκόπιμο, πρέπει νά λειτουργοῦν καί εἰδικοί λογαριασμοί τῶν λογαριασμῶν τάξεως (μέ ἀναλυτικά καθολικά φυσικά, γιά κάθε γενικό ἢ περιληπτικό λογαριασμό).

Ἀσκήσεις.

1. Ὁ ἔμπορος Λ. Αὐγερινὸς παρέδωσε στὴ Τράπεζα Πειραιῶς 1000 χαρτοκιβώτια γάλακτος συνολικῆς ἀξίας δρχ. 500.000 ὡς ἐνέχυρο. Παρέδωσε ἐπίσης καὶ 800 μετοχές τῆς Α.Ε... γιά φύλαξη. Ποιές ἡμερολογιακές ἐγγραφές θά ἐνεργήσῃ ἡ Τράπεζα; Ὑποδείξτε ἐπίσης καὶ τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές δταν χρησιμοποήσει λογιστικό ἰσότιμο 1 γιά κάθε χαρτοκιβώτιο καὶ γιά κάθε μετοχή.

2. Μέ τα δεδομένα της προηγούμενης άσκησης υποδείξετε τις ήμερολογιακές έγγραφές που θα πρέπει να ένεργήσει η Τράπεζα όταν: α) 'Αποσβεσθεί το ένεχυρο και επιστραφούν τα ένεχυριασμένα χαρτοκιβώτια γάλακτος στον έμπορο Λ. Αύγερινό. β) 'Ο έμπορος Λ.Αύγερινός παραλάβει τις μετοχές του από την Τράπεζα.

3. 'Η Τράπεζα Κρήτης παρέλαβε από πελάτη της συναλλαγματικές συνολικής αξίας δρχ. 150.000 με τήν έντολή να φροντίσει ή ίδια για τήν είσπραξη τους.

Ποιά ήμερολογιακή έγγραφη θα ένεργήσει ή Τράπεζα κατά τήν παραλαβή;

4. Τό πρατήριο βενζίνας του Γ. Μυτακίδη, που βρίσκεται στον 'Εθνικό δρόμο 'Αθήνας - Λαμίας, κοντά στη Λαμία, παρέλαβε 100 συσσωρευτές αυτοκινήτων 6V από τήν επικήρηση Λάρισας του Δ. Βασιλειάδη με σκοπό να τους πωλήσει για λογαριασμό του αποστολέα. 'Η τιμή πώλησης ορίζεται όχι μικρότερη από δρχ. 800 κατά συσσωρευτή. 'Επίσης ορίζεται ότι ο Γ. Μυτακίδης θα έχει προμήθεια 10% πάνω στην τιμή πώλησης. 'Ο Γ. Μυτακίδης με τήν παραλαβή των συσσωρευτών πληρώνει δρχ. 6000 για μεταφορικά.

Στή συνέχεια έχομε τις παρακάτω πράξεις:

- 'Ο Γ. Μυτακίδης πληρώνει δρχ. 5000 για ένοικιο χώρου αποθηκεύσεως των συσσωρευτών.
- 'Ο Γ. Μυτακίδης πωλεί σέ διάφορα συνεργεία αυτοκινήτων 25 συσσωρευτές στη τιμή των δρχ. 1000 για καθένα καί είσπράττει τό αντίτιμο σέ μετρητά.
- 'Ο Γ. Μυτακίδης υπολογίζει τήν προμήθειά του για τήν προηγούμενη πώληση.
- 'Ο Γ. Μυτακίδης πωλεί 70 συσσωρευτές σέ διάφορα καταστήματα έμπορίας ειδών αυτοκινήτου της Λαμίας καί των κωμοπόλεων της περιοχής του. Οι τιμές πώλησης είναι οι παρακάτω καί είσπράττονται σέ μετρητά:

- α) για 40 συσσωρευτές δρχ. 1200 κατά συσσωρευτή
- β) για τους υπόλοιπους 30 συσσωρευτές δρχ. 1100 κατά συσσωρευτή.
- 'Ο Γ. Μυτακίδης υπολογίζει τήν προμήθειά του για τις παραπάνω πωλήσεις.
- 'Ο Γ. Μυτακίδης επιστρέφει τους υπόλοιπους 5 συσσωρευτές στον Δ. Βασιλειάδη. Για τό σκοπό αυτό πλήρωσε μεταφορικά δρχ. 1000.

— 'Ο Γ. Μυτακίδης έμβάζει στον Δ. Βασιλειάδη τό ποσό της όφειλής που άνέρχεται σέ δρχ.

Καταχωρίστε τις παραπάνω συναλλαγές στο ήμερολόγιο του Γ. Μυτακίδη. Προσδιορίσετε επίσης τό ποσό που έστειλε ο Γ. Μυτακίδης στο Δ. Βασιλειάδη καί που δέν άνάφε­ρεται στη διατύπωση της άσκησης.

3.3 Λογαριασμοί τάξεως άμφοτεροβαρών συμβάσεων.

'Αμφοτεροβαρής θεωρείται μία σύμβαση (συμφωνία) όταν από αυτήν προκύπτουν δικαιώματα καί υποχρεώσεις καί για τά δύο μέρη που συμβάλλονται. 'Επομένως, όταν ή επικήρηση συνάπτει τέτοια σύμβαση, πρέπει να παρακολουθεί δικαιώματα καί υποχρεώσεις που απορρέουν από τή σύμβαση αυτήν.

'Η παρακολούθηση γίνεται με ζεύγη λογαριασμών τάξεως που λειτουργούν όπως καί στην περίπτωση παρακολουθήσεως των ζένων περιουσιακών στοιχείων.

'Η παρακολούθηση αυτή είναι αναγκαία γιατί σέ όλες τις συμβάσεις δέν έχομε άμεση έκτέλεση αυτών που συμφωνήθηκαν. Πολλές φορές π.χ. αγοράζεται έμπό­ρευμα, του οποίου ή παραλαβή γίνεται μετά από μήνες ή τμηματικά. Στο διάστημα αυτό της άναμονής ή επικήρηση έχει συμφέρον να παρακολουθεί τήν κανονική έκτέλεση όσων συμφωνήθηκαν. 'Ας σκεφθούμε για παράδειγμα τό συμφέρον που έχει μία επικήρηση για τήν έκτέλεση της συμβάσεως όταν προαγόρασε ποσότητα καφέ άκριβώς τήν παραμονή της αύξησης της τιμής του καί με έξαιρετικά συμφέροντες όρους. Σχετικό παράδειγμα για τή λογιστική της περιπτώσεως αυτής μπορεί να μελετήσει ο μαθητής στην παράγραφο 4.6.

Υπάρχουν επίσης συμβάσεις από τις οποίες δέν γνωρίζομε αν τελικά προκύψουν υποχρεώσεις και δικαιώματα για την επιχείρηση. Άπλως είναι *ένδεχομενο* να προκύψουν αυτά. Αυτό συμβαίνει σε κάθε περίπτωση που η επιχείρηση παρέχει έγγυηση για την πληρωμή π.χ. του χρέους ενός τρίτου προς κάποιον άλλον. Αν ο τρίτος δέν εξοφλήσει τό χρέος του, τότε η επιχείρηση ως έγγυητρια όφείλει αυτή να προβεί στην εξόφλησή του. Δηλαδή μόνο στη περίπτωση αυτή, προκύπτει υποχρέωση για την επιχείρηση. Αντίθετα, στην περίπτωση που ο τρίτος τακτοποιήσει κανονικά την όφειλή του, δέν θα δημιουργηθεί υποχρέωση για την επιχείρηση.

Βέβαια άπέναντι στην παραπάνω υποχρέωση, η επιχείρηση έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον τρίτο αποζημίωση για την πληρωμή που έκανε για λογαριασμό του.

Άς δούμε για παράδειγμα την παρακάτω περίπτωση έγγυοδοσίας:

Η επιχείρηση «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. έγγυάται για δρχ. 200.000 στους Άλευρόμυλους «ΖΕΥΣ» υπέρ της Άρτοποιίας «ΟΛΥΜΠΟΣ», (δηλαδή στη σχέση αυτή η «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. είναι ο έγγυητής, οι Άλευρόμυλοι «ΖΕΥΣ», ο δανειστής και η Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» ο όφειλέτης).

Νά σκεφθούμε λοιπόν πώς πρέπει να γίνει η εμφάνιση της έγγυήσεως αυτής στα βιβλία της έγγυητριας επιχειρήσεως «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. Σ' αυτό θα μās βοηθήσουν οι λογαριασμοί τάξεως.

Γνωρίζομε ότι η επιχείρηση είναι πιθανό να πληρώσει η ίδια για λογαριασμό του τρίτου (στό παράδειγμά μας για την Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ»). Έπομένως πρέπει να παρουσιάσομε την ένδεχομενη αυτή υποχρέωση σε ένα λογαριασμό τάξεως του παθητικού με τίτλο, όπως: «Πιθανές υποχρεώσεις από έγγυήσεις μας», ή «Ένδεχομενες υποχρεώσεις...», ή «Έγγυοδοσίες μας προς Τρίτους», κλπ. Παράλληλα πρέπει να εμφανίσομε και την άπαιτηση, που θα έχει η επιχείρηση, αν υποχρεωθεί αυτή να πληρώσει για λογαριασμό του τρίτου. Θα χρησιμοποιήσομε ένα λογαριασμό τάξεως ένεργητικού με τίτλο όπως: «Πιθανές άπαιτήσεις από έγγυήσεις μας», ή «Ένδεχομενες άπαιτήσεις...», ή «Έγγυήσεις μας για Τρίτους» κλπ.

Μετά τά παραπάνω ως καταστρώσομε την ήμερολογιακή έγγραφή:

		Έγγυήσεις μας για τρίτους		200.000		
		Έγγυοδοσίες μας προς τρίτους			200.000	
		Έγγυήσή μας προς.....				

Αν η Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» εξοφλήσει κανονικά τό χρέος προς τούς Άλευρόμυλους «ΖΕΥΣ», τότε η έγγυητρια θα καταχωρίσει στα βιβλία της αντίθετη έγγραφή από την παραπάνω, για να εξισώσει τούς λογαριασμούς τάξεως. Δηλαδή θα κάνει την έγγραφή:

		Έγγυοδοσίες μας προς τρίτους		200.000		
		Έγγυήσεις μας για τρίτους			200.000	
		Εξίσωση λογαριασμών τάξεως				

Δεχόμαστε όμως ότι η εξόφληση δεν έγινε από την Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» και έτσι υποχρεώθηκε η έγγυήτρια να καταβάλλει την έγγυηση δρχ. 200.000.

Άς σκεφθούμε πάλι τί έγγραφές πρέπει να γίνουν.

Πρώτο. Αφού η επιχείρηση πλήρωσε χρήματα, τό ταμείο ελαττώθηκε κατά τό ποσό που πλήρωσε, δηλαδή δρχ. 200.000, και επομένως πρέπει ο λογαριασμός «Ταμείο» να πιστωθεί μέ τό ποσό αυτό. Ξέρομε όμως ότι η επιχείρηση πληρώνοντας την έγγυηση αποκτά δικαίωμα να ζητήσει τά χρήματα αυτά από την Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ». Μέ άλλα λόγια η Άρτοποιία γίνεται χρεώστης γιά τό ποσό αυτό. Έπομένως θά χρεωθεί ο λογαριασμός «Χρεώστες» μέ ειδικό λογαριασμό «Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» και η έγγραφή είναι έτοιμη.

Δεύτερο. Οι λογαριασμοί τάξεως δεν έχουν πιά λόγο ύπαρξεως. Προορισμός τους ήταν να απεικονίζουν πιθανή υποχρέωση και πιθανή απαίτηση της επιχείρησης από τή σχέση έγγυησης. Τώρα πιά όμως η υποχρέωση δεν είναι πιθανή, αφού ήδη η επιχείρηση πλήρωσε τό ποσό της έγγυησης. Έπομένως πρέπει να γίνει η έγγραφή εξίσωσης των λογαριασμών τάξεως.

Να και οι έγγραφές:

			Χρεώστες Άρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ»	200.000	200.000		
			Ταμείο				200.000
			Πληρωμή έγγυησης				
			Έγγυοδοσίες μας πρός τρίτους		200.000		
			Έγγυήσεις μας γιά τρίτους				200.000
			Εξίσωση λ/σμών τάξεως				

Στήν πράξη ανοίγουμε λογαριασμούς τάξεως άμφοτεροβαρών συμβάσεων όταν κάνουμε προαγορές, προπωλήσεις, παρέχουμε έγγυήσεις κλπ.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας μέ τούς λογαριασμούς τάξεως που μπορούμε να ανοίξουμε σε κάθε περίπτωση, από αυτές που αναφέρονται:

α/α	Περιπτώσεις	Λογαριασμοί τάξεως	
		Χρεωστικοί	Πιστωτικοί
1	Προαγορά έμπορευμάτων	Προαγορές έμπορευμάτων	Προπωλητές έμπορευμάτων
2	Προαγορά χρεωγράφων	Προαγορές χρεωγράφων	Προπωλητές χρεωγράφων
3	Προπώληση έμπορευμάτων	Προαγοραστές έμπορευμάτων	Προπωλήσεις έμπορευμάτων
4	Χορηγήσεις έγγυησης	Έγγυήσεις γιά τρίτους	Έγγυοδοσίες μας προς τρίτους

Δέν θά λησμονήσει ο μαθητής να ανοίξει ειδικούς λογαριασμούς, όπου χρειάζεται, όπως και να ενεργεί αντίθετη έγγραφη τακτοποιήσεως των λογαριασμών τάξεως όταν πρέπει.

Άσκησης.

1. 'Ο έμπορος Κ. Ζαφειρίου προαγόρασε στις 10 'Ιουλίου, από τή βιοτεχνία παιχνιδιών «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ», παιχνίδια συνολικής αξίας δρχ. 300.000. Στις 20 Νοεμβρίου ή βιοτεχνία παραδίδει τά παιχνίδια. 'Υποδείξετε τίς έγγραφές πού θά καταχωρίσει στά βιβλία του ό έμπορος Κ. Ζαφειρίου στις 10 'Ιουλίου καί στις 20 Νοεμβρίου.

2. Μέ τά δεδομένα τής προηγούμενης άσκησης, καταστρώσετε τίς έγγραφές, πού θά ένεργήσεί ή βιοτεχνία παιχνιδιών κατά τίς παραπάνω ήμερομηνίες.

3. 'Υποθέσετε ότι έγγραθε στον Β. Πετρή για τό φίλο σας Ρ. Ζήκο για ποσό δρχ. 50.000. Ποιά έγγραφή θά ένεργήσετε στα βιβλία σας;

Δώσετε επίσης τίς ήμερολογιακές έγγραφές πού θά καταχωρίσετε στα βιβλία σας στις παρακάτω περιπτώσεις: α) 'Ο φίλος σας Ρ. Ζήκος έξοφλεί κανονικά τό χρέος του προς τόν Β. Πετρή, β) 'Ο φίλος σας Ρ. Ζήκος δέν έξοφλεί τό χρέος του προς τόν Β. Πετρή, πράγμα πού κάνετε έσεις ως υποχρέωσή σας από τή σχέση έγγουδοσίας. γ) 'Ο φίλος σας σās στέλνει τό ποσόν τής έγγυήσεως πού πληρώσατε στον Β. Πετρή.

3.4 Λογαριασμοί τάξεως πού άπεικονίζουν τά θρια δράσεως καί παρακολουθούν τό πρόγραμμα τής έπιχειρήσεως.

'Εκτός από τίς παραπάνω δύο κατηγορίες λογαριασμών τάξεως ύπάρχει ακόμα μία, τήν όποία χρησιμοποιούμε για να παρακολουθούμε τήν έφαρμογή του προγράμματος καί να γνωρίζουμε κάθε στιγμή τά θρια δράσεως τής έπιχειρήσεως.

Οι λογαριασμοί αυτοί άνοιγονται σε κάθε περίπτωση πού ή έπιχείρηση θέλει να παρακολουθεϊ τό πρόγραμμα δράσεώς της. Μία περίπτωση δέ τέτοια, άρκετά συνηθισμένη στην πράξη είναι ή πολιτική των πιστώσεων. Πραγματικά. Στις μεγάλες έπιχειρήσεις, με προγραμματισμό καί όργάνωση, όρίζεται συχνά ένα ποσό, σύμφωνα με τήν οικονομική τους άντοχή, μέχρι τό όποιο ένεργούνται πωλήσεις με πίστωση. Τό ποσό αυτό μοιράζεται σε φερέγγυους πελάτες τους, οι όποιοι μπορούν με τόν τρόπο αυτόν να προμηθεύονται έμπορεύματα με πίστωση καί ως τό ποσό τής πιστώσεως, πού άναγνωρίζεται από τήν έπιχείρηση στον καθένα τους.

Στήν περίπτωση λοιπόν αυτή άνοιγεται ένας λογαριασμός τάξεως χρεωστικός με κατάλληλο τίτλο π.χ. «'Ανοιγίσεις πιστώσεις» καί χρεώνεται με τό ποσό των πιστώσεων, πού έχει όρισθεϊ, καί ένας πιστωτικός με κατάλληλο επίσης τίτλο π.χ. «Πιστοϋχοι» ή «Δικαιούχοι πιστώσεων» κλπ., πού πιστώνεται με τό ίδιο ποσό.

'Η λειτουργία καί έδω γίνεται κατά τά γνωστά.

'Ας δοϋμε όμως μία πρακτική έφαρμογή.

'Η έπιχείρηση Σ χορηγεί πιστώσεις συνολικού ποσού δρχ. 80.000 στους πελάτες της ως έξης:

Στόν Κ. Κωνσταντίνου δρχ. 15.000, στον Ε. 'Ελευθεριάδη δρχ. 35.000 καί στον Α. Μιχαλέτο δρχ. 30.000.

'Η έγγραφή θά έχει ως έξης:

	'Ανοιγίσεις πιστώσεις	Πιστοϋχοι	15.000	80.000	80.000
		Κ. Κωνσταντίνου			
		Ε. 'Ελευθεριάδης			
		Α. Μιχαλέτος			
	'Ανοιγμα πιστώσεων		30.000		

Δεχόμαστε ότι ό Κ. Κωνσταντίνου προσέρχεται καί προμηθεύεται έμπορεύματα αξίας δση καί ή πίστωσή του, ενώ ό Ε. 'Ελευθεριάδης αγοράζει έμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000.

Οι έγγραφές πού θά πρέπει να γίνουν:

			Πελάτες		15.000	35.000			
			Κ. Κωνσταντίνου		20.000				
			Ε. Έλευθεριάδης					35.000	
			Έμπορεύματα						
			Πώληση εμπορευμάτων						

καί άμέσως μετά:

			Πιστοῦχοι		15.000	35.000			
			Κ. Κωνσταντίνου		20.000				
			Ε. Έλευθεριάδης					35.000	
			Άνοιγίσεις πιστώσεις						
			Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως						

Άς δοῦμε καί τήν εικόνα τῶν λογαριασμῶν τάξεως.

Άνοιγίσεις Πιστώσεις	
80.000	35.000

Πιστοῦχοι	
35.000	80.000

Κ. Κωνσταντίνου	
15.000	15.000

Ε. Έλευθεριάδης	
20.000	35.000

Α. Μιχαλέτος	
	30.000

Έτσι μπορούμε νά συμπεράνουμε ὅτι, μετά τήν τελευταία έγγραφη καί τή μεταφορά τῶν σχετικῶν ποσῶν, ὁ λογαριασμός «Άνοιγίσεις πιστώσεις» μέ τό χρεωστικό του ὑπόλοιπο τῶν δρχ. 45.000 (80.000 - 35.000) δείχνει τό ὑπόλοιπο τῶν πιστώσεων πού ἀπομένει ἀκόμα νά χρησιμοποιηθεῖ ἀπό τούς πιστούχους.

Οἱ εἰδικοί λογαριασμοί ἐπίσης μᾶς δείχνουν ὅτι ὁ Κ. Κωνσταντίνου ἐξάντλησε τήν πίστωση, πού χορήγησε σ' αὐτόν ἡ ἐπιχείρηση, ὁ Έ. Έλευθεριάδης ἔκανε μερική χρήση της, ἐνῶ ὁ Α. Μιχαλέτος δέν ἔκανε ἀκόμα χρήση.

Άλλη περίπτωση ἀνοίγματος λογαριασμῶν τάξεως τῆς περιπτώσεως πού ἐξετάζουμε εἶναι καί ἡ παρακολούθηση τῆς ἐκτελέσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐσόδων - ἐξόδων. Λογαριασμοί κατάλληλοι: «Έσοδα προϋπολογισθέντα» - «Έσοδα προϋπολογισθέντα».

Άσκησης.

1. Ἡ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΚΟΥΒΕΡΤΟΠΟΙΙΑ Α.Ε.» διάλεξε 4 σοβαροῦς πελάτες τῆς σέ ἰσάριθμες πόλεις καί τούς ἀνάγγειλε ὅτι ἀπό 1ης Ἰανουαρίου χορηγεῖ πίστωση ὡς ἑξῆς:

α) Έμπορος Ἀθήνας Κ. Κλέαρχος	δρχ. 300.000
β) Έμπορος Πάτρας Δ. Παπᾶς	δρχ. 200.000
γ) Έμπορος Θεσσαλονίκης Γ. Εὐθυμιάδης	δρχ. 250.000
δ) Έμπορος Ἀλεξανδρουπόλεως Π. Ντρές	δρχ. 150.000

Μετά ἀπό αὐτό οἱ παραπάνω πελάτες πραγματοποιήσαν τίς ἐπόμενες οἰκονομικές πράξεις:

Ιανουάριος 20: Άγορές μέ πίστωση:	
- Κ. Κλέαρχος δρχ.	120.000
- Δ. Παππάς δρχ.	80.000
- Γ. Εύθυμιάδης δρχ.	150.000
Ιανουάριος 30: Άγορές μέ πίστωση:	
- Δ. Παππάς δρχ.	70.000
- Π. Ντρές δρχ.	100.000
Φεβρουάριος 15: Άγορές μέ πίστωση:	
- Κ. Κλέαρχος δρχ.	70.000
- Δ. Παππάς δρχ.	60.000
- Γ. Εύθυμιάδης δρχ.	50.000
- Π. Ντρές δρχ.	50.000

Στό σημείο αυτό τό λογιστήριο τής «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΚΟΥΒΕΡΤΟΠΟΙΙΑΣ» Α.Ε. ανακαλύπτει ότι, από πλημμελή παρακολούθηση ένας από τούς παραπάνω πελάτες έκανε υπέρβαση τής πιστώσεως πού χορήγησε σ' αυτόν ή εταιρεία. Είδοποιείται ό πελάτης γιά τό λάθος αυτό καί έμβάζει άμέσως τό ποσό τής υπερβάσεως.

Ζητείται: α) Ή κατάστρωση τών ήμερολογιακών έγγραφών (τάξεως καί ουσίας) καί ή μεταφορά τους στούς λογαριασμούς. β) Ό προσδιορισμός του ύπολοίπου τής πιστώσεως πού δικαιούται τυχόν ό καθένας. γ) ό προσδιορισμός του πελάτη, πού υπερέβη τήν πίστωση καθώς καί του ποσού τής υπερβάσεως. δ) Ή κατάστρωση τών ήμερολογιακών έγγραφών τακτοποιήσεως τής υπερβάσεως καί τών λογαριασμών.

2. Τό γραφείο διευκολύνσεων καί δανείων ό «ΕΡΜΗΣ» άνοιξε πίστωση υπέρ του έμπόρου Δ. Γρηγορίου δρχ. 500.000.

Στή συνέχεια ένεργεί τίς παρακάτω πράξεις:

- δανείζει στό Δ. Γρηγορίου δρχ.	100.000
- δανείζει στό Δ. Γρηγορίου δρχ.	250.000
- δανείζει στό Δ. Γρηγορίου δρχ.	50.000
- δανείζει στό Δ. Γρηγορίου δρχ.	50.000

Ζητείται: α) ή κατάστρωση τών ήμερολογιακών έγγραφών τάξεως καί ουσίας καθώς καί ή μεταφορά τους σέ λογαριασμούς, β) ό προσδιορισμός του ύπολοίπου τής πιστώσεως πού δικαιούται ό Δ. Γρηγορίου.

3.5 Ή έμφάνιση τών λογαριασμών τάξεως στόν ίσολογισμό.

Οί λογαριασμοί τάξεως πρέπει νά παρουσιάζονται στόν ίσολογισμό. Άναγράφονται μετά από μερικά άθροίσματα του ένεργητικού καί του παθητικού καί μέ τό γενικό τίτλο «Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί» καί «Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί». Πολλές φορές μάλιστα κάτω από τούς γενικούς αυτούς τίτλους παραθέτομε άνάλυση άνάλογη πρós τίς τρείς κατηγορίες πού περιγράψαμε ήδη.

Συμβαίνει όμως, όταν οι λογαριασμοί τάξεως δέν είναι πολλοί, νά αναγράφονται, στή θέση πού είπαμε, άναλυτικά.

Νά σχετικά παραδείγματα:

Ε	Ίσολογισμός	Π
.....		
Μερικό άθροισμα		Μερικό άθροισμα
Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί		Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί
Γενικό άθροισμα	=====	Γενικό άθροισμα

Ε

Ίσολογισμός

Π

Μερικό άθροισμα		Μερικό άθροισμα	
Λογαριασμοί τάξεως		Λογαριασμοί τάξεως	
— Έγγυήσεις μας για		— Έγγυοδοσίες μας	
τρίτους		πρός τρίτους	
— Έμπορεύματα τρίτων		— Δικαιούχοι έμπορευμάτων	
για πώληση		για πώληση	
Γενικό άθροισμα		Γενικό άθροισμα	

Προηγούμενως όπως είναι φυσικό θά αναφερθούν καί στην απογραφή.

Άσκσεις.

1. Το όριστικό ισοζύγιο της επιχείρησης... έχει ως εξής:

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	2.000.000	1.500.000	500.000	—
Έπιπλα καί σκεύη	100.000	—	100.000	—
Μηχανήματα	200.000	20.000	180.000	—
Προϊόντα	1.000.000	800.000	200.000	—
Κεφάλαιο	—	720.000	—	720.000
Γραμμάτια πληρωτέα	40.000	200.000	—	160.000
Πιστωτές	—	100.000	—	100.000
Έμπορεύματα Τρίτων				
για πώληση	500.000	—	500.000	—
Δικαιούχοι έμπορευμάτων				
για πώληση	—	500.000	—	500.000
	<u>3.840.000</u>	<u>3.840.000</u>	<u>1.480.000</u>	<u>1.480.000</u>

Ζητείται ή σύνταξη του ίσολογισμού.

2. Από την απογραφή της περιουσίας της άτομικής επιχείρησης Ε. Ευαγγέλου προέκυψαν τά παρακάτω στοιχεία:

- Ακίνητα	δρχ.	5.000.000
- Έγκαταστάσεις	δρχ.	1.000.000
- Μεταφορικά μέσα	δρχ.	500.000
- Χρεώστες	δρχ.	600.000
- Ταμείο	δρχ.	400.000
- Κεφάλαιο	δρχ.	3.200.000
- Τράπεζα Κ. Λ/σμός Δανείου	δρχ.	2.800.000
- Πιστωτές	δρχ.	1.500.000
- Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί	δρχ.	800.000
- Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί	δρχ.	800.000

Ζητείται ή σύνταξη του ίσολογισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

4.1 Γενικά.

Τά έμπορεύματα είναι τό κύριο άντικείμενο έκμεταλλεύσεως τών έμπορικών έπιχειρήσεων. Γύρω από τό άντικείμενο αυτό άναπτύσσεται τό βασικό κύκλωμα έξόδων - έσόδων, από τό όποιο ή έπιχείρηση περιμένει τό κέρδος της.

Ή έκμετάλλευση τών έμπορευμάτων γίνεται μέ τήν αγορά τους σέ μία τιμή καί τήν πώλησή τους σέ μία άλλη τιμή μεγαλύτερη. Έπομένως μπορούμε νά συμπεράνομε ότι οι κύριες έργασίες τής έμπορικής έπιχειρήσεως είναι δύο: οι αγορές καί οι πωλήσεις. Έκτός όμως από αυτές τίς δύο κύριες έργασίες στήν έκμετάλλευση τών έμπορευμάτων συμβαίνει καί ένα πλήθος από άλλες συναλλαγές ή πράξεις, πού καί αυτές συμβάλλουν στή διαμόρφωση του κυκλώματος τών έξόδων - έσόδων.

Άλλά γιά νά γίνουν όλα αυτά κατανοητά, ας παρακολουθήσομε τό παρακάτω ιστορικό.

Ή έμπορική έπιχείρηση Α πού έχει έδρα καί αποθήκες στήν Άθήνα, αγοράζει έμπορεύματα (*αγορές*) από τή βιομηχανία Κ στά Χανιά μέ τόπο παραδόσεως καί παραλαβής τό κατάσταση του πωλητή. Στή συνέχεια πληρώνει ασφάλιστρα καί ναύλο (*ειδικά έξοδα αγορών*) γιά νά μεταφέρει τά έμπορεύματα στήν αποθήκη της. Άργότερα διαπιστώνεται ότι μέρος του έμπορεύματος δέν συμφωνεί μέ τήν παραγγελία καί επιστρέφεται (*επιστροφές αγορών*). Παράλληλα έπειδή έξοφλεϊ άμέσως τήν αξία του έμπορεύματος ζητά καί παίρνει έκπτωση (*εκπτώσεις αγορών*).

Άκολουθως πωλεί έμπορεύματα (*πωλήσεις*) στό λιανοπωλητή Ίωαννίνων Φ μέ τόπο παραδόσεως τό κατάσταση του αγοραστή. Πληρώνει άχθοφορικά, ασφάλιστρα καί ναύλο (*ειδικά έξοδα πωλήσεων*) καί αποστέλλει τό έμπόρευμα. Μετά τήν παραλαβή εξακριβώνεται ότι ένα μέρος του έμπορεύματος είχε ύποστει άλλοιώσεις κατά τή μεταφορά καί επιστρέφεται (*επιστροφές πωλήσεων*). Τέλος παρέχεται στόν αγοραστή έκπτωση (*εκπτώσεις πωλήσεων*), έπειδή προέβη σέ άμεση έξόφληση τής αξίας τής παραγγελίας του.

Άς σταματήσομε στό σημείο αυτό τήν περιγραφή τών οικονομικών γεγόνότων, πού μπορεί νά έχει καί συνέχεια μέ διαπιστώσεις άπομειώσεων, φύρας, διαφοράς βάρους, μέ γενικά έξοδα αγορών ή πωλήσεων κ.ά. Ό μαθητής πρέπει νά έχει άντιληφθεί τώρα ότι στή διαμόρφωση του κυκλώματος έξόδων - έσόδων, σέ μία έμπορική έπιχείρηση, συμβάλλει ένα πλήθος από συναλλακτικές πράξεις ή γεγονότα, πού χρειάζονται παρακολούθηση. Καί ή συστηματική παρακολούθηση γίνεται μέ

τή δημιουργία ιδιαίτερου λογαριασμού για κάθε κατηγορία από αυτά. Έτσι έχουμε πολλούς λογαριασμούς (άγορων, πωλήσεων, επιστροφών αγορών, επιστροφών πωλήσεων, έκπτώσεων αγορών κλπ.) που λειτουργούν όλοι για τó λογαριασμό «Έμπορεύματα». Μé άλλα λόγια οί μεταβολές τού λογαριασμού «Έμπορεύματα» προσδιορίζονται από ένα πλήθος άλλων λογαριασμών. Λέμε τότε ότι ó λογαριασμός «Έμπορεύματα» τηρείται ως **πολλαπλός** ή **αναλυτικός**.

Μέ τή διαπίστωση όμως ότι τά γεγονότα αυτά áφορούν σέ δύο βασικές έργασίες τής έπιχειρήσεως, δηλαδή στίς αγορές καί τίς πωλήσεις, κάνομε τή σκέψη ότι μπορούμε νά περιορίσομε όλους τούς λογαριασμούς σέ δύο. Στόν ένα νά καταχωρίσομε ό,τι αναφέρεται στίς αγορές, είτε τίς αύξάνει είτε τίς μειώνει, καί νά τόν όνομάσομε «Άγορές» καί στόν άλλο ό,τι αναφέρεται στίς πωλήσεις, είτε τίς αύξάνει είτε τίς μειώνει, καί νά τόν όνομάσομε «Πωλήσεις». Παράλληλα βέβαια πρós αύτούς τούς λογαριασμούς, πού θά άπεικονίζουν τήν κίνηση τής χρήσεως, θά ύπάρχει καί ó λογαριασμός «Έμπορεύματα», όπου θά είναι καταχωρισμένο τó άπόθεμα καί όπου θά σημειώνεται κάθε πράξη πού δέν θά άφορά ούτε σέ αγορά ούτε σέ πώληση, π.χ. άποστολή σέ αντιπρόσωπο γιά πώληση.

Έτσι ó λογαριασμός «Έμπορεύματα» διαιρείται σέ τρείς λογαριασμούς, όποτε λέγεται ότι ó λογαριασμός «Έμπορεύματα» τηρείται, ως **τριπλός**.

Τέλος, άπλοποιώντας περισσότερο τά πράγματα καί μέ τή σκέψη ότι όλοι οί λογαριασμοί καταλήγουν τελικά στό λογαριασμό «Έμπορεύματα», άνοίγομε μόνο τó λογαριασμό αύτόν καί μέ τίς καταχωρίσεις τών οικονομικών γεγονότων. πού άναφέραμε, είτε στή χρέωση είτε στήν πίστωση άποφεύγομε όλη τή διαδικασία πού έχει ή τήρηση μερικότερων λογαριασμών, όπως στίς προηγούμενες περιπτώσεις. Τότε λειτουργεί ένας λογαριασμός **ένιαίος** ή **συγκεντρωτικός** γιά όλες τίς περιπτώσεις.

Παρακάτω θά έξετάσομε άναλυτικά τούς τρόπους τηρήσεως τού λογαριασμού έμπορεύματα άρχίζοντας μέ τήν αντίστροφη σειρά.

4.2 Ό λογαριασμός «Έμπορεύματα» ως ένιαίος.

Στήν περίπτωση αύτή γιά τά έμπορεύματα τηρείται ένας λογαριασμός, ó λογαριασμός «Έμπορεύματα», πού χρεώνεται μέ κάθε αύξηση καί πιστώνεται μέ κάθε έλάττωση τού περιουσιακού αύτου στοιχείου. Έπειδή όμως ξερομε ότι ó λογαριασμός τηρείται ως άμιγής καί ως μικτός, θά διακρίνομε δύο περιπτώσεις στήν τήρηση τού τού λογαριασμού «Έμπορεύματα» ως ένιαίου άμιγής καί ως ένιαίου μικτού.

α) Ός ένιαίος άμιγής.

Τρόπος γνωστός μας από τήν περιγραφή τών άμιγών λογαριασμών.

Γιά νά διατηρηθεί άμιγής ó λογαριασμός «Έμπορεύματα» πρέπει νά πιστώνεται μέ τήν τιμή χρεώσεως.

Παράδειγμα. Άγοράζομε 10.000 κιλά φασόλια πρós δρχ. 17 τó κιλό καί πληρώνομε δρχ. 170.000.

Πληρώνομε επίσης, γιά νά μεταφέρομε τó έμπόρευμα αύτό στήν άποθήκη μας, δρχ. 4000, γιά ασφάλιστρα δρχ. 2500, γιά προμήθεια παραγγελιοδόχου αγοράς δρχ. 3500 καί φορτωτικά - έκφορτωτικά δρχ. 3000.

Ἡ τιμὴ κτήσεως διαμορφώνεται ὡς ἑξῆς:

— Ἀξία ἀγορᾶς	δρχ.	170.000	
— Εἰδικὰ ἐξοδα ἀγορῶν			
— μεταφορικά	δρχ.	4.000	
— ἀσφάλιστρα	δρχ.	2.500	
— προμήθεια	δρχ.	3.500	
— φορτοεκφορτωτικά	δρχ.	<u>3.000</u>	<u>13.000</u>
			183.000

καὶ τιμὴ κτήσεως γιὰ κάθε κιλό:

$$183.000 : 10.000 = 18,3.$$

Ἐπομένως ἡ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ θά γίνεται κάθε φορά μέ τιμὴ μονάδας 18,3 καὶ ἐφόσον πωλοῦμε ἀπὸ αὐτὴ τὴν ποσότητα τῶν φασολιῶν. Ἄν ἀγοράσουμε κι ἄλλη ποσότητα, τότε πρέπει νά ξανακάνομε λογαριασμό ὑπολογίζοντας καὶ τὶς δύο ἀγορές, ὁπότε θάχομε νέα τιμὴ κτήσεως. Γι' αὐτό τό λόγο ἀποφεύγεται στὴ πράξη ὁ ἐνιαῖος ἀμιγῆς λογαριασμός «Ἐμπορεύματα».

β) Ὡς ἐνιαῖος μικτός.

Συνήθης περίπτωση γιὰ μικρές ἐπιχειρήσεις καὶ γνωστὴ μας ἀπὸ τὴν περιγραφὴ τῶν μικτῶν λογαριασμῶν καὶ τὶς ἀσκήσεις.

Τηρεῖται ἓνας λογαριασμός καὶ σ' αὐτόν σημειώνομε τὶς αὐξομειώσεις τῶν ἐμπορευμάτων.

Πιὸ συγκεκριμένα. Χρεώνεται, μέ τὶς ἀγορές, τὰ εἰδικὰ ἐξοδα ἀγορῶν καὶ πωλήσεων, τὶς ἐπιστροφές πωλήσεων, τὶς ἐκπτώσεις τῶν πωλήσεων κλπ. Πιστώνεται μέ τὶς πωλήσεις, τὶς ἐπιστροφές ἀγορῶν, τὶς ἐκπτώσεις τῶν ἀγορῶν κλπ.

Ἀπλοποιεῖ καθὼς βλέπομε τὴν ἐργασία, μιά καὶ πιστώνεται μέ ὁποιαδήποτε τιμὴ, ἀλλὰ χρειάζεται ἐκκαθάριση στο τέλος τῆς χρήσεως γιὰ νά προσδιορισθεῖ τό ἀποτέλεσμα.

γ) Συμπέρασμα.

Ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» ὡς ἐνιαῖος ἔχει πολλές ἀδυναμίες καὶ τηρεῖται σέ μικρές ἐπιχειρήσεις μέ περιορισμένο κύκλο ἐργασιῶν. Γιὰ νά καταδείξομε τὶς ἀδυναμίες του ἂς παρακολουθήσομε τό παρακάτω παράδειγμα:

- Ἀγοράζομε 10 τηλεοράσεις πρὸς δρχ. 5000 = 50.000
- Ἐπιστρέφομε τὶς 3 ὡς ἀκατάλληλες (3×5000 = 15.000)
- Πωλοῦμε 2 τηλεοράσεις πρὸς δρχ. 6000 = 12.000
- Μᾶς ἐπιστρέφεται ἡ μία ὡς ἐλαττωματικὴ
- Στέλνομε ἄλλη σέ ἀντικατάσταση τῆς προηγούμενης
- Ὁ προμηθευτὴς μας μᾶς στέλνει 3 τηλεοράσεις σέ ἀντικατάστασιν αὐτῶν ποὺ τοῦ εἶχαμε ἐπιστρέψει.

Νά καὶ ὁ λογαριασμός ποὺ τηρεῖται π.χ. ἀμιγῆς:

Τηλεοράσεις

(Άγορά 10×5000)	50.000	(Έπιστροφή 3×5000)	15.000
(Έπιστροφή 1×5.000)	5.000	(Πώληση 2×5000)	10.000
(Αντικατάσταση 3×5000)	15.000	(Αντικατάσταση 1×5000)	5.000

“Αν θελήσουμε να δοῦμε τί ἀγορές εἶχαμε, θά στραφοῦμε βέβαια στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ, ἀλλά ἀπ’ ἐκεῖ μόνο ἓνα κονδύλι ἀναφέρεται σ’ αὐτές. Εἴμαστε δηλαδή ὑποχρεωμένοι νά ἐξετάζουμε μιά - μιά ἐγγραφή γιά νά προσδιορίσουμε τίς ἀγορές. Καί αὐτό, πού γίνεται βέβαια καί μέ τίς πωλήσεις, εἶναι κοπιαστικό ἂν μάλιστα ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι οἱ καταχωρίσεις στή χρέωση ἢ τήν πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ μπορεῖ νά καλύπτουν πολλές σελίδες.

Τήν ἀδυναμία αὕτη τήν ἀντιμετωπίζουμε μερικῶς μέ τήν τήρηση τοῦ λογαριασμοῦ «Ἐμπορεύματα» ὡς τριπλοῦ.

4.3 Ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» ὡς τριπλός.

Οἱ λογαριασμοί στήν περίπτωση αὕτη εἶναι τρεῖς: «Ἐμπορεύματα», «Άγορές» καί «Πωλήσεις».

Θά διακρίνομε καί ἐδῶ δύο περιπτώσεις λογαριασμῶν ἀμιγῶν καί λογαριασμῶν μικτῶν.

α) Ὡς τριπλός ἀμιγής.

Γιά νά τηρηθεῖ ὁ λογαριασμός ἀμιγῆς πρέπει νά χρεώνεται καί νά πιστώνεται μέ τήν ἴδια τιμή πράγμα δύσκολο γιά τήν περίπτωση αὕτη.

Δέν ἐξετάζουμε τό θέμα.

β) Ὡς τριπλός μικτός.

Οἱ παραπάνω λογαριασμοί τηροῦνται ὡς μικτοί. Στό τέλος τῆς χρήσεως οἱ λογαριασμοί «Άγορές» καί «Πωλήσεις» μεταφέρονται στό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα», ὁπότε ἀκολουθεῖ ἡ ἐκκαθάριση κατὰ τά γνωστά μας.

Ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» ἀπεικονίζει στή χρέωση τήν ἀξία τοῦ ἀποθέματος, πού ὑπάρχει κατὰ τήν ἀρχή τῆς χρήσεως, καί στήν πίστωση κάθε μείωση τοῦ ἀποθέματος, πού δέν σημειώνεται στό λογαριασμό «Πωλήσεις», ὅπως εἶναι ἡ παράδοση ἐμπορευμάτων γιά φύλαξη, ἐνέχυρο κλπ. Στό λογαριασμό αὐτό ἐγγράφομε ἐπίσης καί τυχόν ἐλλείμματα ἢ πλεονάσματα καί μεταφέρομε τά ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν «Άγορές» καί «Πωλήσεις».

Ὁ λογαριασμός «Άγορές» θά συμπεριλάβει στή χρέωσή του τήν ἀξία τῶν ἀγορῶν, πού πραγματοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση, καί τά εἰδικά ἔξοδα ἀγορῶν, ἐνῶ στήν πίστωσή του τίς ἐκπτώσεις καί τίς ἐπιστροφές τῶν ἀγορῶν.

Εἰδικότερα οἱ ἐκπτώσεις, πού πετυχαίνει ἡ ἐπιχείρηση σέ ἀγορές της, ἐγγράφονται στήν πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ «Άγορές» μόνο ὅταν κρίνεται ὅτι μειώνουν τό κόστος. Π.χ. ἀγορές δρχ. 100.000, ἐκπτώσεις δρχ. 5000, ἄρα κόστος ἀ-

γορῶν $100.000 - 5000 = \text{δρχ. } 95.000$. Στὴν περίπτωση αὐτὴ οἱ ἐκπτώσεις χαρακτηρίζονται ὡς **στοιχείο ἀφαιρετικό τοῦ κόστους**. Ἀντίθετα, ἂν οἱ ἐκπτώσεις θεωροῦνται ἔκτακτο ἔσοδο τῆς ἐπιχειρήσεως, καταχωρίζονται στὸ λογαριασμό π.χ. «Ἐκπτώσεις λαμβανόμενες» καὶ μεταφέρονται τελικὰ στὸ λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Ὁ λογαριασμός «Πωλήσεις» θὰ πιστωθεῖ μὲ τὴν ἀξία τῶν πωλήσεων καὶ θὰ χρεωθεῖ μὲ τὰ εἰδικὰ ἔξοδα πωλήσεων καθὼς καὶ μὲ τὶς ἐπιστροφές καὶ ἐκπτώσεις τῶν πωλήσεων.

Πρέπει νὰ διευκρινίσουμε ὅτι τὰ εἰδικὰ ἔξοδα πωλήσεων περνοῦν στὴ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Πωλήσεις» ὅταν κρίνουμε ὅτι αὐτὰ πρέπει νὰ ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὶς πωλήσεις καὶ νὰ μὴ προστεθοῦν, σὰν ἔσοδο πού εἶναι, στὸ κόστος τῶν ἐμπορευμάτων. Ἄν βρίσκομε ὅτι εἶναι ὀρθότερο νὰ ἐπιβαρύνουν τὸ κόστος τῶν ἐμπορευμάτων, τότε χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα». Στὴν πρώτη περίπτωση χαρακτηρίζουμε τὰ εἰδικὰ ἔξοδα ὡς **στοιχείο ἀφαιρετικό τῶν πωλήσεων**, ἐνῶ στὴ δευτέρη ὡς **στοιχείο προσθετικό τοῦ κόστους**.

Κατὰ ἀνάλογο συμβαίνει καὶ μὲ τὶς ἐκπτώσεις πού χορηγεῖ ἡ ἐπιχείρηση πάνω σὲ πωλήσεις της. Ἄν αὐτές θεωρηθοῦν στοιχείο ἀφαιρετικό τῶν πωλήσεων, τότε μεταφέρονται στὴ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Πωλήσεις», ὅπως ὑποδείξαμε παραπάνω. Στὴ περίπτωση ὅμως πού θὰ χαρακτηρισθοῦν ἔκτακτο ἔσοδο, τότε ἐγγράφονται στὸ λογαριασμό π.χ. «Ἐκπτώσεις χορηγούμενες» καὶ μεταφέρονται στὸ λογαριασμό «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Ἄς δοῦμε ἓνα παράδειγμα:

- Ἀγορά ἐμπορευμάτων ἀξίας δρχ. 100.000 μὲ πίστωση
- Πληρωμὴ μεταφορικῶν δρχ. 5000
- Πληρωμὴ ἀσφαλίσεων μεταφορᾶς δρχ. 3000
- Ἐπιστροφή ἐμπορευμάτων στὸν προμηθευτὴ ἀξίας δρχ. 10.000
- Πώληση ἐμπορευμάτων 70.000 μὲ πίστωση
- Πληρωμὴ προμήθειας σὲ παραγγελιοδόχο γιὰ τὴν παραπάνω πώληση δρχ. 4500 (ἀφαιρετικά πωλήσεων)
- Παρέχεται ἔκπτωση στὸν ἀγοραστὴ δρχ. 5500 (ἀφαιρετικά πωλήσεων)
- Παρέχεται ἔκπτωση ἀπὸ τὸν προμηθευτὴ δρχ. 8000 (ἀφαιρετικά κόστους).

Οἱ ἐγγραφές:

	Ἀγορές	Προμηθευτές	100.000	100.000
	Ἀγορά...			
	Ἀγορές	Ταμεῖο	5.000	5.000
	Μεταφορικά...			
	Ἀγορές	Ταμεῖο	3.000	3.000
	Ἀσφάλιστρα...			

Προμηθευτές	Άγορές	10.000	10.000
Έπιστροφή...			
Πελάτες	Πωλήσεις	70.000	70.000
Πώληση...			
Πωλήσεις	Ταμείο	4.500	4.500
Προμήθεια παραγγελιοδότη...			
Πωλήσεις	Πελάτες	5.500	5.500
Έκπτωση...			
Προμηθευτές	Άγορές	8.000	8.000
Έκπτωση...			

καί οι λογαριασμοί:

Άγορές

Άγορά	100.000	Έπιστροφή	10.000
Μεταφορικά	5.000	Έκπτωση	8.000
Άσφάλιστρα	3.000		
	108.000		18.000

Πωλήσεις

Προμήθεια	4.500	Πώληση	70.000
Έκπτωση	5.500		
	10.000		70.000

καί οι τελικές έγγραφές:

Έμπορεύματα	Άγορές	90.000	90.000
Μεταφορά του λ/σμού «Άγορές» στο λ/σμό «Έμπορεύματα»			
Πωλήσεις	Έμπορεύματα	60.000	60.000
Μεταφορά του λ/σμού «Πωλήσεις» στο λ/σμό «Έμπορεύματα»			

Μετά την έγγραφη αυτή οι λογαριασμοί «Άγορές» και «Πωλήσεις» εξισώνονται και ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» εμφανίζει την εικόνα:

Έμπορεύματα	
90.000	60.000

Ακολουθεί η έκκαθάριση.

Σημείωση: Άν είχαμε απόθεμα από την προηγούμενη χρήση, έστω αξίας δρχ. 50.000, τότε ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» στην αρχή της χρήσεως θα ήταν χρεωμένος μέ δρχ. 50.000 και στο τέλος της χρήσεως θα παρουσίαζε χρέωση $50.000 + 90.000 = 140.000$ και πίστωση 60.000.

4.4 Ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» ως πολλαπλός.

Στήν περίπτωση αυτή ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» παρακολουθείται από περισσότερους άλλους, όπως «Άγορές», «Πωλήσεις», «Είδικα έξοδα αγορών», «Εκπτώσεις αγορών», «Είδικα έξοδα πωλήσεων» κ.ά.

Υπάρχει βέβαια και έδω η διάκριση ανάλογα μέ τη λειτουργία του λογαριασμού ως άμιγή και ως μικτού.

α) Ως πολλαπλός άμιγής.

Δέν εφαρμόζεται στήν πράξη, γιατί παρουσιάζει εξαιρετικές δυσκολίες στήν εφαρμογή του.

β) Ως πολλαπλός μικτός.

Όπως είπαμε και παραπάνω, έχομε ανάγκη από πολλούς λογαριασμούς. Άς τούς γνωρίσομε λοιπόν:

— **«Έμπορεύματα».** Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί όπως και στήν περίπτωση του λογαριασμού «Έμπορεύματα» ως τριπλού μικτού.

— **«Άγορές».** Στή χρέωση του λογαριασμού αυτού θα καταχωρίσομε τήν αξία των αγορών.

— **«Είδικα έξοδα αγορών».** Ο λογαριασμός αυτός θα περιλάβει στή χρέωσή του διάφορα έξοδα, πού γίνονται είδικά γιά αγορά έμπορεύματος, όπως π.χ. ναύλο, ασφάλιστρα κλπ.

— **«Έπιστροφές αγορών».** Προορισμός του λογαριασμού είναι νά δέχεται στήν πίστωσή του έγγραφές γιά έπιστροφές αγορών, πού ένεργεί ή έπιχείρηση.

— **«Εκπτώσεις αγορών».** Ο λογαριασμός αυτός μάς χρειάζεται γιά νά σημειώνομε στήν πίστωσή του τίς εκπτώσεις, πού παρέχουν οι προμηθευτές στήν έπιχείρηση.

— **«Πωλήσεις».** Στήν πίστωση του λογαριασμού «Πωλήσεις» έγγράφομε τίς πωλήσεις, πού ένεργεί ή έπιχείρηση πρós τρίτους.

— **«Είδικα έξοδα πωλήσεων».** Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται μέ τά έξοδα, πού γίνονται είδικά γιά πώληση έμπορεύματος, π.χ. συσκευασία, ναύλος κλπ.

— **«Έπιστροφές πωλήσεων».** Στή χρέωση του λογαριασμού αυτού έγγράφομε

τίς επιστροφές τῶν πωλήσεων, πού δέχεται ἡ ἐπιχείρηση ἀπό πελάτες της.

— **«Ἐκπτώσεις πωλήσεων».** Κάθε ἔκπτωση, πού παρέχει ἡ ἐπιχείρηση πρὸς ἀγοραστές ἐμπορευμάτων της, καταχωρίζεται στό λογαριασμό αὐτόν.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ παραπάνω λογαριασμοὶ θά συγκεντρώνονται σέ δύο στάδια στό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα» ὡς ἑξῆς:

Πρῶτο. Μεταφέρονται στό λογαριασμό «Ἀγορές» οἱ λογαριασμοί: «Εἰδικὰ ἐξοδα ἀγορῶν», «Ἐπιστροφές ἀγορῶν» καί «Ἐκπτώσεις ἀγορῶν», ἐφόσον οἱ ἐκπτώσεις αὐτές θεωροῦνται ὅτι μειώνουν τὸ κόστος τῶν ἐμπορευμάτων, ὅπως ἔχομε ἤδη ἐξηγήσει (ἀφαιρετικό στοιχεῖο τοῦ κόστους). Σέ περίπτωση πού οἱ ἐκπτώσεις κριθοῦν ὡς ἔκτακτο ἔσοδο, τότε στή θέση τοῦ παραπάνω λογαριασμοῦ χρεώνεται, π.χ. ὁ λογαριασμός «Ἐκπτώσεις λαμβανόμενες», πού μεταφέρεται τελικὰ στό λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεων».

Παράλληλα μεταφέρονται στό λογαριασμό «Πωλήσεις» οἱ λογαριασμοί: «Εἰδικὰ ἐξοδα πωλήσεων», «Ἐπιστροφές πωλήσεων» καί «Ἐκπτώσεις πωλήσεων». Γιά τὰ εἰδικὰ ἐξοδα πωλήσεων καί τίς ἐκπτώσεις πωλήσεων ἰσχύουν ὅσα ἐκθέσαμε γιά τοὺς ἀντίστοιχους λογαριασμούς, στήν περίπτωση πού τηρεῖται ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» ὡς τριπλὸς μικτός.

Ἔτσι οἱ μόνοι λογαριασμοί, πού δέν θά ἔχουν ἐξισωθεῖ μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ στάδιο, θά εἶναι οἱ λογαριασμοὶ «Ἀγορές» καί «Πωλήσεις».

Δεύτερο. Τὰ ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν μεταφέρονται στό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα».

Τώρα πιά ἐξισώθηκαν οἱ λογαριασμοὶ «Ἀγορές» καί «Πωλήσεις» καί παραμένει ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα», πού πρέπει νὰ ἐκκαθαρισθεῖ ὅπως γνωρίζομε.

Ἄς ἐπανεῖλθομε τώρα στό παράδειγμα πού εἶδαμε, στήν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» τηρεῖται ὡς τριπλός, καί ἄς τὸ ἐφαρμόσουμε καί ἐδῶ.

Περιοριζόμαστε μόνο στίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές:

	Ἀγορές	Προμηθευτές		100.000	100.000
	Ἀγορές...				
	Εἰδικὰ ἐξοδα ἀγορῶν			8.000	
	<u>Μεταφορικά</u>		5.000		
	<u>Ἀσφάλιστρα</u>	Ταμεῖο	3.000		8.000
	Εἰδικὰ ἐξοδα ἀγορῶν				
	Προμηθευτές	Ἐπιστροφές ἀγορῶν		10.000	10.000
	Ἐπιστροφή ἀγορῶν				
	Πελάτες			70.000	
	Πωλήσεις...	Πωλήσεις			70.000

		Είδικα έξοδα πωλήσεων Ταμείο	4.500	4.500
		Έξοδα συσκευασίας		
		Έκπτώσεις πωλήσεων Πελάτες	5.500	5.500
		Έκπτωση πωλήσεων		
		Προμηθευτές	8.000	8.000
		Έκπτώσεις Άγορών Έκπτωση αγορών		

Έγγραφές μεταφοράς στους λογαριασμούς «Άγορές» καί «Πωλήσεις»:

		Άγορές Είδικα έξοδα αγορών	8.000	8.000
		Μεταφορά του δεύτερου λ/σμού στον πρώτο		
		Επιστροφές αγορών Έκπτώσεις αγορών	10.000 8.000	18.000
		Άγορές Μεταφορά των πρώτων λ/σμών στο δεύτερο		
		Πωλήσεις Είδικα έξοδα πωλήσεων	10.000	4.500
		Έκπτώσεις πωλήσεων Μεταφορά των δεύτερων λ/σμών στον πρώτο		5.500

Έγγραφές μεταφοράς στο λογαριασμό «Εμπορεύματα»:

		Εμπορεύματα Άγορές	90.000	90.000
		Μεταφορά του λ/σμού «Άγορές» στο λ/σμό «Εμπορεύματα»		
		Πωλήσεις Εμπορεύματα	60.000	60.000
		Μεταφορά του λ/σμού «Πωλήσεις» στο λ/σμό «Εμπορεύματα»		

Άσκησης.

1. Ο Π. Ροδίτης έμπορεύεται είδη άρωματοποιίας και σαπωνοποιίας. Ανάμεσα στα είδη αυτά είναι και άρωματικά σαπούνια. Άς δούμε τις πράξεις που πραγματοποίησε ο Π. Ροδίτης στα είδη αυτά και:ά τη διάρκεια του Ιουνίου:

2 Ιουνίου: αγορά σέ μετρητά από τό έξωτερικό 1000 δωδεκάδων. Τιμή αγοράς δρχ. 120.000, δασμός και λοιπά έξοδα έκτελωνισμού δρχ. 80.000, μεταφορικά δρχ. 1500.

4 Ιουνίου: πώληση μέ πίστωση 400 δωδεκάδων στους Άφούς Λαζαρίδη, πρós δρχ. 250 κατά δωδεκάδα, και 300 δωδεκάδων επίσης μέ πίστωση στό κομμωτήριο «Η ΚΑΛΛΟΝΗ», πρós δρχ. 260 κατά δωδεκάδα.

15 Ιουνίου: παρέχεται έκπτωση στους πελάτες Άφοί Λαζαρίδη ίση πρós τό 10% τής τιμής πωλήσεως, και είσπράττεται άμέσως τό υπόλοιπο. Τήν ίδια μέρα τό κομμωτήριο επέστρεψε 10 δωδεκάδες.

17 Ιουνίου: αγορά σέ μετρητά από τό έξωτερικό 500 δωδεκάδων. Τιμή αγοράς δρχ. 54.000, δασμός κλπ. έξοδα έκτελωνισμού 45.000, μεταφορικά δρχ. 1000.

25 Ιουνίου: πώληση σέ μετρητά πρós τόν έμπορο Ρ. Δελιβάνη 600 δωδεκάδων πρós δρχ. 230 κατά δωδεκάδα. Για τήν παράδοση του έμπορεύματος ο Π. Ροδίτης υποβλήθηκε σέ διάφορα έξοδα δρχ. 2000 πού δέν βαρύνουν τόν πελάτη.

Άπεικονίσετε τις παραπάνω πράξεις στό ήμερολόγιο και στους λογαριασμούς πού πρέπει. Τηρήστε τό λογαριασμό «Έμπορεύματα» μέ είδικό λογαριασμό «Άρωματικό σαπούνι» ως ένιαίο μικτό.

Στό τέλος κάνετε τήν εκκαθάριση έχοντας υπόψη ότι τά σαπούνια πού άπομένουν είναι 210 δωδεκάδες και άποτιμώνται στην τιμή των δρχ. 230 κατά δωδεκάδα.

2. Στήν άτομική επιχείρηση του Δ. Λευκαδίτη τηρείται λογιστική ένιαίου και άμιγή λογαριασμού «Έμπορεύματα».

Άκολουθώντας τή λογιστική αυτή καταχωρήσετε τις παρακάτω πράξεις στό ήμερολόγιο και τό λογαριασμό «Έμπορεύματα».

— Άγορά σέ μετρητά τυριού φέτας κιλά 1500 πρós δρχ. 60 κατά κιλό. Μεταφορικά έξοδα δρχ. 6000.

— Πώληση σέ μετρητά 900 κιλών φέτας πρós δρχ. 100 κατά κιλό.

— Πώληση σέ μετρητά 600 κιλών φέτας πρós δρχ. 105 κατά κιλό.

— Άγορά σέ μετρητά 2000 κιλών φέτας πρós δρχ. 70 κατά κιλό. Μεταφορικά έξοδα δρχ. 7000.

— Πώληση σέ μετρητά 1000 κιλών φέτας πρós δρχ. 110 κατά κιλό.

— Πώληση σέ μετρητά 1000 κιλών φέτας πρós δρχ. 108 κατά κιλό.

— Άγορά 500 κιλών φέτας μέ πίστωση πρós δρχ. 68 κατά κιλό. Μεταφορικά δρχ. 2000 και ασφάλιστρα δρχ. 500.

— Πώληση σέ μετρητά 400 κιλών φέτας πρós δρχ. 95 κατά κιλό.

3. Παρακολουθήστε τις παρακάτω συναλλαγές του έμπορου Γ. Γρηγοράκου μέ τό σύστημα τηρήσεως του λογαριασμού «Έμπορεύματα» ως τριπλού μικτού.

1 Αύγουςτου: αγοράζει μέ πίστωση από τόν Α. Πέτρου έμπορεύματα άξίας δρχ. 300.000 και πληρώνει φορτωτικά - μεταφορικά δρχ. 4000.

2 Αύγουςτου: πωλεί μέ πίστωση στόν Α. Άγγέλου έμπορεύματα άξίας δρχ. 200.000 και πληρώνει έξοδα άποστολής των έμπορευμάτων στό κατάστημα του αγοραστή δρχ. 3000.

4 Αύγουςτου: παρέχει έκπτωση 10% στόν Α. Άγγέλου επί τής τιμής πωλήσεως και είσπράττει τό υπόλοιπο τής άξίας. Έπιστρέφει έμπορεύματα στόν Α. Πέτρου άξίας δρχ. 20.000.

7 Αύγουςτου: έξοφλεί τόν προμηθευτή Α. Πέτρου, ό όποιος χορήγησε έκπτωση 5%.

10 Αύγουςτου: αγοράζει έμπορεύματα δρχ. 250.000 σέ μετρητά.

12 Αύγουςτου: πωλεί έμπορεύματα δρχ. 100.000 στόν Α. Δεληπέτρου μέ πίστωση. Για τήν πώληση αυτή επιβαρύνθηκε μέ έξοδα άποστολής δρχ. 5000.

13 Αύγουςτου: ό Α. Δεληπέτρου επιστρέφει έμπορεύματα δρχ. 30.000 και έξοφλεί τήν άξία των ύπολοίπων, άφού ύπολόγισε έκπτωση 4% πού του χορήγησε ό Γ. Γρηγοράκος.

Σημείωση: Οι έκπτώσεις άγορών θεωρούνται στοιχείο άφαιρετικό του κόστους. Τά είδικά έξοδα πώλησεων και οι έκπτώσεις πωλήσεων ως στοιχείο άφαιρετικό των πωλήσεων.

4. Έπαναλάβει την προηγούμενη άσκηση, παρακολουθώντας τις μεταβολές των έμπορευμάτων με το σύστημα τηρήσεως του λογαριασμού έμπορεύματα ως πολλαπλού μικτού.

Ένεργήσετε τέλος και έκκαθάριση του λογαριασμού «Έμπορεύματα», έχοντας υπόψη ότι κατά την απογραφή καταμετρήθηκαν έμπορεύματα αξίας δρχ. 257.000.

5. Κατά την άρχή της χρήσεως ή επιχείρηση Γ. Κοτρώνη είχε στην αποθήκη της 400 κουβέρτες μάλλινες αξίας δρχ. 1000 κατά κουβέρτα. Στο διάστημα της χρήσεως έκανε τις επόμενες οικονομικές πράξεις:

2 Ιανουαρίου: πώλησε στον Β. Καρυπίδη 150 κουβέρτες με πίστωση προς δρχ. 1500 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών επιβαρύνθηκε με έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 10.000 (άφαιρετικά των πωλήσεων).

22 Ιανουαρίου: προμηθεύεται 1000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας από την «ΕΡΓΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» προς δρχ. 1200 κατά κουβέρτα. Η συναλλαγή έγινε με άμεση εξόφληση της αξίας σε μετρητά και αφού ο προμηθευτής παραχώρησε έκπτωση 5% (άφαιρετικά του κόστους).

1 Φεβρουαρίου: πωλεί 800 κουβέρτες στο ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ» προς δρχ. 2000 κατά κουβέρτα. Για το 1/2 της αξίας τους ο αγοραστής αποδέχθηκε συναλλαγματικές, ενώ για το υπόλοιπο παρέμεινε χρεώστης.

20 Φεβρουαρίου: επιστρέφονται 100 κουβέρτες από το ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ».

15 Μαρτίου: προμηθεύεται 500 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας από την «ΕΡΓΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» προς δρχ. 1300 κατά κουβέρτα με πίστωση. Πληρώνει μεταφορικά δρχ. 5000 και ασφάλιστρα δρχ. 1000.

17 Μαρτίου: επιστρέφονται στην «ΕΡΓΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» 70 κουβέρτες από την τελευταία αγορά.

31 Μαρτίου: χορηγείται έκπτωση 7% στο όφειλόμενο ποσό από το ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ» και εισπράττει η όφειλή του (άφαιρετικά πωλήσεων).

3 Ιουνίου: προμηθεύεται από τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΓΟΥ» Θεσσαλονίκης 4000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας με αυτές που έμπορεύεται. Η τιμή, που είναι δρχ. 1900 κατά κουβέρτα, διακανονίσθηκε ως εξής: κατέβαλε δρχ. 4.000.000, αποδέχθηκε συναλλαγματικές για δρχ. 600.000 και για το υπόλοιπο των 3.000.000 παραμένει χρεώστης.

Για την αγορά αυτή πλήρωσε ακόμα δρχ. 50.000 για άχθοφορικά, μεταφορικά και ασφάλιστρα.

6 Ιουνίου: επιστρέφονται στην «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΓΟΥ» Θεσσαλονίκης 150 κουβέρτες.

31 Αυγούστου: πωλεί σε διάφορες ξενοδοχειακές μονάδες 1000 κουβέρτες προς δρχ. 3000 κατά κουβέρτα και εισπράττει άμέσως την αξία τους, αφού παραχώρησε έκπτωση συνολικά 5%. Για την παράδοση των κουβερτών πλήρωσε διάφορα έξοδα δρχ. 15.000 (άφαιρετικά πωλήσεων).

10 Σεπτεμβρίου: πωλεί με πίστωση στην πλοιοκτήτρια εταιρεία «ΠΟΛΙΚΟΣ» 800 κουβέρτες προς δρχ. 2500 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών πλήρωσε έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 5000 (άφαιρετικά πωλήσεων).

20 Σεπτεμβρίου: μετά από συνεννόηση με τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΓΟΥ» Θεσσαλονίκης της καταβάλλει δρχ. 2.600.000 και εξοφλεί το χρέος της προς αυτήν (ή διαφορά άφαιρετική του κόστους).

28 Σεπτεμβρίου: πωλεί σε μετρητά και με έκπτωση 10% 1000 κουβέρτες στο οικότροφεο «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» προς δρχ. 2400 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών πληρώνει έξοδα αποστολής δρχ. 4000 (άφαιρετικά πωλήσεων).

29 Σεπτεμβρίου: η εταιρεία «ΠΟΛΙΚΟΣ» επιστρέφει 30 κουβέρτες και εξοφλεί την αξία των υπολοίπων 770 κουβερτών αφού πέτυχε έκπτωση 6% (άφαιρετικά πωλήσεων).

18 Οκτωβρίου: πωλεί στο «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ» Πειραιά 50 κουβέρτες προς δρχ. 2100 κατά κουβέρτα και εισπράττει άμέσως την αξία τους. Για την παράδοση των κουβερτών υποβλήθηκε σε έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 6000 (άφαιρετικά πωλήσεων).

15 Νοεμβρίου: πωλεί με πίστωση 200 κουβέρτες προς δρχ. 2600 κατά κουβέρτα στον έμπορο Λ. Μερσίνογλου.

20 Νοεμβρίου: προμηθεύεται 1000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας προς δρχ. 2000 κατά κουβέρτα από τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΓΟΥ» Θεσσαλονίκης με πίστωση.

5 Δεκεμβρίου: ο έμπορος Λ. Μερσίνογλου επιστρέφει 10 κουβέρτες και εξοφλεί την αξία των υπολοίπων, αφού πέτυχε έκπτωση 5% (άφαιρετικά πωλήσεων).

31 Δεκεμβρίου: Η «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΓΙΟΥ» Θεσσαλονίκης χορηγεί ειδική έκπτωση 1% επί του συνόλου των αγορών, που πραγματοποίησε από αυτήν ή επιχείρηση Γ. Κοτρώνης μέσα στο έτος (έκτακτο έσοδο).

Παρακολουθήσετε τις παραπάνω πράξεις, τηρώντας τό λογαριασμό «Έμπορεύματα»: α) ως τριπλό μικτό και β) ως πολλαπλό μικτό.

Κάνετε επίσης και την εκκαθάριση του λογαριασμού «Έμπορεύματα», έχοντας υπόψη ότι κατά την απογραφή καταμετρήθηκαν 2820 κουβέρτες, που αποτιμήθηκαν σε δρχ. 4.230.000.

4.5 Ό λογαριασμός «Έμπορεύματα» κατά τό διακανονισμό των αγοραπωλησιών.

Στό κεφάλαιο αυτό εξετάζουμε τις έγγραφές που πρέπει να πραγματοποιήσουν τά δύο πρόσωπα τής αγοραπωλησίας κατά τό διακανονισμό της.

Ό διακανονισμός μπορεί νά είναι άμεσος, π.χ. ό αγοραστής προσέρχεται, αγοράζει και παραλαμβάνει έμπορεύματα άξίας έστω δρχ. 10.000, και πληρώνει άμεσα τήν άξία τους ή ύπογράφει γραμμάτιο ή παραμένει χρεώστης.

Άς δοϋμε ποιές θά είναι οι έγγραφές τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.

α) Πωλητή:

			Ταμείο ή Γραμμάτια Είσπρακτέα ή Πελάτες Έμπορεύματα Πώληση...		10.000			10.000	
--	--	--	---	--	--------	--	--	--------	--

β) Αγοραστή:

			Έμπορεύματα Ταμείο ή Γραμμάτια πληρωτέα ή Προμηθευτές Αγορά...		10.000			10.000	
--	--	--	--	--	--------	--	--	--------	--

Μπορεί όμως ή αγοραπωλησία νά έκτελεσθεϊ διαφορετικά. Δηλαδή ό αγοραστής διαβιβάζει τήν παραγγελία στον πωλητή, που είναι σε άλλη πόλη και αυτός παραδίδει τό έμπόρευμα σε μία μεταφορική εταιρεία γιά άποστολή, παραλαμβάνοντας τή φορτωτική. Τή φορτωτική αυτή τή στέλνει άπευθείας στον αγοραστή, που μέ αυτήν παραλαμβάνει τό έμπόρευμά του.

Οι έγγραφές είναι άπλές και εύκολες.

α) Πωλητή:

Μετά την αποστολή της φορτωτικής και φυσικά την έκδοση του τιμολογίου:

			Πελάτες		10.000		10.000	
			Έμπορεύματα					

Όταν εισπράξει το αντίτιμο σέ μετρητά ή όταν παραλάβει έπιταγή ή γραμμάτιο:

			Ταμείο		10.000			
			ή					
			Έπιταγές εισπρακτέες					
			ή					
			Γραμμάτια εισπρακτέα					
			... Πελάτες				10.000	

β) Άγοραστή:

Μετά την παραλαβή, αν ή συναλλαγή έχει συμφωνηθεί νά γίνει μέ πίστωση:

			Έμπορεύματα		10.000			
			Προμηθευτές				10.000	
			...					

Μετά τό διακανονισμό του αντίτιμου καί ανάλογο πρός τήν περίπτωση:

			Προμηθευτές		10.000			
			Ταμείο				10.000	
			ή					
			Τράπεζα Κ.					
			ή					
			Γραμμάτια πληρωτέα					
			...					

Συμβαίνει όμως συχνά ο πωλητής μετά τή φόρτωση του έμπορεύματος νά παραδίδει τή φορτωτική σέ Τράπεζα (Κ) μέ έντολή νά φροντίσει αυτή γιά τήν είσπραξη τής αξίας της.

Έγγραφή πού θά ένεργήσει ο πωλητής μόλις παραδόσει τό φόρτίο γιά μεταφορά:

			Πελάτες		10.000			
			Έμπορεύματα				10.000	
			...					

Όταν παραδώσει τη φορτωτική στην Τράπεζα για είσπραξη:

			Φορτωτική στην Τράπεζα Κ για είσπραξη		10.000			
			Τιμολόγια σέ διακανονισμό				10.000	
								

Μετά την είδοποίηση της Τράπεζας ότι εισπράχθηκε η αξία της φορτωτικής και ότι τα δικαιώματά της είναι δρχ. 150:

			Τράπεζα Κ		9.850			
			Έξοδα είσπραξεως					
			Φορτωτικής		150			
			Φορτωτικές στην				10.000	
			Τράπεζα Κ για είσπραξη					
			 do					
			Τιμολόγια σέ					
			διακανονισμό		10.000			
			Πελάτες				10.000	
			...					

Μετά την είδοποίηση της Τράπεζας ότι ο αγοραστής αποδέχθηκε συναλλαγματική για τό σύνολο της αξίας δρχ. 10.000 και την παραλαβή της συναλλαγματικής: (Έξοδα Τράπεζας δρχ. 150).

			Γραμμάτια εισπρακτέα		10.000			
			Φορτωτικές στην				10.000	
			Τράπεζα Κ για είσπραξη					
								
			Έξοδα Τράπεζας		150			
			Τράπεζα Κ				150	
								

Καί θα ακολουθήσει η έγγραφη εξισώσεως τῶν λογαριασμῶν «Πελάτες» καί «Τιμολόγια σέ διακανονισμό»

Ἡ πράξη, ἀπλοποιώντας τά πράγματα, ἀπεικονίζει πολύ συχνά τήν περίπτωση αὐτή μέ τίς ἐξῆς δύο ἐγγραφές (δηλαδή τήν περίπτωση, ὅπου ὁ πωλητής παραδίδει τή φορτωτική σέ Τράπεζα γιά νά τήν εισπράξει αὐτή γιά λογαριασμό του).

Μετά τή φόρτωση:

			Πελάτες		10.000		
			Έμπορεύματα			10.000	

Μετά την είδοποίηση της Τράπεζας ότι εισπράχθηκε η αξία της φορτωτικής:

			Τράπεζα Κ.		9.850		
			Έξοδα εισπράξεως φορτωτικής		150		
			Πελάτες			10.000	
							

Οι έγγραφές του αγοραστή είναι απλές και εύκολες. Χρεώνει τό λογαριασμό «Έμπορεύματα» και πιστώνει τό λογαριασμό «Ταμείο» αν πλήρωσε μετρητά και παράλαβε τή φορτωτική, ή τό λογαριασμό «Γραμμάτια πληρωτέα», αν ο διακανονισμός έγινε με ύπογραφή γραμματίου.

Άσκησης.

1. Τήν 1η Δεκεμβρίου η Βιοτεχνία χειροποίητων ταπήτων «Η ΑΝΑΤΟΛΗ», πού έχει έδρα και έγκαταστάσεις στην Καστοριά, φορτώνει σέ παραλαβή του πελάτη της στην Άθήνα Κ. Ρούμπη τάπητες αξίας δρχ. 1.000.000 και αποστέλλει τά φορτωτικά έγγραφα μέ τήν Έμπορική Τράπεζα.

Στίς 9 Δεκεμβρίου η Έμπορική Τράπεζα πληροφορεί τή Βιοτεχνία ότι ο πελάτης της Κ. Ρούμπης προσήλθε και εξόφλησε τήν αξία της φορτωτικής και ότι τά έξοδα και ή προμήθειά της είναι δρχ. 350.

Διατυπώσετε τίς ήμερολογιακές έγγραφές της Βιοτεχνίας.

2. Ό Α. Άναστασιάδης έμπορος σίδηρου παρέδωσε σέ μεταφορά 2 τόννους ράβδων σίδηρου αξίας δρχ. 44.000 μέ προορισμό τήν Άλεξανδρούπολη, όπου θά τούς παραλάβει ο αγοραστής Κ. Νικολαΐδης. Τήν ίδια μέρα παρέδωσε επίσης στην Έθνική Τράπεζα τά φορτωτικά έγγραφα καθώς και συναλλαγματική όνομαστικής αξίας δρχ. 44.000 τήν όποία πρέπει νά αποδεχθεί ο πελάτης κατά τή συμφωνία τους.

Μετά πάροδο 5 ήμερών η Τράπεζα είδοποιεί τόν Ά. Άναστασιάδη ότι η συναλλαγματική έγινε δεκτή. Άκολουθως τήν επιστρέφει στον έκδότη, ο όποιος τήν παραλαμβάνει μετά δύο μέρες. Τά έξοδα της Τράπεζας είναι δρχ. 220.

Καθορίσετε τίς έγγραφές, πού πρέπει νά ένεργήσει τό λογιστήριο του Ά. Άναστασιάδη γιά νά καλύψει τό παραπάνω ιστορικό.

4.6 Προαγορές και Προπωλήσεις.

Γνωρίζομε ότι οι αγοραπωλησίες δέν είναι πάντα άμεσης εκτελέσεως. Πολλές φορές, ιδιαίτερα όταν λείπει από τήν αγορά ένα αγαθό και ένα φορτίο από αυτό φορτώνεται στο έξωτερικό γιά τήν έγχώρια αγορά, οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές κάνουν προαγορές γιά νά εξασφαλίσουν τήν ποσότητα πού θέλουν. Επίσης συχνά συμφωνείται ή παραγγελία ενώ ακόμη τό αγαθό δέν έχει κατασκευασθεί. Π.χ. έμπορος χάρτου προαγοράζει από έργοστάσιο χαρτοποιίας 10 τόννους χάρτου, γνωρίζοντας ότι τό έργοστάσιο θά χρειασθεί αρκετές εβδομάδες προκειμένου νά συμπληρώσει προηγούμενη παραγγελία.

Τίς προαγορές και τίς προπωλήσεις αντίστοιχα τίς παρακολουθούμε μέ λογαριασμούς τάξεως.

Θά παρακολουθήσομε τή λογιστική των προαγορών και των προπωλήσεων μέ τίς παρακάτω έφαρμογές:

Ὁ Α ἀγοράζει ἀπὸ τὸν Β 1000 κιλά ρύζι στὴν τιμὴ τῶν δρχ. 20 κατὰ κιλό μὲ τὴ συμφωνία ὁ διακανονισμός (παραλαβὴ ἐμπορεύματος καὶ καταβολὴ τοῦ τιμήματος) νὰ γίνει μετὰ ἀπὸ προθεσμία 2 μηνῶν.

Ὁ Α, μόλις καταρτισθεῖ ἡ σύμβαση, θὰ χρεώσῃ τὸ λογαριασμὸ «Προαγορές ἐμπορευμάτων» καὶ θὰ πιστώσῃ τὸ λογαριασμὸ «Προπωλητές ἐμπορευμάτων».

Ὁ Β ἀντίστοιχα θὰ χρεώσῃ τὸ λογαριασμὸ «Προαγοραστές ἐμπορευμάτων» καὶ θὰ πιστώσῃ τὸ λογαριασμὸ «Προπωλήσεις ἐμπορευμάτων».

Βέβαια μπορεῖ νὰ γίνει χρῆση καὶ εἰδικῶν λογαριασμῶν.

Ἡ σύμβαση ἐκτελεῖται στὸ χρόνο συμφωνίας.

Ὁ Α χρεώνει τὸ λογαριασμὸ «Ἐμπορεύματα» καὶ πιστώνει τὸ λογαριασμὸ «Ταμεῖο» ἐφόσον πληρώσῃ τὴν ἀξία τους σὲ μετρητά. Στὴ συνέχεια ἐνεργεῖ ἀντίθετη ἐγγραφὴ στοὺς λογαριασμοὺς τάξεως γιὰ τὴν ἐξίσωσή τους.

Ὁ Β χρεώνει τὸ λογαριασμὸ «Ταμεῖο», ἀφοῦ εἰσπράξῃ μετρητά, καὶ πιστώνει τὸ λογαριασμὸ «Ἐμπορεύματα». Μετὰ καταχωρίζει τὴν ἐγγραφὴ ἐξισώσεως τῶν λογαριασμῶν τάξεως.

Νὰ πῶς θὰ ἔχουν καὶ οἱ ἡμερολογιακὲς ἐγγραφές:

Ἐγγραφές τοῦ Α (προαγοραστή):

		Προαγορές ἐμπορευμάτων Προπωλητές ἐμπορευμάτων		20.000		20.000
		Προαγορά 1000 κιλῶν ρύζι πρὸς δρχ. 20 κατὰ κιλό				
		Ἐμπορεύματα Ταμεῖο		20.000		20.000
		Ἐκτέλεση συμβάσεως				
		Προπωλητές ἐμπορευμάτων Προαγορές ἐμπορευμάτων		20.000		20.000
		Τακτοποίηση λογαριασμῶν τάξεως				

Ἐγγραφές τοῦ Β (προπωλητή):

		Προαγοραστές Ἐμπορευμάτων Προπωλήσεις ἐμπορευμάτων		20.000		20.000
		Προπώληση 1000 κιλῶν ρύζι πρὸς δρχ. 20 τὸ κιλό				
		Ταμεῖο Ἐμπορεύματα		20.000		20.000
		Ἐκτέλεση συμβάσεως				
		Προπωλήσεις ἐμπορευμάτων Προαγοραστές ἐμπορευμάτων		20.000		20.000
		Τακτοποίηση λογαριασμῶν τάξεως				

Άκόμα μία εφαρμογή:

Ο έμπορος Δ προαγοράζει 5 τόννους καφέ από τον εισαγωγέα Κ προς δρχ. 180.000 κατά τόννο και προκαταβάλλει δρχ. 150.000.

Οι έγγραφες:

α) Προαγοραστή:

		Προαγορές έμπορευμάτων <u>Καφές</u>	900.000	900.000		
		Προπωλητές έμπο- ρευμάτων <u>Εισαγωγέας Κ</u>	900.000		900.000	
		...				
		Εισαγωγέας Κ. Λ/σμός τρεχούμενος Ταμείο		150.000		150.000
		...				

β) Προπωλητή:

		Προαγοραστές έμπορευμάτων <u>Δ</u>	900.000	900.000		
		Προπωλήσεις έμ- πορευμάτων <u>Καφές</u>	900.000		900.000	
		...				
		Ταμείο Δ.Λ/σμός τρεχού- μενος		150.000		150.000
		...				

Ο εισαγωγέας Κ παραδίδει 3 τόννους καφέ και είσπραττει την αξία τους δρχ. 540.000.

Οι έγγραφες:

α) Προαγοραστή:

		Έμπορεύματα <u>Καφές</u>	540.000	540.000		
		Ταμείο	540.000		540.000	
		...				
		Προπωλητές έμπορευμάτων <u>Εισαγωγέας Κ</u>	540.000	540.000		
		Προαγορές έμπο- ρευμάτων <u>Καφές</u>	540.000		540.000	
		...				

β) Προπωλητή:

		Ταμείο				
		Έμπορεύματα				
		<u>Καφές</u>	540.000	540.000		540.000
						
		Προπωλήσεις έμπορευμάτων				
		<u>Καφές</u>	540.000	540.000		
		Προαγοραστές έμπορευμάτων				
		<u>Δ</u>	540.000			540.000
						

Ο εισαγωγέας Κ. παραδίδει τούς υπόλοιπους δύο τόννους καί συμφιζώντας την προκαταβολή εισπράττει τή διαφορά.

Οι έγγραφες:

α) Προαγοραστή:

		Έμπορεύματα				
		<u>Καφές</u>	360.000	360.000		
		Ταμείο				210.000
		Εισαγωγέας Κ λογ/σμός				150.000
		τρεχούμενος				
						
		Προπωλητές έμπορευμάτων				
		<u>Εισαγωγέας Κ</u>	360.000	360.000		
		Προαγορές έμπορευμάτων				
		<u>Καφές</u>	360.000			360.000
						

β) Προπωλητή:

		Ταμείο				
		Δ. λ/σμός τρεχούμενος				
		Έμπορεύματα				
		<u>Καφές</u>	360.000	210.000		360.000
				150.000		

	Προπωλήσεις έμπορευμάτων	360.000	360.000		
	Καφές				
	Προαγοραστές				
	έμπορευμάτων			360.000	
	<u>Δ</u>	360.000			
					

Άσκησης.

1. Τα μεγάλα καταστήματα γενικού εμπορίου «Η ΑΡΤΕΜΙΣ» προαγοράζουν από τον Ιούνιο 100 θερμάστρες πετρελαίου στην τιμή των δρχ. 2000 κατά θερμάστρα από τη Βιομηχανία Θερμαστών Λαμίας «ΠΥΡΣΟΣ».

Για το σκοπό αυτόν έμβάζουν δρχ. 15.000, που εισπράττονται αυθημερόν από τη βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ».

Στις 20 Αυγούστου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει 60 θερμάστρες και εισπράττει την αξία τους.

Στις 25 Αυγούστου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει 30 θερμάστρες και εκδίδει συναλλαγματική προθεσμίας 30 ημερών και ονομαστικής αξίας δρχ. 63.000, που αποδέχεται ο αγοραστής.

Τήν 1η Σεπτεμβρίου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει το υπόλοιπο της παραγγελίας και εισπράττει δρχ. 5000 συμφηφίζοντας έτσι και το ποσό της προκαταβολής.

Ζητείται: Η ενημέρωση των βιβλίων, ημερολογίου και καθολικού, τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.

2. Ο βιβλιοπώλης Ε. Δαρζέντας προετοιμαζόμενος για την νέα σχολική χρονιά, προαγοράζει από το Μάιο 500 τσάντες σχολικές από τη Βιομηχανία ειδών ταξιδίου «Ο ΠΗΓΑΣΟΣ». Τιμή κατά τσάντα δρχ. 600.

Παράδοση τμηματική ως τις 31 Αυγούστου.

Η σύμβαση εκτελέσθηκε ως εξής:

10 Ιουλίου: παραδόθηκαν 200 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 50.000

22 Ιουλίου: παραδόθηκαν 100 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 70.000

5 Αυγούστου: παραδόθηκαν 150 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 30.000

19 Αυγούστου: παραδόθηκαν 50 τσάντες και εισπράχθηκε το υπόλοιπο.

Ζητείται: Η ενημέρωση των βιβλίων, ημερολογίου και καθολικού, τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.

4.7 Έμπορεύματα καθοδόν.

Η επιχείρηση σύμφωνα με τη γενική λογιστική αρχή οφείλει να παρακολουθεί τα περιουσιακά της στοιχεία όπουδήποτε και αν βρίσκονται αυτά. Έπομένως και τα έμπορεύματα που δέν είναι στην αποθήκη της ή στην αποθήκη κάποιου τρίτου για λογαριασμό της, αλλά ταξιδεύουν.

Αυτό δέν είναι σπάνια περίπτωση. Μπορούμε μάλιστα να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα:

Ο Έμπορος Γ. Αναργύρου από την Όρεσιάδα αγοράζει 1000 κιλά σύκα από την «ΣΥΚΙΚΗ» Καλαμάτας με τόπο παραδόσεως το κατάστημα του πωλητή (Καλαμάτα).

Αντιλαμβανόμαστε ότι για ένα περίπου δεκαήμερο, που θα χρειασθεί, ώστε τα έμπορεύματα του Γ. Αναργύρου να φθάσουν στις αποθήκες του, αυτά θα βρίσκονται σε μία ιδιόζουσα κατάσταση καθώς θα ταξιδεύουν προς αυτές.

Ας θυμηθούμε όμως και τους όρους cif και fob, που αναφέρονται στον τόπο παραδόσεως του εμπορεύματος.

Ὁ Ἀγγλος πωλητής, πού πώλησε χορτοκοπτικές μηχανές σέ Ἑλληνα εἰσαγωγέα μέ τόν ὄρο fob, ἔχει ὑποχρέωση νά τίς παραδώσει πάνω στό πλοῖο στό λιμάνι τῆς φορτώσεως. Αὐτό σημαίνει ὅτι θά ταξιθεύσουν μέ δαπάνες καί μέ εὐθύνη τοῦ Ἑλληνα εἰσαγωγέα.

Ὁ ἐξαγωγέας πού πώλησε ὑποδήματα σέ ἔμπορο Λισσαβώνας μέ ὑποχρέωση νά τά παραδώσει στό λιμάνι τῆς πόλεως αὐτῆς (ὄρος cif), ἐπιβαρύνεται μέ τά ἔξοδα καί τόν κίνδυνο τῆς ἀποστολῆς.

Τά ἐμπορεύματα λοιπόν, πού ταξιθεύουν ἢ μέ ἄλλα λόγια πού βρίσκονται στό δρόμο γιά τόν προορισμό τους, τά παρακολουθοῦμε μέ τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα καθοδόν».

Ἔτσι, στό παραπάνω παράδειγμα τῆς «ΣΥΚΙΚΗΣ», ὁ ἔμπορος Γ. Ἀναργύρου, ὅταν παραλάβει τό ἐμπόρευμα, θά χρεώσει τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα καθοδόν». Καί, ὅταν φθάσουν αὐτά στίς ἀποθήκες του, θά πιστώσει τό λογαριασμό αὐτὸν μεταφέροντάς τον στό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα».

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἡ «ΣΥΚΙΚΗ» εἶχε ὑποχρέωση νά παραδώσει τό ἐμπόρευμα στήν ἀποθήκη τοῦ Γ. Ἀναργύρου.

Ὅταν τά ἐμπορεύματα βγοῦν ἀπό τήν ἀποθήκη της καί παραδοθοῦν στό μεταφορέα, θά πιστώσει τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα» μέ τήν ἀξία τους καί θά χρεώσει ἰσόποσα τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα καθοδόν». Ὁ λογαριασμός αὐτός θά κλείσει ἀργότερα μέ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ταμεῖο» ἢ «Πελάτες» κλπ., ἀνάλογα πρὸς τό διακανονισμό.

Συνήθως χρησιμοποιοῦμε τό λογαριασμό σέ περιπτώσεις ἀνοίγματος πιστώσεων. Ἀπό τέτοια περίπτωση δανειζόμαστε καί τό παράδειγμα πού ἀκολουθεῖ.

Ἀνοίγουμε πίστωση μέ τήν Τράπεζα Πίστews ὑπὲρ τοῦ προμηθευτῆ μας Μονάχου Müller ἀξίας σέ δρχ. 100.000.

Ἡ ἐγγραφή:

		Πιστώσεις ἐξωτερικοῦ Ταμεῖο	100.000		100.000	
		Ἀνοίγμα πιστώσεως				

Ἡ Τράπεζα Πίστews μᾶς παραδίδει τά φορτωτικά ἐγγραφα:

		Ἐμπορεύματα καθοδόν	100.000		100.000	
		Πιστώσεις ἐξωτερικοῦ Παραλαβὴ φορτωτικῶν...				

Μετά τήν παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων:

		Ἐμπορεύματα καθοδόν	100.000		100.000	
		Ἀφίξη καί παραλαβὴ ἐμπορευμάτων				

4.9.1 Ένεχυρίαση έμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται στις αποθήκες της επιχείρησης.

Ξέρομε ότι για να συσταθεί τό ένεχυρο πρέπει τά έμπορεύματα νά παραδοθοῦν σ' αὐτόν πού θά χορηγήσει τήν πίστωση, π.χ. στήν Τράπεζα. Αὐτό γίνεται εἴτε μέ τή μεταφορά τῶν έμπορευμάτων σέ αποθήκη τῆς Τράπεζας εἴτε μέ τή παράδοση στήν Τράπεζα τῶν κλειδιῶν τῆς αποθήκης τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπου βρίσκονται τά έμπορεύματα κλπ.

Στή περίπτωση αὐτή, ὅπως καταλαβαίνει κανεῖς, πρέπει νά ἀνοίξουμε ἓνα λογαριασμό μέ κατάλληλο τίτλο, ὅπως π.χ. «Έμπορεύματα στήν Τράπεζα... γιά ένεχυρο» καί νά τόν χρεώσουμε μέ τήν ἀξία τῶν έμπορευμάτων πού ένεχυριάζονται.

Φυσικά θά πιστώσουμε μέ τήν ἴδια ἀξία τό λογαριασμό «Έμπορεύματα».

Ἀργότερα, όταν τό δάνειο ἐξοφληθεῖ καί τό ένεχυρο ἀποσβεσθεῖ, τά έμπορεύματα θά παραληφθοῦν ἀπό τήν ἐπιχείρηση. Τότε θά χρεωθεῖ ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα» μέ τήν ἀξία τῶν ἐπιστρεφόμενων έμπορευμάτων καί θά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα στήν Τράπεζα γιά ένεχυρο» μέ τήν αὐτή ἀξία, ὅποτε θά ἐξισωθεῖ.

Ἄς δοῦμε ἓνα παράδειγμα:

Υποθέτομε ὅτι ἡ ἐπιχείρηση... ένεχυριάζει έμπορεύματα ἀξίας δρχ. 500.000 καί δανείζεται δρχ. 350.000 ἀπό τήν Τράπεζα Ε πού παρεκράτησε τόκους δρχ. 10.000.

Θά πρέπει νά ένεργήσει τίς παρακάτω ἐγγραφές:

		Έμπορεύματα στήν Τράπεζα Ε γιά ένεχυρο	500.000		500.000	
		Έμπορεύματα				
		Σύσταση ένεχύρου				
		Ταμείο				
		Τόκοι χρεωστικοί	340.000			
		Τράπεζα Ε λ/σμός δανείου μέ ένεχυρο	10.000			
		Δάνειο μέ ένεχυρο έμπορευμάτων			350.000	

Δεχόμαστε στή συνέχεια ὅτι ἡ ἐπιχείρηση ἐξόφλησε τό δάνειο καί παρέλαβε τά έμπορεύματα πού εἶχε ένεχυριάσει.

Οἱ ἐγγραφές:

		Τράπεζα Ε λ/σμός δανείου μέ ένεχυρο	350.000		350.000	
		Ταμείο				
		Έξοφληση δανείου				
		Έμπορεύματα	500.000		500.000	
		Έμπορεύματα στήν Τράπεζα Ε γιά ένεχυρο				
		Παραλαβή ένεχυριασμένων έμπορευμάτων				

Μετά τις έγγραφές αυτές ο λογαριασμός «Έμπορεύματα στην Τράπεζα Ε για έ-
νέχυρο» εξισώνεται και πολύ σωστά, εφόσον τό ένέχυρο έχει αποσβεσθεί.

4.9.2 Ένεχυρίαση έμπορευμάτων όταν αυτά βρίσκονται αποθηκευμένα στις Γενι- κές Άποθήκες.

Εϊδική περίπτωση αποτελούν τὰ έμπορεύματα πού βρίσκονται στίς Γενικές Άποθήκες και πρόκειται νά ένεχυριασθούν. Γιά τήν περίπτωση αυτή δέν χρειάζε-
ται νά παραδοθούν τὰ έμπορεύματα στόν Πιστωτικό Όργανισμό. Ό ιδιοκτήτης
τών έμπορευμάτων έχει στά χέρια του τό δίδυμο τίτλο, αποθετήριο και ένεχυρό-
γραφο, πού παρέλαβε όταν παρέδωσε τὰ έμπορεύματα του γιά αποθήκευση στίς
Γενικές Άποθήκες. Έχει λοιπόν τήν εύχρεια, όπως ξέρομε, νά ένεχυριάσει τὰ έμ-
πορεύματα του, χωρίς αυτά νά μετακινηθούν από τίς Γενικές Άποθήκες, μεταβιβά-
ζοντας μέ όπισθογράφηση τό ένεχυρόγραφο στό δανειστή.

“Ας εξετάσουμε τίς έγγραφές μέ ένα παράδειγμα.

Υποθέτομε ότι ό έμπορος Κ. Κλέαρχος έχει στίς Γενικές Άποθήκες έμπορεύμα-
τα αξίας δρχ. 1.000.000 και ότι δανείζεται από τήν Έθνική Τράπεζα μέ ένέχυρο τὰ
έμπορεύματα αυτά δρχ. 600.000, ποσό από τό όποιο ή Τράπεζα παρακρατεί γιά
τόκους δρχ. 5000.

Θά ένεργήσει τήν έγγραφή:

		Ταμείο		595.000	
		Τόκοι χρεωστικοί		5.000	
			Ένεχυρόγραφα πληρωτέα		600.000
		Δάνειο ΕΤΕ μέ ένέχυρο έμπορευμάτων			

“Όταν εξοφλήσει τό δάνειο, τότε θά χρεώσει τό λογαριασμό «Ένεχυρόγραφα
πληρωτέα» μέ πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» και θά παραλάβει τό ένεχυρό-
γραφο. Έτσι, διαθέτοντας αποθετήριο και ένεχυρόγραφο, αποκαθίσταται στην έ-
ξουσία τών έμπορευμάτων του και μπορεί νά τὰ παραλάβει από τίς Γεν. Άποθήκες.

4.9.3 Ένεχυρίαση έμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται καθοδόν.

“Η περίπτωση αυτή είναι γνωστή και ως προκαταβολή σέ φορτωτικές. “Ας δα-
νεισθοῦμε έδώ γνώσεις από τήν Τεχνική τών Συναλλαγών, γιά νά γίνουν κατανοη-
τά όσα αναφέρονται στή συνέχεια.

“Όταν ό πωλητής ετοιμάσει τήν παραγγελία και τήν παραδώσει στό μεταφορέα
γιά τήν αποστολή, συγκεντρώνει όλα τὰ φορτωτικά έγγραφα, δηλαδή φορτωτική,
άσφαλιστήριο, τιμολόγιο κ.ά. και τὰ μεταβιβάζει μέ όπισθογράφηση σέ διαταγή
μις Τράπεζας, ή όποια αποκτά έτσι δικαίωμα νόμιμου ένέχυρου πάνω στά έμ-
πορεύματα πού ταξιδεύουν. Μέ τόν τρόπο αυτόν ή Τράπεζα χορηγεί στόν πωλητή
προκαταβολή περίπου 60-80% τής αξίας τών έμπορευμάτων.

“Ακολουθως ή Τράπεζα μέ τόν έπιτόπιο άνταποκριτή της είδοποιεί τόν αγορα-
στή νά παραλάβει τὰ φορτωτικά έγγραφα, αφού βέβαια εξοφλήσει τήν αξία τους.

“Ας δοῦμε τώρα λογιστικῶς πῶς θά παρακολουθήσουμε τή σειρά αὐτή τῶν γεγονότων στά βιβλία τοῦ πωλητῆ.

Οἱ συναλλαγές:

α) Ἐκδότηση τιμολογίου καί παράδοση τῶν ἐμπορευμάτων γιά τή μεταφορά τους στόν ἀγοραστή (ἀξία ἐμπορευμάτων δρχ. 400.000):

		Πελάτες		400.000		
		Πώληση...	Ἐμπορεύματα			400.000

β) Παράδοση φορτωτικῶν ἐγγράφων καί εἴσπραξη προκαταβολῆς δρχ. 250.000:

		Φορτωτικές στήν Τράπεζα... γιά εἴσπραξη	Τιμολόγια σέ διακανονισμό	400.000		400.000
		Παράδοση ἐγγράφων				
		Ταμείο	Τράπεζα... λ/σμός προκαταβολῶν	250.000		250.000
		Προκαταβολή σέ φορτωτικά...				

γ) Κατά τήν ἐκκαθάριση καί ἀφοῦ ἡ Τράπεζα παρακρατῇ δρχ. 8000 γιά ἔξοδά της καί πληρώσει τή διαφορά:

		Τράπεζα... λ/σμός προκαταβολῶν		250.000		
		Ἐξοδα Τράπεζας		8.000		
		Ταμείο		142.000		
		Φορτωτικές στήν Τράπεζα... γιά εἴσπραξη				400.000
		Τακτοποίηση φορτωτικῶν...				
		Τιμολόγια σέ διακανονισμό	Πελάτες	400.000		400.000
		Διακανονισμός τιμολογίου				

Ἀσκήσεις.

1. Ἡ ἐπιχείρηση Χ ἔχει στήν ἀποθήκη της ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 1.000.000. Ἀπό τά ἐμπορεύματα αὐτά στέλνει στόν ἀντιπρόσωπό της Π. Παναγιώτου ποσότητα ἀξίας δρχ. 700.000, γιά νά τά πωλήσει. Κατά τήν ἀποστολή αὐτή δαπάνησε 5000 γιά ἀσφάλιστρα καί 23.000 γιά μεταφορικά. Ὁ Π. Παναγιώτου ἐπέστρεψε ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 50.000 καί πώλησε ποσότητα ἀπό τήν ὁποία εἰσέπραξε δρχ. 600.000.

Ζητείται: α) η παρακολούθηση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία της επιχείρησης Χ, β) η έκκαθαρση του λογαριασμού «Έμπορεύματα σε τρίτους για πώληση», αν λάβετε υπόψη σας ότι από την απογραφή προέκυψαν τέτοια έμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000.

2. Υποθέσετε ότι η επιχείρηση, στην οποία εργάζεσθε, έχει στο τελωνείο υφάσματα για έκτελωνισμό αξίας δρχ. 3.000.000. Τα υφάσματα αυτά απεικονίζονται στο λογαριασμό «Έμπορεύματα σε τελωνείο».

Δεχόμαστε τα παρακάτω:

α) Τα υφάσματα μεταφέρονται μισά στις Γενικές Αποθήκες και μισά στις αποθήκες της επιχείρησης. Για ένοικιο χώρο των Γεν. Αποθηκών πληρώνονται δρχ. 10.000 και για μεταφορικά δρχ. 20.000, που βαρύνουν κατά 50% τα έμπορεύματα των Γεν. Αποθηκών και κατά 50% τα λοιπά.

β) Η επιχείρηση ενεχυριάζει το σύνολο των εμπορευμάτων, που βρίσκονται στις Γεν. Αποθήκες, και εισπράττει δάνειο δρχ. 1.000.000, μείον τόκοι κλπ. δρχ. 10.000.

γ) Η επιχείρηση παραδίδει στην Τράπεζα Έπαγγελματικής Πίστωσης έμπορεύματα από τις αποθήκες της αξίας δρχ. 800.000 και εισπράττει δάνειο δρχ. 500.000, μείον τόκοι κλπ. δρχ. 7000.

δ) Η επιχείρηση εξοφλεί τα δάνεια και παραλαμβάνει όλα άνεξαιρέτως τα έμπορεύματά της στην αποθήκη της.

Δώστε τις ημερολογιακές εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις. Κάνετε επίσης και τη μεταφορά στους λογαριασμούς που πρέπει.

3. Έχετε μόλις παραδώσει 10 μοτοποδήλατα συνολικής αξίας δρχ. 200.000 σε μεταφορέα για την αποστολή τους σε πελάτη σας και έχετε στα χέρια σας τα φορτωτικά έγγραφα. Παραδίδετε λοιπόν τα έγγραφα αυτά στην Τράπεζα Πίστωσης και σās χορηγεί προκαταβολή επί της αξίας δρχ. 140.000.

Μετά από μία εβδομάδα γίνεται η έκκαθάριση και η Τράπεζα σās καταβάλλει τη διαφορά, αφού υπολογίσει όμως και δικά της έξοδα καθώς και προμήθεια δρχ. 700.

Δώστε τις ημερολογιακές εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις. Κάνετε επίσης και τη μεταφορά στους λογαριασμούς που πρέπει.

4.10 Η λογιστική λιανικών πωλήσεων.

Σοβαρές δυσκολίες αντιμετωπίζει η διοίκηση των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου κατά την παρακολούθηση της κινήσεως των διαφόρων εμπορευμάτων και την άσκηση του ελέγχου.

Η ποικιλία των ειδών και ο ζωηρός ρυθμός των συναλλαγών δημιουργούν πρόσφορο κλίμα για καταχρήσεις ή κλοπές. Για να καταλάβουμε την έκταση και τη σοβαρότητα του προβλήματος, ας φαντασθούμε ένα κατάστημα ειδών νευτερισμών, όπου πωλούνται από γραβάτες και μανδήλια έως τσάντες γυναικείες και αρώματα, σε μία ώρα αιχμής, δηλαδή μεγάλης κινήσεως.

Η λογιστική διαθέτει ένα τρόπο παρακολουθήσεως, που είναι αρκετά αποτελεσματικός. Ας τον γνωρίσουμε:

Χωρίζεται το κατάστημα σε τμήματα και σε κάθε τμήμα ορίζεται ένας υπάλληλος υπεύθυνος, στον οποίο παραδίδονται από την κεντρική αποθήκη όλα τα είδη του τμήματός του. Η χρέωση γίνεται με την τιμή πωλήσεως. Οι εισπράξεις, που πραγματοποιεί κάθε τμήμα από τις πωλήσεις, παραδίδονται στο κεντρικό ταμείο και πιστώνεται με το ποσό αυτών το τμήμα που τις παρέδωσε.

Έτσι ο υπεύθυνος κάθε τμήματος πρέπει να παραδώσει τόσες εισπράξεις, όσο και το ύψος της χρεώσεως μία και η χρέωση έγινε στην τιμή πωλήσεως.

Όλα όμως τα παραπάνω θα γίνουν ασφαλώς κατανοητά με μεγαλύτερη εύκολία, αν παρακολουθήσουμε την παρακάτω εφαρμογή.

Η επιχείρηση «ΩΡΙΩΝ» εμπορεύεται είδη ύαλοπωλείου. Στο κατάστημά της έχει τα παρακάτω τμήματα:

- Τμήμα Α: μαγειρικών σκευών
- Τμήμα Β: διακοσμητικών ειδών πορσελάνης
- Τμήμα Γ: σερβίσιων.

Στίς 2 Ιανουαρίου παραδίδει στον υπεύθυνο κάθε τμήματος είδη αξίας, σέ τιμές πωλήσεως, ως εξής:

- Τμήμα Α (μαγειρικών σκευών) δρχ. 130.000
- Τμήμα Β (διακοσμητικών ειδών πορσελάνης) δρχ. 800.000
- Τμήμα Γ (σερβίσιων) δρχ. 520.000.

Μετά τήν παράδοση αυτή τών ειδών πρέπει νά γίνει ή χρέωση τών τμημάτων.

Νά ή έγγραφή:

		Τμήμα Α		130.000		
		Τμήμα Β		800.000		
		Τμήμα Γ		520.000		
			Έμπορεύματα γιά πώληση			1.450.000
		Χρέωση τμημάτων				

Καθώς μπορεί νά παρατηρήσει κανείς, πιστώνεται ένας λογαριασμός «Έμπορεύματα γιά πώληση» καί ὄχι ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα».

Οἱ ἡμερήσιες πωλήσεις κατά τμήματα εἶναι οἱ εξής:

2/1 Τμήμα Α δρχ. 40.000, Τμήμα Β δρχ. 110.000, Τμήμα Γ δρχ. 60.000.

3/1 Τμήμα Α δρχ. 66.000, Τμήμα Β δρχ. 150.000, Τμήμα Γ δρχ. 30.000.

Οἱ εἰσπράξεις παραδίδονται στό τέλος τῆς ἡμέρας, ὁπότε πιστώνονται τά τμήματα. Οἱ σχετικές ἐγγραφές εἶναι οἱ εξής:

		Ταμείο	2	210.000		
		Τμήμα Α			40.000	
		Τμήμα Β			110.000	
		Τμήμα Γ			60.000	
		Έμμερήσια εἰσπραξη	3			
		Ταμείο		246.000		
		Τμήμα Α			66.000	
		Τμήμα Β			150.000	
		Τμήμα Γ			30.000	
		Έμμερήσια εἰσπραξη				

Περιοδικά, κατά ἐβδομάδα ἢ μήνα, γίνεται ἀπογραφή καί διαπιστώνονται τά εἶδη πού ἔχουν πωληθεῖ, ὁπότε χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα γιά πώληση» μέ τήν ἀξία τους καί πιστώνεται ὁ λογαριασμός «Έμπορεύματα» ἢ «Πωλήσεις».

Ἡ ἐγγραφή γιά ἀξία πωληθέντων δρχ. 1.200.000 θά εἶναι:

		Έμπορεύματα γιά πώληση		1.200.000		
		Πωλήσεις...	Έμπορεύματα			1.200.000

Άσκσεις.

1. Τό Έμπορικό κατάστημα του Θ. Θεοδωρίδη έχει τὰ παρακάτω τμήματα:

Τμήμα Α. Ήλεκτρικῶν πλυντηρίων

Τμήμα Β. Ήλεκτρικῶν ψυγείων

Τμήμα Γ. Ήλεκτρικῶν κουζινῶν

Τὴν 1η Φεβρουαρίου παραδίδονται στὸν ὑπεύθυνο κάθε τμήματος εἶδη ἀξίας ὡς ἑξῆς:

Τμήμα Α δρχ. 500.000

Τμήμα Β δρχ. 300.000

Τμήμα Γ δρχ. 400.000

Οἱ πωλήσεις τῶν τμημάτων κατὰ τὸ πρῶτο δεκαήμερο ἦταν ὡς ἑξῆς:

1 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 50.000, Τμήμα Β δρχ. 40.000, Τμήμα Γ δρχ. 30.000

4 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 80.000, Τμήμα Β δρχ. 60.000, Τμήμα Γ δρχ. 20.000

7 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 20.000, Τμήμα Β δρχ. 10.000, Τμήμα Γ δρχ. —

10 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 40.000, Τμήμα Β δρχ. 90.000, Τμήμα Γ δρχ. 5.000

Μέ τὰ παραπάνω δεδομένα νὰ γίνει ἡ λογιστικὴ παρακολούθηση τῶν λιανικῶν πωλήσεων.

Υποδείξτε ἐπίσης τί πρέπει νὰ γίνει ἀν ἡ περιοδικὴ ἀπογραφή ἀπέδειξε ὅτι παραμένουν ἀπώλητα ἔμπορεύματα συνολικῆς ἀξίας δρχ. 755.000.

2. Τό κατάστημα εἰδῶν... ἔχει τέσσερα τμήματα:

Τμήμα Α.....

Τμήμα Β.....

Τμήμα Γ.....

Τμήμα Δ.....

Συμπληρώσετε τὰ κενὰ κατὰ τὴν κρίση σας καὶ ὑποδείξτε μέ ἀριθμητικὰ δεδομένα δικά σας, πῶς γίνεται ἡ λογιστικὴ τῶν λιανικῶν πωλήσεων.

4.11 Λογιστικὴ ὑλικῶν συσκευασίας.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὶς περισσότερες περιπτώσεις τὰ ἔμπορεύματα, πού πωλοῦνται, παραδίδονται μέ κάποια συσκευασία. Ἡ συσκευασία παρουσιάζεται μέ διάφορες μορφές καὶ ἔχει σχέση μέ τὴ φύση τοῦ ἔμπορεύματος. Γιά τὴ συσκευασία χρησιμοποιοῦνται διάφορα ὑλικά, ὅπως χαρτί περιτυλίγματος, σπάγγοι, χαρτοκιβώτια, πλαστικά ἢ γυάλινα δοχεῖα, σάκκοι, βαρέλια, πλαστικές φιάλες κλπ.

Τὰ ὑλικά συσκευασίας μποροῦμε νὰ τὰ κατατάξομε σέ τρεῖς κατηγορίες: α) σ' ἐκεῖνα, πού πωλοῦνται μαζί μέ τὸ ἔμπόρευμα ἢ πού προσφέρονται ἀπὸ τὴν ἐπιχείρηση, π.χ. χαρτοκιβώτια, σάκκοι, πλαστικά δοχεῖα, χαρτί περιτυλίγματος, σπάγγοι κλπ., β) σ' ἐκεῖνα, πού ἔχουν κάποια ἀξία καὶ ἡ ἐπιχείρηση τὰ ἐκμεταλλεύεται πωλώντας τα ἰδιαίτερα, γ) σ' ἐκεῖνα, πού ἐπαναχρησιμοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση καὶ γιά τὰ ὁποῖα ζητᾷ ἀπὸ τὸν ἀγοραστή νὰ τὰ ἐπιστρέψει, π.χ. βαρέλια γιά ὑγρὰ καύσιμα, φιάλες γυάλινες ἱαματικῶν νερῶν κλπ.

Ἄς δοῦμε τώρα πῶς παρακολουθοῦμε τὴ διακίνηση τῶν ὑλικῶν αὐτῶν μέ τὴ λογιστικὴ.

Ἀναφερόμαστε στὴν πρώτη περίπτωση, ὅπου τὰ ὑλικά πωλοῦνται μαζί μέ τὸ ἔμπόρευμα ἢ προσφέρονται ἀπὸ τὴν ἐπιχείρηση.

Αὐτὰ παρακολουθοῦνται μέ τὸ λογαριασμὸ «Υλικά συσκευασίας», πού χρεώνεται μέ τίς ἀγορές τῶν ὑλικῶν αὐτῶν. Ὅπως εἶναι φυσικὸ, ἡ ἐπιχείρηση χρησιμοποιεῖ ἀπὸ αὐτὰ κατὰ τὴ λειτουργία της. Στὸ τέλος ὁμως τῆς χρήσεως ἐνεργεῖ ἀπογραφή γιά νὰ διαπιστωθοῦν αὐτὰ πού χρησιμοποιήθηκαν. Προσδιορίζομε τὴν ἀξία τους καὶ μέ αὐτὴ χρεώνομε τὸ λογαριασμὸ «Υλικά συσκευασίας ἀναλωθέντα» πού μεταφέρεται στὸ τέλος τῆς χρήσεως στὴ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ἀποτε-

λέσματα χρήσεως» ή του λογαριασμού έκμεταλλεύσεως εφόσον τηρείται τέτοιος λογαριασμός.

Παράδειγμα. Σύνολο αγορών υλικών συσκευασίας δρχ. 50.000. Κατά τό τέλος της χρήσεως βρίσκονται αδιάθετα υλικά αξίας δρχ. 15.000· ἄρα χρησιμοποιήθηκαν υλικά συσκευασίας αξίας δρχ. 35.000.

Οἱ ἐγγραφές:

		Υλικά συσκευασίας ἀναλωθέντα	35.000		35.000	
		Υλικά συσκευασίας Υπολογισμός ἐξόδου συσκευασίας				
		Αποτελέσματα χρήσεως Υλικά συσκευασίας ἀναλωθέντα	35.000		35.000	
		Μεταφορά...				

Περνάμε τώρα στήν περίπτωση ὅπου τά υλικά συσκευασίας ἔχουν ἀξία καί πω-
λοῦνται ἀπό τήν ἐπιχείρηση π.χ. βαρέλια πού ἡ ἀξία τους χρεώνεται ξεχωριστά ἀπό
τό βερνίκι ἢ τό ὑγρό καύσιμο πού περιέχουν.

Ἐδῶ δέν ἔχομε δυσκολίες. Τηροῦμε ἕνα λογαριασμό γιά τά υλικά αὐτά μέ τίτλο
«Υλικά συσκευασίας», πού θά κινεῖται ὅπως ὁ λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» καί
πού στό τέλος τῆς χρήσεως θά χρειάζεται ἐκκαθάριση, ἂν τηρεῖται μικτός. Δέν λη-
σμονοῦμε ὅτι τά υλικά συσκευασίας μοιάζουν μέ εἶδη ἐμπορευμάτων, ἀπό τά ὁ-
ποῖα μπορεῖ νά ἀποκομίσει κέρδος ἡ ἐπιχείρηση.

Νά ἕνα σχετικό παράδειγμα:

Ἀγοράζομε 1700 κιλά λάδι πρὸς δρχ. 80 κατὰ κιλό. Γιά τή συσκευασία του ἀ-
γοράζομε ἐπίσης 100 δοχεῖα πρὸς δρχ. 40 κατὰ δοχεῖο.

Οἱ ἐγγραφές:

		Ἐμπορεύματα Ταμεῖο	136.000		136.000	
						
		Υλικά συσκευασίας Ταμεῖο	4.000		4.000	
						

Υποθέτομε ὅτι πωλοῦμε τό 1/2 τῆς ποσότητας τοῦ λαδιοῦ πρὸς δρχ. 90 κατὰ
κιλό. Χρεώνομε ἐπίσης καί 50 δοχεῖα πρὸς δρχ. 50 κατὰ δοχεῖο.

Οἱ ἐγγραφές:

		Ταμείο		76.500		76.500	
		Έμπορεύματα					
							
		Ταμείο		2.500		2.500	
		Υλικά συσκευασίας					
							

Καθώς βλέπομε οι δύο λογαριασμοί «Έμπορεύματα» καί «Υλικά συσκευασίας» περιέχουν καί τό ἀποτέλεσμα ἀπό τή παραπάνω συναλλαγή, δηλαδή ἔγιναν μικτοί. Ἡ ἐκκαθάριση καί ὁ προσδιορισμός τοῦ ἀποτελέσματος πού θά ἀκολουθήσουν γίνεται κατὰ τά γνωστά.

Μένει νά δοῦμε τή σοβαρότερη περίπτωση, ὅπου τά ὑλικά συσκευασίας πρέπει νά ἐπιστραφοῦν, γιά νά ξαναχρησιμοποιηθοῦν, ὅπως συμβαίνει μέ τίς λαμαρίνες τῶν διαφόρων γλυκισμάτων, πού ἐπιστρέφονται στή βιοτεχνία ζαχαροπλαστικής ἀπό τά καταστήματα πού σερβίρουν γλυκά, ἢ μέ τίς γυάλινες φιάλες μπίρας ἢ ἄλλων ποτῶν κλπ.

Παράδειγμα. Ἡ Ἐνωση Οἰνοπαραγωγῶν Σάμου ἐπώλησε μέ πίστωση στόν ἔμπορο Καψή στήν Ἀθήνα 5000 κιλά κρασί ποιότητος... σέ γυάλινες φιάλες περιεκτικότητας ἐνός κιλοῦ. Ἀξία κρασιοῦ δρχ. 200.000. Ὁ ἀγοραστής εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἐπιστρέψει τίς φιάλες, πού καθεμιά στοιχίζει δρχ. 5, ἢ νά πληρώσει τήν ἀξία τους.

Ἄς δοῦμε πρῶτα τίς ἐγγραφές τῆς Ἐνώσεως Οἰνοπαραγωγῶν Σάμου.

		Πελάτες		200.000			
		Καψῆς	200.000			200.000	
		Έμπορεύματα					
		Πώληση...					
		Υλικά συσκευασίας					
		σέ πελάτες		25.000		25.000	
		Υλικά συσκευασίας					
		Φιάλες 1 κιλοῦ τεμ. 5000 X					
		δρχ. 5					

Καθώς παρατηροῦμε, μέ τό λογαριασμό «Υλικά συσκευασίας σέ πελάτες» ξεχωρίσαμε καί παρακολουθοῦμε τίς γυάλινες φιάλες πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τήν ἐπιχείρηση.

Βέβαια, ὅταν ἐπιστραφοῦν οἱ φιάλες, θά γίνει ἡ ἀντίθετη ἐγγραφή, κατὰ τήν ὁποία θά χρεωθεῖ ὁ λογαριασμός «Υλικά συσκευασίας» καί θά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «Υλικά συσκευασίας σέ πελάτες».

Καί τώρα ἡ σειρά τοῦ ἀγοραστή.

Παραλείπομε τήν ἐγγραφή πού θά κάνει γιά τήν ἀγορά τοῦ κρασιοῦ, καί ἀναφέ-

ρομε τήν έγγραφή, πού θά ακολουθήσει άμέσως γιά νά έπισημάνει τήν ύποχρέωσή του γιά έπιστροφή τών φιαλών.

			Ύλικά συσκευασίας γιά έπιστροφή Δικαιούχοι ύλικών συσκευασίας 5.000 φιάλες πρός λ.ι. : 1		5.000		5.000	
--	--	--	--	--	-------	--	-------	--

“Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά έγγραφή σέ λογαριασμούς τάξεως. Μέ τήν έπιστροφή τών φιαλών στήν Ένωση Οίνοπαραγωγών Σάμου θά καταχωρίσομε αντίθετη έγγραφή τοῦ λογαριασμοῦ τάξεως, ὅπως ἔχομε μάθει.

Άσκσεις.

1. Έμπορος άποικιακῶν ειδῶν άγόρασε σπάγγους, πλαστικά σακκουλάκια καί χαρτί περιτυλίγματος συνολικής άξίας δρχ. 170.000. Στό τέλος τῆς χρήσεως βρῆκε στή άποθήκη του ὅτι παραμένουν άκόμα άπό αυτά ύλικά συσκευασίας άξίας δρχ. 15.000.

Ποιές ήμερολογιακές έγγραφές θά ένεργήσει;

2. Η Λακωνική Έλαιουργία άγόρασε 40 βαρέλια πρός δρχ. 600 κατά βαρέλι. Δεχόμεστε ὅτι πώλησε 4000 κιλά λάδι καί χρησιμοποίησε γι' αυτό 20 βαρέλια μέ τόν ὅρο τῆς έπιστροφῆς άπό τόν άγοραστή. Τά βαρέλια πράγματι έπιστρέφονται κατά τή συμφωνία. Ποιές ήμερολογιακές έγγραφές θά ένεργήσουν άγοραστής καί πωλητής γιά τή διακίνηση τών βαρελιῶν;

3. Γιά τή διάθεση τών μήλων έμπορος φρούτων χρησιμοποιεῖ ξύλινα καφάσια, τά ὁποῖα χρεώνει παράλληλα μέ τήν άξία τών μήλων. Τά καφάσια, πού άγόρασε μέσα στή χρήση, εἶναι συνολικής άξίας δρχ. 240.000 καί ἡ άξία τους φέρεται στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ύλικά συσκευασίας». Άπό τήν πώληση τών ύλικῶν αὐτῶν ὁ έμπορος εἰσέπραξε δρχ. 180.000, σύμφωνα μέ τήν πίστωση τοῦ παραπάνω λογαριασμοῦ. Υποθέτομε ὅτι ἡ άπογραφή απέδειξε άπόθεμα άξίας δραχμῶν 80.000. Ποιό τό άποτέλεσμα άπό τήν έκμετάλλευση τών ύλικῶν αὐτῶν συσκευασίας; (ήμερολογιακή έγγραφή άπαραιτήτη).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ

5.1 Γενικά.

Ἡ σημασία τῶν συναλλαγματικῶν ἢ τῶν γραμματίων εἰς διαταγή στή σύγχρονη οἰκονομία εἶναι καί μεγάλη καί γνωστή. Σήμερα μπορούμε νά πούμε ὅτι δέν ὑπάρχει ἐπιχείρηση πού νά μήν ἔχει στό χαρτοφυλάκιό της ἢ νά μήν ἔχει συναλλαγεῖ μέ τούς πιστωτικούς αὐτούς τίτλους.

Στό κεφάλαιο αὐτό θά ἐξετάσουμε τή λογιστική τῶν συναλλαγματικῶν καί γραμματίων, τίς ὁποῖες θά ἀπεικονίζουμε μέ τούς λογαριασμούς «Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες» ἢ «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ἀνάλογα μέ τήν περίπτωση. Βέβαια δέν εἶναι σφάλμα ἡ χρησιμοποίηση τοῦ λογαριασμοῦ «Γραμμάτια εἰσπρακτέα» ἢ «Γραμμάτια πληρωτέα», πού καί στήν πράξη συνηθίζεται καί στό βιβλίο αὐτό πολλές φορές ἔχει ἀναφερθεῖ.

Ἐπειδή τό θέμα παρουσιάζει μεγάλη περιπτωσιολογία καί γιά λόγους καθαρά διδακτικούς, θά ἐπιχειρήσουμε τήν ἀνάπτυξή του στίς ἀκόλουθες παραγράφους.

- λογιστική συναλλαγματικῶν εἰσπρακτέων
- λογιστική συναλλαγματικῶν πληρωτέων
- λογιστική συναλλαγματικῶν εὐκολίας
- λογιστική συναλλαγματικῶν τρίτων γιά εἴσπραξη.

5.2 Ἡ λογιστική συναλλαγματικῶν εἰσπρακτέων.

Κάθε ἐπιχείρηση τηρεῖ ἓνα λογαριασμό, γιά νά παρακολουθεῖ ὅλα τά γραμμάτια καί τίς συναλλαγματικές, πού ἔχει νά εἰσπράξει. Ὁ λογαριασμός αὐτός ἀνοίγεται στό γενικό καθολικό, ἔχει τίτλο «Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες», ἢ «Γραμμάτια εἰσπρακτέα» καί κινεῖται πάντοτε μέ τήν ὀνομαστική ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς ἢ εἰσπρακτέας καί σημαίνει ὅτι τά ποσά, πού ὑπάρχουν στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ, τά βρίσκουμε καί στήν πίστωση τοῦ ἰδίου λογαριασμοῦ. Ἐτσι, ἐπειδή τά ποσά ἀντικρύζονται μεταξύ τους, ὁ λογαριασμός αὐτός λέγεται *ἀντικρυζομένων χρεωπιστώσεων*.

Ἡ ἐπιχείρηση, πού εἶναι κομιστής μιᾶς συναλλαγματικῆς, μπορεῖ νά τήν ἐκμεταλλευθεῖ ποικιλότροπα. Μπορεῖ βέβαια νά περιμένει ὡς τή λήξη της καί νά τήν εἰσπράξει. Ἄν θέλει μπορεῖ νά τήν παραδώσει σέ τρίτο καί νά φροντίσει αὐτός γιά τήν εἴσπραξη. Μπορεῖ ὅμως νά τήν προεξοφλήσει πρό τῆς λήξεώς της καί νά εἰσπράξει τήν ὀνομαστική της ἀξία μειωμένη κατά ἓνα ποσό. Μπορεῖ ἀκόμη νά τή μεταβιβάσει σέ πιστωτή της, συμψηφίζοντας ὑποχρέωσή της, νά τήν ἐνεχυριάσει κλπ.

Ἀναπτύσσεται καθώς βλέπομε μιά ἔντονη περιπτωσιολογία, πού γίνεται ἀκόμα ἐντονότερη, ἂν σκεφθοῦμε ὅτι σέ ὅλες αὐτές τίς περιπτώσεις εἶναι δυνατόν ἡ συναλλαγματική νά ἐξοφληθεῖ κανονικά στή λήξη της ἢ νά μήν ἐξοφληθεῖ καί στή τελευταία αὐτή περίπτωση νά διαμαρτυρηθεῖ ἢ ὄχι.

Χρειάζεται λοιπόν νά περιγράψομε τή λογιστική τῶν συναλλαγματικῶν εἰσπρακτέων γιά κάθε μία περίπτωση χωριστά. Στήν προσπάθειά μας αὕτη θά χρειασθοῦμε ἕνα παράδειγμα, πού θά τό χρησιμοποιήσομε σέ ὅλες τίς περιπτώσεις.

Ἄς ὑποθέσομε λοιπόν ὅτι ἡ ἐπιχείρηση ἐμπορίας εἰδῶν Λαϊκῆς Τέχνης «Η ΑΘΗΝΑ» πώλησε τήν 1η Φεβρουαρίου 19.. ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 20.000 στό Β. Κατσαρό καί ἐξέδωσε συναλλαγματική ἴσου ποσοῦ λήξεως 15 Ἰουνίου 19.., πού αὐτός ἀποδέχθηκε.

Μετά ἀπό αὐτό χρέωσε τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες» μέ δρχ. 20.000 καί πίστωσε τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα», ἰσόποσα.

Ποιά θά εἶναι τώρα ἡ πιθανή ἐξέλιξη.

α) Νά παραμείνει ἡ συναλλαγματική στό χαρτοφυλάκιο τῆς ἐπιχειρήσεως καί:

— Νά εἰσπραχθεῖ κατὰ τή λήξη της.

Ἡ ἐγγραφή:

		Ταμεῖο		20.000			
		Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες				20.000	
		Εἰσπραξη συναλ/κῆς Β. Κατσαροῦ λήξεως 15/6					

— Νά μήν εἰσπραχθεῖ, ὁπότε συντάσσεται διαμαρτυρικό καί πληρώνονται ἔξοδα ἔστω δρχ. 300.

Ἡ ἐγγραφή:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθεῖσες		20.300			
		Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες				20.000	
		Ταμεῖο				300	
		Διαμαρτύρηση συναλ/κῆς Β. Κατσαροῦ					

Προσέξτε ὅτι ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθεῖσες» ἐπιβαρύνεται μέ ὅλα τά ἔξοδα διαμαρτυρήσεως (δηλαδή δικηγορική ἀμοιβή, δικαστικά ἔξοδα, ἂν κατατέθηκε ἀγωγή, τόκοι κλπ.).

— Νά μήν εἰσπραχθεῖ καί νά μή συνταχθεῖ διαμαρτυρικό.

Ἡ ἐγγραφή:

		Συναλλαγματικές καθυστερούμενες		20.000			
		Συναλλαγματικές είσπρακτέες				20.000	
		Μή πληρωμή συναλλαγματικής Β. Κατσαρού					

Προσέξτε τον τίτλο του χρεούμενου λογαριασμού. Στίς δύο τελευταίες περιπτώσεις έχομε μή πληρωμή τής συναλλαγματικής. Στήν πρώτη όμως συντάσσομε διαμαρτυρικό, στή δεύτερη όχι. Οί τίτλοι τών λογαριασμών, πού χρεώνονται, φανερώνουν τίς περιπτώσεις αυτές.

Παρατήρηση I. "Αν μετά τή λήξη τής προθεσμίας ό αποδέκτης προσέλθει καί ζητήσει νά διακανονίσει τά χρέη του, τότε θά πληρώσει τήν αξία τής συναλλαγματικής καί τά έξοδα πού θά έχουν γίνει, όποτε θά χρεωθεί ό λογαριασμός «Ταμείο» μέ δρχ. 20.300 (ή 20.000) καί θά πιστωθεί ό λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» (ή «...καθυστερούμενες»). Βέβαια μετά τό διακανονισμό έπιστρέφεται στόν πληρωτή ή συναλλαγματική καί τό διαμαρτυρικό.

Παρατήρηση II. "Αν ό αποδέκτης προσφέρει μόνο δρχ. 20.200 καί ή έπιχείρηση συμβιβασθεί στό ποσό αυτό, τότε στήν παραπάνω έγγραφή θά χρεωθεί τό ταμείο μέ δρχ. 20.200 καί θά χρεωθεί άκόμα ένας λογαριασμός πού θά είναι αποτελεσματικός π.χ. «Ζημία από διαμαρτύρηση συναλλαγματικής», μέ δρχ. 100.

Παρατήρηση III. "Αν μετά τή λήξη τής συναλλαγματικής υπάρχουν φόβοι ότι δέν θά μπορέσει νά τήν είσπράξει ή έπιχείρηση, γιατί άμφισβητεί ό πληρωτής τήν ύποχρέωσή του κλπ., τότε ή άπαίτηση χαρακτηρίζεται έπισφαλής καί μεταφέρεται, όπως ξέρομε, στό λογαριασμό «Έπισφαλείς άπαιτήσεις» μέ πίστωση τού λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες».

— Νά άνανewθεί γιά 30 ήμέρες, όποτε ύπολογίζονται τόκοι γιά τό διάστημα αυτό δρχ. 400.

Ή έγγραφή:

		Συναλλαγματικές είσπρακτέες		20.400			
		Συναλλαγματικές είσπρακτέες				20.000	
		Τόκοι πιστωτικοί				400	
		Άνανέωση συναλλαγματικής Β. Κατσαρού					

— Νά είσπραχθεί μέρος τής αξίας έστω τό 50% καί νά έκδοθεί νέα συναλλαγματική προθεσμίας 1 μηνός γιά τό ύπόλοιπο, πού είναι αύξημένο κατά δρχ. 200 γιά τόκους.

Ή έγγραφή:

		Ταμείο		10.000			
		Συναλλαγματικές					
		είσπρακτέες		10.200			
		Συναλλαγματικές				20.000	
		είσπρακτέες				200	
		Τόκοι πιστωτικοί					
		Άνανέωση μέρους συναλλαγματικής					
		Β. Κατσαρού...					

β) Νά μεταβιβασθεί σέ τρίτο γιά είσπραξη.

Στήν περίπτωση αύτή γίνεται όπισθογράφεση τής συναλλαγματικής είς διαταγή του τρίτου (συνήθως Τραπεζών, γιάτί οί Τράπεζες άναλαμβάνουν τέτοιες έργασίες). Ή έπιχείρηση θά παρουσιάσει στά βιβλία της μέ κατάλληλη έγγραφή τίς συναλλαγματικές έκείνες πού λείπουν άπό τό χαρτοφυλάκίο της καί βρίσκονται στήν Τράπεζα.

Ή έγγραφή θά είναι ή έξής μέ βάση τό παράδειγμά μας.

		Συναλλαγματικές					
		στήν Ι.Λ.Τ.Ε. γιά					
		είσπραξη		20.000			
		Συναλλαγματικές				20.000	
		είσπρακτέες					
		Παράδοση συναλλαγματικής					
		Β. Κατσαρού πρós είσπραξη					

(Ι.Λ.Τ.Ε.: Ίονική - Λαϊκή Τράπεζα Έλλάδας).

Μετά άπό αύτό μπορεϊ:

— Νά είσπραχθεϊ ή συναλλαγματική κανονικά κατά τή λήξη της. Ή Τράπεζα είδοποιεϊ τήν έπιχείρηση σχετικά καί, όπως συμβαίνει συνήθως, πιστώνει τό λογαριασμό του πελάτη της, άφού προηγουμένως κρατήσσει ένα ποσό γιά έξοδα καί άμοιβή της.

Γιά τό παράδειγμά μας έστω ότι τά δικαιώματα τής Τράπεζας κλπ. είναι δρχ. 600.

Νά ποιά θά είναι ή έγγραφή:

		Ι.Λ.Τ.Ε. λογαριασμός		19.400			
		καταθέσεων					
		Έξοδα είσπράξεως		600			
		συναλλαγματικής					
		Συναλλαγματικές στήν				20.000	
		Ι.Λ.Τ.Ε. γιά είσπραξη					
		Είσπραξη συναλλαγματικής					
		Β. Κατσαρού λήξεως 15.6.19..					

Καθώς παρατηρούμε χρεώθηκε ο λογαριασμός καταθέσεων της επιχείρησης με τό καθαρό ποσό και ο νέος λογαριασμός «Έξοδα είσπραξης συναλλαγματικών» με τό ποσό των εξόδων. Στην πράξη πολύ συχνά χρεώνουν στη θέση του λογαριασμού αυτού το λογαριασμό «Τόκοι και προμήθειες» ή «Χρηματοοικονομικά έξοδα» ή «Χρηματοπιστωτικά έξοδα» κλπ.

— Νά μήν είσπραχθεί ή συναλλαγματική. Ή Τράπεζα θά συντάξει διαμαρτυρικό, πού μαζί μέ τή συναλλαγματική, θά επιστρέψει στην επιχείρηση, και θά χρεώσει τό λογαριασμό της επιχείρησης μέ τά διαμαρτυρικά κλπ. έξοδα ως και μέ τήν προμήθεια της πού έστω ότι είναι δρχ. 1000.

Ή επιχείρηση θά πραγματοποιήσει τήν παρακάτω έγγραφή.

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες	20.000		
		Συναλλαγματικές στην Ι.Λ.Τ.Ε. για είσπραξη		20.000	
		Διαμαρτύρηση συν/κής Β. Κατσαρού			
		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες	1.000		
		Ι.Λ.Τ.Ε. λ/σμός καταθέσεων		1.000	
		Έξοδα Τράπεζας για διαμαρτύρηση...			

Προσέχετε τή διατύπωση «ή Τράπεζα θά **χρεώσει** τό λογαριασμό της επιχείρησης». Έπομένως ή επιχείρηση στά δικά της βιβλία θά **πιστώσει** τό λογαριασμό της Τράπεζας, άκριβώς όπως γίνεται στην έγγραφή. Λίγη προσοχή χρειάζεται για νά αποφύγουμε τή σύγχυση.

— Νά μήν είσπραχθεί και νά μή συνταχθεί διαμαρτυρικό, όποτε ή Τράπεζα επιστρέφει τή συναλλαγματική χρεώνοντας τό λογαριασμό καταθέσεων της επιχείρησης μέ τά έξοδα και τήν προμήθειά της.

Ή έγγραφή, πού πρέπει νά γίνει, είναι όπως οι άμέσως προηγούμενες, μόνο πού στην θέση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» θά κινήσουμε τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες», και τά έξοδα δέν θά περιλαμβάνουν διαμαρτυρικά.

γ) Νά προεξοφληθεί σέ τράπεζα.

Και στην περίπτωση αυτή παραδίδουμε τή συναλλαγματική στην Τράπεζα, αφού τήν όπισθογραφήσουμε εις διαταγή της. Ή Τράπεζα θά ύπολογίσει τόν τόκο των χρημάτων ως τήν ήμέρα της λήξεως και τά άλλα της έξοδα και θά μās καταβάλει τό ύπόλοιπο. Ύποθέτουμε ότι τό παρακράτημα αυτό στό παράδειγμά μας είναι δρχ. 750 και καταστρώνουμε τίς έγγραφές, πού θά σχολιάσουμε ευθύς άμέσως.

		Ταμείο	19.250		
		Τόκοι και προμήθειες	750		
		Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες		20.000	
		Προεξόφληση συναλλαγματικής Β. Κατσαρού λήξεως 15.6.19..			

“Ας εξετάσουμε τήν έγγραφή αυτή.

Στούς χρεούμενους λογαριασμούς εκτός από τό λογαριασμό «Ταμείο» συναντάμε ένα νέο λογαριασμό «Τόκοι και προμήθειες», πού μπορεί νά τόν συναντήσει κανείς στήν πράξη καί ὡς «Προεξοφλήματα», κλπ. Ὁ λογαριασμός αὐτός θά χρεώνεται μέ τό παρακράτημα πού μᾶς κάνει ἡ Τράπεζα.

Στήν πίστωση πρέπει νά μᾶς κάνει ἐντύπωση ὁ λογαριασμός πού κινεῖται: «Συναλλαγματικές προεξοφληθεῖσες». Καί αὐτό γιατί, ἐφόσον προεξοφλήσαμε τή συναλλαγματική πού πέρασε πιά στά χέρια τῆς Τράπεζας καί λείπει ἀπό τό δικό μας χαρτοφυλάκιο, θά ἔπρεπε νά πιστώνουμε τό λογαριασμό «Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες».

“Ας προσέξει στό σημεῖο αὐτό ὁ μαθητής.

Δέν πιστώνουμε τό λογαριασμό τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου, γιατί καί μετά τήν προεξόφληση ἡ ἐπιχείρηση δέν παύει νά εἶναι ὑπεύθυνη γιῦ τήν κανονική πληρωμή τῆς συναλλαγματικῆς. Δέν ἀποκλείεται μάλιστα νά τήν ἐνεργήσει ἡ ἴδια ἂν ὁ πληρωτής βρεθεῖ σέ ἀδυναμία.

Ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές προεξοφληθεῖσες» ἐπισύρει τήν προσοχή τοῦ διαχειριστοῦ γιά τήν κανονική ἐξόφληση συναλλαγματικῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, πού ἔχει βέβαια μεταβιβασθεῖ σέ τρίτον, ἀλλά πού εὐθύνεται καί ἡ ἴδια ἡ ἐπιχείρηση γιά τήν ἔγκαιρη πληρωμή της.

Μετά ἀπό τήν προεξόφληση μπορεῖ:

— Νά ἐξοφληθεῖ κανονικά κατά τή λήξη της.

Ἡ Τράπεζα μᾶς πληροφορεῖ σχετικά.

Τώρα πλέον δέν ὑπάρχει λόγος διατηρήσεως τοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγματικές προεξοφληθεῖσες» καί ἡ ἐπιχείρηση δέν ἐμποδίζεται νά προβεῖ σέ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ οὐσίας «Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες». Θά ἐνεργήσει λοιπόν τήν ἐγγραφή:

		Συναλλαγματικές προεξοφληθεῖσες	20.000		
		Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες		20.000	
		Μεταφορά λογαριασμοῦ			

— Νά μήν ἐξοφληθεῖ καί νά συνταχθεῖ διαμαρτυρικό. Ἡ Τράπεζα θά ζητήσει ἀπό τήν ἐπιχείρηση νά τῆς καταβάλει τήν ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς, τά διαμαρτυρικά κλπ. ἔξοδά της καί νά παραλάβει τή συναλλαγματική μέ τό διαμαρτυρικό. Ὑποθέτομε ὅτι τά διαμαρτυρικά καί ἄλλα ἔξοδα ἀνέρχονται σέ δρχ. 1.200 καί ὅτι ἡ ἐπιχείρηση πληρώνει τό ποσό αὐτό καθώς καί τήν ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς καί παραλαμβάνει τή συναλλαγματική καί τό διαμαρτυρικό. Ἡ ἐγγραφή θά εἶναι ἡ ἐξῆς:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθεῖσες	21.200		
		Ταμείο		21.200	
		Ἐπιστροφή διαμαρτυρηθείσας συναλλαγματικῆς			

		Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες	20.000			
		Συναλλαγματικές είσπρακτές			20.000	
		Μεταφορά λογαριασμού				

— Νά μήν εξοφληθεί καί νά μή συνταχθεί διαμαρτυρικό.

Ἡ περίπτωση εἶναι ἀπλή καί ἀνάλογη πρὸς τὴν προηγούμενη, μόνο πού θά χρησιμοποιήσουμε τὸ λογαριασμό «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες» στὴ θέση τοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» (τά ἔξοδα βέβαια θά εἶναι λιγότερα κατὰ τὰ διαμαρτυρικά).

δ) *Νά ἐνεχυριασθεῖ.*

Στὴν περίπτωση αὕτῃ γίνεται ἡ ἐγγραφή:

		Συναλλαγματικές σέ Τρίτους (ἢ σέ Τράπεζα) γιά ἐνέχυρο	20.000			
		Συναλλαγματικές είσπρακτές			20.000	
		Ἐνεχυρίαση συναλλαγματικῆς				

Μετά θά ἀκολουθήσει ἡ ἐγγραφή λήψεως τοῦ δανείου, γιά τὸ ὁποῖο ἐγίνε καί ἡ ἐνεχυρίαση τῆς συναλλαγματικῆς. Χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Ταμεῖο» μέ τὸ ποσό τῆς χορηγήσεως καί πιστώνεται ἰσόποσα ὁ λογαριασμός «Δάνεια μέ ἐνέχυρο συναλλαγματικῶν» ἢ «Τράπεζα... λογαριασμός δανείου» κλπ.

Οἱ πιθανές ἐξελίξεις εἶναι οἱ ἐπόμενες:

— Νά ἐπιστραφεῖ τὸ δάνειο πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ὅποτε ἐπιστρέφεται ἡ ἐνεχυριασμένη συναλλαγματική. Ἡ περίπτωση εἶναι ἀπλή. Χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές εἰσπρακτές» καί πιστώνεται ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές σέ τρίτους γιά ἐνέχυρο».

— Νά εἰσπραχθεῖ ἡ συναλλαγματική κατὰ τὴ λήξη της καί νά παρακρατήσῃ ἡ Τράπεζα τὸ ποσό τοῦ δανείου. Στὴν περίπτωση αὕτῃ χρεώνεται ὁ λογαριασμός «Δάνειο μέ ἐνέχυρο συναλλαγματικῶν» καί πιστώνεται ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές σέ τρίτους γιά ἐνέχυρο».

— Νά μήν εἰσπραχθεῖ ἡ συναλλαγματική καί νά διαμαρτυρηθεῖ. Ἄν τὰ διαμαρτυρικά κλπ. ἔξοδα ἀνέρχονται σέ δρχ. 500, ἡ ἐγγραφή θά ἔχει ὡς ἑξῆς:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες	20.000			
		Συναλλαγματικές σέ Τρίτους γιά ἐνέχυρο			20.000	
		Ἐπιστροφή συν/κῆς διαμαρτυρη- θείσας				

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Δάνειο με ενέχυρο συναλλαγματικών Πίστωση λ/σμου δανείου με έξοδα διαμαρτυρήσεως		500		500
--	--	--	--	-----	--	-----

— Νά μήν εισπραχθεί ή συναλλαγματική καί νά μή συνταχθεί διαμαρτυρικό. 'Η έγγραφη είναι όπως καί ή προηγούμενη μέ τή διαφορά ότι κινείται, όπως γνωρίζομε, ό λογαριασμός «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες» καί τά έξοδα δέν θά περιλαμβάνουν διαμαρτυρικά.

ε) Νά μεταβιβασθεί.

"Ήδη γνωρίσαμε περιπτώσεις μεταβίβασης συναλλαγματικής σέ Τράπεζα γιά προεξόφληση ή εισπραξη. Θά δούμε άκόμα μιά περίπτωση μεταβίβασης συναλλαγματικής, πού γίνεται πρós πιστωτή τής επιχειρήσεως γιά χρέος πού έχει ή επιχείρηση πρós αυτόν.

Νά οί έγγραφές μέ βάση βέβαια τό παράδειγμα πού ακολουθοῦμε.

		Πιστωτές Συναλλαγματικές μεταβιβασθείσες Μεταβίβαση συναλλαγματικής		20.000		20.000
--	--	--	--	--------	--	--------

Μετά από αυτό μπορεί:

— Νά εξοφληθεί ή συναλλαγματική κανονικά στή λήξη της. 'Η έγγραφη είναι άπλή. Χρεώνεται ό λογαριασμός «Συναλλαγματικές μεταβιβασθείσες» καί πιστώνεται ό λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

— Νά μήν εξοφληθεί ή συναλλαγματική καί νά διαμαρτυρηθεί. Περίπτωση όμοια μέ τίς άνάλογες προηγούμενες. "Αν τά έξοδα διαμαρτυρήσεως είναι δρχ. 500, ή έγγραφη θά πάρει τή μορφή:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Ταμείο 'Αποζημίωση πιστωτή μας γιά μή είσπραξη... do		20.000		20.000
		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Ταμείο "Έξοδα διαμαρτυρήσεως		500		500

		do			
		Συναλλαγματικές μετα- βιβασθείσες	20.000		
		Συναλλαγματικές είσπρακτές		20.000	
		Μεταφορά λογαριασμού			

Νά μὴν ἐξοφληθεῖ ἡ συναλλαγματικὴ καὶ νά μὴ συνταχθεῖ διαμαρτυρικὸ. Οἱ ἐγγραφές θά εἶναι οἱ ἴδιες μέ τή διαφορά ὅτι στή θέση τοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθεῖσες» θά κινηθεῖ ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες», καί δέν θά ὑπάρχουν ἐξοδα διαμαρτυρήσεως.

5.3 Ἡ λογιστικὴ τῶν συναλλαγματικῶν πληρωτέων.

Στὴν παράγραφο αὐτὴ θά ἀσχοληθοῦμε μέ τή λογιστικὴ τῶν συναλλαγματικῶν πληρωτέων, τὴν ὁποία θά ἐξετάσουμε μέ τή βοήθεια ἑνὸς παραδείγματος.

Πρῶτα ὅμως πρέπει νά θυμηθοῦμε ὅτι τίς συναλλαγματικές ἢ τὰ γραμμάτια, πού πρόκειται νά πληρώσει ἡ ἐπιχείρηση, τίς παρακολουθοῦμε μέ τὸ λογαριασμό πού ἔχει τίτλο «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ἢ «Γραμμάτια πληρωτέα».

Ἄς δοῦμε λοιπὸν τὸ παράδειγμα.

Ὑποθέτομε ὅτι ἡ ἐπιχείρηση κυτιοποιίας «Ο ΑΡΙΩΝ» ἀποδέχθηκε συναλλαγματική ἀξίας δρχ. 40.000, πού ἐξέδωσε ὁ προμηθευτὴς τῆς «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε. γιὰ χρέος τῆς πρὸς αὐτόν.

Νά ἡ ἐγγραφὴ πού πρέπει νά γίνει:

		Προμηθευτὴς «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	40.000	40.000	
		Συναλλαγματικές πληρωτέες			40.000
		Ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς			

Ποία θά εἶναι τώρα ἡ πιθανὴ ἐξέλιξη.

— Ἡ συναλλαγματικὴ ἐξοφλεῖται κανονικὰ στὴ λήξη τῆς. Περίπτωση ἀπλὴ καὶ γνωστὴ. Χρεώνομε τὸ λογαριασμό «Συναλλαγματικές πληρωτέες» καὶ πιστώνομε τὸ λογαριασμό «Ταμεῖο».

— Ἡ συναλλαγματικὴ ἀνανεώνεται μέ ἐπιβάρυνση δρχ. 600 γιὰ τόκους.

Νά ποιὲς θά εἶναι οἱ ἐγγραφές.

		Συναλλαγματικές πληρωτέες	40.000		
		Προμηθευτὴς «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	40.000		40.000
		Τακτοποίηση λογαριασμῶν			

		Τόκοι χρεωστικοί Προμηθευτές «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	600	600		600
		Τόκοι για άνανέωση συναλλαγματι- κής				
		Προμηθευτές «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	40.600	40.600		
		Συναλλαγματικές πληρωτέες				40.600
		Άποδοχή συναλλαγματικής				

— 'Η συναλλαγματική δέν πληρώνεται κατά τή λήξη της, όποτε συντάσσεται διαμαρτυρικό καί ή επίχειρηση πληρώνει διαμαρτυρημένη πιά τή συναλλαγματική καί διάφορα έξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ. δρχ. 800.

'Η σχετική έγγραφή, έστω καί άπλή, δίνεται παρακάτω.

		Συναλλαγματικές πληρωτέες	40.000			
		Έξοδα διαμαρτυρήσεως	800			
		Ταμείο				40.800
		Τακτοποίηση διαμαρτυρηθείσας συναλλαγματικής				

5.4 'Η λογιστική συναλλαγματικῶν εύκολίας.

Όπως είναι γνωστό, οί συναλλαγματικές εύκολίας αποβλέπουν στην ταμειακή διευκόλυνση τῶν έμπόρων. Αυτό γίνεται ως έξης: ό έμπορος Βογιατζής π.χ. καί ό έμπορος Χαλκιᾶς συμφωνοῦν γιά τήν έκδοση συναλλαγματικής εύκολίας δρχ. 30.000.

Έκδίδει λοιπόν ό καθένας συναλλαγματική, πού αποδέχεται ό άλλος. Έτσι ό Βογιατζής γίνεται κομιστής συναλλαγματικής πού έχει αποδεχθεί ό Χαλκιᾶς καί αὐτός πάλι κομιστής συναλλαγματικής πού έχει αποδεχθεί ό Βογιατζής.

Στή συνέχεια ό Βογιατζής, πού έχει ανάγκη από χρήματα, καταφεύγει στην Τράπεζα καί προεξοφλεῖ τή συναλλαγματική, τῆς οποίας είναι κομιστής. Μέ τόν τρόπο αὐτόν αποκτᾷ ένα χρηματικό κεφάλαιο, πού μπορεί νά διαχειρίζεται ὥσπου νά λήξει ή συναλλαγματική.

Κατά τή λήξη τῆς συναλλαγματικῆς ό Βογιατζής ένεργεῖ ό ἴδιος τήν εξόφληση ἢ δίνει τά χρήματα στό Χαλκιᾶ, γιά νά φροντίσει αὐτός τήν τακτοποίησή της. Άκολούθως οί συναλλαγματικές καταστρέφονται, ἀφοῦ ἐπιστρέψουν στους ἀποδέκτες τους.

Άς δοῦμε τώρα πῶς παρακολουθοῦνται στή λογιστική οί συναλλαγματικές εύκολίας.

Κατά τήν έκδοση καί αποδοχή έχομε τήν έγγραφή:

		Συναλλαγματικές είσπρακτέες		30.000			
		Συναλλαγματικές πληρωτέες				30.000	
		Έκδοση συναλλαγματικής εύκολιας					

Τήν έγγραφη αυτή θά ένεργήσῃ καί ὁ Βογιατζῆς καί ὁ Χαλκιάς, ἀφοῦ ὁ καθένας ἀποκτᾷ μιά συναλλαγματική εἴσπρακτέα καί ἀποδέχεται μιά ἄλλη πληρωτέα.

Στῇ συνέχεια, ὅταν γίνῃ ἡ προεξόφληση τῆς συναλλαγματικῆς ἀπό τό Βογιατζῆ, αὐτός **μόνο** θά ένεργήσῃ στά βιβλία του ὅλες τίς γνωστές μας έγγραφές γιά τήν περίπτωση τῆς προεξοφλήσεως.

Τέλος μετά τήν παραλαβή κάθε συναλλαγματικῆς ἀπό τόν ἀποδέκτη της καί τήν καταστροφή της, καταχωρίζεται στά βιβλία τῶν δύο ἐμπόρων ἀντίθετη έγγραφῇ τῆς ἀρχικῆς. Δηλαδή θά χρεωθεῖ ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές πληρωτέες» καί θά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές εἴσπρακτέες».

5.5 Συναλλαγματικές τρίτων γιά εἴσπραξη.

Οἱ συναλλαγματικές τῆς περιπτώσεως αὐτῆς δέν ἀνήκουν στήν ἐπιχείρηση, ἐπομένως πρόκειται περί ξένων πραγμάτων πού κατέχει ἡ ἐπιχείρηση, τά ὅποια, ὅπως γνωρίζομε, παρακολουθοῦνται μέ λογαριασμούς τάξεως.

Ἔτσι γιά τήν περίπτωση συναλλαγματικῆς δρχ. 5000, πού παρεδόθη στήν ἐπιχείρηση Ε ἀπό τόν Α γιά εἴσπραξη θά ἐγγράψομε στά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως:

		Συναλλαγματικές Τρίτων γιά εἴσπραξη		5.000			
		Κομιστές συναλ- λαγματικῶν γιά εἴσπραξη				5.000	
		Παραλαβή συναλλαγματικῆς...					

Ὅταν ἡ συναλλαγματική εἴσπραχθεῖ, θά γίνουν οἱ παρακάτω γνωστές μας ἐγγραφές:

		Ταμεῖο		5.000			
		Προσωρινοί λογαριασμοί				4.900	
		Α	4.900				
		Προμήθειες				100	
		Εἴσπραξη συναλλαγματικῆς καί ὕπολογισμός προμήθειας					
		Κομιστές συναλλαγματικῶν γιά εἴσπραξη		5.000			
		Συναλλαγματικές Τρίτων γιά εἴσπραξη				5.000	
		Τακτοποίηση λ/σμῶν τάξεων					

Μέ την παραπάνω πρώτη έγγραφη φαίνεται ότι η επιχείρηση εισέπραξε τη συναλλαγματική. Τα χρήματα όμως δεν είναι δικά της. Τα οφείλει στον Α. Γιά τό σκοπό αυτό πιστώνει τό λογαριασμό «Προσωρινοί λογαριασμοί» μέ είδικό τόν Α.

Βέβαια όταν ο Α εισπράξει τά χρήματα, η επιχείρηση θά χρεώσει τό λογαριασμό «Προσωρινοί λογαριασμοί» (είδικός Α) καί θά πιστώσει τό λογαριασμό «Ταμείο».

Παρατηρούμε ότι η πίστωση του Α δεν είναι ακριβώς όση καί η αξία της συναλλαγματικής πού εισπράχθηκε. Αυτό είναι φυσικό, γιατί η επιχείρηση άφαιρέσε την προμήθειά της, πού περιέλαβε στον όμνυμο λογαριασμό.

Συναλλαγματικές τρίτων γιά είσπραξη παραλαμβάνουν συνήθως οι Τράπεζες.

Άσκησης.

1. Ύποθέσετε ότι έχετε έκδόσει συναλλαγματική λήξεως 2 μηνών από σήμερα, όνομαστικής αξίας δρχ. 10.000 είς βάρος του Λ. Λαμπρινοῦ, την όποία αυτός έχει άποδεχθεί.

Άπεικονήσετε μέ ήμερολογιακές έγγραφές τίς παρακάτω περιπτώσεις: α) Ή συναλλαγματική πού παραμένει στά χέρια σας έξοφλείται κατά τή λήξη της.

β) Ή συναλλαγματική πού παραμένει στά χέρια σας δεν έξοφλείται καί συντάσσεται διαμαρτυρικό (έξοδα διαμαρτυρήσεως δρχ. 400)

γ) Ή συναλλαγματική προξοφλείται στην Τράπεζα. Τόκος προμήθεια καί έξοδα Τράπεζας δρχ. 500.

2. Ό έμπορος Β. Λαζάρου έχει έκδόσει καί είναι κομιστής των παρακάτω συναλλαγματικών:

Συναλλαγματική Νο 1 όνομαστικής αξίας δρχ. 5.000.

Συναλλαγματική Νο 2 όνομαστικής αξίας δρχ. 10.000.

Συναλλαγματική Νο 3 όνομαστικής αξίας δρχ. 8.000.

Συναλλαγματική Νο 4 όνομαστικής αξίας δρχ. 20.000.

Άς παρακολουθήσουμε τώρα τό παρακάτω ιστορικό κάθε συναλλαγματικής.

α) Συναλλαγματική Νο 1: Παραδίδεται στην Έμπορική Τράπεζα γιά είσπραξη. Ή συναλλαγματική αυτή δεν πληρώθηκε κατά τή λήξη της καί η Τράπεζα προέβη σέ διαμαρτύρηση. Έξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ. δρχ. 300, μέ τά όποια χρέωσε τό λογαριασμό του Β. Λαζάρου.

β) Συναλλαγματική Νο 2: Προξοφλείται στην Τράπεζα Πίστews (Τόκος καί προμήθεια δρχ. 1000).

Ή συναλλαγματική αυτή κατά τή λήξη της έξοφλείται κανονικά.

γ) Συναλλαγματική Νο 3: Μεταβιβάζεται στον πιστωτή Α. Πετρή. Κατά τή λήξη της η συναλλαγματική αυτή δεν έξοφλείται καί συντάσσεται διαμαρτυρικό. Έξοδα διαμαρτυρήσεως δρχ. 300.

δ) Συναλλαγματική Νο 4: Άνανεώνεται γιά δύο μήνες. Τόκος νέας περιόδου δρχ. 400.

Καταστρώσετε τίς έγγραφές γιά τίς παραπάνω περιπτώσεις.

3. Ό έμπορος Κ. Παπαβασιλείου έχει άποδεχθεί συναλλαγματική είς διαταγή του Π. Παναγιωτίδη όνομαστικής αξίας δρχ. 15.000.

Ποιές έγγραφές θά καταχωρίσει στά βιβλία του άν:

— Έξοφλήσει κανονικά τή συναλλαγματική κατά τή λήξη της;

— Δεν έξοφλήσει τή συναλλαγματική καί συνταχθεί διαμαρτυρικό (διαμαρτυρικά δρχ. 300);

— Πληρώσει αξία συναλλαγματικής καί έξοδα τής προηγούμενης περιπτώσεως;

— Άνανεώσει τή συναλλαγματική μέ επιβάρυνση τόκων δρχ. 200;

4. Ό έμπορος Γ. Βοζίκης άποδέχεται συναλλαγματική όνομαστικής αξίας δρχ. 40.000, πού εκδίδει ό έμπορος Π. Λαρόπουλος, καί ό τελευταίος ίσης αξίας συναλλαγματική, πού εκδίδει ό Γ. Βοζίκης.

Άπό τούς δύο παραπάνω κομιστές συναλλαγματικών ό Π. Λαρόπουλος προξοφλεί τή συναλλαγματική του στην Έθνική Τράπεζα γιά δρχ. 37.600. Κατά τή λήξη όμως της συναλλαγματικής παραλείπει νά φροντίσει γιά τήν έξόφλησή της μέ άποτέλεσμα η Τράπεζα νά τή διαμαρτυρήσει (έξοδα δρχ. 300).

Ό Γ. Βοζίκης ως άποδέκτης προσέρχεται μετά από αυτό στην Τράπεζα καί παραλαμβάνει τή συναλλαγματική καί τό διαμαρτυρικό, άφου κατέβαλε δρχ. 40.300.

Στή συνέχεια ό Π. Λαρόπουλος πληρώνει στό Γ. Βοζίκη δρχ. 40.300 καί παραλαμβάνει τή συναλλαγματική πού είχε άποδεχθεί.

Ζητείται: η σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών στα βιβλία των Γ. Βοζίκη και Π. Λαρόπουλου με βάση τό παραπάνω ιστορικό.

5. Ἡ Τράπεζα ... παρέλαβε ἀπὸ τὸ ξυλεμπορικὸ κατὰστημα τοῦ Δ. Ἰωάννου συναλλαγματικὴ ἀξίας δρχ. 10.000 γιὰ εἰσπραξη. Ποιὰ ἐγγραφὴ θὰ καταχωρίσει ἡ Τράπεζα γιὰ τὴν πράξη αὐτή; Διατυπώσετε ἀκόμα καὶ τίς ἡμερολογιακὲς ἐγγραφές τῆς Τράπεζας, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ εἰσπραχθεῖ κανονικά.

6. Ὁ Α εἶναι ἐκδότης καὶ κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἀξίας δρχ. 15.000 ποὺ ἔχει ἀποδεχθεῖ ὁ Β, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἔχει ἀποδεχθεῖ συναλλαγματικὴ εἰς διαταγὴ τοῦ Γ ἀξίας δρχ. 20.000.

Ὁ Α παραδίδει τὴ συναλλαγματικὴ τοῦ Β στὴν Τράπεζα... γιὰ εἰσπραξη. Ἡ συναλλαγματικὴ αὐτὴ δὲν πληρῶνεται κατὰ τὴ λήξη τῆς καὶ ἡ Τράπεζα προβαίνει σὲ διαμαρτύρηση (ἔξοδα δρχ. 300) καὶ τὴν ἐπιστρέφει στὸν Α, ποὺ πληρῶνει στὴν Τράπεζα τὰ ἐξοδὰ της.

Ὁ Α συμφωνεῖ μὲ τὸν Γ καὶ ἀποδέχεται νέα συναλλαγματικὴ προθεσμίας 30 ἡμερῶν καὶ ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 20.300, ἐνῶ ὁ Γ παραδίδει σ' αὐτὸν τὴν πρώτη συναλλαγματικὴ.

Ὁ Β πληρῶνει στὸν Α τὴν ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τὰ ἐξοδα.

Ὁ Γ προεξοφλεῖ τὴ συναλλαγματικὴ τοῦ Α στὴν Τράπεζα γιὰ 19.800. Ἡ συναλλαγματικὴ αὐτὴ δὲν ἐξοφλεῖται κατὰ τὴ λήξη τῆς καὶ διαμαρτύρεται. Ἀξία συναλλαγματικῆς καὶ ἐξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ., ποὺ εἶναι δρχ. 400, φέρονται ἀπὸ τὴν Τράπεζα σὲ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ Γ.

Ζητείται: ἡ παρακολούθηση τῶν ἀνωτέρω πράξεων στὰ βιβλία τῶν Α καὶ Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

6.1 Γενικά.

Ένα από τα πολλά προβλήματα που δημιουργήσε ή σύγχρονη οργάνωση της οικονομίας με τη διεθνοποίηση των συναλλαγών, είναι και το πρόβλημα της λογιστικής παρακολουθήσεως των συναλλαγών αυτών, που εκφράζονται σε ξένα νομίσματα.

Τό πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται με δύο μορφές:

- ως παρακολούθηση των αύξομειώσεων των ξένων νομισμάτων και
- ως παρακολούθηση των μεταβολών των απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Θά δοῦμε ἀμέσως παρακάτω τίς περιπτώσεις αυτές.

6.2 Λογαριασμοί ξένων νομισμάτων.

Τά ξένα νομίσματα παρακολουθοῦνται μέ λογαριασμό που ἔχει τίτλο «Έξωτερικό συνάλλαγμα» ἢ «Συνάλλαγμα ἑξωτερικοῦ» ἢ «Συνάλλαγμα» ἢ «Ταμεῖο ξένων νομισμάτων» κλπ.

Ὁ λογαριασμός αὐτός μπορεῖ νά εἶναι γενικός ἢ περιληπτικός καί νά ἀναλύεται σέ εἰδικούς, π.χ. «\$ ΗΠΑ», «Σουηδικές κορώνες», «Λίρες Ἀγγλίας» κλπ. Μπορεῖ ὅμως καί ὁ λογαριασμός συγκεκριμένου ξένου νομίσματος νά τηρηθεῖ ὡς πρωτοβάθμιος, π.χ. ὁ λογαριασμός «\$ ΗΠΑ».

Στή Λογιστική διδάσκονται δύο βασικές μέθοδοι γιά τήν παρακολούθηση τῶν μεταβολῶν τοῦ περιουσιακοῦ αὐτοῦ στοιχείου.

Ἡ μιά λέγεται μέθοδος τοῦ *ἀντίτιμου σέ δραχμές* καί ἡ ἄλλη μέθοδος τοῦ *λογιστικοῦ ἰσότιμου*.

Θά ἐξηγήσουμε παρακάτω τίς δύο αυτές μεθόδους καί θά παραθέσουμε παραδείγματα ἐφαρμογῆς.

α) Τήρηση λογαριασμοῦ ξένων νομισμάτων μέ τή μέθοδο τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές.

Κατά τή μέθοδο αὕτη ὁ λογαριασμός τοῦ ξένου νομίσματος τηρεῖται κατά ποσότητα καί ἀξία. Ἐτσι μετά ἀπό κάθε χρέωση ἢ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ μέ τήν ποσότητα τῶν ξένων νομισμάτων ἀκολουθεῖ καί ἡ χρέωση ἢ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ μέ τήν ἀξία τῶν ξένων νομισμάτων σέ δραχμές. Ἡ ἀξία αὕτη ὑπολογίζεται μέ βάση τήν τρέχουσα τιμή τοῦ ξένου νομίσματος κατά τήν ἡμέρα τῆς συναλλαγῆς.

Ἡ ἐπιχείρηση δηλαδή ἀγοράζει καὶ πωλεῖ ξένα νομίσματα σέ διαφορετικές τιμές, σάν νά ἦταν καὶ αὐτὰ εἶδος ἐμπορεύματος (περίπτωση θεωρητικῆ σήμερα λόγω τῶν περιορισμῶν τοῦ συναλλάγματος πού ἰσχύουν).

Ἔτσι λοιπόν, ἀφοῦ ὁ λογαριασμὸς «Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ» χρεώνεται καὶ πιστώνεται κατὰ κανόνα μὲ διαφορετικὴ τιμὴ, μεταβάλλεται σέ μικτό λογαριασμὸ πού πρέπει νά ἐκκαθαρισθεῖ στό τέλος τῆς χρήσεως, ἀκριβῶς ὅπως γίνεται καὶ μὲ τὸ μικτό λογαριασμὸ «Ἐμπορεύματα».

Ἄς προσέξουμε τὸ παρακάτω παράδειγμα:

1 Φεβρουαρίου: Ἀγοράζουμε \$ ΗΠΑ 1000 πρὸς δρχ. 37,20 κατὰ \$ καὶ £ 500 πρὸς δρχ. 72 κατὰ £. Ἡ ἀξία τους ἐξοφλεῖται ἀμέσως.

4 Φεβρουαρίου: Ἀγοράζουμε £ 100 πρὸς δρχ. 73 κατὰ £ καὶ καταβάλλουμε ἀμέσως τὴν ἀξία τους.

6 Φεβρουαρίου: Πωλοῦμε \$ ΗΠΑ 700 πρὸς δρχ. 39 κατὰ \$ καὶ εἰσπράττομε ἀμέσως τὸ ἀντίτιμο.

17 Φεβρουαρίου: Πωλοῦμε £ 400 πρὸς δρχ. 71 κατὰ £ καὶ εἰσπράττομε ἀμέσως τὴν ἀξία τους.

20 Φεβρουαρίου: Ἀγοράζουμε γερμανικὰ μάρκα (DM) 200 πρὸς δρχ. 15 κατὰ DM καὶ καταβάλλουμε ἀμέσως τὴν ἀξία τους.

23 Φεβρουαρίου: Πωλοῦμε \$ ΗΠΑ 250 πρὸς δρχ. 38, κατὰ \$, £ 120 πρὸς δρχ. 69 κατὰ £ καὶ γερμανικὰ μάρκα 80 πρὸς δρχ. 16,30 κατὰ DM καὶ εἰσπράττομε ἀμέσως τὴν ἀξία τους.

Μετά τὴν πράξη αὐτὴ γίνεται ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν. Ἀπὸ τὴν καταμέτρηση βρέθηκαν \$ 50, £ 80 καὶ γερμανικὰ μάρκα 120. Οἱ τρέχουσες τιμές εἶναι 1\$ = δραχ. 36,7 1£ = δρχ. 68, καὶ 1 DM = δρχ. 14,8.

Οἱ ἡμερολογιακὲς ἐγγραφές, πού δέν παρουσιάζουν καμιά δυσκολία, θά ἔχουν ὡς ἐξῆς:

		1			
	Συνάλλαγμα Ἐξωτερικοῦ		73.200		
	<u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>	37.200			
	<u>Λίρες Ἀγγλίας</u>	36.000			
	Ταμεῖο			73.200	
	Ἀγορά \$ ΗΠΑ 1000 X δρχ. 37,2				
	καὶ £ 500 X δρχ. 72				
	4				
	Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ		7.300		
	<u>Λίρες Ἀγγλίας</u>	7.300			
	Ταμεῖο			7.300	
	Ἀγορά £ 100X δρχ. 73				
	6				
	Ταμεῖο		27.300		
	Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ				27.300
	<u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>	27.300			
	Πώληση \$ ΗΠΑ 700 X δρχ. 39				

Ταμείο	17		28.400		
Συνάλλαγμα έξωτερικού Λίρες 'Αγγλίας		28.400		28.400	
Πώληση £ 400 X δρχ. 71					
Ταμείο	20		3.000		
Συνάλλαγμα έξωτερικού Γερμανικά μάρκα		3.000			
Αγορά D.M 200 X δρχ. 15					3.000
Ταμείο	23		19.084		
Συνάλλαγμα έξωτερικού Δολλάρια ΗΠΑ		9.500			
Λίρες 'Αγγλίας		8.280			
Γερμανικά μάρκα		1.304			
Πώληση \$ ΗΠΑ 250 X δρχ. 38					
£ 120 X δρχ. 69 καί D.M. 80 X δρχ.					
16,30					

Παραθέτομε στή συνέχεια τούς λογαριασμούς τών ξένων νομισμάτων όπως παρουσιάζονται μετά τή μεταφορά τών παραπάνω έγγραφών, γιά νά διευκολυν-
θοῦμε στόν προσδιορισμό τοῦ ἀποτελέσματος:

Συνάλλαγμα έξωτερικού

73.200	27.300
7.300	28.400
<u>3.000</u>	<u>19.084</u>
83.500	74.784

Δολλάρια ΗΠΑ

1000 x 37,2 = 37.200	700 x 39 = 27.300
<u>1000</u>	<u>250 x 38 = 9500</u>
37.200	950 36.800

Λίρες 'Αγγλίας

500 x 72 = 36.000	400 x 71 = 28.400
<u>100 x 73 = 7.300</u>	<u>120 x 69 = 8.280</u>
600 43.300	520 36.680

Γερμανικά μάρκα

$200 \times 15 = 3000$		$80 \times 16,30 = 1304$	
<u>200</u>	<u>3000</u>	<u>80</u>	<u>1304</u>

Τά δεδομένα της απογραφής είναι:

\$ ΗΠΑ	50	×	δρχ.	36,70	=	1835
£	80	×	δρχ.	68	=	5440
DM	120	×	δρχ.	14,8	=	1776

Γιά λόγους οικονομίας χώρου παραλείπομε τήν περιγραφή της διαδικασίας της έκκαθάρσεως καί αναφέρουμε άπευθείας τό τελικό αποτέλεσμα πού είναι γιά:

- τά δολλάρια: κέρδος δρχ. 1435
 - τίς λίρες 'Αγγλίας: ζημία δρχ. 1180
 - τά γερμανικά μάρκα: κέρδος δρχ. 80.
- Οι έγγραφές τακτοποιήσεως:

			Συνάλλαγμα έξωτερικού	1.435	80	1.515		1.515	
			Δολλάρια ΗΠΑ						
			Γερμανικά μάρκα						
			Κέρδη από συναλλάγμα						
			Κέρδος πού προέκυψε από συνάλλαγμα	1.180		1.180		1.180	
			Ζημία από συνάλλαγμα						
			Συνάλλαγμα						
			Έξωτερικού						
			Λίρες 'Αγγλίας	1.180					
			Ζημία πού προέκυψε από συνάλλαγμα						

Παρακάτω ό μαθητής μπορεί νά εξετάσει ένα λογαριασμό ξένου νομίσματος. 'Η γραμμική του διάταξη είναι τέτοια, ώστε νά επιτρέπεται ή παρακολούθηση της ποσότητας του ξένου νομίσματος καί της αξίας του σέ δραχμές, όπως έχομε πεί.

Στό λογαριασμό αυτόν έχουν μεταφερθεί όλες οι έγγραφές του παραδείγματος πού άφορούν σέ δολλάρια.

ΔΟΛΛΑΡΙΑ Η.Π.Α.

Χρονολ.		Αίτιολογία	Ποσά \$	Τρέχουσα τιμή	'Αντίτιμο σέ δραχμές	Χρονολ.		Αίτιολογία	Ποσά \$	Τρέχουσα τιμή	'Αντίτιμο σέ δραχμές
Μην.	Ημ.					Μην.	Ημ.				
Φεβ.	1	Άγορά	1000	37,2	37.200	Φεβ.	6	Πώληση	700	39	27.300
						»	23	»	250	38	9.500
			1000		37.200				950		36.800
		Κέρδη κατά τήν έκκαθάριση			1.435						
			1000		38.635						

β) Τήρηση λογαριασμών ξένων νομισμάτων με τή μέθοδο του λογιστικού ισότιμου.

Με τή μέθοδο αυτήν τηρούμε τούς λογαριασμούς τών ξένων νομισμάτων κατά έναν ιδιόρρυθμο τρόπο. Άγνοούμε τήν τιμή, στήν όποία αγοράζομε ή πωλούμε τά ξένα νομίσματα, καί κινούμε τούς λογαριασμούς μέ εικονική τιμή μονάδας. Αυτή όμως πρέπει νά είναι σταθερή γιά όλη τή διάρκεια τής λειτουργίας τους. Ή εικονική αυτή τιμή λέγεται, όπως ξέρομε, λογιστικό ισότιμο καί μπορεί νά είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη από τήν τρέχουσα τιμή του ξένου νομίσματος. Π.χ. \$ ΗΠΑ 3000 × λογιστικό ισότιμο 10 = 30.000.

Συνήθως ως λογιστικό ισότιμο χρησιμοποιούμε τή μονάδα (1) έτσι, ώστε ή αξία νά έκφράζει καί τά τεμάχια, αφού θά έχομε τόσες μονάδες όσα καί τεμάχια. Π.χ. \$ 3000 × λογιστικό ισότιμο 1 = 3000.

Καταλαβαίνει όμως κανείς ότι, όταν τό λογιστικό ισότιμο είναι μικρότερο από τήν τρέχουσα τιμή, τότε στό λογαριασμό του ξένου νομίσματος θά εμφανίζεται ένα μέρος μόνο τής αξίας πού πληρώθηκε γιά τήν αγορά του. Άν πάλι τό λογιστικό ισότιμο είναι μεγαλύτερο, τότε θά εμφανίζεται αξία μεγαλύτερη από εκείνη πού πληρώθηκε γιά τήν αγορά του. Π.χ. αγοράζομε 1 \$ ΗΠΑ πρós δρχ. 38. Χρησιμοποιούμε λογιστικό ισότιμο 10. Τότε ό λογαριασμός «Δολλάρια ΗΠΑ» θά χρεωθεί μέ 10, ενώ θά έχομε πληρώσει 38. Άν χρησιμοποιήσουμε λογιστικό ισότιμο 100, ό λογαριασμός «Δολλάρια ΗΠΑ» θά χρεωθεί μέ 100, ενώ θά έχομε πληρώσει μόνο δρχ. 38.

Έτσι λοιπόν είμαστε αναγκασμένοι νά δημιουργήσουμε έναν ακόμη λογαριασμό, στόν όποιο νά καταχωρίζομε προσθετικά ή άφαιρετικά κατά περίπτωση τή διαφορά πού προκύπτει μεταξύ του λογιστικού ισότιμου καί τής τρέχουσας τιμής. Ή διαφορά αυτή στό παράδειγμα πού αναφέραμε είναι 28 (τιμή αγοράς 38 μείον λογιστικό ισότιμο 10) στήν πρώτη περίπτωση καί θά καταχωρισθεϊ προσθετικά καί 62 (λογιστικό ισότιμο 100 μείον τιμή αγοράς 38) στή δεύτερη περίπτωση καί θά καταχωρισθεϊ άφαιρετικά.

Ο λογαριασμός αυτός έχει τίτλο «Συναλλαγματικές διαφορές» καί είναι συμπληρωματικός του λογαριασμού τών ξένων νομισμάτων.

Ύποθέτομε ότι αγοράζομε £ 10 πρós δρχ. 68 καί ότι χρησιμοποιούμε λογιστικό ισότιμο 1. Θά χρεώσουμε τό λογαριασμό «Λίρες Άγγλίας» μέ 10 (τεμ. 10 × λογ. ισ. 1) καί τή διαφορά από 1 έως 68, δηλαδή 67 γιά κάθε λίρα, θά τήν παρουσιάσουμε στή χρέωση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαφορές», δηλαδή ό λογαριασμός αυτός θά χρεωθεί μέ 670 (τεμ. 10 × 67). Φυσικά θά πιστωθεϊ ό λογαριασμός «Ταμείο» άν ή πράξη έγινε σέ μετρητά μέ όσα πραγματικά πληρώσαμε γιά τήν αγορά της, δηλαδή δρχ. 680 (τεμ. 10 × δρχ. 68).

Έτσι ή αξία του ξένου νομίσματος βρίσκεται διαμοιρασμένη στό λογαριασμό «Λίρες Άγγλίας» γιά δρχ. 10 καί στό λογαριασμό «Συναλλαγματικές διαφορές», πού είναι καί ό συμπληρωματικός του, γιά δρχ. 670. Έπομένως έχομε δύο χρεώσεις μέ άθροισμα 680 (10 + 670) καί μία πίστωση γιά 680 επίσης.

Πρίν περάσουμε σέ ένα παράδειγμα άς δούμε περιπτώσεις ήμερολογιακών έγγραφών.

- αγοράζομε 100 DM πρós δρχ. 17. Λογιστικό ισότιμο 10
- αγοράζομε \$ ΗΠΑ 60 πρós δρχ. 35. Λογιστικό ισότιμο 40

		Γερμανικά μάρκα		1.000		
		Συναλλαγματικές		700		
		διαφορές				
		Ταμείο				1.700
		Άγορά DM 100 × δρχ. 17. Λογ.				
		ισότιμο 10				
		Δολάρια ΗΠΑ		2.400		
		Ταμείο				2.100
		Συναλλαγματικές				
		διαφορές				300
		Άγορά \$ 60 × δρχ. 35. Λογ. ισότι-				
		μο 40				

Ας παρακολουθήσουμε τώρα την εφαρμογή αὐτῶν πού περιγράφονται παραπάνω μέ ἓνα παράδειγμα.

— Ἀγοράζονται \$ ΗΠΑ 500 × δρχ. 38

— Ἀγοράζονται £ 1000 × δρχ. 72

— Πωλοῦνται \$ ΗΠΑ 400 × δρχ. 40

— Ἀγοράζονται £ 200 × δρχ. 70

— Πωλοῦνται £ 800 × δρχ. 69

— Πωλοῦνται \$ ΗΠΑ 50 × δρχ. 35

— Ἀγοράζονται \$ ΗΠΑ 100 × δρχ. 36

— Πωλοῦνται £ 300 × δρχ. 75

Λογιστικά ισότιμα \$ = 1 καί £ = 90. Ὅλες οἱ πράξεις ἔγιναν μέ ἄμεσο διακανο-

νισμό τῆς ἀξίας τους.

Οἱ ἐγγραφές:

		Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ		500		
		Δολάρια ΗΠΑ		500		
		Συναλλαγματικές διαφορές		18.500		
		Ταμείο				19.000
		Άγορά \$ ΗΠΑ 500 × δρχ. 38				
		λογ. ισότιμο 1				
		Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ		90.000		
		Λίρες Ἀγγλίας		90.000		
		Ταμείο				72.000
		Συναλλαγματικές				
		διαφορές				18.000
		Άγορά £ 1000 × δρχ. 72				
		λογ. ισότιμο 90				

Ταμείο		16.000	
Συνάλλαγμα εξωτερικού			400
<u>Δολάρια ΗΠΑ</u>	400		
Συναλλαγματικές			
διαφορές			15.600
Πώληση \$ 400 × δρχ 40 λογ.			
ισότιμο 1			
Συνάλλαγμα εξωτερικού		18.000	
<u>Λίρες Άγγλίας</u>	18.000		
Ταμείο			14.000
Συναλλαγματικές			
διαφορές			4.000
Άγορά £ 200 × δρχ 70 λογ.			
ισότιμο 90			
Ταμείο		55.200	
Συναλλαγματικές			
διαφορές		16.800	
Συνάλλαγμα εξωτερικού			72.000
<u>Λίρες Άγγλίας</u>	72.000		
Πώληση £ 800 × δρχ. 69 λογ.			
ισότιμο 90			
Ταμείο		1750	
Συνάλλαγμα			
εξωτερικού			50
<u>Δολάρια ΗΠΑ</u>	50		
Συναλλαγματικές διαφο-			
ρές			1700
Πώληση \$ ΗΠΑ 50 × δρχ. 35 λογ.			
ισότιμο 1			
Συνάλλαγμα εξωτερικού		100	
<u>Δολάρια ΗΠΑ</u>	100		
Συναλλαγματικές			
διαφορές		3.500	
Ταμείο			3.600
Άγορά \$ ΗΠΑ 100 × δρχ 36 λογ.			
ισότιμο 1			
Ταμείο		22.500	
Συναλλαγματικές διαφορές		4.500	
Συνάλλαγμα			
εξωτερικού			27.000
<u>Λίρες Άγγλίας</u>	27.000		
Πώληση £ 300 × δρχ. 75 λογ.			
ισότιμο 90			

“Ας δοῦμε τώρα πῶς παρουσιάζοντας οἱ λογαριασμοί:

Συναλλαγμα ἐξωτερικοῦ

Ἀγορά 1η \$ $500 \times 1 =$	500	Πώληση 1η \$ $400 \times 1 =$	400
Ἀγορά 1η £ $1000 \times 90 =$	90.000	Πώληση 2η £ $800 \times 90 =$	72.000
Ἀγορά 2η £ $200 \times 90 =$	18.000	Πώληση 2η \$ $50 \times 1 =$	50
Ἀγορά 2η \$ $100 \times 1 =$	100	Πώληση 2η £ $300 \times 90 =$	27.000
	<u>108.600</u>		<u>99.450</u>

Δολλάρια ΗΠΑ

Ἀγορά 1η \$ $500 \times 1 =$	500	Πώληση 1η \$ $400 \times 1 =$	400
Ἀγορά 2η \$ $100 \times 1 =$	100	Πώληση 2η \$ $50 \times 1 =$	50
	<u>600</u>		<u>450</u>

Λίρες Ἀγγλίας

Ἀγορά 1η £ $1000 \times 90 =$	90.000	Πώληση 1η £ $800 \times 90 =$	72.000
Ἀγορά 2η £ $300 \times 90 =$	18.000	Πώληση 2η £ $300 \times 90 =$	27.000
	<u>1200</u>		<u>1100</u>
	<u>108.000</u>		<u>99.000</u>

Συναλλαγματικές διαφορές

Ἀγορά 1η \$ $500 \times 37 =$	18.500	Ἀγορά 1η £ $1000 \times 18 =$	18.000
Πώληση 1η £ $800 \times 21 =$	16.800	Πώληση 1η \$ $400 \times 39 =$	15.600
Ἀγορά 2η \$ $100 \times 35 =$	3.500	Ἀγορά 2η £ $200 \times 20 =$	4.000
Πώληση 2η £ $300 \times 15 =$	4.500	Πώληση 2η \$ $50 \times 54 =$	1.700
	<u>43.300</u>		<u>39.300</u>

Ἀπό τὴν εἰκόνα αὐτὴ τῶν λογαριασμῶν μποροῦμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι:

— Ὑπάρχει συμφωνία μεταξύ τοῦ γενικοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγμα ἐξωτερικοῦ» καὶ τῶν εἰδικῶν λογαριασμῶν «Δολλάρια ΗΠΑ» καὶ «Λίρες Ἀγγλίας».

— Οἱ λογαριασμοὶ «Δολλάρια ΗΠΑ» καὶ «Λίρες Ἀγγλίας», καθὼς ἔχουν χρεωθεῖ καὶ πιστωθεῖ μὲ τὴν ἴδια τιμὴ (τὸ λογιστικὸ ἰσότιμο), εἶναι λογαριασμοὶ ἀμιγεῖς. Ἐπομένως μποροῦμε νὰ βροῦμε πόσα \$ ἢ πόσες £ ἀπομένουν ἀκόμα ἂν διαιρέσουμε τὸ χρεωστικὸ ὑπόλοιπο καθενὸς μὲ τὸ λογιστικὸ ἰσότιμο, μὲ τὸ ὁποῖο κινήθηκε. Ἀς πάρουμε γιὰ παράδειγμα τὰ δολλάρια ΗΠΑ: χρεωστικὸ ὑπόλοιπο λογαριασμοῦ 150 (600 — 450): λογιστικὸ ἰσότιμο 1 = 150. Ὅσα ἀπομένουν.

Μετὰ ἀπὸ τὶς παραπάνω συναλλαγές, κατὰ τὶς ὁποῖες ἀγοράσαμε καὶ πωλήσαμε μὲ διαφορετικὲς τιμές, ἴσως προέκυψε κάποιον ἀποτέλεσμα κέρδος ἢ ζημία. Γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτό, πρέπει νὰ κάνουμε ἐκκαθάριση στοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγματικές διαφορές» πού εἶναι μικτός, ἐπειδὴ χρεώνεται καὶ πιστώνεται κάθε φορά μὲ τὴ διαφορά πού παρουσιάζεται μεταξύ τρέχουσας τιμῆς καὶ λογιστικοῦ ἰσοτίμου.

Γιὰ τὴν ἐκκαθάριση, πού γίνεται ὅπως καὶ στοὺς μικτοὺς λογαριασμούς ἐμπορευμάτων, ἐνεργοῦμε ἀπογραφὴ καὶ τὰ ξένα νομίσματα, πού βρῖσκομε, ἀποτιμῶν-

ται σέ δραχμές σύμφωνα μέ τήν τρέχουσα τιμή τῆς ἡμέρας, ὅπως αὐτή προσδιορίζεται στό ἐπίσημο δελτίο τιμῶν ξένων νομισμάτων τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδας.

Μετά συγκρίνομε τό ἀποτίμημα αὐτό πρὸς τό ὑπόλοιπο πού παρουσιάζουν ἀθροιστικά ὁ λογαριασμός «Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ» (πού κινήθηκε μέ λογιστικό ἰσότιμο) καί ὁ συμπληρωματικός του «Συναλλαγματικές διαφορές» καί προσδιορίζομε τό ἀποτέλεσμα.

Στό παράδειγμα μας τά δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς ὑποθέτομε ὅτι εἶναι:

$$\text{\$}150 \times \text{τρέχουσα τιμή δρχ. } 37,50 = 5.625$$

$$\text{£}100 \times \text{τρέχουσα τιμή δρχ. } 68 = \underline{6.800}$$

$$\text{σύνολο} \quad \quad \quad \underline{12.425}$$

Ἐπίσης καί τά χρεωστικά ὑπόλοιπα:

$$- \text{λ/σμοῦ «Συνάλλαγμα ἐξωτερικοῦ» } (108.600 - 99.450) = 9.150$$

$$- \text{λ/σμοῦ «Συναλλαγματικές διαφορές» } (43.300 - 39.300) = \underline{4.000}$$

$$\text{σύνολο} \quad \quad \quad \underline{13.150}$$

Ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά προκύπτει ὅτι πρέπει νά ἔχομε συνάλλαγμα ἀξίας δρχ. 13.150, ἔχομε ὅμως συνάλλαγμα ἀξίας δρχ. 12.425, δηλαδή μικρότερης ἀξίας, ἄρα προέκυψε ζημία ἴση πρὸς τή διαφορά $13.150 - 12.425 = 725$.

Ἡ τακτοποίηση θά γίνηι μέ ἡμερολογιακή ἐγγραφή, κατὰ τήν ὁποία θά χρεωθεῖ ἕνας ἀποτελεσματικός λογαριασμός μέ κατάλληλο τίτλο, π.χ. «Ζημίες ἀπό συνάλλαγμα», καί θά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές».

Θά παρατηρήσει ἴσως ὁ μαθητής ὅτι στό παραπάνω παράδειγμα προσδιορίσαμε τό συνολικό ἀποτέλεσμα ἀπὸ τήν ἀγοραπωλησία \$ καί £. Αὐτό ἔγινε γιατί ὁ λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές» λειτούργησε ὡς συμπληρωματικός καί τῶν δύο ἀμιγῶν λογαριασμῶν \$ καί £.

Ἄν θέλομε νά προσδιορίσουμε τά ἀποτελέσματα ἀναλυτικά, πρέπει νά ἀνοίξομε χωριστοὺς λογαριασμούς «Συναλλαγματικές διαφορές» γιά τό κάθε νόμισμα.

Ἀσκήσεις.

1. Ἀγοράζετε 1000 DM (γερμανικά μάρκα) στή τιμή τῶν δρχ. 19,50 κατὰ DM. Τήν ἐπόμενη ἡμέρα πωλεῖτε 450 DM στήν τιμή τῶν δρχ. 22 κατὰ DM. Οἱ πράξεις αὐτές ἔγιναν μετρητοῖς.

Ποιές ἐγγραφές θά ἐνεργήσετε στά βιβλία σας γιά τίς δύο αὐτές πράξεις ἂν χρησιμοποιήσετε τή μέθοδο τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές; Διατυπώστε ἐπίσης καί τίς ἀντίστοιχες ἐγγραφές ἂν χρησιμοποιήσετε λογιστικό ἰσότιμο $1 \text{ DM} = 10$. Τέλος κάνετε τήν ἐκκαθάριση, σημειώνοντας ὅτι ἡ τρέχουσα τιμή εἶναι $1 \text{ DM} = \text{δρχ. } 20$.

2. Ὁ ἔμπορος Δ. Πάλλης πραγματοποιοῖσε τίς παρακάτω ἀγοραπωλησίες σέ συνάλλαγμα κατὰ τό μήνα Μάρτιο ὅλες σέ μετρητά.

1 Μαρτίου: ἀγόρασε \$ 500 πρὸς δρχ. 38 κατὰ \$ καί £ 700 πρὸς δρχ. 68 κατὰ £.

3 Μαρτίου: ἀγόρασε \$ 400 πρὸς δρχ. 39 κατὰ \$ καί πώλησε £ 200 πρὸς δρχ. 80 κατὰ £.

6 Μαρτίου: ἀγόρασε £ 2000 πρὸς δρχ. 72 κατὰ £ καί πώλησε \$ 100 πρὸς δρχ. 35 κατὰ \$.

15 Μαρτίου: πώλησε \$ 300 πρὸς δρχ. 34 κατὰ \$ καί £ 900 πρὸς δρχ. 74 κατὰ £.

20 Μαρτίου: ἀγόρασε \$ 1000 πρὸς δρχ. 36 κατὰ \$ καί πώλησε £ 200 πρὸς δρχ. 69 κατὰ £.

28 Μαρτίου: ἀγόρασε £ 3000 πρὸς δρχ. 65 κατὰ £ καί \$ 500 πρὸς δρχ. 34 κατὰ \$.

31 Μαρτίου: πώλησε £ 1500 πρὸς δρχ. 66 κατὰ £ καί \$ 700 πρὸς δρχ. 30 κατὰ \$.

Ζητεῖται: α) ἡ σύνταξη τῶν ἡμερολογιακῶν ἐγγραφῶν γιά τίς παραπάνω πράξεις καί ἡ μεταφορά τους στοὺς λογαριασμούς (μέθοδος τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές). β) Ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν

άν από την απογραφή καταμετρήθηκαν \$ 1300 και £ 2900. Τρέχουσα τιμή 1\$ = δρχ. 37 και 1 £ = δρχ. 69 (Ήμερολογιακές έγγραφες και μεταφορά σέ λογαριασμούς απαραίτητες).

3. Μέ τα δεδομένα της προηγούμενης άσκησης προχωρήστε σέ νέα λύση χρησιμοποιώντας αύ-τή τή φορά τή μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Γιά τό σκοπό αυτό λάβετε ύπόψη σας ότι τό λογιστι-κό ισότιμο όρίζεται 1 \$ = 1 και 1 £ = 10.

4. Ή έπιχείρηση... διέθεσε από τόν Ταμείο της ένα ποσό κατά τό μήνα Δεκέμβριο και έκανε τίς πα-ρακάτω συναλλαγές, όλες σέ μετρητά.

1 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 10.000 πρós δρχ. 2,70 κατά σελλίνο και κορώνες Σουηδίας (S.C.) 5000 πρós δρχ. 8,50 κατά κορώνα.

4 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 3000 πρós δρχ. 3 κατά σελλίνο και πώλησε κορώνες Σουηδίας 4000 πρós δρχ. 9,5 κατά κορώνα.

10 Δεκεμβρίου: πώλησε σελλίνια Αυστρίας 9000 πρós δρχ. 2,4 κατά σελλίνο και κορώνες Σουη-δίας 500 πρós δρχ. 9 κατά κορώνα.

13 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 8000 πρós δρχ. 2 κατά σελλίνο και κορώνες Σουηδίας 6000 πρós δρχ. 10 κατά κορώνα.

16 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 1000 πρós δρχ. 1,80 κατά σελλίνο.

18 Δεκεμβρίου: πώλησε κορώνες Σουηδίας 2000 πρós δρχ. 11,50 κατά κορώνα.

22 Δεκεμβρίου: αγόρασε κορώνες Σουηδίας 5000 πρós δρχ. 12 κατά κορώνα.

29 Δεκεμβρίου: πώλησε όλο τό απόθεμα των σελλινίων Αυστρίας, πού είχε πρós δρχ. 4 κατά σελ-λίνο.

Ζητείται: α) ή σύνταξη των ήμερολογιακών έγγραφων γιά τίς παραπάνω πράξεις και ή μεταφορά τους στους λογαριασμούς πού πρέπει (μέθοδος του αντίτιμου σέ δραχμές). β) Ή έκκαθάριση των λο-γαριασμών, άν από την απογραφή καταμετρήθηκαν σελλίνια Αυστρίας μηδέν και κορώνες Σουηδίας 9500. Τρέχουσα τιμή 1 κορώνα Σουηδίας = δρχ. 10 (Ήμερολογιακές έγγραφες και μεταφορά σέ λο-γαριασμούς απαραίτητες).

5. Μέ τα δεδομένα της προηγούμενης άσκησης προχωρήστε σέ νέα λύση χρησιμοποιώντας αύ-τή τή φορά τή μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Γιά τό σκοπό αυτό λάβετε ύπόψη σας ότι τό λογιστι-κό ισότιμο όρίζεται 1 σελλίνο Αυστρίας = 1 και 1 κορώνα Σουηδίας = 20.

6.3 Λογαριασμοί απαιτήσεων και ύποχρεώσεων σέ ξένο νόμισμα.

Τίς απαιτήσεις ή τίς ύποχρεώσεις σέ ξένο νόμισμα τίς παρακολουθούμε μέ λο-γαριασμούς πού έχουν τίτλους «Χρεώστες σέ \$ ή £ κλπ.», «Πελάτες σέ DM...», «Πιστωτές σέ FF...», «Προμηθευτές σέ...», «Προμηθευτές σέ συνάλλαγμα» κλπ. Οί λογαριασμοί αυτοί τηρούνται, όπως και εκείνοι των ξένων νομισμάτων, μέ τή μέ-θοδο του αντίτιμου σέ δραχμές ή μέ τή μέθοδο του λογιστικού ισότιμου.

Βέβαια, όταν οί λογαριασμοί αυτοί τηρούνται μέ τή μέθοδο του αντίτιμου σέ δραχμές, γίνονται μικτοί, γιά τους γνωστούς λόγους, και έπομένως χρειάζονται έκ-καθάριση γιά τόν προσδιορισμό του αποτελέσματος. Στην περίπτωση όμως πού ή τήρηση των λογαριασμών γίνεται μέ τή μέθοδο του λογιστικού ισότιμου, τότε, ό-πως ξέρομε, μικτός λογαριασμός γίνεται ό λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφο-ρές» και αυτός είναι εκείνος πού χρειάζεται έκκαθάριση.

Γιά νά αποφύγουμε άσκοπες έπαναλήψεις, θά παραθέσουμε κοινό παράδειγμα έ-φαρμογής των δύο μεθόδων και θά δοθούν οδηγίες κατά τήν έκκαθάριση των λο-γαριασμών.

— Άγοράζομε έμπορεύματα από τόν οίκο «Baumann» Μονάχου άξίας DM 10.000 μέ πίστωση. Τρέχουσα τιμή 1 DM δρχ. 18.

- Αγοράζουμε εμπορεύματα από τον οίκο «Globy's» Λονδίνου αξίας £ 500 με πίστωση. Τρέχουσα τιμή 1 £ δρχ. 69.
 - Πωλούμε εμπορεύματα με πίστωση στον Οίκο «La Mode» του Παρισιού αξίας FF (γαλλικών φράγκων) 6000. Τρέχουσα τιμή 1 FF δρχ. 8.
 - Πωλούμε εμπορεύματα με πίστωση στον Οίκο «X» Ζυρίχης αξίας FS (έλβετικών φράγκων) 1000. Τρέχουσα τιμή 1 FS δρχ. 22.
 - Έξοφλούμε τον προμηθευτή μας οίκο «Baumann», πρὸς τὸν ὁποῖο ὀφείλομε DM 10.000. Τρέχουσα τιμή 1 DM δρχ. 21.
- α) Μέθοδος τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές.

			Εμπορεύματα Πιστωτές σέ DM Οἶκος Baumann	180.000	180.000	180.000
			Αγορά εμπορευμάτων αξίας DM 10.000 × τρ. τιμή 18..			
			Εμπορεύματα Πιστωτές σέ £ Οἶκος Globy's	34.500	34.500	34.500
			Αγορά εμπορευμάτων αξίας £ 500 × τρ. τιμή 69...			
			Χρεώστες σέ FF Οἶκος La Mode	48.000	48.000	48.000
			Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων αξίας FF 6000 × τρ. τιμή δρχ. 8..			
			Χρεώστες σέ FS Οἶκος «X»	22.000	22.000	22.000
			Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων αξίας FS 1000 × τρ. τιμή 22...			
			Πιστωτές σέ DM Οἶκος Baumann	210.000	210.000	210.000
			Ταμείο Εξόφληση πιστωτῆ μας σέ DM 10.000 × τρ. τιμή 21..			

Ἄς δοῦμε τώρα πῶς θά προσδιορίσουμε τὰ ἀποτελέσματα. Θεωροῦμε ὅτι οἱ τρέχουσες τιμές εἶναι οἱ ἑξῆς: 1 DM = δρχ. 20, 1£ = δρχ. 71, 1 FF = δρχ. 9 καί 1 FS = δρχ. 22,5.

Θά παραθέσουμε τούς λογαριασμούς (γενικούς) πού μᾶς χρειάζονται, γιά νά προχωρήσουμε στόν προσδιορισμό τοῦ ἀποτελέσματος.

Πιστωτές σέ D M	
$10.000 \times 21 = 210.000$	$10.000 \times 18 = 180.000$

Πιστωτές σέ £	
	$500 \times 69 = 34.500$

Χρεώστες σέ FF	Χρεώστες σέ FS
$6000 \times 8 = 48.000$	$1000 \times 22 = 22.000$

Δεδομένα ἀπογραφῆς:

DM	—	—	—
£	$500 \times \delta\rho\chi. 71$	$= 35.500$	
FF	$6000 \times \delta\rho\chi. 9$	$= 54.000$	
FS	$1000 \times \delta\rho\chi. 22,5$	$= 22.500$	

Ἐπομένως τά ἀποτελέσματα θά εἶναι:

Πιστωτές σέ DM: Ζημία δρχ. 30.000, ὅση καί τό χρεωστικό του ὑπόλοιπο (χρειασθήκαμε περισσότερες δραχμές, γιά νά ἐξοφλήσουμε τό χρέος μας).

Πιστωτές σέ £: Ζημία δρχ. 1000 (χρειαζόμαστε 1000 δρχ. περισσότερες, γιά νά αγοράσουμε καί ἐπιστρέψουμε τίς £ πού ὀφείλομε).

Χρεώστες σέ FF: Κέρδος δρχ. 6000 (ἀπό τά FF 6000 θά εἰσπράξουμε περισσότερες δραχμές κατά 6000).

Χρεώστες σέ FS: Κέρδος δρχ. 500 (ἀπό τά FS 1000 θά εἰσπράξουμε περισσότερες δρχ. κατά 500).

Καί τώρα οἱ ἐγγραφές:

Ζημίες ἀπό πιστωτές σέ DM	Πιστωτές σέ DM	30.000	30.000
	Ζημία...		
Ζημίες ἀπό πιστωτές σέ £	Πιστωτές σέ £	1.000	1.000
	Ζημία...		
Χρεώστες σέ F F	Κέρδη ἀπό χρεώ- στες σέ FF	6.000	6.000
	Κέρδος...		

		Χρεώστες σέ FS		500	
		Κέρδη από χρεώστες σέ FS			500
		Κέρδος...			

Μετά τη μεταφορά των παραπάνω έγγραφων στους λογαριασμούς, αυτοί θα παρουσιάσουν ακριβώς την εικόνα της απογραφής. Βέβαια θα ενημερωθούν και οι ειδικοί λογαριασμοί που στίς παραπάνω έγγραφές παραλείφθηκαν για λόγους απλοποιήσεως.

β) Μέθοδος λογιστικού ισοτίμου λ.ι. 1DM = 1, 1£ = 100 1 FF = 5 1 FS = 10

		Έμπορεύματα		180.000	
		Πιστωτές σέ D M			10.000
		Οίκος Baumann	10.000		
		Συναλλαγματικές			170.000
		διαφορές			
		Έγγραφο έμπορευμάτων αξίας			
		DM 10.000 X δρχ. 18 λ.ι. 1 DM = 1			
		Έμπορεύματα		34.500	
		Συναλλαγματικές			
		διαφορές		15.500	
		Πιστωτές σέ £			50.000
		Οίκος Globy's	50.000		
		Έγγραφο έμπορευμάτων αξίας			
		£ 500 x δρχ. 69 λ.ι. 1 £ = 100			
		Χρεώστες σέ FF		30.000	
		Οίκος La Mode	30.000		
		Συναλλαγματικές			
		διαφορές		18.000	
		Έμπορεύματα			48.000
		Πώληση έμπορευμάτων αξίας			
		FF 6000 x δρχ. 8 λ.ι. 1 FF = 5			
		Χρεώστες σέ FS		10.000	
		Οίκος «X»	10.000		
		Συναλλαγματικές			
		διαφορές		12.000	
		Έμπορεύματα			22.000
		Πώληση έμπορευμάτων αξίας			
		FS 1000 x δρχ. 22 λ.ι. 1 FS = 10			

	Πιστωτές σέ DM		10.000	10.000	
	Οίκος Baumann				
	Συναλλαγματικές				
	διαφορές			200.000	
	Ταμείο				210.000
	Έξοφληση υποχρέωσης DM				
	$10.000 \times \delta\rho\chi. 21 \lambda. \iota. 1 \text{ DM} = 1$				

Ήκολουθεῖ ἡ παράθεση τῶν λογαριασμῶν συναλλάγματος καί ἡ ἐκκαθάριση μέ τά δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς, πού γνωρίζομε ἤδη (ἡ ἡμερολογιακή ἐγγραφή παραλείπεται ὡς αὐτονόητος).

Πιστωτές σέ D M		Πιστωτές σέ £	
$10.000 \times 1 = 10.000$	$10.000 \times 1 = 10.000$	$500 \times 100 = 50.000$	
Χρεώστες σέ F F		Χρεώστες σέ F S	
$6000 \times 5 = 30.000$		$1000 \times 10 = 10.000$	
Συναλλαγματικές διαφορές			
£ $500 \times 31 = 15.500$	D.M. $10.000 \times 17 = 170.000$		
FF $6000 \times 3 = 18.000$			
FF $1000 \times 12 = 12.000$			
DM $10.000 \times 20 = 200.000$			
<u>245.500</u>			<u>170.000</u>

Τό ἀποτέλεσμα θά προσδιορισθεῖ στό συνολό του, γιατί δέ λειτούργησε λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές» γιά κάθε νόμισμα χωριστά.

Ἄς προσέξει ὁ μαθητής πῶς πρέπει νά ἐργασθοῦμε γιά τόν προσδιορισμό τοῦ ἀποτελέσματος, ὅταν ἔχομε λογαριασμούς ἀπαιτήσεων καί υποχρεώσεων μαζί:

— Ἀθροίζομε τίς χρεώσεις καί τίς πιστώσεις τῶν λογαριασμῶν συναλλάγματος καί βρίσκομε τή διαφορά μεταξύ τους. Ἡ διαφορά αὕτη ἀπεικονίζει τήν ἀπαίτηση ἢ υποχρέωσή μας σέ συνάλλαγμα (ἀνάλογα ἂν εἶναι χρεωστική ἢ πιστωτική), ὅπως ἐξάγεται ἀπό τά βιβλία.

Θά μπορούσαμε νά προσθέταμε τά χρεωστικά ὑπόλοιπα ὅσων λογαριασμῶν παρουσιάζουν τέτοια ὑπόλοιπα, καθὼς καί τά πιστωτικά καί νά υπολογίζαμε τή διαφορά τους. Τό ἀποτέλεσμα θά ἦταν πάλι τό ἴδιο.

— Ἀπό τήν ἀπογραφή υπολογίζομε τή διαφορά μεταξύ ἀπαιτήσεων καί υποχρεώσεων, πού ἔχομε σέ συνάλλαγμα, καί τή συγκρίνομε μέ τή διαφορά πού προέκυψε ἀπό τά βιβλία.

Ἄς δοῦμε τώρα τήν ἐφαρμογή ὅλων αὐτῶν στό παράδειγμά μας.

Οἱ χρεώσεις ὅλων τῶν λογαριασμῶν εἶναι: $10.000 + 30.000 + 10.000 + 245.500 = 295.500$.

Οἱ πιστώσεις ὅλων τῶν λογαριασμῶν εἶναι: $10.000 + 50.000 + 170.000 = 230.000$.

Ἡ διαφορά μεταξύ τους εἶναι: $295.500 - 230.000 = 65.500$.

Ἀπό τὴν ἀπογραφὴ ἐξάλλου γνωρίζομε ὅτι ἔχομε:

ἀπαιτήσεις FF 6000 × δρχ. 9 = 54.000

ἀπαιτήσεις FS 1000 × δρχ. 22,5 = 22.500

76.500

ὕποχρεώσεις £ 500 × δρχ. 71 = 35.500

διαφορά 41.000

δηλαδή ἀπὸ τὴν ἀπογραφὴ προκύπτει ὅτι συνολικὰ μέ τὶς ἀπαιτήσεις σέ συνάλλαγμα καλύπτομε τὶς ὑποχρεώσεις σέ συνάλλαγμα καὶ παραμένει ὑπόλοιπο ἀπαιτήσεων δρχ. 41.000.

Δέ μένει λοιπὸν παρὰ νὰ συγκρίνομε τὸ ὑπόλοιπο αὐτὸ μέ τὴ διαφορά χρεώσεων καὶ πιστώσεων τῶν λογαριασμῶν συναλλάγματος, ὅπως τὴν προσδιορίσαμε παραπάνω.

Ἀπὸ τὴ διαφορά αὕτὴ προκύπτει ὅτι πρέπει νὰ ἔχομε συνάλλαγμα ἀξίας δρχ. 65.500, ἡ ἀπογραφὴ ὅμως ἔδειξε ὅτι τὸ συνάλλαγμα ποῦ διαθέτομε εἶναι μόνον δρχ. 41.000, ἐπομένως προέκυψε ζημία δρχ. 24.500 ($65.500 - 41.000$).

Τὸ ποσὸ αὐτὸ τῆς ζημίας προσδιορίζεται συνολικὰ καὶ κατὰ τὴν τήρησιν τῶν λογαριασμῶν σύμφωνα μέ τὴ μέθοδο τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές, ποῦ περιγράψαμε παραπάνω. Ἐκεῖ εἶχαμε ζημίες: $30.000 + 1000$ μεῖον κέρδη $6000 + 500 =$ ζημία 24.500.

Σημείωση. Ὅταν ἀκολουθοῦμε τὴ μέθοδο τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές στὶς περιπτώσεις τῶν ξένων νομισμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπαιτήσεων καὶ ὑποχρεώσεων σέ ξένο νόμισμα,μποροῦμε στὴ θέση τῶν λογαριασμῶν «Κέρδη ἀπὸ συνάλλαγμα» ἢ «Ζημίες ἀπὸ συνάλλαγμα» ἢ «Ζημίες ἀπὸ πιστωτές σέ DM» κλπ. νὰ κινήσομε τὸ γνωστὸ μας λογαριασμὸ «Συναλλαγματικές διαφορές». Στὴν περίπτωσιν βέβαια αὕτὴ, ὁ λογαριασμὸς αὐτὸς θὰ εἶναι ἀποτελεσματικός, ἀφοῦ θὰ περιέχει κάποιο ἀποτέλεσμα.

Παράδειγμα: α) ἀγορὰ \$ 100 πρὸς δρχ. 36,90, β) πώλησις \$ 50 πρὸς δρχ. 38. Ἀπὸ τὶς πράξεις αὐτὲς προκύπτει κέρδος δρχ. 1,10 κατὰ \$ ($38 - 36,90$) καὶ συνολικὸ δρχ. $1,10 \times 50 = 55$, ποῦ θὰ καταχωρισθεῖ στὴν πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ «Συναλλαγματικές διαφορές».

Ἀσκήσεις.

1. Ὁ ἔμπορος χρωμάτων Ε. Διονυσίου πραγματοποιοῖσε τὶς παρακάτω συναλλαγές σέ συνάλλαγμα μέ προμηθευτὲς ἢ πελάτες του τοῦ ἐξωτερικοῦ:

2 Ἀπριλίου: ἀγόρασε μέ πίστωση ἀπὸ τὴ βιομηχανία χημικῶν προϊόντων Φραγκφούρτης VIVO, χρώματα DM 20.000. Τὴν ἡμέρα αὕτὴ ἡ τιμὴ τοῦ DM ἦταν δρχ. 16.

5 Ἀπριλίου: ἀγόρασε μέ πίστωση, ἀπὸ τὴ βιομηχανία πλαστικῶν χρωμάτων Ζυρίχης «ECLAIR» πλαστικά χρώματα ἀξίας ἐλβετικῶν φράγκων (FS) 10.000. Τρέχουσα τιμὴ: 1 FS = δρχ. 23.

10 Ἀπριλίου: πώλησε μέ πίστωση χρώματα σέ Οἰκοδομικὸ Ὄργανισμὸ τῆς Μασσαλίας ἀξίας σέ γαλλικὰ φράγκα (FF) 5000. Τρέχουσα τιμὴ: 1 FF = δρχ. 8.

12 Ἀπριλίου: ἐξοφλεῖ τὸ 1/2 τοῦ χρέους πρὸς τὴ Βιομηχανία VIVO ($DM 20.000 \times 1/2$). Τρέχουσα τιμὴ 1 DM = δρχ. 18.

15 Ἀπριλίου: ἀγοράζει, ἀπὸ τὸν οἶκο χρωμάτων LIGHT Λονδίνου, χρώματα ἀξίας £5000. Ἀποστέλλει ἀμέσως τὸ 1/2 τῆς ἀξίας (£ $5000 \times 1/2$). Τρέχουσα τιμὴ 1£ = δρχ. 70.

18 Ἀπριλίου: ἀγοράζει £ 500. Τρέχουσα τιμὴ 1 £ = δρχ. 69.

20 Ἀπριλίου: ἀποστέλλει στὴ Βιομηχανία ECLAIR Ζυρίχης FS 8000 γιὰ τὸ χρέος του. Τρέχουσα τιμὴ: 1 FS = δρχ. 20.

23 Ἀπριλίου: Ὁ Οἰκοδομικὸς Ὄργανισμὸς Μασσαλίας ἀποστέλλει FF 5000 γιὰ ἐξόφλησιν τοῦ χρέους του. Τρέχουσα τιμὴ 1 FF = δρχ. 9.

28 Ἀπριλίου: δανείζει στὸν ἔμπορο Β. Φωτίου £ 500. Τρέχουσα τιμὴ 1 £ = δρχ. 70.

Ζητεῖται: α) ἡ σύνταξη τῶν ἡμερολογιακῶν ἐγγραφῶν γιὰ τὶς παραπάνω πράξεις καὶ ἡ μεταφορὰ τους στοὺς λογαριασμούς (μέθοδος τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές), β) ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν ἀν ἡ τρέχουσα τιμὴ εἶναι 1 DM = δρχ. 20, 1 FS = δρχ. 22, 1 £ = δρχ. 71 (ἡμερολογιακές ἐγγραφές καὶ μεταφορὰ σέ λογαριασμούς ἀπαραίτητες).

2. Μὲ τὰ δεδομένα τῆς προηγούμενης ἀσκῆσεως προχωρήστε σέ νέα λύση χρησιμοποιώντας αὐτὴ τὴ φορά τὴ μέθοδο τοῦ λογιστικοῦ ἰσοτίμου. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ λάβετε ὑπόψη σας ὅτι τὸ λογιστικό ἰσότιμο ὀρίζεται 1 DM = 1, 1 FS = 10, 1 FF = 5, 1 £ = 50.

3. Ἡ ἐπιχείρηση «ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» πραγματοποιεῖ κατὰ τὸ μῆνα Μάϊο τὶς παρακάτω οἰκονομικὲς πράξεις σέ συνάλλαγμα:

3 Μαΐου: ἀγοράζει ἀπὸ τὸν Ι. Σαββίδη Λεμεσοῦ πατάτες ἀξίας λιρῶν Κύπρου 2000 καὶ καταβάλλει ἀμέσως τὸ 1/2 τῆς ἀξίας. Τρέχουσα τιμὴ 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 90.

4 Μαΐου: δανίζεται ἀπὸ τὸν Ε. Θεοδώρου κορῶνες Δανίας (CD) 1000. Τρέχουσα τιμὴ 1 CD = δρχ. 6.

7 Μαΐου: δανίζει στὸν Θ. Εὐαγγέλου κορῶνες Δανίας 800. Τρέχουσα τιμὴ 1 CD = δρχ. 7.

8 Μαΐου: ἀγοράζει σέ μετρητὰ \$ Can. 3000. Τρέχουσα τιμὴ 1\$ Can. = δρχ. 31.

12 Μαΐου: πωλεῖ μὲ πίστωση διάφορα ποτὰ στὸ Ξενοδοχεῖο Ρώμης EXCELSIOR ἀξίας σέ λιρέττες Ἰταλίας (LIT) 500.000. Τρέχουσα τιμὴ 1 LIT = δρχ. 0,035.

17 Μαΐου: Ὁ Θ. Εὐαγγέλου ἐπιστρέφει κορῶνες Δανίας 500. Τρέχουσα τιμὴ 1 CD = δρχ. 9.

20 Μαΐου: στέλνει στὸν Ι.Σαββίδη γιὰ τὸ χρέος τῆς λίρες Κύπρου 700. Τρέχουσα τιμὴ 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 95.

24 Μαΐου: Ἐπιστρέφει στὸν Ε. Θεοδώρου κορῶνες Δανίας 500. Τρέχουσα τιμὴ 1 CD = δρχ. 8.

28 Μαΐου: Πωλεῖ τὰ \$ Can. πού κατεῖχε σέ μετρητὰ. Τρέχουσα τιμὴ 1\$ Can. = δρχ. 32.

Ζητεῖται: α) ἡ σύνταξη τῶν ἡμερολογιακῶν ἐγγραφῶν γιὰ τὶς παραπάνω πράξεις καὶ ἡ μεταφορὰ τους σέ λογαριασμούς (μέθοδος τοῦ ἀντίτιμου σέ δραχμές), β) ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν ἀν οἱ τρέχουσες τιμές εἶναι: 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 100, 1 CD = δρχ. 5, 1 λιρέττα Ἰταλίας = δρχ. 0,04 (ἡμερολογιακές ἐγγραφές καὶ μεταφορὰ σέ λογαριασμούς ἀπαραίτητες).

4. Μὲ τὰ δεδομένα τῆς προηγούμενης ἀσκῆσεως προχωρήστε σέ νέα λύση χρησιμοποιώντας αὐτὴ τὴ φορά τὴ μέθοδο τοῦ λογιστικοῦ ἰσοτίμου. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ λάβετε ὑπόψη σας ὅτι τὸ λογιστικό ἰσότιμο γιὰ ὅλα τὰ ξένα νομίσματα ὀρίζεται 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ

7.1 Γενικά.

Ἄντιπρόσωπος εἶναι τὸ βοηθητικὸ πρόσωπο τοῦ ἐμπορίου ποῦ ἐνεργεῖ πράξεις ἐμπορικές μέ τὸ ὄνομα καί γιά λογαριασμό ἐκείνου ποῦ ἀντιπροσωπεύει, ἐνῶ παραγγελιοδόχος αὐτός ποῦ ἐνεργεῖ πράξεις ἐμπορικές μέ τὸ δικό του ὄνομα, ἀλλὰ γιά λογαριασμό τρίτου.

Ὁ θεσμός τῶν δύο αὐτῶν βοηθητικῶν προσώπων τοῦ ἐμπορίου ἐξυπηρετεῖ πρακτικές ἀνάγκες. Μέ τὰ πρόσωπα αὐτά ὁ παραγγελέας συναλλάσσεται χωρίς νά φαίνεται, ἐνῶ ἐπιτυγχάνει κάθε φορά τούς καλύτερους ὅρους γιά τήν πώληση ἢ ἀγορά τοῦ ἐμπορεύματός του, ἀφοῦ τὰ πρόσωπα αὐτά, γνωρίζουν καλύτερα τίς συνθήκες ποῦ ἐπικρατοῦν στήν ἀγορά τῆς περιοχῆς τους.

Ἡ λογιστική τῶν πράξεων τοῦ ἀντιπροσώπου δέν διαφέρει ἀπό τή λογιστική τῶν πράξεων τοῦ παραγγελιοδόχου. Καί στίς δύο περιπτώσεις στηριζόμαστε στίς γενικές ἀρχές τῆς λογιστικῆς, ποῦ ἔχομε μάθει, ἐνῶ χρησιμοποιοῦμε ἐπίσης καί λογαριασμούς τάξεως.

Θά παρακολουθήσουμε τὸ θέμα μέ τήν ἐφαρμογή παραδείγματος. Ξεχωρίζομε ὅμως δύο περιπτώσεις: τή λογιστική τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου πωλήσεως καί τή λογιστική τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου ἀγορᾶς.

Γιά λόγους ἐπίσης διδακτικούς ἀλλά καί καλύτερης παρουσιάσεως τοῦ θέματος μετά ἀπό κάθε συναλλαγή τοῦ παραδείγματος θά παρτίθεται ἡ ἡμερολογιακή ἐγγραφή τοῦ ἀντιπροσώπου καί θά γίνεται μνεία μέ μικρότερα τυπογραφικά στοιχεῖα τῆς ἀντίστοιχης ἐγγραφῆς στά βιβλία τοῦ παραγγελέα. Ἐτσι ὁ μαθητής θά ἀποκτήσει ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς λογιστικῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν συναλλαγῶν αὐτῶν.

7.2 Λογιστική ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου πωλήσεως.

Ἀκολουθοῦμε τὸ ἐπόμενο παράδειγμα:

1 Ἰουνίου 19.. Ἡ βιομηχανία κατασκευῆς οἰκιακῶν ἡλεκτρικῶν συσκευῶν «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε ἀπέστειλε στὸν Γ. Κτενίδη στή Κομοτινὴ 40 τεμάχια ἡλεκτρικῶν ψυγείων πρὸς πώληση γιά λογαριασμό της. Ἡ συμφωνία προβλέπει προμήθεια τοῦ Γ. Κτενίδη ἴση πρὸς τὸ 10% τῆς τιμῆς πωλήσεως καί θά ἀπολογισθεῖ στό τέλος.

Τιμὴ πωλήσεως ὀρίζεται ὄχι μικρότερη τῶν δρχ. 3000 κατὰ τεμάχιο.

Ὁ Γ. Κτενίδης δέν θά ἐνεργήσῃ ἐγγραφή, ἀφοῦ ἀκόμα δέν παρέλαβε τὸ ἐμπόρευμα.

Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. θά σημειώσει τήν ἀποστολή αὐτή μέ τήν ἐγγραφή:

		Ἐμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση		120.000		120.000
		Ἐμπορεύματα 40 ψυγεῖα πρὸς δρχ. 3000				

Θά μπορούσε νά χρεώσει τό λογαριασμό «Ἐμπορεύματα γιά πώληση καθ' ὁδόν» καί νά τόν διατηρήσει μέχρις ὅτου τὰ ἐμπορεύματα παραληφθοῦν ἀπό τόν Γ. Κτενίδη, ὁπότε θά κλείσει τό λογαριασμό αὐτόν μέ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ἐμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση».

3 Ἰουνίου 19.. Ὁ Γ. Κτενίδης παραλαμβάνει τὰ ψυγεῖα καί πληρώνει γιά λογαριασμό τῆς ἐταιρείας δρχ. 10.000 γιά μεταφορικά.

Ἡ ἐγγραφή:

		Ἐμπορεύματα τρίτων γιά πώληση Ψυγεῖα «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	120.000	120.000		
		Δικαιούχοι ἐμπορευμάτων γιά πώληση «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	120.000			120.000
		40 ψυγεῖα Χ δρχ. 3000				
		do				
		«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λ/σμός τρεχούμενος		10.000		10.000
		Ταμείο				
		Ἔξοδα γιά λογαριασμό τῆς «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.				

Καθὼς παρατηροῦμε μέ τήν παραλαβή τῶν ψυγείων λειτούργησαν οἱ λογαριασμοὶ τάξεως τῆς πρώτης κατηγορίας τῶν ξένων περιουσιακῶν στοιχείων, ὅπως ἀκριβῶς ἔχομε μάθει.

Γιά τὰ ἔξοδα κινήθηκε ὁ τρεχούμενος λογαριασμός πού καί αὐτός ἐπίσης μᾶς εἶναι γνωστός.

Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις εἰδοποιηθεῖ ἀπό τόν ἀντιπρόσωπό της γιά τήν πληρωμὴ τῶν ἐξόδων, θά γράψει στά βιβλία της:

		Ἐμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση		10.000		10.000
		Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος				
		Ναῦλος ἐμπορευμάτων πού πληρώθηκε ἀπὸ τόν Γ. Κτενίδη γιά λογαριασμό μας				

6 Ιουνίου 19.. Ό Γ. Κτενίδης πωλεί 15 τεμάχια στον έμπορο Λ. Μωυσίδη στην τιμή των δρχ. 6700 κατά τεμάχιο καί εισπράττει τό αντίτιμο σέ μετρητά.
 Η έγγραφη:

			6		100.500		100.500	
			Ταμείο «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος Πώληση 15 ψυγείων πρὸς δρχ. 6700 κατά ψυγείο. Τιμολ...					
			40					
			Δικαιούχοι έμπορευμάτων γιά πώληση <u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> Έμπορεύματα τρίτων γιά πώληση <u>Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ</u> <u>ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> Τακτοποίησης λογαρισμών τάξεως (15×3000)	45.000 45.000			45.000	

Άς προσέξει ο μαθητής την τακτοποίηση των λογαριασμών τάξεως μετά τη συναλλαγή, σύμφωνα με όσα έχουμε εκθέσει στο τρίτο κεφάλαιο.

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις είδοποιηθεί, θά ενεργήσει την έγγραφη:

			Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος		100.500		100.500	
			Έμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση Πώληση 15 ψυγείων ως...					

9 Ιουνίου 19.. Ό Γ. Κτενίδης πωλεί 5 τεμάχια στον έμπορο Β. Λαυρεντίδη στην τιμή των δρχ. 6500 κατά τεμάχιο καί γιά τό αντίτιμο παραλαμβάνει έπιταγή.
 Η έγγραφη:

			9		32.500		32.500	
			Έπιταγές εισπρακτέες «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογ/σμός τρεχούμενος Πώληση 5 ψυγείων πρὸς δρχ. 6500 κατά ψυγείο. Τιμολ...					

			do				
			Δικαιούχοι έμπορευμάτων για πώληση «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	15.000	15.000		
			Έμπορεύματα τρίτων για πώληση Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	15.000		15.000	
			Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως (5×3000).				

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί, θά προβεί στην έγγραφη:

			Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος		32.500		
			Έμπορεύματα σέ τρίτους για πώληση Πώληση 5 ψυγείων ως...			32.500	

10 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης πληρώνει δρχ. 2000 για ένοίκιο του χώρου που
έχει αποθηκεύσει τα ψυγεία.

Η έγγραφη του:

			do				
			«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος		2.000		
			Ταμείο Πληρωμή εξόδων για λογαριασμό «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.			2.000	

Καί η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε θά έγγραψει στά βιβλία της, μόλις ειδοποιηθεί:

			Έμπορεύματα σέ τρίτους για πώληση		2.000		
			Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος Έξοδά του για λογαριασμό μας			2.000	

12 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης αποστέλλει την έπιταγή στην «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗ-
ΝΑ» Α.Ε.

Η έγγραφη του:

			do				
			«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος		32.500		
			Έπιταγές είσπρακτέες Αποστολή έπιταγής			32.500	

Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. δέν ἐνεργεῖ ἐγγραφή, ὥσπου νά παραλάβει τήν ἐπιταγή.

15 Ἰουνίου 19.. Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. παραλαμβάνει τήν ἐπιταγή.

Ἡ πράξη αὐτή δέν ἀφορᾷ τόν Γ. Κτενίδη, πού ἔχει κάνει ἤδη τήν ἐγγραφή του κατά τήν ἀποστολή τῆς ἐπιταγῆς στίς 12 Ἰουνίου.

Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. θά σημειώσει τὰ βιβλία της γιά τήν πράξη αὐτή, μόλις παραλάβει τήν ἐπιταγή:

			15				
			Ἐπιταγές εἰσπρακτέες		32.500		
			Γ. Κτενίδης λογαριασμός				
			τρεχούμενος				
			Παραλαβή ἐπιταγῆς Ν°...			32.500	

17 Ἰουνίου 19.. Ὁ Γ. Κτενίδης ἐμβάζει στήν «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. δρχ. 80.000

Ἡ ἐγγραφή:

			17				
			«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.				
			λογ/σμός τρεχούμενος				
			Ταμεῖο				
			Ἐναντι λογαριασμοῦ		80.000		80.000

Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. ὥσπου νά εἰπράξει τό ἔμβασμα δέν κάνει ἐγγραφή.

19 Ἰουνίου 19.. Ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. εἰσπράττει τό ἔμβασμά της δρχ. 80.000.

Γιά τήν πράξη αὐτή ἐγγραφή θά ἐνεργήσῃ μόνο ἡ «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.

Ἡ ἐγγραφή τῆς «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.

			19				
			Ταμεῖο		80.000		
			Γ. Κτενίδης λογαριασμός				
			τρεχούμενος				
			Εἰσπραξη ἐμβάσματος			80.000	

20 Ἰουνίου 19.. Ὁ Γ. Κτενίδης πωλεῖ τὰ ὑπόλοιπα φυγεῖα πρὸς δρχ. 8000 κατά τεμάχιο καί εἰσπράττει τό ἀντίτιμο σέ μετρητά.

Ἡ ἐγγραφή του:

			20				
			Ταμεῖο		160.000		
			«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.				
			λογαριασμός τρεχούμενος				
			Πώληση 20 φυγείων πρὸς δρχ. 8000				
			κατά φυγεῖο. Τιμολ...			160.000	

		Δικαιούχοι έμπορευμάτων γιά πώληση «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	60.000	60.000	
		Έμπορεύματα τρίτων γιά πώληση Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	60.000		60.000
		Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεων			

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί, θά ένεργήσει τήν παρακατω έγγραφη:

		Γ. Κτενίδης λογ. τρεχούμενος Έμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση Πώληση 20 ψυγείων ως...	160.000		160.000
--	--	---	---------	--	---------

21 Ιουνίου 19.. Κατόπιν προσκλήσεως του Γ. Κτενίδη εκπρόσωπος της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε. έρχεται στην Κομοτινή όπου ο Γ. Κτενίδης του παραδίδει έκκαθάριση του λογαριασμού, καθώς και τό υπόλοιπο σέ μετρητά, άφου βέβαια παρακράτησε τήν προμήθειά του, όπως είχαν συμφωνήσει.

Προτού παραθέσουμε τίς τελικές αυτές έγγραφές, θά δούμε τήν εικόνα πού παρουσιάζει ο τρεχούμενος λογαριασμός της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε., γιά νά υπολογίσουμε τήν προμήθεια πού δικαιούται ο Γ. Κτενίδης και νά προσδιορίσουμε τό ποσό πού πρέπει νά καταβάλει στον εκπρόσωπο της εταιρείας.

Στά βιβλία λοιπόν του Γ. Κτενίδη ο λογαριασμός «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ Α.Ε., λογαριασμός τρεχούμενος» έχει τήν εξής εικόνα:

«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ » Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος

Μεταφορικά	10.000	Πώληση 1η	100.500
Ένοίκια	2.000	Πώληση 2η	32.500
Έναντι	32.500	Πώληση 3η	160.000
Έναντι	80.000		
	124.500		293.000

Έπομένως ή προμήθειά του πού είναι τό 10% των πωλήσεων θά είναι δρχ. 29.300 ($293.000 \times 10\%$), όποτε τό ποσόν, πού θά πρέπει νά επιστρέψει, θά είναι 139.200, δηλαδή τό πιστωτικό υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού 168.500 μειωμένο κατά τήν προμήθειά του, δρχ. 29.300.

Τώρα μπορούμε νά περάσουμε στίς έγγραφές:

		«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος Προμήθεια από πωλήσεις γιά τρίτους Προμήθεια 10% x πωλήσεων δρχ. 293.000	29.300		29.300
--	--	---	--------	--	--------

		«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε λογαριασμός τρεχούμενος Ταμείο Τακτοποίηση τρεχούμενου λογ/σμού «Η.ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.	139.200		139.200
--	--	--	---------	--	---------

Ο μαθητής μπορεί εύκολα να διαπιστώσει ότι με τη μεταφορά των έγγραφων αυτών ο λογαριασμός «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ Α.Ε., λογαριασμός τρεχούμενος» εξισώνεται.

Ας άρκεσθεί προς τό παρόν στην πρόχειρη αυτή διαπίστωση καί, αφού μελετήσει καί τίς έγγραφές πού πρέπει νά ένεργήσει ή εταιρεία, θά έχει τήν εὐχέρεια νά εξετάσει τούς λογαριασμούς πού ακολουθοῦν. Ἄν οἱ έγγραφές έγιναν σωστά, τότε οἱ δύο τρεχούμενοι λογαριασμοί πρέπει νά εἶναι ἐξισωμένοι, γιατί καί οἱ δύο καταλήγουν σέ ἰσόποσα ἀλλά ἀντίθετα ὑπόλοιπα.

Νά λοιπόν τώρα καί οἱ έγγραφές στά βιβλία τῆς εταιρείας:

		21			
		Έμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση Γ. Κτενίδης λογ/σμός τρεχούμενος Υπολογισμός προμήθειας (10% × 293.000)	29.300		29.300
		do			
		Ταμείο Γ. Κτενίδης λογ/σμός τρεχούμενος Τακτοποίηση τρεχούμενου λογ/σμού	139.200		139.200

Λογαριασμοί στά βιβλία Γ. Κτενίδη

Έμπορεύματα τρίτων γιά πώληση

40 × 3000 =	120.000	15 × 3000 =	45.000
		5 × 3000 =	15.000
		20 × 3.000 =	60.000
<u>40</u>	<u>120.000</u>	<u>40</u>	<u>120.000</u>

Δικαιούχοι έμπορευμάτων γιά πώληση

45.000	120.000
15.000	
<u>60.000</u>	
<u>120.000</u>	<u>120.000</u>

‘Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος

Μεταφορικά	10.000	Πώληση 1η	100.500
Ένοικια	2.000	Πώληση 2η	32.500
Έναντι	32.500	Πώληση 3η	160.000
Έναντι	80.000		
Προμήθειά μας	29.300		
Υπόλοιπο	<u>139.200</u>		
	<u>293.000</u>		<u>293.000</u>

Ταμείο

.....	10.000	Έπιταγές εισπρακτέες	
100.500	2.000		
160.000	80.000	<u>32.500</u>	<u>32.500</u>
	<u>139.200</u>		

Προμήθεια από πωλήσεις για τρίτους

29.300

Λογαριασμοί στά βιβλία της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.

Έμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση

40 x 3000 =	120.000	Πώληση 1η	100.500
Μεταφορικά	10.000	Πώληση 2η	32.500
Ένοικια	2.000	Πώληση 3η	160.000
Προμήθεια	<u>29.300</u>		
	161.300		<u>293.000</u>

Έμπορεύματα

..... 120.000

Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος

Πώληση 1η	100.500	Έξοδά του	10.000
Πώληση 2η	32.500	Έξοδά του	2.000
Πώληση 3η	160.000	Έναντι	32.500
		Έναντι	80.000
		Προμήθεια	29.300
		Έξόφληση	139.200
	<u>293.000</u>		<u>293.000</u>

Ταμείο
80.000
139.200

Έπιταγές είσπρακτές
32.500

Θά ακολουθήσει, όπως ξέρομε, έκκαθάριση του λογαριασμού «Έμπορεύματα σέ τρίτους γιά πώληση» καί προσδιορισμός του αποτελέσματος από τίς συναλλαγές αυτές. Έδώ, έπειδή όλα έχουν πωληθεί καί ή άπογραφή είναι μηδέν, τό πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού έκφράζει κέρδος.

Άσκηση.

Ή Έταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ - Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ» είσήγαγε από τή Γαλλία 100 πλυντήρια ρούχων BRANDT 5 κιλών, τά όποια έστειλε σέ άντιπροσώπους της, γιά νά τά πωλήσουν γιά λογαριασμό της. Ή διανομή έγινε ως εξής:

— ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε. Θεσσαλονίκης Τεμ. 60

— Έμπορος Φ. Λιόντος - Τριπόλεως Τεμ. 40

Τιμή πωλήσεως τουλάχιστον δρχ. 20.000 κατά πλυντήριο.

Προμήθεια πάνω στην τιμή πωλήσεως 8% γιά τήν «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» καί 6% γιά τόν Φ. Λιόντο.

Άκολουθήσαν οι παρακάτω συναλλαγές:

2 Μαΐου: Ή «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» νοίκιασε τό χώρο, όπου έχει έκθέσει τά πλυντήρια, καί γιά τό σκοπό αυτό πλήρωσε δρχ. 5000.

5 Μαΐου: Ό Φ. Λιόντος πωλεί 10 πλυντήρια σέ έμπορους της περιοχής του πρós δρχ. 23.000 κατά πλυντήριο καί είσπράττει άμέσως τήν αξία τους.

7 Μαΐου: Ή «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» πωλεί στόν έμπορο Βερροίας Α. Φιλίππου 20 πλυντήρια πρós δρχ. 25.000 κατά πλυντήριο καί είσπράττει δρχ. 450.000 σέ μετρητά. Γιά τό υπόλοιπο ποσό των δρχ. 50.000 έκδίδει συναλλαγματική ίσης αξίας.

10 Μαΐου: Ό Φ. Λιόντος πωλεί 5 πλυντήρια πρós δρχ. 24.000 κατά πλυντήριο. Είσπράττει σέ μετρητά δρχ. 20.000 καί παραλαμβάνει έπιταγή γιά δρχ. 100.000.

11 Μαΐου: Ό Φ. Λιόντος έμβάζει στην έταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 200.000.

12 Μαΐου: Ή «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» πωλεί σέ μετρητά 30 πλυντήρια στόν έμπορο Δράμας Α. Άλεξάνδρου πρós δρχ. 21.000 κατά πλυντήριο.

15 Μαΐου: Ή «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» διακόπτει τίς έργασίες της. Μετά από αυτό παίρνει άδεια από τήν Έταιρεία καί παραδίδει τά 10 πλυντήρια, πού περισσεύουν, στόν έμπορο Ι. Ανανόπουλο στη Θεσσαλονίκη μέ τή συμφωνία νά τά διαθέσει στην αγορά γιά λογαριασμό της Έταιρείας «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» μέ τούς ίδιους όρους. Ό Ι. Πανόπουλος πληρώνει μεταφορικά δρχ. 1500.

16 Μαΐου: Ή «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» ύπολογίζει τήν προμήθειά της καί έκκαθαρίζοντας τό λογαριασμό της έμβάζει στην έταιρεία δρχ. 1.034.600.

18 Μαΐου: 'Ο Φ. Λιόντος πωλεί 25 πλυντήρια σέ οικότροφεία τής περιοχῆς του γιά τίς ανάγκες τους. 'Η τιμή πωλήσεως δρχ. 21.000 κατά πλυντήριο εἰσπράχθηκε ἀμέσως. Τήν ἴδια μέρα ἐνεργεῖ ἐκκαθάριση, ὑπολογίζει τήν προμήθειά του καί γιά τό κλείσιμο τοῦ λογαριασμοῦ ἐμβάζει στήν ἔταιρεία «ΕἰΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 622.500.

19 Μαΐου: 'Η ἔταιρεία «ΕἰΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» εἰσπράττει τά ἐμβάσματα τῆς «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗΣ» δρχ. 1.034.600 καί Φ. Λιόντου δρχ. 622.500.

22 Μαΐου: 'Ο Ι. Πανόπουλος πωλεῖ καί τά 10 πλυντήρια στήν τιμή τῶν 22.500 κατά πλυντήριο. 'Η τιμή εἰσπράττεται σέ μετρητά. Τήν ἴδια μέρα ὑπολογίζει τήν προμήθειά του καί ἐμβάζει στήν ἔταιρεία «ΕἰΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 205.500 γιά τό κλείσιμο τοῦ λογαριασμοῦ.

25 Μαΐου: 'Η ἔταιρεία «ΕἰΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» εἰσπράττει τό ἔμβασμα τοῦ Ι. Πανόπουλου δρχ. 205.500.

Μέ τό παραπάνω ἱστορικό καταστρώσετε τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές στά βιβλία: α) τῆς ἔταιρείας «ΕἰΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ», β) τῆς «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗΣ», γ) τοῦ Φ. Λιόντου, δ) τοῦ Ι. Πανόπουλου.

Μεταφέρετε ἐπίσης τίς ἐγγραφές στοὺς λογαριασμούς πού πρέπει.

Προσδιορίστε ἀκόμα καί τό ἀποτέλεσμα πού προέκυψε ἀπό τίς παραπάνω πωλήσεις πλυντηρίων.

7.3 Λογιστική ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου ἀγορᾶς.

Καί ἡ λογιστική τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου ἀγορᾶς δέν παρουσιάζει δυσκολίες. Χρησιμοποιοῦμε καί ἐδῶ λογαριασμούς τάξεως καί τρεχοῦμενους λογαριασμούς, ὅπως καί στήν περίπτωση τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου πωλήσεως, πρὸς τήν ὁποία παρουσιάζει ὁμοιότητα. Θά μελετήσουμε καί ἐδῶ τήν περίπτωση μέ πρακτική ἐφαρμογή, παραθέτοντας μέ μικρότερα στοιχεῖα τίς λογιστικές ἐγγραφές τοῦ παραγγελέα, ἀκριβῶς ὅπως καί στή λογιστική τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ παραγγελιοδόχου πωλήσεως.

'Ο Ρ. Λούης ἔμπορος Πειραιῶς συμφωνεῖ τήν 1η 'Ιουλίου 19... μέ τόν Σ. Χρηστάκο ἔμπορο Γυθείου νά ἀγοράσει ὁ τελευταῖος γιά λογαριασμό του 5000 κιλά λάδι σέ τιμή ὄχι μεγαλύτερη ἀπὸ 40 δρχ. κατά κιλό. 'Η προμήθεια ὀρίζεται σέ 5% πάνω στήν τιμή ἀγορᾶς, ἐνῶ τά διάφορα ἔξοδα θά βαρύνουν τόν παραγγελέα Ρ. Λούη. Γιά τό σκοπὸ αὐτό ὁ Ρ. Λούης ἐμβάζει στό Σ. Χρηστάκο δρχ. 100.000, τίς ὁποῖες αὐτός εἰσπράττει αὐθημερόν.

'Η ἐγγραφή του Σ. Χρηστάκου:

			1				
			Ταμεῖο		100.000		
			Ρ. Λούης λογ/σμός				
			τρεχοῦμενος			100.000	
			Εἰσπραξη ἐμβάσματος				

'Ο Ρ. Λούης ὡς παραγγελέας θά ἐνεργήσῃ τήν ἐγγραφή:

			1				
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός				
			τρεχοῦμενος		100.000		
			Ταμεῖο			100.000	
			Ἔμβασμα γιά ἀγορά λαδιοῦ				

4 Ιουλίου 19.. Ο Σ. Χρηστάκος είδοποιεί τό Ρ. Λούη ότι αγόρασε την ημέρα εκείνη την ποσότητα των 5000 κιλών λάδι στην τιμή των δρχ. 38 κατά κιλό.

Η έγγραφη:

			4				
			Ρ. Λούης λογαριασμός τρεχούμενος		190.000		
			Ταμείο			190.000	
			Αγορά 5000 κιλών λάδι προς δρχ. 38 τό κιλό				
			do				
			Εμπορεύματα τρίτων Λάδι Ρ. Λούη	190.000			
			Δικαιούχοι έμπο ρευμάτων			190.000	
			Ρ. Λούης	190.000			
			Λογαριασμοί τάξεως				

Ο Ρ. Λούης θα προβεί στην έγγραφη:

			4				
			Εμπορεύματα σέ τρίτους		190.000		
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος			190.000	
			Εμπορεύματά μας σέ κατοχή Σ. Χρηστά - κου				

6 Ιουλίου 19. Ο Σ. Χρηστάκος πληρώνει μεταφορικά δρχ. 2500. Την ίδια μέρα είδοποιεί σχετικά τόν Ρ. Λούη.

Η έγγραφη:

			6				
			Ρ. Λούης λογαριασμός τρεχούμενος		2.500		
			Ταμείο			2.500	
			Πληρωμή εξόδων για λ/σμό Ρ. Λούη				

Η έγγραφη Ρ. Λούη:

			6				
			Εμπορεύματα σέ Τρίτους		2.500		
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος			2.500	
			Εξοδά του για λογαριασμό μας				

9 Ιουλίου 19.. 'Ο Ρ. Λούης έμβάζει δρχ. 50.000, τίς όποιες είσπράττει αύθημερόν ό Σ. Χρηστάκος.

'Η έγγραφή:

			9				
			Ταμείο		50.000		
			Ρ. Λούη λογαριασμός				
			τρεχούμενος			50.000	
			Είσπραξη έμβάσματος				

Καί ό Ρ. Λούης θά έγγράψει στά βιβλία του:

			9				
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός				
			τρεχούμενος		50.000		
			Ταμείο			50.000	
			Έμβασμα γιά άγορά λαδιού				

10 Ιουλίου 19.. 'Ο Σ. Χρηστάκος ύπολογίζει την προμήθειά του σέ δρχ. 9500 (άζία άγοράς δρχ. 190.000 × 5%) καί συμφωνεί στό ποσό μέ τόν Ρ. Λούη.

'Η έγγραφή:

			10				
			Ρ. Λούης λογαριασμός				
			τρεχούμενος		9.500		
			Προμήθεια από άγορές				
			γιά τρίτους			9.500	
			Ύπολογισμός προμήθειάς μας				

Καί ή αντίστοιχη έγγραφή του Ρ. Λούη:

			10				
			Έμπορεύματα σέ Τρίτους				
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός		9.500		
			τρεχούμενος			9.500	
			Ύπολογισμός προμήθειάς του				

11 Ιουλίου 19.. 'Ο Σ. Χρηστάκος άποστέλλει τό λάδι είς παραλαβή Ρ. Λούη. Γιά τό σκοπό αυτόν πληρώνει δρχ. 10.000 γιά μεταφορικά. Τήν ίδια μέρα έκπρόσωπος του Ρ. Λούη έπισκέπτεται καί καταβάλλει στό Σ. Χρηστάκο δρχ. 62.000 γιά την τακτοποίηση του λογαριασμού του. Τήν ίδια μέρα επίσης γίνεται καί ή παραλαβή του φορτίου από τόν Ρ. Λούη.

Οί έγγραφές Σ. Χρηστάκου:

		P. Λούης λογ/σμός τρε- χούμενος		10.000		
		Ταμείο				10.000
		Εξοδα μεταφοράς λαδιού				
		Δικαιούχοι έμπορευμάτων		190.000		
		P. Λούης	190.000			
		Έμπορεύματα τρίτων				190.000
		Λάδι P. Λούη	190.000			
		Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως				
		Ταμείο		62.000		
		P. Λούης λογ/σμός τρεχούμενος				62.000
		Διακανονισμός υπόλοιπου λογα- ριασμού				

Καί οι έγγραφές P. Λούη.

		Έμπορεύματα σέ τρίτους		10.000		
		Σ. Χρηστάκος λογ/σμός τρεχούμενος				10.000
		Εξοδα του γιά λογαριασμό μας				
		Έμπορεύματα		212.000		
		Έμπορεύματα σέ τρίτους				212.000
		Παραλαβή έμπορευμάτων μας				
		Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος		62.000		
		Ταμείο				62.000
		Διακανονισμός υπόλοιπου λογαριασμού				

Η παράθεση τών λογαριασμών παραλείπεται γιά χάρη συντομίας.

Άσκηση.

Ο έμπορος Πειραιά, Ε. Μείντάνης ανέθεσε στον παραγγελιοδόχο Σερρών Χ. Κιτμερίδη νά του αγοράσει 10.000 κιλά ρύζι σέ τιμή όχι μεγαλύτερη από δρχ. 10 κατά κιλό. Η προμήθειά του όρίζεται σέ 4% καί θά υπολογίζεται πάνω στήν τιμή αγοράς.

Ακολουθούν οι παρακάτω πράξεις:

1 Μαρτίου: Ο Ε. Μείντάνης έμβάζει στό Χ. Κιτμερίδη δρχ. 20.000.

2 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης αγοράζει σέ μετρητά 3000 κιλά ρύζι πρós δρχ. 8 κατά κιλό. Πληρώνει μεταφορικά δρχ. 2000.

3 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης είδοποιείται καί εισπράττει τό έμβασμα τών δρχ. 20.000.

5 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης πληρώνει δρχ. 1000 γιά ένοίκιο χώρου, όπου αποθηκεύει τό ρύζι πού αγοράζει.

7 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης αγοράζει σέ μετρητά 4000 κιλά ρύζι πρós δρχ. 9 κατά κιλό. Πληρώνει άχθοφορικά δρχ. 1000 καί μεταφορικά ως τήν άποθήκη δρχ. 2500.

8 Μαρτίου: Ὁ Ε. Μείντάνης ἐμβάζει στό Χ. Κιτμερίδη δρχ. 30.000 καί ζητᾶ νά τοῦ ἀποστείλει τήν ποσότητα ρυζιοῦ πού ἔχει ἀγοράσει.

9 Μαρτίου: Ὁ Χ. Κιτμερίδης παραδίδει στό γραφεῖο Μεταφορῶν Σερρῶν «Ο ΛΑΪΛΙΑΣ» τό ρύζι πού ἀγόρασε, γιά τήν μεταφορά του στόν Πειραιά. Γιά τήν ἀποστολή αὐτή πλήρωσε φορτωτικά δρχ. 1500 καί ναῦλα μεταφορᾶς στόν Πειραιά δρχ. 6000. Πλήρωσε ἀκόμα δρχ. 1000 γιά νά ἀσφαλίσει τό φορτίο κατά τή μεταφορά του.

10 Μαρτίου: Ὁ Ε. Μείντάνης παραλαμβάνει τό φορτίο. Τήν ἴδια μέρα ὁ Χ. Κιτμερίδης εἰσπράττει τό ἔμβασμα τῶν δρχ. 30.000.

14 Μαρτίου: Ὁ Χ. Κιτμερίδης ἀγοράζει σέ μετρητά 3000 κιλά ρύζι πρὸς δρχ. 10 κατὰ κιλό. Πληρώνει ἀχθοφορικά δρχ. 500 καί παραδίδει ἀμέσως τό ρύζι στό Γραφεῖο Μεταφορῶν ὕστερα ἀπὸ ἐπιθυμία τοῦ Ε. Μείντάνη. Πληρώνει ἀκόμα δρχ. 2500 γιά ναῦλο μεταφορᾶς καί δρχ. 500 γιά ἀσφάλιστρα.

15 Μαρτίου: Ὁ Χ. Κιτμερίδης ὑπολογίζει τήν προμήθειά του σέ δρχ. 3600 καί ἀποστέλλει ἐκκαθάριση λογαριασμοῦ στόν Ε. Μείντάνη.

17 Μαρτίου: Ὁ Ε. Μείντάνης παραλαμβάνει τό ἐμπόρευμα. Τήν ἴδια μέρα παραλαμβάνει καί τήν ἐκκαθάριση τοῦ λογαριασμοῦ. Γιά τήν τακτοποίηση τῶν ὑποχρεώσεων του ἐμβάζει στόν Χ. Κιτμερίδη δρχ. 62.100.

18 Μαρτίου: Ὁ Χ. Κιτμερίδης εἰσπράττει τό ἔμβασμα τῶν δρχ. 62.100.

Μέ βάση τίς παραπάνω πράξεις καταστρώσετε τίς ἡμερολογιακές ἐγγραφές καί ἐνημερώστε τοὺς λογαριασμούς στά βιβλία τῶν Ε. Μείντάνη καί Χ. Κιτμερίδη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

8.1 Γενικά.

Οι διάφορες επιχειρήσεις, έμπορικές, βιομηχανικές κλπ., πού θέλουν νά αύξήσουν τά κέρδη τους, προσπαθοῦν νά πωλήσουν τά ἐμπορεύματά τους ἢ τά προϊόντας τους ἢ νά προσφέρουν τίς ὑπηρεσίες τους, σέ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερο κύκλο ἀγοραστῶν. Γιά τό σκοπό αὐτόν στρέφονται σέ περισσότερες γεωγραφικές περιοχές καί, καθώς δέν γνωρίζουν τίς συνθήκες τῶν ἀγορῶν ἐκεῖ, χρησιμοποιοῦν τίς ὑπηρεσίες τῶν ἐπιτοπίων ἐμπορικῶν ἀντιπροσώπων ἢ παραγγελιοδόχων. Πολύ συχνά ὅμως συμβαίνει μιά περιοχή νά παρουσιάζει προϋποθέσεις γιά ἀξιόλογη ἐπέκταση καί ἀνάπτυξη τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Στήν περίπτωση αὐτή οἱ ἐπιχειρήσεις προτιμοῦν καί ἰδρύουν παραρτήματα, πού εἶναι τμήματα τῆς ἴδιας ἐπιχειρήσεως. Ἔτσι ἀποφεύγεται ἡ διαμεσολάβηση τῶν ἐμπορικῶν ἀντιπροσώπων ἢ παραγγελιοδόχων καί ἡ ἐπιβάρυνση τοῦ κόστους.

Τά παραρτήματα αὐτά, πού ὀνομάζομε **Ὑποκαταστήματα**, λειτουργοῦν γιά λογαριασμό τῆς κύριας ἐπιχειρήσεως, δηλαδή τοῦ **Κεντρικοῦ καταστήματος**. Προικοδοτοῦνται ἀπό τό κεντρικό κατάστημα καί ἀρχίζουν τίς συναλλαγές τους, ἀπό τίς ὁποῖες θά προκύψει ἕνα ἀποτέλεσμα, πού θά μεταβιβασθεῖ στό Κεντρικό. Καταλαβαίνομε λοιπόν ὅτι ἀνακύπτει πρόβλημα λογιστικῆς ὀργανώσεως γιά τήν παρακολούθηση τῆς διαχειρίσεως τῶν Ὑποκαταστημάτων καί τόν προσδιορισμό τοῦ ἀποτελέσματος.

Ἡ λογιστική παρακολούθηση αὐτή μπορεῖ νά γίνει μέ δύο τρόπους, ἀνάλογα μέ τή γενικότερη λογιστική ὀργάνωση τῆς ἐπιχειρήσεως. Κατά τόν πρῶτο τρόπο ὑπάρχει ἐνιαία λογιστική ὀργάνωση τῆς ἐπιχειρήσεως καί οἱ συναλλαγές τοῦ Ὑποκαταστήματος παρακολουθοῦνται ἀπό τή λογιστική τοῦ Κεντρικοῦ.

Κατά τό δεύτερο τρόπο οἱ συναλλαγές τοῦ Ὑποκαταστήματος παρακολουθοῦνται ἀπό ἰδιαίτερη λογιστική καί τό Ὑποκατάστημα παρουσιάζει λογιστική αὐτοτέλεια ἀπέναντι στό Κεντρικό.

Θά περιγράψομε καί τοὺς δύο τρόπους χωριστά καί στή συνέχεια θά πάρομε ἕνα παράδειγμα καί θά μελετήσομε τήν ἐφαρμογή στήν πράξη τῶν δύο αὐτῶν τρόπων λογιστικῆς παρακολουθήσεως.

8.2 Ἐνιαία λογιστική ὀργάνωση Κεντρικοῦ καί Ὑποκαταστήματος.

Ὅπως εἶπαμε παραπάνω, ὅταν ὑπάρχει ἐνιαία λογιστική ὀργάνωση, οἱ συναλλαγές ὅλων τῶν Ὑποκαταστημάτων καταχωρίζονται στά βιβλία τοῦ Κεντρικοῦ. Γιά τό

σκοπό αυτό κάθε Ύποκατάστημα αποστέλλει στο Κεντρικό τὰ δικαιολογητικά τῶν συναλλαγῶν του, ὥστε αὐτό νά ἐνεργεῖ τίς ἐγγραφές πού πρέπει. Γιά νά μπορεῖ μάλιστα τό Κεντρικό νά παρακολουθεῖ τήν κίνηση κάθε Ύποκαταστήματος, δημιουργεῖ ἰδιαίτερη σειρά λογαριασμῶν γιά κάθε ἓνα ἀπό αὐτά, π.χ. Ταμεῖο Ύποκαταστήματος Πειραιῶς, Ἐνοίκια Ύποκαταστήματος Χανίων κλπ. Συνήθως τὰ Ύποκαταστήματα χαρακτηρίζονται ἀπό ἓνα κωδικό ἀριθμό, ὁπότε οἱ λογαριασμοί ἔχουν τίτλους ὅπως «Ταμεῖο Ύποκαταστήματος 029» ἢ «Ταμεῖο 029» κλπ.

Ἔτσι μέ ἰδιαίτερη σειρά λογαριασμῶν γιά κάθε Ύποκατάστημα τό Κεντρικό παρακολουθεῖ τίς μεταβολές τῶν περιουσιακῶν τους στοιχείων καί εἶναι σέ θέση νά προσδιορίζει τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν τους.

Πρέπει νά προσθέσουμε, ὅτι τό Ύποκατάστημα εἶναι ἐλεύθερο νά κρατᾷ καί ἐνημερώνει βοηθητικά βιβλία, πού ἐξυπηρετοῦν τή διαχείρισή του.

8.3 Ἀνεξάρτητη λογιστική ὀργάνωση τοῦ Ύποκαταστήματος.

Στήν περίπτωση αὐτή κάθε Ύποκατάστημα ἔχει ξεχωριστή λογιστική ὀργάνωση, ὅπως καί τό Κεντρικό ἔχει τή δική του. Ἔτσι οἱ συναλλαγές τοῦ Ύποκαταστήματος ἐγγράφονται στά δικά του βιβλία, ἀπό τὰ ὁποῖα προκύπτουν καί τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν του, πού μεταβιβάζονται στό Κεντρικό.

Στή λογιστική τοῦ Ύποκαταστήματος δέν ὑπάρχει λογαριασμός «Κεφάλαιο». Στή θέση του θά βροῦμε λογαριασμό μέ τίτλο «Κεντρικό», μέ τόν ὁποῖο παρακολουθοῦνται ὅλες οἱ δοσοληψίες τοῦ Ύποκαταστήματος μέ τό Κεντρικό καί στήν πίστωση ἢ τή χρέωση τοῦ ὁποῖου θά μεταφέρονται καί τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Ύποκαταστήματος.

Παράλληλα στά βιβλία τοῦ Κεντρικοῦ τηρεῖται ὁ λογαριασμός «Ύποκατάστημα» γιά τήν παρακολούθηση τῶν δοσοληψιῶν πού θά ἔχει τό Κεντρικό μαζί του.

Συμπληρώνουμε στό σημεῖο αὐτό, ἔστω καί ἂν θεωρεῖται αὐτονόητο, ὅτι, ἂν ὑπάρχουν πολλά Ύποκαταστήματα, τότε λειτουργεῖ γενικός λογαριασμός «Ύποκαταστήματα» μέ εἰδικούς γιά κάθε Ύποκατάστημα.

Ὁ ἰσολογισμός, πού θά συντάξει τό Κεντρικό στό τέλος τῆς χρήσεως, μπορεῖ νά γίνει μέ δύο τρόπους.

Πρῶτος: Κάθε Ύποκατάστημα συντάσσει τόν ἰσολογισμό του καί τόν ἀποστέλλει στό Κεντρικό. Αὐτό στή συνέχεια συνενώνει ὅλους τοὺς ἰσολογισμούς σέ ἓνα, στό γενικό ἰσολογισμό τῆς ἐπιχειρήσεως (ἀνεξάρτητη λογιστική ὀργάνωση τοῦ Ύποκαταστήματος).

Δεύτερος: Τά Ύποκαταστήματα συντάσσουν ἀπογραφή καί προσωρινό ἰσοζύγιο, τὰ ὁποῖα διαβιβάζουν στό Κεντρικό. Αὐτό θά προβεῖ στίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως καί στήν κατάρτιση τοῦ γενικοῦ ἰσολογισμοῦ (ἐνιαία λογιστική ὀργάνωση Κεντρικοῦ καί Ύποκαταστήματος).

8.4 Πρακτική ἐφαρμογή.

Γιά καλύτερη κατανόηση τοῦ τρόπου παρακολουθήσεως τῶν συναλλαγῶν, πού περιγράψαμε ὡς τώρα, ἔς μελετήσουμε τό παράδειγμα πού ἀκολουθεῖ. Εἶναι μία ἄσκηση λυμένη καί μέ τίς δύο περιπτώσεις, πού παρουσιάζει ἡ λογιστική ὀργάνωση τῶν Ύποκαταστημάτων.

Ἡ ἐπιχείρηση εἰδῶν νεωτερισμοῦ «Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ», Τσιμισκῆ 42, Θεσσαλονίκη, ἀρχίζει τίς ἐργασίες της τὴν 1η Μαρτίου καὶ συντάσσει ἀπογραφὴν, ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτουν: Μετρητὰ δρχ. 1.500.000. Ἐπιπλα καὶ σκεύη δρχ. 250.000. Ἐμπορεύματα δρχ. 900.000.

Στὴ συνέχεια ἐνεργοῦνται οἱ παρακάτω πράξεις:

Πράξη 1η

2 Μαρτίου: Ἰδρύεται Ὑποκατάστημα στὴν Ἑδεσσα. Γιά τὸ σκοπὸ αὐτὸ στέλνονται στὸ διευθυντὴ τοῦ Ὑποκαταστήματος μετρητὰ δρχ. 400.000, ἐπιπλα καὶ σκεύη δρχ. 100.000 καὶ ἐμπορεύματα δρχ. 200.000.

Πράξη 2η

5 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα πληρῶνει ἐνοίκια δρχ. 10.000.

Πράξη 3η

7 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα πωλεῖ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 80.000 γιὰ 100.000 καὶ εἰσπράττει τὸ 50% σέ μετρητὰ, ἐνῶ γιὰ τὸ ὑπόλοιπο ἐκδίδει συναλλαγματικὴ λήξεως δύο μηνῶν καὶ ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 52.000.

Πράξη 4η

10 Μαρτίου: Τὸ Κεντρικὸ πωλεῖ σέ μετρητὰ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 50.000 γιὰ 45.000.

Πράξη 5η

11 Μαρτίου: Τὸ Κεντρικὸ στέλνει ἐμπορεύματα στὸ Ὑποκατάστημα Ἑδεσσας ἀξίας δρχ. 300.000.

Πράξη 6η

12 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα πωλεῖ μὲ πίστωση στὸν Ε. Χούλη ἐμπορεύματα ἀξίας 200.000 γιὰ 220.000.

Πράξη 7η

13 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα στέλνει στὸ Κεντρικὸ δρχ. 50.000.

Πράξη 8η

14 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα ἐπιστρέφει στὸ Κεντρικὸ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 30.000.

Πράξη 9η

16 Μαρτίου: Τὸ Ὑποκατάστημα εἰσπράττει δρχ. 100.000 ἀπὸ τὸν Ε. Χούλη καὶ τὰ καταθέτει σέ λογαριασμὸ ὀψεως στὴν Τράπεζα ΙΛΤΕ.

Πράξη 10η

17 Μαρτίου: Τὸ Κεντρικὸ πλήρωσε γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Ὑποκαταστήματος τούς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ, πού ἀνέρχονται σέ δρχ. 40.000.

Πράξη 11η

18 Μαρτίου: Τό 'Υποκατάστημα αγοράζει από τό Γ. Πρέκα έμπορεύματα άξίας δρχ. 160.000 μέ πίστωση.

Πράξη 12η

20 Μαρτίου: Τό Κεντρικό έξοφλεϊ τήν ύποχρέωση του 'Υποκαταστήματος πρός τόν Γ. Πρέκα.

α) Ένιαία λογιστική Όργάνωση**Βιβλία Κεντρικού**

		1	10.000	250.000	2.650.000
		Έπιπλα καί σκεύη		900.000	
		Έμπορεύματα		1.500.000	
		Ταμείο			
		Κεφάλαιο			
		Άρχική κατάθεση για έναρξη εργασιών			
		2		100.000	
		Έπιπλα καί σκεύη 'Υποκ/τος		200.000	
		Έμπορεύματα 'Υποκ/τος		400.000	
		Ταμείο 'Υποκ/τος			
		Έπιπλα καί σκεύη			100.000
		Έμπορεύματα			200.000
		Ταμείο			400.000
		Άποστολή στό 'Υποκατάστημα Έδεσσας			
		5		10.000	
		Γενικά έξοδα 'Υποκ/τος			
		Ένοίκια			
		Ταμείο 'Υποκ/τος			10.000
		Πληρωμή ένοικίου 'Υποκαταστήματος			
		7		50.000	
		Ταμείο 'Υποκ/τος			
		Συναλλαγματικές είσπρακτές 'Υποκ/τος		52.000	
		Έμπορεύματα 'Υποκ/τος			80.000
		Κέρδη από πώληση έμπορευμάτων 'Υποκ/τος			20.000
		Τόκοι πιστωτικοί 'Υποκ/τος			2.000
		Πώληση έμπορευμάτων 'Υποκ/τος			
		10		45.000	
		Ταμείο			
		Ζημίες από πώληση έμπορευμάτων		5.000	
		Έμπορεύματα			50.000
		Πώληση έμπορευμάτων Κεντρικού			
		εις μεταφορά		3.512.000	3.512.000

		έκ μεταφοράς		3.512.000	3.512.000
	11				
	Έμπορεύματα 'Υποκ/τος			300.000	
	Έμπορεύματα				300.000
	Έφοδιασμός 'Υποκ/τος 'Εδεσσας				
	12				
	Πελάτες 'Υποκ/τος			220.000	
	<u>Ε. Χούλης</u>		220.000		
	Έμπορεύματα 'Υποκ/τος				200.000
	Κέρδη από πώληση				
	έμπορευμάτων 'Υποκ/τος				20.000
	Πώληση έμπορευμάτων 'Υποκ/τος				
	'Εδεσσας				
	13				
	Ταμείο			50.000	
	Ταμείο 'Υποκ/τος				50.000
	Αποστολή χρημάτων από 'Υποκ/μα				
	14				
	Έμπορεύματα			30.000	
	Έμπορεύματα 'Υποκ/τος				30.000
	Αποστολή έμπορευμάτων από				
	'Υποκ/μα				
	16				
	Ταμείο 'Υποκ/τος			100.000	
	Πελάτες 'Υποκ/τος				100.000
	<u>Ε. Χούλης</u>		100.000		
	Είσπραξη μέρους απαιτήσεως				
	do				
	ΙΑΤΕ λ/σμός καταθέ-				
	σεων 'Υποκ/τος			100.000	
	Ταμείο 'Υποκ/τος				100.000
	Σύσταση λογαριασμού καταθέσεων				
	'Υποκ/τος				
	17				
	Γενικά έξοδα 'Υποκ/τος			40.000	
	<u>Μισθοί</u>		40.000		
	Ταμείο				40.000
	Πληρωμή μισθών 'Υποκ/τος				
	18				
	Έμπορεύματα 'Υποκ/τος			160.000	
	Προμηθευτές 'Υποκ/τος				160.000
	<u>Γ. Πρέκας</u>		160.000		
	Αγορά έμπορευμάτων 'Υποκ/τος				
	20				
	Προμηθευτές 'Υποκ/τος			160.000	
	<u>Γ. Πρέκας</u>		160.000		
	Ταμείο				160.000
	Έξοφληση προμηθευτή 'Υποκ/τος				
				4.672.000	4.672.000

Στό τέλος της χρήσεως θά γίνει απογραφή καί στό Κεντρικό καί στό 'Υποκατάστημα καί θά ακολουθήσουν οί έγγραφές τακτοποιήσεως. Μετά θά προσδιορισθούν τά αποτελέσματα ('Υποκαταστήματος, Κεντρικού καί τό συνολικό) θά γίνει ή διάθεση του συνολικού αποτελέσματος καί ή σύνταξη του ίσολογισμού κατά τά γνωστά.

β) *Ανεξάρτητη λογιστική 'Οργάνωση.*

Βιβλία Κεντρικού

'Υπενθυμίζεται ότι στά βιβλία του Κεντρικού θά έμφανισθούν μόνον οί συναλλαγές εκείνες πού έπηρεάζουν τά δικά του περιουσιακά στοιχεία. 'Επομένως δέν θά γίνουν έγγραφές γιά τίς πράξεις 2,3,6,9 καί 11.

'Υπενθυμίζεται ακόμα ότι στίς πράξεις μεταξύ Κεντρικού καί 'Υποκαταστήματος θά κινήσουμε τό λογαριασμό «'Υποκατάστημα», πού θά χρεώνομε ή θά πιστώνομε κατά περίπτωση.

Νά οί έγγραφές:

		1			
		'Επιπλα καί σκεύη	250.000		
		'Εμπορεύματα	900.000		
		Ταμείο	1.500.000	2.650.000	
		Κεφάλαιο			
		'Αρχική κατάθεση γιά έναρξη εργασιών			
		2			
		'Υποκατάστημα 'Εδεσσας	700.000		
		'Επιπλα καί σκεύη		100.000	
		'Εμπορεύματα		200.000	
		Ταμείο		400.000	
		'Αποστολή στό 'Υποκ/μα 'Εδεσσας			
		10			
		Ταμείο	45.000		
		Ζημία από πώληση έμπορευμάτων	5.000		
		'Εμπορεύματα		50.000	
		Πώληση έμπορευμάτων μέ ζημία			
		11			
		'Υποκατάστημα 'Εδεσσας	300.000		
		'Εμπορεύματα		300.000	
		'Αποστολή έμπορευμάτων στό 'Υποκατ.			
		13			
		Ταμείο	50.000		
		'Υποκατάστημα 'Εδεσσας		50.000	
		Είσπραξη από 'Υποκ/μα			
		14			
		'Εμπορεύματα	30.000		
		'Υποκατάστημα 'Εδεσσας		30.000	
		'Επιστροφή έμπορευμάτων από 'Υποκ/μα			
		είς μεταφορά	3.780.000	3.780.000	

		17	έκ μεταφοράς		3.780.000	3.780.000
			Υποκατάστημα Έδεσσας		40.000	
			Ταμείο			40.000
			Πληρωμή γενικών εξόδων Υποκ/τος			
		20	Υποκατάστημα Έδεσσας		160.000	
			Ταμείο			160.000
			Εξόφληση προμηθευτή Υποκατ. Γ. Πρέκα			
					3.980.000	3.980.000

Βιβλία Υποκαταστήματος

Στά βιβλία αυτά εγγράφομε όσες συναλλαγές αφορούν στο Υποκατάστημα. Άρα δέν θά γίνουν έγγραφές γιά τήν άρχική κατάθεση καί γιά τήν πράξη 4.

Υπενθυμίζεται καί έδω ότι γιά τίς δοσοληψίες, πού θά έχει τό Υποκατάστημα μέ τό Κεντρικό θά κινείται ό λογαριασμός «Κεντρικό», πού θά χρεώνεται ή θά πιστώνεται κατά περίπτωση.

Άς δοϋμε λοιπόν πώς θά γίνουν οι έγγραφές στά βιβλία τοϋ Υποκαταστήματος:

		2	Επιπλα καί σκεϋή		100.000	
			Έμπορεύματα		200.000	
			Ταμείο		400.000	
			Κεντρικό			700.000
			Παραλαβή περιουσιακών στοιχείων γιά έναρξη έργασιών			
		5	Γενικά έξοδα		10.000	
			Ένοίκια	10.000		
			Ταμείο			10.000
			Πληρωμή ένοικίων			
		7	Ταμείο		50.000	
			Συναλλαγματικές είσπρακτέες		52.000	
			Έμπορεύματα			80.000
			Κέρδη από πώληση έμπορευμάτων			20.000
			Τόκοι πιστωτικοί			2.000
			Πώληση έμπορευμάτων			
		11	Έμπορεύματα		300.000	
			Κεντρικό			300.000
			Παραλαβή έμπορευμάτων από Κεντρικό			
			είς μεταφορά		1.112.000	1.112.000

	12	έκ μεταφορᾶς		1,112.000	1,112.000
		Πελάτες		220.000	
		Ε. Χούλης	220.000		
		Έμπορεύματα			200.000
		Κέρδη από έμπο- ρεύματα			20.000
		Πώληση έμπορευμάτων			
	13				
		Κεντρικό		50.000	
		Ταμείο			50.000
		Έμβασμα εἰς Κεντρικό			
	14			30.000	
		Έμπορεύματα			30.000
		Έπιστροφή έμπορευμάτων στο Κεντρικό			
	16			100.000	
		Ταμείο			100.000
		Πελάτες			
		Ε. Χούλης	100.000		
		Εἵσπραξη μέρους ἀπαιτήσεώς μας			
	20			100.000	
		ΙΑΤΕ λογ/σμός καταθέσεων			100.000
		Ταμείο			
		Σύσταση καταθέσεων παρὰ ΙΑΤΕ Ὑποκ. Έδεσσας			
	17			40.000	
		Γενικά έξοδα			
		Μισθοί	40.000		
		Κεντρικό			40.000
		Πληρωμή μισθῶν ἀπὸ τὸ Κεντρι- κό			
	18			160.000	
		Έμπορεύματα			160.000
		Προμηθευτές			
		Γ. Πρέκας	160.000		
		Προμήθεια έμπορευμάτων μέ πίστωση			
	20			160.000	
		Προμηθευτές			160.000
		Γ. Πρέκας	160.000		
		Κεντρικό			
		Έξόφληση προμηθευτῆ μας Γ. Πρέκα ἀπὸ τὸ Κεντρικό			
				1,972.000	1,972.000

Ἄς κάνομε τώρα μερικά χρήσιμα σχόλια. Εἶπαμε ὅτι στή λογιστική τοῦ Κεντρι-
κοῦ οἱ δοσοληψίες μέ τὸ Ὑποκατάστημα ἐμφανίζονται στό λογαριασμό «Ὑποκατά-

στημα». Παράλληλα στη λογιστική του Ὑποκαταστήματος οἱ δοσοληψίες τοῦ Ὑποκαταστήματος μέ τό Κεντρικό καταχωρίζονται στό λογαριασμό «Κεντρικό».

Πρέπει λοιπόν οἱ δύο αὐτοί λογαριασμοί νά περιλαμβάνουν τίς ἴδιες ἐγγραφές, ἀλλά σέ ἀντίθετες στήλες, καί νά ἔχουν ὑπόλοιπα ἴσα ἀλλά ἀντίθετα.

Μετά ἀπό τήν παρατήρηση αὐτή παραθέτομε τούς δύο λογαριασμούς « Ὑποκατάστημα Ἔδεσσας» καί «Κεντρικό», ὅπως διαμορφώθηκαν μετά τή μεταφορά τῶν ἐγγραφῶν σ' αὐτούς.

Ὑποκατάστημα Ἔδεσσας

Ἐπιπλα καί σκεύη	100.000		Μετρητά	50.000
Ἐμπορεύματα	200.000		Ἐμπορεύματα (ἐπιστροφή)	30.000
Μετρητά	<u>400.000</u>	700.000		
Ἐμπορεύματα (ἀποστολή)		300.000		
Γενικά ἐξοδα		40.000		
Ἐξόφληση προμηθευτῆ		<u>160.000</u>		
		1.200.000		<u>80.000</u>

Ὑπόλοιπο **χρεωστικό** δρχ. 1.120.000

Κεντρικό

Μετρητά	50.000	Ἐπιπλα καί σκεύη	100.000	
Ἐμπορεύματα		Ἐμπορεύματα	200.000	
(ἐπιστροφή)	30.000	Μετρητά	<u>400.000</u>	700.000
		Ἐμπορεύματα (παραλαβή)		300.000
		Γενικά Ἐξοδα		40.000
		Ἐξόφληση προμηθευτῆ		<u>160.000</u>
	<u>80.000</u>			1.200.000

Ὑπόλοιπο **πιστωτικό** δρχ. 1.120.000

Τώρα ὁ μαθητής μπορεῖ νά διαπιστώσει τίς ἀντίθετες ἐγγραφές, πού ἐνεργοῦν Κεντρικό καί Ὑποκατάστημα καί τίς πραγματοποιοῦν ἀντίθετες, ἀκριβῶς γιατί καί οἱ θέσεις τους εἶναι ἀντίθετες.

Μπορεῖ ἀκόμα σέ ἓνα κομμάτι χαρτί νά ἀνοίξει σέ σχῆμα Τ ὅλους τούς λογαριασμούς καί τῶν τριῶν περιπτώσεων (ἐνιαία λογιστική: βιβλία Κεντρικοῦ, ἀνεξάρτητη λογιστική: βιβλία Κεντρικοῦ καί Ὑποκαταστήματος), πού ἐδῶ γιά λόγους οἰκονομίας χώρου παραλείπονται.

Θά διαπιστώσει τότε ὅτι τούς λογαριασμούς τοῦ Ὑποκαταστήματος (στήν ἀνεξάρτητη βέβαια λογιστική ὀργάνωση) θά τούς ξαναβρεῖ μέ τά ἴδια ποσά στη λογι-

στική του Κεντρικού (στήν ενιαία οργάνωση). Φυσικό βέβαια αυτό, αφού στήν ενιαία λογιστική οργάνωση τίς συναλλαγές του Ύποκαταστήματος τίς παρακολουθεί τό Κεντρικό μέ ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών.

Έν τούτοις στό τέλος τής χρήσεως εἶναι δυνατόν οἱ λογαριασμοί «Κεντρικό» καί «Ύποκατάστημα...» νά μή συμφωνοῦν ὡς πρός τό ὑπόλοιπό τους. Αυτό μπορεί νά συμβεῖ ὅταν παραλειφθεῖ ἐγγραφή ἢ ὅταν ὑπάρχουν συναλλαγές, οἱ ὁποῖες δέν ἔχουν ὁλοκληρωθεῖ ὡς τό τέλος τής περιόδου καί ἔτσι δέν ἔχουν γίνει ὅλες οἱ ἐγγραφές πού πρέπει. Τέτοια περίπτωση π.χ. εἶναι ἡ ἀποστολή ἐμπορευμάτων ἀπό τό Κεντρικό στό Ύποκατάστημα, πού βρίσκεται σέ ἄλλη πόλη καί πού γίνεται στίς 30 Δεκεμβρίου (μία ἡμέρα πρό τής λήξεως τής χρήσεως). Ἐφόσον αὐτά φθάσουν στό Ύποκατάστημα μετά ἀπό 10 ἡμέρες, ἡ χρήση θά ἔχει κλείσει καί ἡ ἐγγραφή παραλαβῆς τῶν ἐμπορευμάτων, πού ἀντικρύζει τήν ἐγγραφή ἀποστολῆς τοῦ Κεντρικοῦ, θά καταχωρισθεῖ στή νέα χρήση.

Στό τέλος τής χρήσεως καί ὅταν ἔχομε ἀνεξάρτητη λογιστική οργάνωση τοῦ Ύποκαταστήματος, προσδιορίζομε τά ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν του καί τά μεταβιβάζομε στό Κεντρικό.

Νά καί οἱ ἐγγραφές:

α) Περίπτωση κέρδους, ἔστω δρχ. 100.000:

			Ἀποτελέσματα χρήσεως Κεντρικό Μεταβίβαση ἀποτελέσματος		100.000		100.000	
--	--	--	--	--	---------	--	---------	--

β) Περίπτωση ζημίας, ἔστω δρχ. 40.000:

			Κεντρικό Ἀποτελέσματα χρήσεως Μεταβίβαση ἀποτελέσματος		40.000		40.000	
--	--	--	--	--	--------	--	--------	--

Οἱ ἀντίστοιχες ἐγγραφές τοῦ Κεντρικοῦ θά εἶναι:

α) Περίπτωση κέρδους, ἔστω δρχ. 100.000:

			Ύποκατάστημα... Ἀποτελέσματα χρήσεως Ύποκαταστήματος Ἀποτελέσματα ἐργασιῶν Ὑποκ/τος...		100.000		100.000	
--	--	--	---	--	---------	--	---------	--

β) Περίπτωση ζημίας, ἔστω δρχ. 40.000:

			Ἀποτελέσματα χρήσεως Ὑποκ/τος Ύποκατάστημα Ἀποτελέσματα ἐργασιῶν Ὑποκ/τος		40.000		40.000	
--	--	--	--	--	--------	--	--------	--

Προκειμένου τό Κεντρικό νά παρουσιάσει έναῖο ἰσολογισμό μέ τά περιουσιακά στοιχεῖα τόσο τά δικά του ὅσο καί τοῦ Ὑποκαταστήματος, ἐνεργεῖ δύο ἐγγραφές μέ βάση τόν ἰσολογισμό τοῦ Ὑποκαταστήματος. Κατά τή μία χρεώνει λογαριασμούς τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, πού παρουσιάζει ὁ ἰσολογισμός, καί πιστώνει τό διάμεσο λογαριασμό «Ὑποκατάστημα...». Κατά τή δεύτερη πιστώνει λογαριασμούς τῶν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ, πού παρουσιάζει ὁ ἰσολογισμός, καί χρεώνει τόν παραπάνω διάμεσο λογαριασμό, ὁ ὁποῖος ἔτσι ἐξισώνεται. Μέ τόν τρόπο αὐτόν τό Κεντρικό ἀνέλαβε ὅλο τό ἐνεργητικό, τό παθητικό καί τήν καθαρή περιουσία τοῦ Ὑποκαταστήματος. Μπορεῖ λοιπόν νά προχωρήσει στό κλείσιμο καί ἀνοιγμα τῶν βιβλίων.

Μέ τήν ἔναρξη τῆς νέας χρήσεως πρέπει νά γίνει λογιστικά ἡ ἀπόδοση στό Ὑποκατάστημα τοῦ ἐνεργητικοῦ, παθητικοῦ καί τῆς καθαρῆς του περιουσίας.

Μέ τό παράδειγμα πού ἀκολουθεῖ ἐξηγεῖται πῶς μπορεῖ νά γίνει αὐτό.

Νά τό παράδειγμα:

Ε	Ἰσολογισμός Ὑποκαταστήματος....		Π
Ἐπιπλα	200.000	Προμηθευτές	300.000
Πελάτες	100.000	Κεντρικό	50.000
Ταμεῖο	50.000		
	<u>350.000</u>		<u>350.000</u>

Οἱ ἐγγραφές θά ἔχουν ὡς ἐξῆς:

	Ἐνεργητικό Ὑποκ/τος...		350.000	
	— Ἐπιπλα	200.000		
	— Πελάτες	100.000		
	— Ταμεῖο	50.000		
	Ὑποκ/μα...			350.000
	Μεταβίβαση ἐνεργητικοῦ Ὑποκ/τος			
	Ὑποκατάστημα...		350.000	
	Παθητικό Ὑποκ/τος...			350.000
	— Προμηθευτές	300.000		
	— Κεντρικό	50.000		
	Μεταβίβαση παθητικοῦ Ὑποκαταστήματος			

Καί ἡ ἐπιστροφή του κατά τή νέα χρήση θά γίνει μέ ἀντίθετη ἐγγραφή.

Ἡ ἴδια ἐργασία μπορεῖ νά γίνει καί ὡς ἐξῆς: Μετά τήν ἀπογραφή καί τίς ἐγγραφές τακτοποιήσεως τοῦ Ὑποκαταστήματος, συντάσσεται τό προσωρινό ἰσοζύγιο καί μέ βάση αὐτό, γίνονται οἱ παραπάνω ἐγγραφές ἀπό τό Κεντρικό. Δηλαδή χρεώνονται ὅλοι οἱ χρεωστικοί λογαριασμοί τοῦ ἰσοζυγίου μέ πίστωση τοῦ λογαρια-

μοῦ «Ύποκατάστημα...» καί πιστώνονται ἐπίσης ὅλοι οἱ πιστωτικοὶ λογαριασμοὶ μὲ χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ «Ύποκατάστημα...».

Στὴ συνέχεια τὸ Κεντρικὸ θά ἀκολουθήσει τὴ γνωστὴ διαδικασία ὡς τὸ κλείσι-
μο καὶ ἀνοίγμα τῶν βιβλίων.

Ἀσκήσεις.

1. Ὁ ἔμπορος Α. Συρίγος διατηρεῖ στὴν Καστοριά μεγάλο κατάστημα, ὅπου ἐμπορεύεται γουναρι-
κὰ ἐγχώριας παραγωγῆς.

Παράλληλα, ἀπὸ ἔρευνα πού ἔκανε στὴν ἐλληνικὴ ἀγορά, πήρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἱδρύσει Ὑποκατά-
στημα στὴν Ἀθήνα. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ συντάσσει ἀπογραφὴ τῆς περιουσίας του, ἀπὸ τὴν ὁποία
προέκυψε ὁ παρακάτω ἰσολογισμός, καὶ προβαίνει στὴν ἀποστολὴ διαφόρων περιουσιακῶν στοι-
χείων γιὰ τὴν προκοδότση τοῦ Ὑποκαταστήματος, ὅπως ἀναφέρεται στὴ συνέχεια:

Ε	Ίσολογισμός		Π
Έπιπλα καί σκεύη	500.000	Κεφάλαιο	2.500.000
Έμπορεύματα	2.200.000	Προμηθευτές	800.000
Πελάτες	300.000	Γραμμάτια πληρωτέα	200.000
Γραμμάτια Είσπρακτέα	100.000		
Ταμείο	400.000		
	<u>3.500.000</u>		<u>3.500.000</u>

Ἀποστολὴ γιὰ τὴν ἱδρυση τοῦ Ὑποκαταστήματος:

— ἐπιπλα καὶ σκεύη ἀξίας δρχ. 180.000

— ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 1.000.000

— μετρητὰ δρχ. 300.000

Σημειώνουμε τίς πράξεις πού ἀκολούθησαν:

2 Ἰανουαρίου: Τὸ Κεντρικὸ πωλεῖ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 200.000 γιὰ 210.000 καὶ εἰσπράττει ἀ-
μέσως τὴν ἀξίας τους.

3 Ἰανουαρίου: Τὸ Ὑποκατάστημα Ἀθηνῶν πωλεῖ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 120.000 γιὰ δρχ.
140.000 καὶ ἐκδίδει συναλλαγματικὴ λήξεως δύο μηνῶν, ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 145.000.

4 Ἰανουαρίου: Τὸ Κεντρικὸ πληρώνει ἐνοίκια τοῦ Ὑποκαταστήματος γιὰ δύο μῆνες συνολικοῦ πο-
σοῦ δρχ. 36.000.

5 Ἰανουαρίου: Τὸ Κεντρικὸ προμηθεύεται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 500.000 καὶ καταβάλλει ἀμέ-
σως τὸ 50% τῆς ἀξίας. Γιὰ τὸ ὑπόλοιπο ὑπογράφει γραμμάτια λήξεως ἐνὸς μηνός, ὀνομαστικῆς ἀξίας
δρχ. 260.000.

9 Ἰανουαρίου: Ὁ Κ. Παπαϊωάννου κοιμιστὴς γραμματίου ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 30.000, πού ἔχει
ἐκδοθεῖ ἀπὸ τὸ Κεντρικὸ καὶ λήγει στὶς 9 Ἰανουαρίου, ἔρχεται στὸ Ὑποκατάστημα Ἀθηνῶν καὶ ζητᾷ
τὴν ἐξόφλησίν του. Μετὰ ἀπὸ συνεννόηση Κεντρικοῦ καὶ Ὑποκαταστήματος, τὸ Ὑποκατάστημα ἐ-
νεργεί τὴν ἐξόφληση τοῦ γραμματίου.

12 Ἰανουαρίου: Τὸ Κεντρικὸ εἰσπράττει γραμμάτιο ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 20.000. Ἐπίσης ἀπὸ
πελάτες του εἰσπράττει δρχ. 150.000.

13 Ἰανουαρίου: Τὸ Ὑποκατάστημα πληρώνει μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ του δρχ. 80.000 καὶ γενι-
κὰ ἔξοδα δρχ. 20.000.

14 Ἰανουαρίου: Τὸ Ὑποκατάστημα πωλεῖ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 450.000 γιὰ 500.000 καὶ εἰσ-
πράττει ἀμέσως τὸ ἀντίτιμο.

15 Ἰανουαρίου: Πελάτης πού ὀφείλει στὸ Κεντρικὸ δρχ. 150.000 ἐξοφλεῖ τὴν ὑποχρέωσή του
στὸ Ὑποκατάστημα Ἀθηνῶν.

17 Ἰανουαρίου: Τὸ Ὑποκατάστημα ἀποστέλλει στὸ Κεντρικὸ ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 430.000
καὶ μετρητὰ δρχ. 820.000.

20 Ιανουαρίου: Τό Κεντρικό πληρώνει για λογαριασμό του Ύποκαταστήματος δρχ. 5000 για δημοτικά τέλη.

Με την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση Α. Συρίγου εφαρμόζει ενιαία λογιστική οργάνωση, καταστρώσετε τις ημερολογιακές έγγραφές για την απεικόνιση των παραπάνω πράξεων στο Ήμερολόγιο του Κεντρικού.

2. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως υποδείξετε τις έγγραφές που θα πρέπει να ενεργήσουν το Κεντρικό και το Ύποκατάστημα, αν τηρηθεί ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση για το Ύποκατάστημα.

3. Η επιχείρηση «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ» συντάσσει απογραφή την 1η Μαρτίου από την οποία προκύπτουν:

- έμπορεύματα αξίας δρχ. 600.000
- επίπλα και σκεύη αξίας δρχ. 70.000
- πελάτες δρχ. 40.000
- ταμείο δρχ. 200.000
- γραμμάτια πληρωτέα αξίας δρχ. 20.000
- προμηθευτές δρχ. 380.000
- κεφάλαιο δρχ. 510.000

Άμέσως μετά, έχοντας αποφασίσει να ιδρύσει Ύποκατάστημα στη Θεσσαλονίκη, αποστέλλει για το σκοπό αυτόν στο διευθυντή, που έχει όρισει εκεί, δρχ. 100.000, και έμπορεύματα αξίας δρχ. 400.000.

Στη συνέχεια γίνονται οι επόμενες συναλλαγές:

2 Μαρτίου: Τό Ύποκατάστημα αγοράζει επίπλα αξίας δρχ. 50.000 με πίστωση. Πωλεί επίσης έμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 140.000.

5 Μαρτίου: Τό Κεντρικό προμηθεύεται έμπορεύματα αξίας δρχ. 300.000 με πίστωση.

6 Μαρτίου: Τό Κεντρικό εισπράττει από πελάτες δρχ. 40.000 και εξοφλεί τον πιστωτή του Ύποκαταστήματος για δρχ. 50.000.

7 Μαρτίου: Τό Κεντρικό πωλεί έμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 240.000.

8 Μαρτίου: Τό Ύποκατάστημα πωλεί έμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 300.000. Άμέσως εμβάζει στο Κεντρικό δρχ. 100.000, τις οποίες αυτό εισπράττει την ίδια μέρα.

10 Μαρτίου: Τό Ύποκατάστημα καταβάλλει για λογαριασμό του Κεντρικού δρχ. 200.000 σε προμηθευτές του.

12 Μαρτίου: Τό Κεντρικό αγοράζει έμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 σε μετρητά. Επίσης πληρώνει διάφορα γενικά έξοδα του Ύποκαταστήματος συνολικού ποσού δρχ. 25.000

16 Μαρτίου: Από πωλήσεις έμπορευμάτων το Κεντρικό εισπράττει δρχ. 320.000 και το Ύποκατάστημα δρχ. 10.000.

20 Μαρτίου: Τό Κεντρικό στέλνει στο Ύποκατάστημα έμπορεύματα αξίας δρχ. 160.000.

22 Μαρτίου: Τό Ύποκατάστημα πωλεί έμπορεύματα με πίστωση δρχ. 90.000. Επίσης εξοφλεί για λογαριασμό του Κεντρικού γραμμάτια πληρωτέα αξίας δρχ. 20.000 και ειδοποιεί αύθιμερόν το Κεντρικό.

26 Μαρτίου: Τό Κεντρικό πωλεί έμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 340.000. Επίσης εισπράττει για λογαριασμό του Ύποκαταστήματος από πελάτη του δρχ. 90.000 και ειδοποιεί το Ύποκατάστημα αύθιμερόν.

29 Μαρτίου: Τό Κεντρικό εξοφλεί τους προμηθευτές του δρχ. 480.000 σε μετρητά.

31 Μαρτίου: Τό Ύποκατάστημα εμβάζει στο Κεντρικό δρχ. 100.000, που εισπράττονται από το Κεντρικό αύθιμερόν.

Την 31 Μαρτίου συντάσσεται απογραφή των έμπορευμάτων και διαπιστώνονται:

- Έμπορεύματα Κεντρικού μηδέν
- Έμπορεύματα Ύποκαταστήματος αξίας δρχ. 10.000.

Ζητείται η κατάρτιση των ημερολογιακών έγγραφων απεικονίσεως των παραπάνω πράξεων καθώς και του αποτελέσματος από την πώληση των έμπορευμάτων, αν η επιχείρηση ακολουθεί ενιαία λογιστική οργάνωση (βιβλία Κεντρικού).

4. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως υποδείξετε τις έγγραφές που θα πρέπει να ενεργήσει το Κεντρικό και το Ύποκατάστημα, αν τηρήσουν ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

9.1 'Απλογραφία - Διπλογραφία.

Ἡ Λογιστική ὡς τεχνική ἀπεικονίσεως τῶν συναλλαγῶν καί παρακολουθήσεως τῶν μεταβολῶν τῆς περιουσίας ἐφαρμόζεται μέ δύο μεθόδους. Ἡ μία μέθοδος εἶναι ἀπλή στήν ἐφαρμογή της ἀλλά καί μέ πολλές ἀδυναμίες. Περιορίζεται μόνο στό νά παρακολουθεῖ τίς σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τρίτα πρόσωπα καί τήν κίνηση τῶν μετρητῶν, ἐνῶ δέν παρακολουθεῖ τίς μεταβολές τῆς καθαρῆς περιουσίας. Ἡ μέθοδος αὕτη λέγεται **'Απλογραφία** καί ἡ Λογιστική μέ αὕτη δέν μπορεῖ νά ἐκπληρῶσει βασικούς της σκοπούς, ὅπως εἶναι ὁ ἔλεγχος κ.ἄ.

Ἀντίθετα, μέ τήν ἄλλη μέθοδο ἡ Λογιστική ὁλοκληρώνει τήν προσπάθειά της καί ἐπιτυγχάνει ὅλους τοὺς σκοπούς της. Παρακολουθεῖ ὅλα ἀνεξαιρέτως τά στοιχεῖα τῆς περιουσίας καί εἶναι σέ θέση νά προσδιορίσει τήν οἰκονομική θέση τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὅλα αὐτά τά κατορθώνει χάρι στοῦ μηχανισμό τῶν διπλῶν ἐγγραφῶν, γι' αὐτό λέγεται **Διπλογραφία ἢ Διγγραφία**.

Ὁ μηχανισμός αὐτός, ὅπως ξέρομε ἀπό τήν Α' τάξη, λέγεται ἔτσι, ἐπεὶδὴ κάθε συναλλαγή καταχωρίζεται μέ διπλή ἐγγραφή καί σέ δύο τουλάχιστον λογαριασμούς. Μία σέ χρέωση καί μία σέ πίστωση.

Οἱ μεγάλες καί οἱ καλὰ ὁργανωμένες ἐπιχειρήσεις ἀκολουθοῦν τῇ διπλογραφίᾳ.

Ἀνάλογα τώρα μέ τίς εἰδικότερες ἀνάγκες, πού ἔχει κάθε ἐπιχείρηση, ἡ διπλογραφία ἐφαρμόζεται μέ διαφορετικά συστήματα. Ἀπό τά συστήματα αὐτά θά ἐξετάσομε τό **ἰταλικό**, τό **συγκεντρωτικό** καί τό **ἀμερικανικό**.

9.2 Ἰταλικό ἢ κλασικό σύστημα.

Τό **ἰταλικό** σύστημα, πού λέγεται καί **κλασικό**, εἶναι αὐτό μέ τό ὁποῖο ἐργασθῆκαμε ὡς τώρα σέ παραδείγματα καί ἀσκήσεις.

Γιά τήν ἐφαρμογή του χρειαζόμαστε κυρίως τά ἑξῆς βιβλία:

- Ἡμερολόγιο
- Γενικό Καθολικό
- Ἀναλυτικά Καθολικά
- Ἀπογραφῶν.

Οἱ οἰκονομικές πράξεις καταχωρίζονται πρῶτα στό Ἡμερολόγιο μέ τόν τρόπο καί τήν τάξη πού ἔχομε διδασθῆ ὡς τώρα. Ἀκολούθως μεταφέρονται στό Γενικό Καθολικό, ὅπου, ὅπως ξέρομε, τηροῦνται ὅλοι οἱ γενικοί ἢ περιληπτικοί λογαριασμοί καθώς καί οἱ ἀπλοὶ πρωτοβάθμιοι. Στή συνέχεια περνοῦν στά Ἀναλυτικά Καθολικά καί ἐνημερώνονται οἱ εἰδικοί λογαριασμοί.

Τό βιβλίο 'Απογραφῶν χρησιμοποιεῖται γιά τήν καταχώριση τῆς ἀπογραφῆς μέ τή λεπτομέρεια καί τήν τάξη πού ξέρομε. Μάλιστα κατά τόν Κ.Φ.Σ. στό βιβλίο αὐτό ἀμέσως μετά τήν ἀπογραφή καταχωρίζεται καί ὁ ἰσολογισμός μέ ἀνάλυση τοῦ λογαριασμοῦ «'Αποτελέσματα χρήσεως».

Τό σύστημα αὐτό ταιριάζει σέ μικρές ἐπιχειρήσεις. Ἡ καταχώριση τῶν συναλλαγῶν στό Ἡμερολόγιο εἶναι μιά σοβαρή ἀδυναμία τοῦ ἰταλικοῦ συστήματος. Στό βιβλίο αὐτό, ὅπως εἶναι φυσικό, δέν μποροῦν νά ἐργάζονται συγχρόνως δύο ἢ περισσότεροι ὑπάλληλοι - λογιστές. Μπορεῖ νά ἐργάζεται ἕνας μόνον. Ἐπομένως ὅταν οἱ συναλλαγές εἶναι πολλές, ἡ ἐνημερότητα τῶν βιβλίων τοῦ συστήματος αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἱκανότητα καί τήν ταχύτητα τοῦ ὑπάλλου - λογιστῆ στήν καταχώρισή τους. Ἀλλά ὅσο ἱκανός καί ταχύς καί ἂν εἶναι αὐτός δέν μπορεῖ νά παρακολουθήσει τίς συναλλαγές ὅταν παρουσιάζονται μέ ὑψηλό ρυθμό, ὅπως συμβαίνει στίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

9.3 Συγκεντρωτικό σύστημα.

9.3.1 Γενικά.

Τήν ἀδυναμία τοῦ ἰταλικοῦ ἢ κλασικοῦ συστήματος νά παρακολουθήσει τό ρυθμό τῶν συναλλαγῶν, ὅταν αὐτός εἶναι ἔντονος, ἔρχεται νά θεραπεύσει τό συγκεντρωτικό σύστημα.

Γιά τήν ἐφαρμογή του χρειαζόμαστε δύο κατηγορίες βιβλίων: τά **ἀναλυτικά** καί τά **συγκεντρωτικά**.

Ἀναλυτικά βιβλία εἶναι τά **Ἀναλυτικά Ἡμερολόγια** καί τά **Ἀναλυτικά Καθολικά**, ἐνῶ συγκεντρωτικά εἶναι τό **Ἡμερολόγιο** (πού λέγεται, Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο) καί τό **Καθολικό** (πού λέγεται Γενικό Καθολικό).

Οἱ οικονομικές πράξεις ἐγγράφονται πρῶτα στά ἀναλυτικά ἡμερολόγια μέ κάθε λεπτομέρεια σύμφωνα μέ τά δικαιολογητικά τους ἐγγραφα. Ἀμέσως μετά ἐνημερώνονται τά ἀναλυτικά καθολικά (βιβλία ἢ καρτέλες). Κατά ὁρισμένα χρονικά διαστήματα οἱ πράξεις μεταφέρονται συγκεντρωτικά ἀπό τά Ἀναλυτικά Ἡμερολόγια στό Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο καί ἀπό αὐτό στό Γενικό Καθολικό.

9.3.2 Τά Ἀναλυτικά Ἡμερολόγια.

Ἄς δοῦμε ὅμως τί εἶναι τά ἀναλυτικά ἡμερολόγια πού συναντᾶμε γιά πρώτη φορά.

Μέ τό ἰταλικό ἢ κλασικό σύστημα ὅλες οἱ οικονομικές πράξεις καταχωρίζονται στό ἴδιο βιβλίο καί ἀπό ἓνα ὑπάλληλο. Εἶδαμε ὅτι αὐτό εἶναι μιά ἀδυναμία καί γι' αὐτό τό λόγο δέν ἐφαρμόζεται σέ μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

Κατά τό συγκεντρωτικό σύστημα οἱ οικονομικές πράξεις χωρίζονται σέ κατηγορίες, ἀνάλογα πρός τή συχνότητα ἢ τό ἐνδιαφέρον πού παρουσιάζουν γιά τήν ἐπιχείρηση. Γιά κάθε μιά ἀπό τίς κατηγορίες αὐτές τηρεῖται ἰδιαίτερο βιβλίο πού ὀνομάζεται **ἀναλυτικό ἡμερολόγιο...** καί στό ὁποῖο καταχωρίζονται ὁμοειδεῖς πράξεις.

Ἔτσι ἐπέρχεται μιά διάσπαση τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἰταλικοῦ συστήματος σέ περισσότερα βιβλία, καθένα ἀπό τά ὁποῖα ἐνημερώνεται ἀπό ἰδιαίτερο ὑπάλληλο - λογιστή.

Μιά ἐμπορική ἐπιχείρηση π.χ. παρουσιάζει τίς ἐξῆς κατηγορίες οικονομικῶν

πράξεων: αγορές, πωλήσεις, εισπράξεις, πληρωμές και διάφορες άλλες.

Έτσι λοιπόν μπορούμε να ανοίξουμε:

— αναλυτικό ήμερολόγιο αγορών, όπου καταχωρίζονται όλες οι αγορές έμπορευμάτων,

— αναλυτικό ήμερολόγιο πωλήσεων, όπου θα εγγράφονται όλες οι πωλήσεις εμπορευμάτων,

— αναλυτικό ήμερολόγιο εισπράξεων, όπου θα συμπεριλαμβάνονται όλες οι εισπράξεις,

— αναλυτικό ήμερολόγιο πληρωμών, όπου θα αναφέρονται όλες οι πληρωμές.

Τά αναλυτικά ήμερολόγια εισπράξεων και πληρωμών άπαντούν συχνά σε έναιο βιβλίο, πού λέγεται **‘Αναλυτικό ‘Ημερολόγιο Ταμείου** και όπου η άριστερή του σελίδα εξυπηρετεί τό αναλυτικό ήμερολόγιο εισπράξεων και ή δεξιά τό αναλυτικό ήμερολόγιο πληρωμών.

— αναλυτικό ήμερολόγιο διαφόρων πράξεων, όπου θα σημειώνονται όλες οι άλλες πράξεις γιά τίς όποιες δέν υπάρχει αναλυτικό ήμερολόγιο. Τό βιβλίο αυτό μπορεί νά παραληφθεί άν δέν παρουσιάζει αξιόλογη κίνηση, όποτε οι πράξεις αυτές θά καταχωρίζονται άπευθείας στό συγκεντρωτικό ήμερολόγιο.

Βέβαια ή άπαρίθμηση τών βιβλίων αυτών γιά έμπορική έπιχείρηση είναι ένδεικτική. Τό Λογιστήριο κρίνει σε κάθε περίπτωση ποιά αναλυτικά ήμερολόγια θά τηρήσει (π.χ. Γραμματίων εισπρακτέων κλπ.).

Τά αναλυτικά ήμερολόγια (Α.Η.) ανάλογα πρός τή γραμμική τους διάταξη διακρίνονται σε Α.Η., **κάθετης διατάξεως** και Α.Η. **οριζόντιας διατάξεως**. Θά γνωρίσουμε και τά δύο αυτά είδη Α.Η. χωριστά.

9.3.3 **‘Αναλυτικά ήμερολόγια κάθετης διατάξεως. Τά φύλλα έλέγχου και αναλύσεως.**

Τά ήμερολόγια κάθετης διατάξεως λέγονται έτσι, έπειδή σ’ αυτά οι λογαριασμοί, πού κινούνται, καταχωρίζονται ό ένας κάτω από τόν άλλο.

Υποδείγματα γραμμικής διατάξεως τών βιβλίων, θά βρεί ό μαθητής στό τέλος του κεφαλαίου.

Άς δοϋμε τώρα παράδειγμα τηρήσεως τών παραπάνω βιβλίων.

Παράδειγμα.

1 Ιουνίου: Ό έμπορος Κ καταθέτει δρχ. 200.000 γιά τήν έναρξη τών έργασιών τής έπιχειρήσεώς του.

2 Ιουνίου: Πληρώνει ένοίκιο του καταστήματος γιά τό μήνα Ιούνιο δρχ. 8000.

3 Ιουνίου: Άγοράζει σε μετρητά έπιπλα αξίας δρχ. 50.000. Τιμολόγιο 12/3.6.19.. «ΑΣΤΗΡ».

4 Ιουνίου: Άγοράζει 20 ραπτομηχανές από τήν «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε πρός δρχ. 5000 τή μία και άποδέχεται συναλλαγματική γιά τό 50% τής αξίας, ενώ γιά τό υπόλοιπο παραμένει χρεώσης. Τιμολόγιο 703/4.6.19.. «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.

5 Ιουνίου: Πωλεί 5 ραπτομηχανές στον Α πρός δρχ. 7000 τή μία και έκδίδει συναλλαγματική, πού άποδέχεται ό Α. Τιμολόγιο 1/5.6.19..

6 Ιουνίου: Άγοράζει μέ πίστωση 10 γραφομηχανές από τήν «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. πρός δρχ. 6000 τή μία. Τιμολόγιο 72/6.6.19.. «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. Τήν ίδια μέρα πλη-

ρώνει δρχ. 2000 για διάφορα μεταφορικά.

8 Ιουνίου: Πωλεί στον Κ. Πύρρου 7 γραφομηχανές προς δρχ. 8000 τη μία με πίστωση. Τιμολόγιο 2/8.6.19..

9 Ιουνίου: Πληρώνει για τό χρέος του δρχ. 40.000 στην «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε. και 50.000 στην «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.

12 Ιουνίου: Παραλαμβάνει από τον Ε. Γρηγορίου 5 τηλεοράσεις με την έντολή να τις πωλήσει (για λογαριασμό του Ε. Γρηγορίου) στην τιμή των δρχ. 10.000 τη μία. Δελτίο αποστολής 63/12.6.19.. Ε. Γρηγορίου.

15 Ιουνίου: Ο πελάτης Κ. Πύρρου εξοφλεί την υποχρέωσή του καταβάλλοντας μετρητά δρχ. 56.000.

16 Ιουνίου: Άνοίγει λογαριασμό καταθέσεων ὄψεως στην Τράπεζα Τ και καταθέτει δρχ. 60.000.

17 Ιουνίου: Έξοφλεί τη συναλλαγματική, ονομαστικής αξίας δρχ. 50.000, με έκδοση έπιταγής εἰς βάρος του λογαριασμοῦ καταθέσεων πού ἔχει στην Τράπεζα Τ.

Νά τώρα καί τά ἀναλυτικά ἡμερολόγια μέ τίς παραπάνω πράξεις καταχωρισμένες:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΓΟΡΩΝ

Χρονολ.		Αἰτιολογία	Εἰδικοί λογ/σμοί για χρέωση	Λογ/σμοί πρὸς πίστωση		Ποσά	
Μήν.	Ἡμ.			Γενικοί	Εἰδικοί	Μερικά	Ὀλικά
19..	4	Ἀγορά Τ. 703/4.6.19..	Ραπτομηχανές	Συν. Πληρ/ες		50.000	
Ἰούν.		«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.		Προμη-θευτές	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	50.000	100.000
Ἰούν.	6	Ἀγορά Τ. 72/6.6.19..	Γραφ/νές	Προμη-θευτές	«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.	—	60.000
		«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.					160.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Χρονολ.		Αἰτιολογία	Εἰδικοί λογ/σμοί πρὸς πίστωση	Λογ/σμοί πρὸς χρέωση		Ποσά	
Μήν.	Ἡμ.			Γενικοί	Εἰδικοί	Μερικά	Ὀλικά
19..	5	Πώληση Τ. 1/5.6.19..	Ραπ/νές	Συν. Εἰσ/έες	—	—	35.000
Ἰούν.	8	Πώληση Τ. 2/8.6.19..	Γραφ/νές	Πελάτες	Κ. Πύρρου	—	56.000
							91.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ. Μην. 'Ημ.	Αιτιολογία	Λογ/σμοί προς πίστωση		Ποσά	
		Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Όλικά
19.. 'Ιούν. 'Ιούν.	1 'Αρχική κατάθεση 15 Εισπράξη από πελάτη μας	Κεφάλαιο Πελάτες	— Κ. Πύρρου	— —	200.000 56.000 <u>256.000</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Χρονολ. Μην. 'Ημ.	Αιτιολογία	Λογ/σμοί προς χρέωση		Ποσά	
		Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Όλικά
19.. 'Ιούν. 'Ιούν.	2 'Ενοίκιο 'Ιουνίου 3 'Αγορά έπιπλ. Τ. 12/3.6.19.. «ΑΣΤΗΡ»	Γενικά έξοδα 'Επιπλα-σκεύη Γενικά έξοδα Προμηθευτές) Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων	'Ενοίκια	—	8.000
'Ιούν.	6 Μεταφορικά		—	—	50.000
'Ιούν.	9 'Έναντι χρέους		Διάφορα «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε. «ΠΥΡΣΟΣ» ΑΕ.	— 40.000	2.000
'Ιούν.	16 Σύσταση λ/σμού καταθέσεων όψεως		Τράπεζα Τ	50.000	90.000 60.000 <u>210.000</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ. Μήν. *Ημ.	Αιτιολογία	Λογ/σμοί προς χρέωση		Λογ/σμοί προς πίστωση		Ποσά	
		Γενικοί	Ειδικοί	Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Όλικά
19.. Ιουν.	12 Παραλαβή τηλεοράσεων Ε. Γρηγορίου. Δ.Α. 63/ 12.6.19.. Ε. Γρηγορίου	Εμπορεύματα τρίτων για πώληση	Τηλεοράσεις Ε. Γρηγορίου	Δικαιούχοι έμπορ. για πώληση	Ε. Γρηγορίου	—	50.000
Ιούν.	17 Εξόφληση συναλλαγματικής μέ έπιταγή μας	Συναλλαγμα- τικές πλη- ρωτέες	—	Τράπεζες, Λ/σμοί κατα- θέσεων	Τράπεζα Τ	—	50.000
							100.000

Μπορούμε νά σημειώσουμε τώρα τίς παρακάτω παρατηρήσεις:

— γιά τό παράδειγμα αὐτό μᾶς ἦταν ἀπαραίτητα ὅσα βιβλία τηρήσαμε. Σέ ἄλλη περίπτωση ἴσως νά μᾶς ἦταν περιττά ὀρισμένα ἀπό αὐτά καί νά μᾶς χρειάζονταν ἄλλα.

— ἡ γραμμική διάταξη, πού ἀκολουθήσαμε στά παραπάνω ὑποδείγματα, εἶναι ἐνδεικτική. Θά μπορούσαν δηλαδή νά προστεθοῦν στήλες ἢ νά τροποποιηθοῦν αὐτές πού ὑπάρχουν, κλπ.

— κάθε οἰκονομική πράξη ἀναλύεται καί, ἂν ἀφορᾷ σέ ἀγορά ἢ σέ πώληση ἐμπορευμάτων, καταχωρίζεται στό Α.Η. Ἀγορῶν ἢ Πωλήσεων ἀντίστοιχα. Ἄν ἀφορᾷ σέ εἰσπραξη ἢ σέ πληρωμή, στό Α.Η. Εἰσπράξεων ἢ Πληρωμῶν. Ἄν τέλος δέν ἀνήκει στίς περιπτώσεις αὐτές, τότε καταχωρίζεται στό Α.Η. τῶν διαφόρων πράξεων.

Οἱ ἐγγραφές ἀπό τά ἀναλυτικά ἡμερολόγια μεταφέρονται στά ἀναλυτικά καθολικά (βιβλία ἢ καρτέλες). Ἡ περίπτωση αὐτή δέν θά μᾶς ἀπασχολήσει, γιατί δέν παρουσιάζει καμιά δυσκολία. Θά ἀσχοληθοῦμε ὅμως μέ τή μεταφορά τῶν ἐγγραφῶν ἀπό τά Α.Η. στό Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο. Ἡ μεταφορά αὐτή γίνεται κατά διαστήματα εἴτε κάθε μέρα, εἴτε κάθε μήνα κλπ.

Θά προσέξει ὁ μαθητής ὅτι ἡ κατάρτιση τῶν ἐγγραφῶν εἶναι πολύ εὐκόλη, γιατί κάθε ἀναλυτικό ἡμερολόγιο (πλὴν τοῦ Α.Η. διαφόρων πράξεων) ἀντιστοιχεῖ σέ κάποιο λογαριασμό, π.χ. τό Α.Η. Ἀγορῶν στό λογαριασμό «Ἀγορές» κ.ο.κ. Ἐπομένως ἡ κίνηση τῶν ἡμερολογίων αὐτῶν θά περάσει στή χρέωση ἢ πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ πού ἐκπροσωποῦν. Οἱ λογαριασμοί πού θά λειτουργήσουν ἀντίθετα, ἀναφέρονται στή στήλη λογαριασμοῦ πρὸς πίστωση ἢ πρὸς χρέωση κατά περίπτωση.

Π.χ. σύμφωνα μέ τό Α.Η. Πληρωμῶν ὁ λογαριασμός «Ταμεῖο», πρέπει νά πιστωθεῖ μέ δρχ. 210.000, δηλαδή γιά πληρωμές ἐνοικίων δρχ. 8000, γιά ἀγορές ἐπιπλῶν δρχ. 50.000, γιά διάφορα γενικά ἔξοδα (μεταφορικά) δρχ. 2000, γιά καταβολές σέ προμηθευτές μας δρχ. 90.000 καί γιά κατάθεση στήν Τράπεζα Τ. δρχ. 60.000.

Οἱ λογαριασμοί (γενικοί) πού πρέπει νά χρεωθοῦν εἶναι: «Γενικά ἔξοδα», «Ἐπιπλα καί σκεύη», «Προμηθευτές» καί «Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων», πού τούς βρίσκουμε ὅλους στή στήλη: «Λογαριασμοί πρὸς χρέωση».

Ἐδῶ θά πρέπει νά σημειώσουμε μιά δυσχέρεια πού παρουσιάζεται στό Α.Η., ὅταν αὐτά τηροῦνται μέ τήν κάθετη διάταξη, ὅπως στό παράδειγμά μας.

Στή στήλη τῶν λογαριασμῶν, οἱ ὁποῖοι ἀντιλειτουργοῦν, μπορεῖ νά διαβάσει κανεὶς τόν ἴδιο λογαριασμό περισσότερες φορές. Ἦδη στό παράδειγμά μας καί συγκεκριμένα στό Α.Η. Ἀγορῶν βρίσκουμε τό λογαριασμό «Προμηθευτές» δύο φορές. Τή μιά φορά πιστώνεται μέ δρχ. 50.000 καί τήν ἄλλη μέ δρχ. 60.000.

Θά ἦταν βέβαια δυνατό νά εἶχαμε καί ἄλλες φορές τόν ἴδιο λογαριασμό μέ διαφορετικά ποσά, ὅπως θά μπορούσαν καί ἄλλοι λογαριασμοί νά παρουσιάσουν τό φαινόμενο αὐτό. Στίς περιπτώσεις αὐτές μέ τή γραμμική διάταξη αὐτή τῶν ἀναλυτικῶν ἡμερολογίων, δηλαδή τήν κάθετη, δέν προσδιορίζεται ἀμέσως τό συνολικό ποσό, μέ τό ὁποῖο χρεώνεται ἢ πιστώνεται τελικά ὁ κάθε λογαριασμός.

Στό παράδειγμά μας ἡ δυσχέρεια αὐτή δέν ἔγινε αἰσθητή, γιατί ἡ κίνηση εἶναι μικρή καί ἔτσι δέν ἔχομε ἐπανάληψη λειτουργίας τοῦ ἴδιου λογαριασμοῦ στό ἴδιο

Α.Η. εκτός από την περίπτωση των Προμηθευτών, στο Α.Η. 'Αγορών και Γεν. 'Εξόδων στο Α.Η. Πληρωμών.

Στήν πράξη όμως το πρόβλημα παρουσιάζεται όξυ γιατί, ή εβδομαδιαία έστω, κίνηση του Α.Η. μπορεί νά καλύπτει 10 ή 20 σελίδες καί μέσα σ' αυτές νά έπαναλαμβάνονται οί ίδιοι λογαριασμοί περισσότερες φορές.

Νά ένα παράδειγμα, όπου σέ μία σελίδα έπαναλαμβάνονται οί ίδιοι λογαριασμοί:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Χροναλ.		Αίτιολογία	Λογ/σμοί πρός Χρέωση		Ποσά	
Μήν.	Ήμ.		Γενικοί	Είδικοί	Μερικά	Όλικά
19..	30	Έκ μεταφορās	Πιστωτές	Χρήστου	5.000	
Δ/ριος	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	Μισθοί	—	10.000	
»	»	Μισθοδοσία	Προμηθευτές	Πρέκας	20.000	
»	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	Πιστωτές	Βένης	6.000	
»	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	Συναλ/κές	—	10.000	
»	»	Έξόφληση Συναλ/κής	πληρωτέες	Λεωνίδης	30.000	
»	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	Προμηθευτές	—	5.000	
»	31	Έξόφληση συναλ/κής	Συναλ/κές	Γώγος	7.000	
»	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	πληρωτέες	Λάζου	50.000	
»	»	Έξόφληση όφειλῆς μας	Προμηθευτές			
						81.000
						62.000

Πρίν λοιπόν καταρτίσουμε τίς ήμερολογιακές έγγραφές, πρέπει προηγουμένως νά συγκεντρώσουμε τίς έγγραφές πού άφορούν στόν ίδιο λογαριασμό, ώστε νά γνωρίζουμε τή συνολική του κίνηση. Ή έργασία αύτή γίνεται μέ τή σύνταξη είδικής καταστάσεως πού λέγεται: **Φύλλο έλέγχου καί αναλύσεως.**

Τό φύλλο έλέγχου καί αναλύσεως του παραπάνω Α.Η. θά έχει τή μορφή:

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Λογαριασμοί πρός χρέωση			
Πιστωτές	Μισθοί	Προμηθευτές	Συν/κές πληρωτέες
5.000	10.000	20.000	10.000
6.000		30.000	5.000
7.000		50.000	
<u>18.000</u>	<u>10.000</u>	<u>100.000</u>	<u>15.000</u>

Μπορούμε νά παρατηρήσουμε τώρα ότι οί 9 έγγραφές του Α.Η. περιορίσθηκαν σέ 4 καθώς μόνο 4 λογαριασμοί πρέπει νά χρεωθούν.

Μετά από αυτό άς επιστρέψουμε στό παράδειγμά μας γιά νά συντάξουμε τά φύλλα έλέγχου καί αναλύσεως καί νά καταρτίσουμε τίς ήμερολογιακές έγγραφές.

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΑΓΟΡΩΝ

Λογαριασμοί προς πίστωση	
Συναλλαγματικές πληρωτέες	Προμηθευτές
50.000	50.000
	60.000
<u>50.000</u>	<u>110.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Λογαριασμοί προς χρέωση	
Συναλλαγματικές εισπρακτέες	Πελάτες
35.000	56.000
<u>35.000</u>	<u>56.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Λογαριασμοί προς πίστωση	
Κεφάλαιο	Πελάτες
200.000	56.000
<u>200.000</u>	<u>56.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Λογαριασμοί προς χρέωση			
Γενικά έξοδα	Έπιπλα και σκεύη	Προμηθευτές	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων
8.000	50.000	90.000	60.000
2.000			
<u>10.000</u>	<u>50.000</u>	<u>90.000</u>	<u>60.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Λογ/σμοί προς χρέωση		Λογ/σμοί προς πίστωση	
Έμπορεύματα τρίτων για πώληση	Συναλλαγματικές πληρωτέες	Δικαιούχοι έμπορευμάτων για πώληση	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων
50.000	50.000	50.000	50.000
<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>

Ἀκολουθοῦν τώρα οἱ ἐγγραφές στό Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο:

		Ἀγορές Συναλλαγματικές πληρωτέες Προμηθευτές "Ὅπως τό φύλλο ἐλέγχου καί ἀναλύσεως Α.Η. Ἀγορῶν	160.000		50.000 110.000	
		Συναλλαγματικές εἰσπρακτέες Πελάτες Πωλήσεις "Ὅπως τό φύλλο ἐλέγχου καί ἀναλύσεως Α.Η. Πωλήσεων	35.000 56.000		91.000	
		Ταμεῖο Κεφάλαιο Πελάτες "Ὅπως τό φύλλο ἐλέγχου καί ἀναλύσεως Α.Η. Εἰσπράξεων	256.000		200.000 56.000	
		Γενικά Ἐξοδα Ἐπιπλα καί σκεύη Προμηθευτές Τράπεζες Ἀ/σμοί καταθέσεων Ταμεῖο "Ὅπως τό φύλλο ἐλέγχου καί ἀναλύσεως Α.Η. Πληρωμῶν	10.000 50.000 90.000 60.000		210.000	
		Ἐμπορεύματα τρίτων γιά πώληση Συναλλαγματικές πληρωτέες Δικαιούχοι ἐμπορευ- μάτων γιά πώληση Τράπεζες, Ἀ/σμοί καταθέσεων "Ὅπως τό φύλλο ἐλέγχου καί ἀναλύσεως Α.Η. Διαφόρων πρά- ξεων	50.000 50.000		50.000 50.000	
			817.000		817.000	

Καθὼς βλέπομε οἱ ἡμερολογιακές ἐγγραφές δέν παρουσιάζουν δυσκολία. Δια-
τυπώνονται ὅπως καί οἱ ἐγγραφές στό ἰταλικό σύστημα καί μάλιστα μέ ἀπλούστε-
ρο σχετικὰ τρόπο καθὼς δέν ἀναφέρομε τοὺς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς ἢ
τὰ δικαιολογητικά ἔγγραφα τῆς συναλλαγῆς.

Στό Συγκεντρωτικό Ήμερολόγιο γράφομε πολλές φορές κατευθείαν τίς έγγραφές έναρξεως καί λήξεως γιατί ή καταχώρισή τους στά αναλυτικά ήμερολόγια δέν εξυπηρετεῖ καμιά σκοπιμότητα.

Ἀκολουθεῖ ή ἐνημέρωση τοῦ Γενικοῦ Καθολικοῦ, πού γίνεται ἀπό τό Συγκεντρωτικό Ήμερολόγιο.

9.3.4 Ἀναλυτικά ήμερολόγια ὀριζόντιας διατάξεως.

Τά Ἀναλυτικά Ήμερολόγια λέγονται ὀριζόντιας διατάξεως, ὅταν οἱ λογαριασμοί, πού ἀντिलειτουργοῦν, ἀναπτύσσονται σέ στήλες καί εἶναι ὁ ἓνας πλάϊ στόν ἄλλο καί ὄχι κάτω ἀπό τόν ἄλλο, ὅπως συμβαίνει στά Α.Η. κάθετης διατάξεως.

Τά βιβλία τοῦ τύπου αὐτοῦ, ὅπως θά δοῦμε καί στό παράδειγμα, καθιστοῦν περιττή τή σύνταξη τῶν φύλλων ἐλέγχου καί ἀναλύσεως καί ἔτσι ή ὅλη λογιστική ἐργασία ἀπλουστεύεται.

Υποδείγματα γραμμικῆς διατάξεως τῶν βιβλίων θά βρεῖ ὁ μαθητής στό τέλος τοῦ κεφαλαίου.

“Ἄς προσέξει μόνο ὁ μαθητής κατά τή χρήση τῶν ήμερολογίων αὐτῶν, γιατί εὐκόλα γίνονται λάθη. “Ὅπου ὑπάρχουν πολλές στήλες, εὐκόλα ἓνα ποσό μπορεῖ νά καταχωρισθεῖ σέ ἄλλη στήλη (στήν πλαϊνή) ἀπό ἐκείνη πού πρέπει.

Στίς ἐπόμενες σελίδες ἀκολουθοῦν τά αναλυτικά ήμερολόγια μέ τίς πράξεις τοῦ παραδείγματος τῆς προηγούμενης παραγράφου καταχωρισμένες:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΓΟΡΩΝ

Χρονολ.	Λ/σμοί ειδικοί προς		Αιτιολογία	Άγορές	Λ/σμοί προς πίστωση	
	Μην.	Ημ.	Χρέωση	Πίστωση	Συναλλαγμα- τικές πληρωμές	Προμηθευ- τές
19... Ιούν.	4		Ραπτομηχανές	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	50.000	50.000
»	6		Γραφομηχανές	«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.	—	60.000
					50.000	110.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Χρονολ.	Λ/σμοί ειδικοί προς		Αιτιολογία	Πωλήσεις	Λ/σμοί προς χρέωση	
	Μην.	Ημ.	Χρέωση	Πίστωση	Συναλλαγμα- τικές εισπρακτικές	Πελάτες
19... Ιούν.	5		Ραπτομηχανές	—	35.000	—
»	8		Γραφομηχανές	Κ. Πύρρου	—	56.000
					35.000	56.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ. Μήν. 'Ημ.	Αιτιολογία	Λ/σμοί είδιοι πρὸς πίστωση	Λ/σμός χρεούμενος; Τομείο	Λ/σμοί πρὸς πίστωση :		
				Κεφάλαιο	Πελάτες	
19... 'Ιούν. 1 'Ιούν. 15	Ἀρχικὴ κατάθεσις Εἰσπράξη ἀπὸ πελάτη μας	— Κ. Πύρρου	200.000 <u>56.000</u> 256.000	200.000 <u>—</u> 200.000	<u>56.000</u> 56.000	<u>—</u> —

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

Χρονολ.		Αιτιολογία	Λ/σμοί είδιοί πρὸς χρέωση	Λ/σμός πιστούμενος: Ταμείο
Μήν.	Ἡμ.			
19..	2	Ἐνοίκιο Ἰουνίου	Ἐνοίκια	8.000
»	3	Ἀγορά ἐπίπλων Τ. 12/3.6.19«ΑΣΤΗΡ»	—	50.000
»	6	Μεταφορικά	Διάφορα	2.000
»	9	Ἐναντι χρέους	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	40.000
»	»	Ἐναντι χρέους	«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε	50.000
»	16	Σύσταση Λ/σμοῦ καταθέσεων ὀψεως	Τράπεζα Τ.	<u>60.000</u>
				210.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Σύνολο	Λ/σμοί πρὸς Χρέωση				Λ/σμοί είδιοί πρὸς χρέωση	Χρονολ.	
			Συναλ/κές πληρωτέες	Ἐμπορεύμα- τα τρίτων γιά πώληση		Μήν.	Ἡμ.
50.000				50.000	Τηλεοράσεις Ε. Γρηγορίου	19...	12
						Ἰουνίος	
<u>50.000</u>			<u>50.000</u>				
100.000	—	—	50.000	50.000		Ἰουνίος	17

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Λ/σμοί προς χρέωση					
Γενικά έξοδα	Έπιπλα καί σκεύη	Προμη- θευτές	Τράπεζες, Λ/σμοί καταθέσεων		
8.000	—	—	—		
—	50.000	—	—		
2.000	—	—	—		
—	—	40.000	—		
—	—	50.000	—		
—	—	—	<u>60.000</u>		
<u>10.000</u>	<u>50.000</u>	<u>90.000</u>	<u>60.000</u>		

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Αίτιολογία	Λ/σμοί είδικοί πρός πίστωση	Λ/σμοί προς πίστωση				Σύνολο
		Δικαιοῦχοι έμπορευ- μάτων γιά πώληση	Τράπεζες, λογ/σμοί Κατ/σεων			
Παραλαβή τηλεοράσεων Ε. Γρηγορίου Δ.Α. 63/12.6... Γρηγορίου Εξοφληση Συν/κής μέ έπιταγή μας	Ε. Γρηγορίου	50.000	—			50.000
	Τράπεζα Τ	—	<u>50.000</u>			<u>50.000</u>
		<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	—	—	100.000

9.3.5 Συγκεντρωτικό Ήμερολόγιο – ο Τετραγωνικός Πίνακας έγγραφών.

Η έγγραφη στο Συγκεντρωτικό Ήμερολόγιο είναι απλή, γιατί με την ανάπτυξη των Α.Η. σε στήλες, καθεμία από τις οποίες απεικονίζει τη χρέωση ή πίστωση ενός λογαριασμού, έχομε ακριβώς ό,τι μᾶς χρειάζεται για νά προσδιορίσουμε χρεούμενους καί πιστούμενους λογαριασμούς καθώς καί τά ποσά τους.

Έντούτοις μέ τόν τρόπο αὐτό ἐνημερώσεως τοῦ Συγκεντρωτικοῦ Ήμερολογίου εἶναι δυνατό νά ἀναφέρομε δύο ἢ περισσότερες φορές τόν ἴδιο λογαριασμό γιά ἀντίστοιχες χρεώσεις ἢ πιστώσεις. Δηλαδή, ἂν ὁ λογαριασμός «Χρεώστες» ἀναφέρεται στό Α.Η. εἰσπράξεων (γιατί ὁ χρεώστης Γ ἐπέστρεψε ἕνα μέρος ἀπό τήν ὀφειλή του), καί στό Α.Η. διαφόρων πράξεων (γιατί ὁ χρεώστης Δ πλήρωσε γιά λογαριασμό μας πιστωτή μας μέ σκοπό νά συμψηφισθεῖ ἡ ὑποχρέωσή του ἀπέναντί μας), τότε ὅπως καταλαβαίνομε ὁ λογαριασμός «Χρεώστες» θά ἀναγραφεῖ μιά φορά στό ἄρθρο μεταφορᾶς τῶν ἐγγραφῶν τοῦ Α.Η. Εἰσπράξεων καί ἀκόμα μιά φορά στό ἄρθρο μεταφορᾶς τῶν ἐγγραφῶν τοῦ Α.Η. Διαφόρων πράξεων.

Χωρίς αὐτό νά ἀποτελεῖ μειονέκτημα, μπορούμε νά τό ἀποφύγομε, ἐνεργώντας τήν ἐνημέρωση τοῦ Συγκεντρωτικοῦ Ήμερολογίου ἀπό τό **Συγκεντρωτικό πίνακα ἐγγραφῶν**, πού εἶναι γνωστός καί ὡς **Τετραγωνικός Πίνακας ἐγγραφῶν ἢ Λογιστικό Τετράγωνο**.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ					Σύνολο χρεώσεων μήνα	Σύνολο χρεώσεων προηγούμενων μηνῶν	Σύνολα χρεώσεων	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
Εισπράξεων	Πληρωμῶν	Αγορῶν	Πωλήσεων	Διαφόρων Πράξεων				
256.000	—	—	—	—	256.000	—	256.000	Ταμείο
—	—	—	—	—	—	—	—	Κεφάλαιο
—	—	—	56.000	—	56.000	—	56.000	Πελάτες
—	10.000	—	—	—	10.000	—	10.000	Γενικά έξοδα
—	50.000	—	—	—	50.000	—	50.000	Έπιπλα καὶ σκεύη
—	90.000	—	—	—	90.000	—	90.000	Προμηθευτές
—	60.000	—	—	—	60.000	—	60.000	Τράπεζες, Λ/σμοὶ καταθέσεων
—	—	160.000	—	—	160.000	—	160.000	Άγορές
—	—	—	—	50.000	50.000	—	50.000	Συναλλαγματικές πληρωτέες
—	—	—	—	—	—	—	—	Πωλήσεις
—	—	—	35.000	—	35.000	—	35.000	Συναλλαγματικές Εισ/τέες
—	—	—	—	50.000	50.000	—	50.000	Έμπ/τα τρίτων γιά πώληση
—	—	—	—	—	—	—	—	Δικαιούχου ἐμ/των γιά πώληση
256.000	210.000	160.000	91.000	100.000	817.000	—	817.000	

Ὁ Πίνακας αὐτός, πού συντάσσεται στό τέλος κάθε μήνα, μᾶς δίνει τήν εὐχέρεια νά διατυπώσουμε μιά μόνο ἡμερολογιακή ἐγγραφή γιά τή μεταφορά τῶν ἐγγραφῶν ἀπό ὅλα τά Ἀναλυτικά Ἡμερολόγια.

Περιλαμβάνει σέ μιά στήλη τήν κίνηση τῶν λογαριασμῶν ὡς τόν προηγούμενο μήνα, σέ ξεχωριστή στήλη τήν κίνηση τοῦ τελευταίου μήνα καί σέ τρίτη τήν κίνηση τῶν λογαριασμῶν, ὅπως παρουσιάζεται κατὰ τήν ἡμέρα τῆς συντάξεως τοῦ πίνακα. Ἀκόμα περιλαμβάνει καί τά ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν καί ἔτσι μποροῦμε νά ἀποφύγουμε τή σύνταξη τοῦ μηνιαίου ἰσοζυγίου.

Παραθέτομε στή συνέχεια τόν πίνακα αὐτό πού ἀναφέρεται στά δεδομένα τοῦ παραδείγματός μας. Ὁ μαθητής ἄς μὴν ἀπογοητευθεῖ ἀπό τίς πολλές στήλες. Μὲ λίγη προσοχή θά διαπιστώσει ὅτι πολλές στήλες ἐπαναλαμβάνονται γιά νά καλύψουν χρεώσεις καί πιστώσεις λογαριασμῶν.

ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟΛΟΙΠΑ		Σύνολο Πιστώσεων	Σύνολο πιστώσεων προηγούμενων μηνῶν	Σύνολο πιστώσεων μήνα	Εἰσπράξεις	ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ			
ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ					Πληρωμῶν	Ἀγορῶν	Πωλήσεων	Διαφορῶν πράξεων
46.000	—	210.000	—	210.000	—	210.000	—	—	—
—	200.000	200.000	—	200.000	200.000	—	—	—	—
—	—	56.000	—	56.000	56.000	—	—	—	—
10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	20.000	110.000	—	110.000	—	—	110.000	—	—
10.000	—	50.000	—	50.000	—	—	—	—	50.000
160.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	50.000	—	50.000	—	—	50.000	—	—
—	91.000	91.000	—	91.000	—	—	—	91.000	—
35.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	50.000	50.000	—	50.000	—	—	—	—	50.000
361.000	361.000	817.000	—	817.000	256.000	210.000	160.000	91.000	100.000

Οι στήλες «Σύνολο χρεώσεων προηγούμενων μηνών» και «Σύνολο πιστώσεων προηγούμενων μηνών» μᾶς παρέχουν τή χρεωπίστωση τῶν λογαριασμῶν ὡς τό τέλος τοῦ προηγούμενου μήνα. Στό παράδειγμά μας ὅμως δέν χρησιμοποιήθησαν, γιατί αὐτό ἀναφέρεται στόν πρῶτο μήνα λειτουργίας. Γιά τό λόγο αὐτό καί οἱ στήλες «Σύνολα χρεώσεων» καί «Σύνολα πιστώσεων» περιέχουν τά ἴδια ποσά, πού ἐκφράζουν τήν κίνηση τῶν λογαριασμῶν γιά τό μήνα συντάξεως τοῦ πίνακα.

Ἄν ὑπῆρχε κίνηση λογαριασμῶν γιά προηγούμενους μῆνες, τότε τό σύνολο τῆς χρεώσεως κάθε λογαριασμοῦ, ὡς καί τόν προηγούμενο μήνα, θά σημειωνόταν στή στήλη «Σύνολο χρεώσεων προηγούμενων μηνών», ὅποτε στήν παραπλευρῶς στήλη «Σύνολα χρεώσεων» θά ἔβγαине τό ἄθροισμα τῶν ποσῶν πού βρίσκονται στίς στήλες «Σύνολο χρεώσεων μήνα» καί «Σύνολα χρεώσεων προηγούμενων μηνών».

Τό ἴδιο θά γινόταν καί γιά τίς στήλες πιστώσεως.

Ἡ ἐγγραφή στό Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο θά γίνει μέ ἡμερολογιακό ἄρθρο, ὅπου χρεούμενοι θά εἶναι ὅλοι οἱ λογαριασμοί πού ἔχουν ποσά στή στήλη «Σύνολο χρεώσεων μήνα» καί πιστούμενοι ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἔχουν ποσά στή στήλη «Σύνολο πιστώσεων μήνα».

Τά ποσά, μέ τά ὁποῖα θά κινηθοῦν οἱ λογαριασμοί, θά εἶναι αὐτά ἀκριβῶς πού ἀναγράφονται στίς στήλες πού προαναφέραμε.

Νά όμως τό ήμερολογιακό άρθρο:

	Ταμείο	256.000		
	Πελάτες	56.000		
	Γεν. Έξοδα	10.000		
	Έπιπλα καί σκεύη	50.000		
	Προμηθευτές	90.000		
	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων	60.000		
	Άγορές	160.000		
	Συναλ/κές πληρωτέες	50.000		
	Συναλ/κές είσπρακτέες	35.000		
	Έμπορεύματα τρίτων γιά πώληση	50.000		
	Ταμείο		210.000	
	Κεφάλαιο		200.000	
	Πελάτες		56.000	
	Προμηθευτές		110.000	
	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων		50.000	
	Συναλ/κές πληρωτέες		50.000	
	Πωλήσεις		91.000	
	Δικαιούχοι έμπορευμά- των γιά πώληση		50.000	
	Σύνολο πράξεων ως ό Συγκεντρω- τικός πίνακας έγγραφών περιό- δου...			
		817.000	817.000	

Έπενθυμίζομε ότι ή έγγραφή τής άρχικής καταθέσεως μπορούσε νά προηγηθεί στό Συγκεντρωτικό Έημερολόγιο ως αύτοτελής έγγραφή καί νά μή καταχωρισθεί στό Αναλυτικό Έημερολόγιο.

9.3.6 Δυσχέρειες Συγκεντρωτικού συστήματος.

Τό συγκεντρωτικό σύστημα, παρά τίς άρετές πού παρουσιάζει, δέν είναι άπαλ-
λαγμένο από άδυναμίες. Ό Λογιστής, πού εφαρμόζει τό σύστημα αυτό, πρέπει νά
είναι πολύ προσεκτικός γιά νά μήν παρασυρθεί σέ λάθη ουσίας.

Άς γνωρίσομε όμως τίς άδυναμίες αυτές καί τόν τρόπο μέ τόν όποίο τίς θερα-
πούμε.

Έχουμε μάθει ότι κάθε οικονομική πράξη πρέπει να καταχωρίζεται στο αναλυτικό ήμερολόγιο που αναφέρεται. Έτσι η πληρωμή ένοικίου ή η πληρωμή των δημοτικών τελών είναι πληρωμές και καταχωρίζονται στο Α.Η. Πληρωμών.

Συχνά όμως συναντάμε πράξεις που αφορούν συγχρόνως σε δύο αναλυτικά ήμερολόγια. Στην περίπτωση αυτή γεννιέται το ερώτημα, πού θα γίνεται η καταχώριση; Στο ένα από τα δύο ή και στα δύο; Αν γίνει στο ένα μόνο, τότε αποστερούμε το άλλο βιβλίο από μία πράξη που το άφορα και επομένως είναι σαν να τηρούμε αναλυτικό ήμερολόγιο για μία συγκεκριμένη κατηγορία οικονομικών πράξεων, αλλά κατά την τήρησή του να παραλείπουμε μερικές κατά την κρίση μας. Αυτό όμως είναι απαράδεκτο.

Αν πάλι η έγγραφη γίνει και στα δύο ήμερολόγια, κινδυνεύουμε να χρεώσουμε δύο φορές τον ίδιο λογαριασμό και να πιστώσουμε επίσης δύο φορές τον άλλο. Η αγορά π.χ. εμπορευμάτων σε μετρητά είναι μία πράξη που άφορα το Α.Η. Αγορών. Στο Α.Η. λοιπόν αυτό θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Αγορές» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο». Είναι όμως και η πράξη αυτή πληρωμή μετρητών. Άρα άφορα στο Α.Η. Πληρωμών και πρέπει να καταχωρισθεί και σ' αυτό. Με την καταχώριση όμως αυτή πιστώνεται ο λογαριασμός «Ταμείο» και χρεώνεται ο λογαριασμός «Αγορές».

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν βρίσκομε ότι για μία και την ίδια πράξη ο λογαριασμός «Αγορές» χρεώθηκε δύο φορές (σαν να ήταν δύο οι πράξεις) μία από το Α.Η. Αγορών και μία από το Α.Η. Πληρωμών και ο λογαριασμός «Ταμείο» πιστώθηκε και αυτός δύο φορές σαν να έγιναν δύο πληρωμές.

Αυτή είναι μία σοβαρή δυσχέρεια στην εφαρμογή του Συγκεντρωτικού συστήματος, πού την αποφεύγουμε με λογιστικό τέχνασμα.

Στή λειτουργία των δύο λογαριασμών παρεμβάλλουμε ένα τρίτο (διάμεσο λογαριασμό), ο οποίος στην έγγραφη πού θα γίνει στο ένα βιβλίο θα χρεωθεί ή θα πιστωθεί και στην έγγραφη πού θα γίνει στο άλλο βιβλίο θα πιστωθεί ή θα χρεωθεί αντίστοιχα και ισόποσα και άρα θα εξισωθεί. Θα παραμείνουν λοιπόν οι λογαριασμοί της ουσίας με μία καταχώριση ο καθένας τους, αφού πρόκειται για μία πράξη.

Παραδείγματα:

1ο Αγοράζουμε εμπορεύματα αξίας δρχ. 10.000 και καταβάλλουμε άμέσως το αντίτιμο.

Καταχωρίζουμε την πράξη ως εξής:

α) Στο Α.Η. Αγορών με χρέωση του λογαριασμού «Αγορές» δρχ. 10.000 και πίστωση του διάμεσου λογαριασμού «Αγορές σε μετρητά» δρχ. 10.000.

β) Στο Α.Η. Πληρωμών, με χρέωση του διάμεσου λογαριασμού «Αγορές σε μετρητά» δρχ. 10.000 (οπότε εξισώνεται) και πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» με δρχ. 10.000.

Ας δούμε όμως τις μεταβολές αυτές και παραστατικά:

Αγορές		Ταμείο	
Α.Η. Αγορών 10.000			Α.Η. Πληρωμών 10.000
Αγορές σε μετρητά			
Α.Η. Πληρωμών 10.000		Α.Η. Αγορών 10.000	

2ο Πωλούμε έμπορεύματα άξιας δρχ. 20.000 καί είσπράττομε άμέσως τήν άξία τους.

Καταχωρίζομε τήν πράξη ώς έξής:

α) Στο Α.Η. Πωλήσεων μέ χρέωση του διάμεσου λογαριασμού «Πωλήσεις σέ μετρητά» δρχ. 20.000.

β) Στο Α.Η. Είσπράξεων μέ πίστωση του διάμεσου λογαριασμού «Πωλήσεις σέ μετρητά» δρχ. 20.000, όποτε αυτός έξισώνεται.

Έτσι λοιπόν μέ τή χρησιμοποίηση των διάμεσων λογαριασμών καταφέρνομε ώστε καί ή πράξη νά καταχωρίζεται στα δύο αναλυτικά ήμερολόγια καί ή κίνηση των λογαριασμών νά μήν επαναλαμβάνεται γιά δεύτερη φορά.

Άλλά στήν έφαρμογή του Συγκεντρωτικού συστήματος συναντάμε μιά ακόμη δυσχέρεια. Προέρχεται από τή χρησιμοποίηση αναλυτικών ήμερολογίων κάθετης διατάξεως καί έχομε μιλήσει γι' αυτήν κατά τήν περιγραφή του τρόπου μεταφοράς των έγγραφών των βιβλίων αυτών στο Συγκεντρωτικό Έμερολόγιο.

Όφείλεται στο ότι οι ίδιοι λογαριασμοί επαναλαμβάνονται περισσότερες φορές καί έτσι χρειάζεται νά γίνει συγκέντρωση των ποσών πού άφορούν στον ίδιο λογαριασμό, ώστε νά προσδιορισθεί τό συνολικό ποσό μέ τό όποιο χρεώνεται ή πιστώνεται κάθε λογαριασμός.

Αυτό τό έπιτυγχάνομε μέ τή σύνταξη φύλλων έλέγχου καί αναλύσεων.

Άλλά γιά τό πρόβλημα αυτό, τή σύνταξη των φύλλων έλέγχου καί αναλύσεων κ.ά. ό μαθητής μπορεί νά καταφύγει στην παράγραφο 9.3.3, όπου γίνεται λεπτομερής ανάπτυξη του θέματος.

9.3.7 Παραλλαγές του Συγκεντρωτικού συστήματος.

Τό Συγκεντρωτικό σύστημα εφαρμόζεται μέ διάφορες παραλλαγές πού όφείλονται στις περισσότερες περιπτώσεις στον άριθμό των αναλυτικών ήμερολογίων πού τηρούνται:

Μπορούμε νά αναφέρομε:

α) Γαλλική παραλλαγή. Αυτή χαρακτηρίζεται από τό πλήθος των αναλυτικών ήμερολογίων. Έκτός από Α.Η. Άγορών, Πωλήσεων, Είσπράξεων, Πληρωμών, Διαφόρων πράξεων χρησιμοποιεί καί Α.Η. Γραμματίων είσπρακτέων, Γραμματίων πληρωτέων, Τραπεζών κλπ.

β) Γερμανική παραλλαγή. Τηρούνται Α.Η. Ταμείου καί Διαφόρων πράξεων, ενώ συναντάμε πολλές φορές καί Α.Η. Άγορών καί Πωλήσεων.

γ) Άγγλική παραλλαγή. Στην παραλλαγή αυτή παραλείπεται τελείως τό Συγκεντρωτικό Έμερολόγιο. Οι έγγραφές μεταφέρονται άπ' ευθείας από τά Άναλυτικά Έμερολόγια στο Συγκεντρωτικό Καθολικό.

9.4 Άμερικανικό σύστημα.

Στό σύστημα αυτό Έμερολόγιο καί Καθολικό τηρούνται σέ ένα ένιαίο βιβλίο. Καταλαβαίνει κανείς ότι τό βιβλίο αυτό πρέπει νά έχει κατάλληλη γραμμογράφηση,

ώστε να καταχωρίζονται οι ήμερολογιακές έγγραφές, χωρίς να εμποδίζεται ή παρακολουθήση της κινήσεως κάθε λογαριασμού.

Είναι ευνόητο ότι το σύστημα αυτό ακολουθείται όταν οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί δεν είναι πολλοί. Όταν όμως αυτοί είναι πολλοί, τότε το βιβλίο παίρνει μεγάλη έκταση και γίνεται δύσχρηστο. Καί βέβαια πολλαπλασιάζονται οι περιπτώσεις σφαλμάτων, πού όφείλονται στην πολύστηλη γραμμογράφηση.

Με την εφαρμογή του συστήματος αυτού έχομε οικονομία χρόνου, όπως φαίνεται άλλωστε και στο παράδειγμα πού ακολουθεί, έπειδή κατά την ενημέρωση των λογαριασμών δεν χρειάζεται να γραφεί χρονολογία και αίτιολογία, μιά και τά στοιχεία αυτά σημειώνονται κατά τη διατύπωση της ήμερολογιακής έγγραφης.

Η τήρηση του ενιαίου αυτού βιβλίου μπορεί να γίνει όπως στο Ιταλικό σύστημα, δηλαδή έγγραφη στο Έμερολόγιο και από εκεί μεταφορά στους λογαριασμούς. Δεν αποκλείεται όμως να τηρηθούν και αναλυτικά ήμερολόγια, όποτε μεταφέρονται οι έγγραφές συγκεντρωτικά, όπως ξέρομε.

Παρακάτω ο μαθητής μπορεί να γνωρίσει τη γραμμογράφηση του βιβλίου αυτού, Έμερολογίου — Καθολικού, και να εξετάσει την καταχώριση σ' αυτό ορισμένων οικονομικών πράξεων, πού άλλωστε δεν παρουσιάζει καμιά δυσκολία. Π.χ.:

- Κατάθεση κεφαλαίου δρχ. 250.000
- Άγορά έμπορευμάτων δρχ. 120.000 σέ μετρητά
- Πώληση έμπορευμάτων δρχ. 100.000 σέ μετρητά
- Άγορά έμπορευμάτων δρχ. 50.000 μέ πίστωση
- Πληρωμή γενικών έξόδων δρχ. 3000
- Έξόφληση του προμηθευτή μας.

Η τήρηση στο παράδειγμα γίνεται κατά τό κλασικό σύστημα.

Αν ο μαθητής άθροίσει τίς χρεώσεις όλων των λογαριασμών, θά διαπιστώσει ότι τό άθροισμα αυτό συμφωνεί μέ τό άθροισμα στή στήλη χρεώσεως του Έμερολογίου. Τό ίδιο μπορεί να κάνει και μέ την πίστωση. Έτσι μπορούμε να συμπεράνομε ότι η σύνταξη ίσοζυγίου γίνεται περιττή.

Σέ περίπτωση πού η έκταση του βιβλίου δεν φθάνει για όλους τους λογαριασμούς, χρησιμοποιούμε τό εξής τέχνασμα: Την τρίτη στήλη από τό τέλος τη μετατρέπομε σέ χώρο όπου σημειώνομε τους τίτλους των λογαριασμών, ενώ, στίς δύο τελευταίες, έγγράφομε ποσά για χρέωση ή πίστωση των λογαριασμών. Δηλαδή μέ τό τέχνασμα αυτό μεταβάλλομε την όριζόντια διάταξη του βιβλίου σέ κάθετη.

Τό υπόδειγμα πού ακολουθεί άποσαφηνίζει τά πράγματα:

Λοιποί λογαριασμοί			
Τίτλος		Χρέωση	Πίστωση
	Γραμμ. Είσπρακτέα		
	Γραμμ. Πληρωτέα		

Στίς σελίδες πού ακολουθούν παρατίθενται υποδείγματα βιβλίων πού αναφέραμε στο κεφάλαιο αυτό.

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ											
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ											
ΤΑΜΕΙΟ				ΚΕΦΑΛΑΙΟ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ		ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ		ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	
X	Π	X	Π	X	Π	X	Π	X	Π	X	Π
250.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	250.000	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	120.000	-	-	-	-	-
-	120.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100.000	-	-	-	-	-	-	100.000	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	50.000	-	-	50.000	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.000	-
-	3.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	50.000	-	-	-	-	-	-	50.000	-	-	-
350.000	173.000	-	250.000	170.000	100.000	50.000	50.000	3.000	-	3.000	-
250.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
120.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
573.000	573.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Άσκησης.

1. Ο Έμπορος Κ. Ευστρατίου αρχίζει τις εργασίες του την 1η Ιουνίου 19... Για το σκοπό αυτό διέθεσε μετρητά δρχ. 500.000 και έπιπλα και σκεύη δρχ. 50.000.

Στή συνέχεια ενεργεί τις παρακάτω πράξεις.

2 Ιουνίου: αγοράζει από τον έμπορο Ε. Ευαγγελίδη 2000 κιλά μήλα προς δρχ. 10 κατά κιλό με πίστωση. Τιμολόγιο Νο 42. Την ίδια μέρα πληρώνει ενοίκιο του καταστήματος δρχ. 5000.

4 Ιουνίου: πωλεί 500 κιλά μήλα προς δρχ. 18 κατά κιλό και εισπράττει άμέσως το αντίτιμο. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 1.

5 Ιουνίου : αγοράζει από τον έμπορο Γ. Κακίδη 3000 κιλά μήλα προς δρχ. 12 κατά κιλό και πληρώνει το 1/2 της αξίας σε μετρητά και για το υπόλοιπο εκδίδει γραμμάτιο. Τιμολόγιο Νο 313...

8 Ιουνίου: πωλεί 2500 κιλά μήλα προς δρχ. 22 κατά κιλό και εισπράττει το αντίτιμο άμέσως. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 2...

12 Ιουνίου: εξοφλεί το χρέος του προς τον προμηθευτή του Ε. Ευαγγέλου (δρχ. 20.000).

13 Ιουνίου : πληρώνει για διάφορα γενικά έξοδα δρχ. 20.000.

15 Ιουνίου : εξοφλεί το γραμμάτιο.

17 Ιουνίου : ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων στην Τράπεζα... και καταθέτει σ' αυτόν μετρητά δρχ. 50.000.

22 Ιουνίου: πωλεί 1000 κιλά μήλα προς δρχ. 30 κατά κιλό και εκδίδει συναλλαγματική συνολικής αξίας δρχ. 30.000 εις βάρος του αγοραστή, που την αποδέχεται. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 3...

24 Ιουνίου: παραλαμβάνει από τον Δ. Τουφεξή 3000 κιλά πορτοκάλια να τα πωλήσει γι' αυτόν προς δρχ. 26 κατά κιλό.

26 Ιουνίου : εξοφλεί διάφορους λογαριασμούς γενικών εξόδων του δρχ. 15.000 εκδίδοντας έπιταγή εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων που έχει στην Τράπεζα.

Ζητείται: ή καταχώριση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία του Συγκεντρωτικού συστήματος. Νά χρησιμοποιήσετε Άναλυτικά Ήμερολόγια (Άγορών, Πωλήσεων, Εισπράξεων, Πληρωμών, Διαφορών πράξεων) κάθετης διατάξεως και μετά επαναλάβετε την εργασία σας με Άναλυτικά Ήμερολόγια οριζόντιας διατάξεως. Άκολουθείστε τη σειρά των εργασιών που περιγράφεται στην παράγραφο 9.3.

2. Ή άπογραφή των περιουσιακών στοιχείων της έπιχειρήσεως «ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ» στις 31 Δεκεμβρίου έχει ως εξής:

Μετρητά	δρχ. 1.000.000
Έπιπλα και σκεύη	δρχ. 200.000
Έμπορεύματα	δρχ. 800.000
Γραμμάτια εισπρακτέα	δρχ. 100.000
Γραμμάτια πληρωτέα	δρχ. 600.000
Κεφάλαιο	δρχ. 1.500.000

Στή συνέχεια και κατά το μήνα Ιανουάριο γίνονται οι παρακάτω πράξεις:

2 Ιανουαρίου: πωλεί έμπορεύματα και εισπράττει το αντίτιμο δρχ. 140.000. Τιμολόγιο Νο 1.

4 Ιανουαρίου: ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων στην Έθνική Τράπεζα και καταθέτει σ' αυτόν δρχ. 200.000.

5 Ιανουαρίου: αγοράζει έμπορεύματα από τον προμηθευτή Ε. Ζαχαρίου δρχ. 150.000 με πίστωση. Τιμολόγιο Ε. Ζαχαρίου Νο 704.

8 Ιανουαρίου: αγοράζει μία γραφομηχανή OLYMPIA αξίας δρχ. 17.000 και αποδέχεται συναλλαγματική ίσης αξίας εκδόσεως του πωλητή. Τιμολόγιο Νο 260...

10 Ιανουαρίου: πωλεί έμπορεύματα στον Χ. Έπιθυμιάδη και εισπράττει το αντίτιμο δρχ. 300.000 σε μετρητά. Τιμολόγιο Νο 2...

12 Ιανουαρίου: εξοφλεί γραμμάτιο πληρωτέο, που λήγει σήμερα, ονομαστικής αξίας δρχ. 30.000 με έκδοση έπιταγής εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων, που έχει στην Τράπεζα.

15 Ιανουαρίου: πωλεί έμπορεύματα αξίας δρχ. 250.000 και εισπράττει άμέσως την αξία τους. Τιμολόγιο Νο 3...

16 1'ανουαρίου: Καταθέτει στο λογαριασμό, πού έχει στη Τράπεζα, δρχ. 400.000. Επίσης πληρώνει γενικά έξοδα δρχ. 20.000.

18 Ιανουαρίου: πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 στον έμπορο Σ. Κοτρίδη με πίστωση. Τιμολόγιο Νο 4...

20 Ιανουαρίου: ο πελάτης Σ. Κοτριδής εξοφλεί το χρέος του σέ μετρητά. Τήν ίδια μέρα η έπιχειρηση εκδίδει έπιταγή εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων και εξοφλεί γραμμάτιο άξιας 50.000.

24. 1^η Ιανουαρίου: παραλαμβάνει από τον Ι. Ἀρμάογλου ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 400.000 μὲ ἐντολὴ νὰ τὰ πωλήσῃ γιὰ τὸν ἀποστολεά.

27 Ιανουαρίου: εισπράττει γραμμάτιο αξίας δρχ. 50.000.

30 Ιανουαρίου: αγοράζει επιπλά αξίας δρχ. 100.000 σέ μετρητά καί ἐξοφλεῖ γραμματίο πληρωτέο ὀνομαστικῆς αξίας δρχ. 20.000, πού λήγει σήμερα, μέ ἐκδοσὴ ἐπιταγῆς εἰς βάρος τοῦ λογαριασμοῦ καταθέσεων τῆς Τράπεζας.

Ζητείται: η καταχώριση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία του Συγκεντρωτικού συστήματος. Να χρησιμοποιήσετε Άναλυτικά Ήμερολόγια (Άγορων, Πωλήσεων, Εισπραξεων, Πληρωμών, Διαφορών πράξεων) κάθετης διατάξεως, και μετά επαναλάβετε την εργασία σας με Άναλυτικά Ήμερολόγια οριζόντιας διατάξεως. Ακολουθείστε τη σειρά των εργασιών που περιγράφεται στην παράγραφο 9.3.

3. Απεικονίσετε τις οικονομικές πράξεις των ασκήσεων 1 και 2 με το αμερικάνικο σύστημα.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Α) Αναλυτικό 'Ημερολόγιο Ταμείου (Α.Η. Είσπραξεων καί Α.Η. Πληρωμών) — 'Η άριστερή σελίδα είναι γιά τίς εισπράξεις καί ή δεξιά γιά τίς πληρωμές.

α) Κάθετη διάταξη (σέ συνηθισμένες κόλλες λογιστικής).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία	Λ/σμοί πρός πίστωση	Ποσά		Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία	Λ/σμοί πρός χρέωση	Ποσά	
				Μερικά	Όλικά					Μερικά	Όλικά

ή

β) Κάθετη διάταξη (σέ συνηθισμένες κόλλες λογιστικής).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία καί Λ/σμοί πρός πίστωση	Ποσά		Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία καί Λ/σμοί πρός χρέωση	Ποσά	
			Μερικά	Όλικά				Μερικά	Όλικά

ή

γ) Κάθετη διάταξη (σέ μεγάλες κόλλες λογιστικής, πίο πλατιές από τίς συνηθισμένες).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αιτιολογία	Λογαριασμοί πρός πίστωση		Ποσά		Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αιτιολογία	Λογαριασμοί πρός χρέωση		Ποσά	
			Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Όλικά				Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Όλικά

ή

δ) Όριζόντια διάταξη (σέ στενόμακρες κόλλες λογιστικής)

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία	Λ/σμοί πρός χρέωση	Λ/σμοί πρός πίστωση	Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αίτιολογία	Λ/σμοί πρός πίστωση	Λ/σμοί πρός χρέωση
			Ταμείο	Ταμείο				Ταμείο	Ταμείο

Σημείωση: Από τίς παραπάνω μορφές (διαγραμμίσεις) του Α.Η.Τ. περισσότερο χρησιμοποιούνται στην πράξη οι α) και β).

Β) 'Αναλυτικό 'Ημερολόγιο 'Αγορῶν (Α.Η.Α.)

α) Κάθετη διάταξη (σέ κόλλες λογιστικής πιδ πλατιές από τīs συνηθισμένες).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Αιτιολογία	Λ/σμοί πρὸς πίστωση		Ποσά	
			Γενικοί	Εἰδικοί	Μερικά	Ὀλικά

ἢ

β) 'Ορίζοντια διάταξη (σέ στενόμεκρες κόλλες λογιστικής).

Χρονολογία	Προμηθευτής	Στοιχεῖα τοῦ προμηθευτῆ		Λ/σμοί πρὸς χρέωση			Λ/σμοί πρὸς πίστωση	
		α/α τιμολογίου	Ἀξία τιμολογίου	Ἀγορές			Ταμείο	Προμη- θευτές

Σημείωση: Στὴν πράξη χρησιμοποιεῖται συνήθως ἡ β) μορφή.

Δ) 'Αναλυτικό 'Ημερολόγιο Διαφόρων Πράξεων (Α.Η.Δ.Π.)

Στήν πράξη χρησιμοποιούν συνήθεις κόλλες λογιστικής καί καταχωρούν τούς λ/σμούς, ὅπως στό 'Ημερολόγιο Κλασικοῦ συστήματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

1.1 Γενικά - Αναγκαιότητα απογραφής	1
1.2 Διενέργεια απογραφής	3
1.3 Έγγραφες τακτοποιήσεως	12
1.3.1 Λογαριασμοί προσωπικοί	12
1.3.2 Λογαριασμοί συναλλαγματικών	22
1.3.3 Λογαριασμοί παγίων περιουσιακών στοιχείων	27
1.3.4 Λογαριασμοί εμπορευμάτων	31
1.3.5 Λογαριασμός ταμείου	42
1.3.6 Λογαριασμοί εξόδων	43
1.3.7 Λογαριασμοί εσόδων	50
1.4 Έγγραφες συγκεντρώσεως	54
1.5 Έγγραφες διανομής αποτελέσματος	55
1.6 Σύνταξη ισολογισμού	57
1.7 Κλείσιμο των βιβλίων	61
1.8 Έγγραφες ανοίγματος των βιβλίων	62

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

2.1 Γενικά	93
2.2 Λογαριασμοί αντίθετοι	93
2.3 Λογαριασμοί διάμεσοι	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

3.1 Γενικά	98
3.2 Λογαριασμοί τάξεως ξένων περιουσιακών στοιχείων	98
3.3 Λογαριασμοί τάξεως άμφοτεροβαρών συμβάσεων	105
3.4 Λογαριασμοί τάξεως που άπαικονίζονται ά άδρια δράσεως και παρακολουθούν τό πρόγραμμα της επιχειρήσεως	108
3.5 Η έμφάνιση των λογαριασμών τάξεως στον ισολογισμό	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

4.1 Γενικά	112
4.2 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως έναίος	113
4.3 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως τριπλός	115
4.4 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως πολλαπλός	118
4.5 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» κατά το διακανονισμό των αγοραπωλησιών	123
4.6 Προαγορές και Προπωλήσεις	126
4.7 Εμπορεύματα καθοδόν	130
4.8 Εμπορεύματα σε τρίτους	132
4.8.1 Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση	132
4.8.2 Εμπορεύματα σε τρίτους για αποθήκευση	132
4.9 Ένεχυρίαση εμπορευμάτων	133
4.9.1 Ένεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται στις αποθήκες της επι- χαρήσεως	134
4.9.2 Ένεχυρίαση εμπορευμάτων όταν αυτά βρίσκονται αποθηκευμένα στις Γενικές Άπο- θήκες	135
4.9.3 Ένεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται καθοδόν	135
4.10 Η λογιστική λιανικών πωλήσεων	137
4.11 Η λογιστική ύλικών συσκευασίας	139

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ

5.1 Γενικά	143
5.2 Η λογιστική συναλλαγματικών εισπρακτέων	143
5.3 Η λογιστική των συναλλαγματικών πληρωτέων	151
5.4 Η λογιστική συναλλαγματικών εύκολιας	152
5.5 Συναλλαγματικές τρίτων για εισπραξη	153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

6.1 Γενικά	156
6.2 Λογαριασμοί ξένων νομισμάτων	156
6.3 Λογαριασμοί απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα	165

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ Ή ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ

7.1 Γενικά	172
7.2 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως	172
7.3 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου αγοράς	181

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

8.1 Γενικά	186
8.2 Ένιαία λογιστική οργάνωση Κεντρικού και Υποκαταστήματος	186
8.3 Ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση του Υποκαταστήματος	187
8.4 Πρακτική εφαρμογή	187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

9.1	Ἀπλογραφία - Διπλογραφία	199
9.2	Ἰταλικό ἢ κλασικό σύστημα	199
9.3	Συγκεντρωτικό σύστημα	200
9.3.1	Γενικά	200
9.3.2	Τά Ἀναλυτικά Ἡμερολόγια	200
9.3.3	Ἀναλυτικά ἡμερολόγια κάθετης διατάξεως. Τά φύλλα ἐλέγχου καί ἀναλύσεως	201
9.3.4	Ἀναλυτικά ἡμερολόγια ὀριζόντιας διατάξεως	209
9.3.5	Συγκεντρωτικό Ἡμερολόγιο. Ὁ Τετραγωνικός Πίνακας ἐγγραφῶν	214
9.3.6	Δυσχέρειες Συγκεντρωτικοῦ συστήματος	217
9.3.7	Παραλλαγές τοῦ Συγκεντρωτικοῦ συστήματος	219
9.4	Ἀμερικανικό σύστημα	219

COPYRIGHT ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΑΔΟΥ

0020658239

Ψηφιοποίηση με σκοπό την Εθνική Εκπαιδευτική Πολιτική

